

Opdracht van de Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid, in het kader van het Tweede Plan voor wetenschappelijke Ondersteuning van een beleid gericht op Duurzame Ontwikkeling (PODO II), Deel I: Duurzame consumptie- en productiepatronen (Netwerkproject CP/61)

Vervoersafhankelijkheid & -autonomie van kinderen tussen 10 en 13 jaar

Rapport kwantitatief onderzoek

Ann Petermans (Onderzoeksceel AMO, PHL)
Enid Zwerts (Instituut voor Mobiliteit, Universiteit Hasselt)

Dit onderzoeksproject wordt gefinancierd door de Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid, in het kader van het PODO II – programma “Duurzame productie- en consumptiepatronen”.

De leden van het gebruikerscomité en de collega-onderzoekers van Mobiel21 en Kind en Samenleving gaven bijzonder nuttige commentaar op de eerdere versies van dit rapport.

Dank je wel allemaal, alle kinderen en hun ouders die bereid waren mee te werken aan dit onderzoek. Zonder jullie medewerking zouden deze resultaten er niet liggen.

Ook een bedankje richting de bereidwillige directies, graadcoördinatoren en leerkrachten van de 76 scholen: zonder hun goede zorgen waren de vragenlijsten nooit bij de kinderen en terug bij ons geraakt!

Allemaal hartelijk bedankt!

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
1. INLEIDING	10
1.1. Situering binnen het netwerkproject.....	10
1.2. Kwantitatief onderzoek	10
1.3. Ethiek bij de uitvoering van het kwantitatief onderzoek	12
1.4. Opbouw van het onderzoeksrapport	12
2. METHODOLOGIE	13
2.1. Steekproef	13
2.1.1. Omschrijving steekproef	13
2.1.2. Steekproefkader	13
2.1.3. Clustersteekproef.....	13
2.2. Selectiecriteria samenstelling steekproef.....	14
2.2.1. Welke scholen?.....	14
2.2.2. Welke klassen?.....	16
2.3. Contact scholen	17
2.4. Vragenlijsten	20
2.4.1. Algemeen	20
2.4.2. De kindervragenlijst	23
2.4.3. De oudervragenlijst.....	24
2.4.4. Het dagboekje	25
2.4.5. Algemene opmerkingen	26
2.4.6. Testfase.....	28
2.5. Dataverzameling.....	29
2.5.1. Algemeen	29
2.5.2. Meetweken 1 tot en met 4	29
2.5.3. Meetweek 5	31
2.5.4. Meetweek 1 tot en met 5	33
2.5.5. Verzending doos met enveloppen.....	34
2.5.6. Inhoud enveloppen	35
2.5.7. Bedankbrief scholen	37
2.6. Dataverwerking	37
2.7. Respons.....	38
2.7.1. Hoeveel leerlingen werkten mee?.....	38
2.7.2. Spreiding van de scholen over de provincies en netten / inrichtende macht.....	42
3. VERPLAATSINGEN NAAR SCHOOL	43
3.1. Verschillen tussen jongens en meisjes	49
3.2. Verschillen tussen lager en secundair onderwijs.....	53
3.3. Van de lagere school naar de middelbare school	57
3.4. Wie of wat beslist hoe je naar school gaat?	58
3.5. Afstand tot de school.....	61
3.6. Woon-schoolverkeer in de effectieve verplaatsingen...	66

3.7.	Ouders	67
3.8.	Conclusie	68
4.	VRIJETIJDGEDRAG EN VERPLAATSINGEN	69
4.1.	Vrijtijdsbestedingen: hoe vaak georganiseerd, hoe vaak niet-georganiseerd?.....	69
4.2.	Waar gaan kinderen naartoe in hun niet-georganiseerde vrije tijd?	70
4.3.	Vrije tijd in de effectieve verplaatsingen	72
4.4.	Ouders en de vrije tijd van hun kinderen	72
5.	VERSCHILLENDE VERVOERMIDDELEN	75
5.1.	Te voet.....	75
	Wat vind je leuk?	75
	Andere leuke redenen.....	77
5.2.	Fiets	78
	Wat vind je leuk?	78
	Andere redenen	80
	Wat vind je niet leuk?	81
5.3.	Auto.....	84
	Wat vind je leuk?	84
	Andere redenen	87
	Wat vind je niet leuk?	88
5.4.	Openbaar vervoer	91
	Wat vind je leuk?	91
	Andere redenen	94
	Wat vind je niet leuk	94
6.	ALLEEN OP WEG.....	97
6.1.	Ik vind mezelf groot genoeg	97
6.2.	Alleen op weg en bang zijn.....	100
6.3.	Ongeval?	104
6.4.	Mijn ouders en ik	105
7.	KINDEREN EN VERPLAATSINGEN	108
7.1.	Effectieve verplaatsingen	108
7.2.	Clusteranalyse.....	116
7.3.	Logit modellen.....	119
8.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	128
9.	REFERENTIELIJST	130
10.	BIJLAGEN	131
10.1.	Introductiebrief met korte vragenlijst en antwoord-kaart	131
10.2.	Kindervragenlijst.....	132
10.3.	Oudervragenlijst	151
10.4.	Dagboekje	164
10.5.	Handleiding.....	185
10.6.	Dankbrief.....	185

10.7.	Codeboek	185
10.8.	Data-cleaning document	185
10.9.	Niet-becommentarieerde tabellen	185

Lijst met figuren

Figuur 1:	Verdeling van de respondenten die deelnamen naar geslacht	39
Figuur 2:	Verdeling van de respondenten die deelnamen naar leeftijd	40
Figuur 3:	Verdeling van de respondenten die deelnamen naar leerjaar	41
Figuur 4:	Vervoermiddel naar school.....	43
Figuur 5:	Hoe zou jij het LIEFST naar school komen?	45
Figuur 6:	Lievelingsvervoermiddel naar school als deel van het huidige vervoermiddel naar school (wijzigingspercentage)	46
Figuur 7:	Begeleiding naar school	47
Figuur 8:	Lievelingsbegeleiding naar school	48
Figuur 9:	Verdeling van het vervoermiddel naar school volgens geslacht	49
Figuur 10:	Verdeling van het lievelingsvervoermiddel naar school volgens geslacht.....	50
Figuur 11:	Begeleiding naar school volgens geslacht.....	51
Figuur 12:	Lievelingsbegeleiding naar school volgens geslacht	52
Figuur 13:	Verdeling van het vervoermiddel naar school volgens lager/secundair onderwijs.....	53
Figuur 14:	Verdeling van het lievelingsvervoermiddel naar school volgens lager/secundair onderwijs	54
Figuur 15:	Begeleiding naar school volgens lager/secundair onderwijs	55
Figuur 16:	Lievelingsbegeleiding naar school volgens lager/secundair onderwijs.....	56
Figuur 17:	Percentages van wie of wat beslist hoe je naar school gaat?	58
Figuur 18:	Percentages van "wie of wat beslist hoe je naar school gaat?" volgens geslacht.....	59
Figuur 19:	Percentages van "wie of wat beslist hoe je naar school gaat?" volgens lager onderwijs/secundair onderwijs.....	60
Figuur 20:	Verdeling van de respondenten in percentages naar woon-schoolafstand	61
Figuur 21:	Woon-schoolafstand opgedeeld naar lager/secundair onderwijs	62
Figuur 22:	Hoofdvervoermiddel naar school volgens woon-schoolafstand.....	63
Figuur 23:	Hoofdvervoermiddel naar school naar ligging van de woning	64
Figuur 24:	Waardering van de redenen die een invloed kunnen hebben op de vervoerswijze naar school (ouders).....	67
Figuur 25:	Aanduiding in percentages van de plaatsen waar kinderen in hun niet-georganiseerde vrije tijd naartoe gaan	71

Figuur 26:	Waardering van de redenen die een invloed kunnen hebben op de vervoerswijze naar school en in de vrije tijd (ouders).....	73
Figuur 27:	Te voet op weg: welke dingen vind je leuk?	75
Figuur 28:	Te voet op weg: welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	76
Figuur 29:	Te voet op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	77
Figuur 30:	Met de fiets op weg, welke dingen vind je leuk?	78
Figuur 31:	Met de fiets op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	79
Figuur 32:	Met de fiets op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	80
Figuur 33:	Te voet of met de fiets op weg: wat vind je niet zo leuk?	81
Figuur 34:	Te voet of met de fiets op weg: wat vind je niet zo leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	82
Figuur 35:	Te voet of met de fiets op weg: wat vind je niet zo leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	83
Figuur 36:	Met de auto op weg, welke dingen vind je leuk?	84
Figuur 37:	Met de auto op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	85
Figuur 38:	Met de auto op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	86
Figuur 39:	Met de auto op weg, welke dingen vind je niet leuk?	88
Figuur 40:	Met de auto op weg, welke dingen vind je niet leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	89
Figuur 41:	Met de auto op weg, welke dingen vind je niet leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	90
Figuur 42:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je leuk?	91
Figuur 43:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes.....	92
Figuur 44:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	93
Figuur 45:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je niet leuk?	94
Figuur 46:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je niet leuk? Verschillen tussen jongens en meisjes..	95
Figuur 47:	Met de bus, tram, metro of trein op weg, welke dingen vind je niet leuk? Verschillen tussen lager en secundair onderwijs	96
Figuur 48:	Verdeling: groot genoeg om	97
Figuur 49:	Verdeling: groot genoeg om ... naar geslacht	98
Figuur 50:	Verdeling: groot genoeg om ... (naar lager en secundair onderwijs)	99
Figuur 51:	Als ik alleen op weg ben heb ik schrik voor	100

Figuur 52:	Als ik alleen op weg ben heb ik schrik voor ... (naar geslacht)	101
Figuur 53:	Als ik alleen op weg ben heb ik schrik voor ... (naar lager en secundair onderwijs)	102
Figuur 54:	Als ik alleen op weg ben heb ik schrik voor ... (naar ligging van de woning)	103
Figuur 55:	Meningen over ouders: percentage akkoord met de stelling	105
Figuur 56:	Meningen over ouders: percentage akkoord met de stelling naar geslacht	106
Figuur 57:	Meningen over ouders: percentage akkoord met de stelling naar lager en secundair onderwijs	107
Figuur 58:	Effectieve verplaatsingen naar motief.....	108
Figuur 59:	Motief van de effectieve verplaatsingen opgedeeld naar geslacht	109
Figuur 60:	Motief van de effectieve verplaatsingen opgedeeld naar lager/secundair onderwijs.....	110
Figuur 61:	Hoofdvervoermiddel van de effectieve verplaatsingen	111
Figuur 62:	Hoofdvervoermiddel van de effectieve verplaatsingen opgedeeld naar geslacht.....	112
Figuur 63:	Hoofdvervoermiddel van de effectieve verplaatsingen opgedeeld naar lager/secundair onderwijs	113
Figuur 64:	Begeleiding tijdens de effectieve verplaatsingen	114
Figuur 65:	Begeleiding tijdens de effectieve verplaatsingen opgesplitst naar jongens en meisjes	115
Figuur 66:	Begeleiding tijdens de effectieve verplaatsingen opgesplitst naar lager en secundair onderwijs	116

Lijst met tabellen

Tabel 1: Gecontacteerde basisscholen	19
Tabel 2: Gecontacteerde secundaire scholen	19
Tabel 3: Percentage dozen verzonden en terug ontvangen.....	30
Tabel 4: Netto totalen	31
Tabel 5: Percentage dozen verzonden en terug ontvangen.....	31
Tabel 6: Netto totalen	32
Tabel 7: Percentage dozen verzonden en terug ontvangen.....	33
Tabel 8: Netto totalen verzonden en ontvangen enveloppen	34
Tabel 9: Netto aantal ontvangen en gecodeerde enveloppen	34
Tabel 10: Verdeling van de kinderen naar aantal deelnames aan georganiseerde activiteiten buitenshuis tijdens de week en het weekend	69
Tabel 11: Verdeling van de kinderen naar aantal vrije activiteiten buitenshuis tijdens de week en het weekend	70
Tabel 12: Logit model voor fietsgebruik op één van de twee invuldagen	120
Tabel 13: Odds-ratio's voor fietsgebruik op één van de twee invuldagen	121
Tabel 14: Logit model voor het gebruik van de lijnbus op één van de twee invuldagen (met buzzy pazz)	122
Tabel 15: Odds-ratio's voor het gebruik van de lijnbus op één van de twee invuldagen (met buzzy pazz)	123
Tabel 16: Logit model voor het gebruik van de lijnbus op één van de twee invuldagen (zonder buzzy pazz)	124
Tabel 17: Odds-ratio's voor het gebruik van de lijnbus op één van de twee invuldagen (zonder buzzy pazz)	125
Tabel 18: Logit model voor het gebruik van de auto op één van de twee invuldagen	126
Tabel 19: Odds-ratio's voor het gebruik van de auto op één van de twee invuldagen	127

1. INLEIDING

1.1. Situering binnen het netwerkproject

Dit onderzoek is de derde fase uit het netwerkproject "Vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen (10-13 jaar)". Dit project, met als partners Kind en Samenleving vzw, Mobiel 21, Universiteit Hasselt (voorheen Universiteit Hasselt) en Provinciale Hogeschool Limburg, onderzoekt de vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen tussen 10 en 13 jaar oud, en gaat na welke verwachtingen en ervaringen zij daarbij hebben. Het onderzoek moet tonen in welke mate zelfstandige mobiliteit voor kinderen belangrijk is en welke factoren deze autonomie mogelijk maken of bemoeilijken. De eigen benadering van kinderen staat centraal in het project.

De algemene en beleidsgerichte doelstelling van het netwerkproject is om mobiliteitsprojecten meer op kinderen gericht te maken. Zo past dit project in het PODO II – onderzoeksprogramma over duurzame productie- en consumptiepatronen, waaronder duurzame mobiliteit.

Het netwerkproject bestaat uit vier op elkaar voortbouwende fases: een (reeds afgerond) literatuuronderzoek (Meire & Vleugels, 2004), een (eveneens reeds afgerond) kwalitatief belevingsonderzoek bij kinderen (Meire, 2004), een grootschalig kwantitatief survey - onderzoek bij kinderen en hun ouders, en een actieonderzoek in vier gemeentes¹.

Het voorliggende onderzoeksverslag rapporteert over de derde fase van het netwerkproject: het kwantitatief toetsingsonderzoek.

1.2. Kwantitatief onderzoek

De belangrijkste doelstelling van het kwantitatieve onderzoek is om de resultaten die in de kwalitatieve fase werden verkregen, te controleren in een representatieve steekproef. Om dit doel te realiseren, werden een aantal kritische factoren uit de kwalitatieve studie gedestilleerd – zij vormden de referentiepunten bij het opstellen van de vragenlijsten voor het kwantitatief onderzoek.

Door het kwalitatieve en kwantitatieve onderzoek op die manier in elkaar te laten overgaan, wordt de relevantie van de kwalitatieve onderzoeksresultaten aangetoond en krijgen deze extra wetenschappelijke waarde.

---

¹ De rapporten van het afgeronde literatuur- en kwalitatief belevingsonderzoek kunnen vrij geraadpleegd worden op www.k-s.be.

Naast het verkrijgen van inzicht in het gewicht van de kritische factoren van het kwalitatief onderzoek, werd in het raamwerk van het kwantitatieve onderzoek ook een onderzoek uitgevoerd naar het verplaatsingsgedrag van kinderen van 10 tot 13 jaar.

Door kwalitatieve en kwantitatieve methoden te combineren kan voordeel gehaald worden uit de sterktes van beide benaderingen: zo kan er o.a. zowel aandacht gegeven worden aan het begrijpen van de werkelijkheid (een van de sterke punten van kwalitatief onderzoek) als aan de representativiteit van de resultaten (een van de sterke punten van kwantitatief onderzoek).

In het algemeen kunnen we stellen dat de uitgangspunten van kwantitatief onderzoek verschillen van die van kwalitatief onderzoek, maar het is niet zo dat het verschil tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek echt "gevangen" kan worden door te spreken in zwart-wit tegenstellingen ("algemeen onderzoek versus specifiek", "grootschalig versus kleinschalig onderzoek", ...).

Voor dit kwantitatief onderzoek kunnen we stellen dat de doelstelling ligt in het kwantificeren van gegevens die verzameld zijn bij een representatieve steekproef, om op die manier de resultaten van het kwalitatief onderzoek te kunnen toetsen en proportioneren binnen de populatie.

Segers (1999) geeft aan dat wanneer een onderzoeker geïnteresseerd is in motieven, ervaringen, waarden en normen, voorkeuren, opinies of andere subjectieve fenomenen of in gedragingen en feitelijke gegevens die in het verleden hebben plaatsgevonden, of in gedragingen en feitelijke gegevens die om andere redenen niet te observeren zijn, de vragenlijst het aangewezen instrument is. De bevraging is dan ook een veel gebruikte methode binnen het sociaal-wetenschappelijk onderzoek, en staat bekend als "survey - onderzoek". Een survey - onderzoek heeft de volgende kenmerken (Singleton, geciteerd in Segers, 1999):

- er is een groot aantal onderzoekselementen (personen, huishoudens, ...) dat met behulp van aselecte steekproefprocedures is gekozen om de betreffende populatie te representeren
- de onderzoeksgegevens worden verzameld met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst in een persoonlijk of telefonisch interview of via een schriftelijke vragenlijst (of elektronisch via het web). De vragen worden op een precies voorgeschreven wijze gesteld; ook het vaststellen van de antwoorden verloopt volgens gegeven richtlijnen
- De verzamelde antwoorden worden numeriek verwerkt en geanalyseerd met behulp van statistische werkwijzen

1.3. Ethiek bij de uitvoering van het kwantitatief onderzoek

In de literatuur wordt de thematiek van "ethiek" van onderzoek bij kinderen vooral in verband gebracht met de toelating om onderzoek te doen en met de vertrouwelijkheid van de informatie (zie o.a. James et al., 1998 ; France et al., 2000).

Zoals in hoofdstuk 2 van dit rapport verduidelijkt zal worden, hebben we deelnemers gezocht via contact met scholen. Dat de schooldirectie haar akkoord gaf voor deelname, betekende echter niet dat ook de kinderen van de geselecteerde klassen zouden meewerken aan het onderzoek. Via het contact met de kinderen (brief bij vragenlijsten) werd verduidelijkt dat zij steeds eerst het akkoord van hun ouders dienden te krijgen vooraleer zij effectief zouden meewerken. De ouder(s) werd(en) in de brief, waarmee de vragenlijsten begonnen, geïnformeerd over het doel van het onderzoek, het onderwerp en over de onderzoeksprocedures. In de brief werd ook de kwestie van vertrouwelijkheid en anonimiteit van de informatie benadrukt. In dit kader werd in november 2004 ook aangifte gedaan van (een) geautomatiseerde verwerking(en) van persoonsgegevens bij de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer.

1.4. Opbouw van het onderzoeksrapport

In hoofdstuk 2 gaan we dieper in op de methodologie van het kwantitatief onderzoek. Eerst worden de steekproef en steekproefsamenstelling besproken, vervolgens wordt er dieper ingegaan op de wijze waarop het contact met de scholen verliep. Hierna wordt de inhoud en opstelling van de verschillende vragenlijsten behandeld, om vervolgens concreet op het proces van dataverzameling en -verwerking in te gaan. Hoofdstuk 2 besluit met een overzicht van de gerealiseerde respons.

Hoofdstuk 3 gaat dieper in op de verplaatsingen van kinderen naar school. We gaan ook na welke verschillen er te vinden zijn tussen kinderen, welke redenen ze opgeven voor de keuze voor een bepaald vervoermiddel en hoe hun ouders tegenover deze keuze staan. Hoe kinderen zich verplaatsen in hun vrije tijd, naar welke plaatsen ze gaan en hoe hun ouders daarnaar kijken wordt behandeld in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 gaat na wat kinderen al dan niet leuk vinden aan verschillende vervoerwijzen en in hoofdstuk 6 wordt er nagegaan hoe het zit met de relatie tussen kinderen en ouders, en hier gaan we ook dieper in op het "alleen op weg zijn". Een aantal algemene cijfers over kinderen en verplaatsingen geven we in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 tenslotte geeft een samenvatting en een overzicht van de belangrijkste conclusies van het kwantitatieve luik van het onderzoek.

2. METHODOLOGIE

2.1. Steekproef

2.1.1. Omschrijving steekproef

In bijlage I bij de netwerkovereenkomst van voorliggend project staat het volgende vermeld (op pagina 7/14): "... een willekeurige steekproef van 5000 kinderen/jongeren (genomen uit het Nationaal Register) in Vlaanderen zal gevraagd worden om de vragenlijst in te vullen en terug te sturen". Omwille van de omslachtige procedure om een steekproef van bruto 5000 Vlaamse kinderen te realiseren via contact met het rijksregister, werd in maart 2004 het idee voorgesteld om een clustersteekproef uit te voeren door contact op te nemen met Vlaamse basis- en secundaire scholen. Hierbij werd een respons beoogd van netto 2500 Vlaamse kinderen (vermeld in het projectvoorstel van voorliggend project, p. 34 / 97 en 35 / 97 ; eveneens vermeld in het verslag van de vergadering van het gebruikerscomité op 29 maart 2004 ; eveneens vermeld in het administratief verslag van 2004², van partner 4).

2.1.2. Steekproefkader

In een document van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap uit 2001 stond reeds vermeld dat sommige departementen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, waaronder het departement Onderwijs, beschikken over steekproefkaders die eigen zijn aan hun bevoegdheidsdomein. Het departement Onderwijs beschikt dan ook over een bestand met gegevens over de Vlaamse onderwijsinstellingen.

Via de website van het Ministerie van Onderwijs (www.ond.vlaanderen.be) konden we informatie terugvinden betreffende alle basis- en secundaire scholen in Vlaanderen. Hiervan werd gebruik gemaakt om lijsten aan te maken van alle basis- en secundaire scholen die mee in aanmerking genomen werden voor de samenstelling van de uiteindelijke steekproef.

2.1.3. Clustersteekproef

Bij een clustersteekproef worden op toevalsbasis clusters van eenheden geselecteerd (bijvoorbeeld een aantal basisscholen in Vlaanderen), en vervolgens vormen alle eenheden die behoren tot de geselecteerde clusters (bijvoorbeeld: alle leerlingen van de geselecteerde basisscholen), de steekproef (Billiet, 1990; APS, 2001).

---

² Vervoersafhankelijkheid en vervoersautonomie van kinderen (10-13 jaar). Administratief verslag januari 2005. Provinciale Hogeschool Limburg. Partner 4 in netwerkovereenkomst nr. CP/J4/614.

Voor de samenstelling van de steekproef van voorliggend kwantitatief onderzoek was het vertrekpunt de lijst van alle basis- en secundaire scholen in Vlaanderen (en Vlaamse scholen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), verkregen via de website van het Ministerie van Onderwijs. Via een random selectieprocedure in het statistische verwerkingsprogramma SAS werden vervolgens 100 basis- en 100 secundaire scholen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geselecteerd die gecontacteerd zouden worden in het kader van de uitvoering van het kwantitatief onderzoek.

2.2. Selectiecriteria samenstelling steekproef

Het doel van het kwantitatief onderzoek was dus om bij een steekproef van netto 2500 kinderen van 10 tot 13 jaar meer informatie te verzamelen over de kritische factoren die in het kwalitatief onderzoek naar voren waren gekomen. Bovendien wilden we ook het verplaatsingsgedrag van de kinderen en jongeren uit deze leeftijdsgroep in kaart brengen.

2.2.1. Welke scholen?³

Op basis van de lijsten van alle basis- en secundaire scholen in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd er beslist om niet alle scholen uit betreffende lijsten mee in rekening te nemen bij de uiteindelijke steekproefsamenstelling.

Voor de basisscholen werd volgende selectie gedaan:

- Alle scholen die gewoon basisonderwijs aanboden, werden meegenomen.
- Ook de basisscholen die werkten volgens een bijzondere onderwijsmethode (Steiner, Freinet, Montessori, ...) werden mee in rekening genomen.
- Franstalige basisscholen in Vlaanderen (gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap) en
- Basisscholen die buitengewoon basisonderwijs aanboden, werden weggelaten. Er werd gekozen om de basisscholen die buitengewoon basisonderwijs aanboden buiten beschouwing te laten, omdat het aanbod "buitengewoon basisonderwijs" zodanig gediversifieerd⁴ is, dat het in de praktijk erg moeilijk zou zijn om de vragenlijsten telkens aan te passen voor al deze verschillende doelgroepen.

---

³ Voor meer gedetailleerde informatie omtrent het onderwijsaanbod in Vlaanderen: zie <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/>

⁴ Het buitengewoon basisonderwijs richt zich tot kinderen met een handicap. Het buitengewoon basisonderwijs is ingedeeld in 8 verschillende types – het aangeboden onderwijs varieert naargelang de handicap van de kinderen in deze scholen (zie <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/buo/default.htm>).

Na het weglaten van de Franstalige basisscholen in Vlaanderen en de basisscholen die buitengewoon basisonderwijs aanboden, bleven er nog 2.889 basisscholen over die mee in rekening werden genomen voor het samenstellen van de uiteindelijke steekproef van basisscholen.

Via een random procedure in SAS werden vervolgens uit deze lijst van scholen 100 basisscholen geselecteerd die gecontacteerd zouden worden in het kader van het onderzoek.

In paragraaf 2.7.2 wordt er dieper ingegaan op de spreiding van de basisscholen van de steekproef over de provincies, en op de spreiding van de basisscholen van de steekproef over de netten / inrichtende macht.

Ook voor de secundaire scholen werd een selectie gemaakt:

- Alle secundaire scholen die in de eerste graad gewoon voltijds secundair onderwijs aanboden, werden meegenomen in de steekproef. Er werd geen onderscheid gemaakt tussen secundaire scholen die onderwijs in de A- respectievelijk B-stroom aanboden.
- Ook de secundaire scholen die een bijzondere onderwijsmethode aanboden (Freinet, ...) werden opgenomen in de steekproef.
- Buitengewone secundaire scholen en secundaire scholen die deeltijds onderwijs aanboden, werden buiten beschouwing gelaten. Het buitengewoon secundair onderwijs richt zich tot jongeren van 13 tot 21 jaar met een handicap of met leer- of opvoedingsmoeilijkheden. De structuur van dit onderwijs maakt onderscheid tussen 4 opleidingsvormen. Binnen elke opleidingsvorm kunnen leerlingen van 7 verschillende types samengebracht worden. Omdat dit onderwijsaanbod net zoals bij het buitengewoon basisonderwijs, dermate gediversifieerd is, werd ervoor geopteerd om bij de samenstelling van de steekproef geen rekening te houden met deze scholen. Vanuit praktisch oogpunt zou het ook hier te moeilijk geweest zijn om alle vragenlijsten aan te passen aan al deze verschillende doelgroepen leerlingen. Ook de scholen die deeltijds secundair onderwijs aanboden werden niet mee in rekening genomen bij de steekproefsamenstelling. De leerlingen in deze scholen combineren het volgen van 15 lessen per week met een tewerkstelling. Dergelijk aanbod bestaat slechts voor jongeren vanaf 15 of 16 jaar, terwijl ons onderzoek zich toespitste op kinderen en jongeren in de leeftijdsgroep van 10 tot 13 jaar. Ook secundaire scholen die geen onderwijsaanbod voor de eerste graad hadden, werden niet meegenomen in de steekproef, omdat wij ons in dit onderzoek enkel richtten op kinderen en jongeren van 10 tot 13 jaar. Het had dus geen zin om bij de selectie van de scholen voor de uiteindelijke steekproef ook aandacht te besteden aan scholen die enkel een onderwijsaanbod uitgewerkt hadden voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs.

Na het weglaten van deze secundaire scholen, bleven er nog 746 secundaire scholen over die mee in rekening werden genomen voor het samenstellen van de uiteindelijke steekproef voor het middelbaar onderwijs.

Via een random procedure in SAS werden vervolgens uit deze lijst van scholen 100 secundaire scholen geselecteerd die gecontacteerd zouden worden in het kader van het onderzoek.

In paragraaf 2.7.2 wordt er dieper ingegaan op de spreiding van de secundaire scholen van de steekproef over de provincies, en op de spreiding van de secundaire scholen van de steekproef over de netten / inrichtende macht.

2.2.2. Welke klassen?

Voor het basisonderwijs kozen we ervoor het 5e en het 6e leerjaar mee te laten werken. Voor het secundair onderwijs werd ervoor geopteerd om per school één klas van respectievelijk het 1e en één klas van het 2e jaar mee te laten werken. De keuze voor deze leerjaren en klassen van het secundair onderwijs heeft uiteraard te maken met de doelgroep die we in het kader van het kwantitatief onderzoek dienden te bevragen: kinderen en jongeren van 10 tot 13 jaar. Afhankelijk van hun geboortedatum kunnen kinderen van 10 jaar in het 5^e leerjaar zitten, en kinderen van 13 jaar in het 2^e middelbaar⁵. Vandaar de beslissing om niet enkel leerlingen van 6^e leerjaren en klassen van het 1^e middelbaar bij het onderzoek te betrekken, maar ook de leerlingen van 5^e leerjaren en klassen van het 2^e middelbaar in de steekproef mee te nemen.

De groep van 10- tot 13-jarigen is de leeftijdsgroep waar kinderen heel wat zelfstandiger worden, vaak ook in hun verplaatsingen – de kinderen uit deze leeftijdsgroep maken immers de overgang van de lagere naar de middelbare school. Dit brengt dikwijls een belangrijke verandering met zich mee in de mobiliteitsgedragingen en –ervaringen van deze kinderen en jongeren.

Bij de meeste basisscholen was er één klas van het 5e leerjaar en één klas van het 6e leerjaar. Bij de uitvoering van het onderzoek bleken er slechts enkele (in omvang “grote”) basisscholen in de steekproef te zitten die meerdere klassen van het 5e, respectievelijk 6e leerjaar hadden. Uit telefonische contacten met betreffende directies bleek dat zij het in dit geval meer opportuun vonden om al hun leerlingen van de klassen van het 5e en 6e leerjaar aan het onderzoek mee te laten werken in plaats van telkens één klas van het 5e en één klas van het 6e leerjaar te moeten selecteren.

---

⁵ Bovendien kunnen ook buitengewoon goede prestaties op school ervoor zorgen dat kinderen een jaar “vooruit zitten” in hun schoolcarrière.

De secundaire scholen die voor de eerste graad zowel A- als B-klassen aanboden, werden in een telefonisch contact aanbevolen om niet steeds de leerlingen van de A-klassen mee te laten werken, maar te opteren voor een "mengeling", bijvoorbeeld voor het 1e jaar een A-klas en voor het tweede jaar een B-klas. Op die manier wilden we ondervangen dat de scholen steeds hun "beste klassen" zouden laten meewerken aan het onderzoek, terwijl het ons net interessant leek om leerlingen van zowel A- als B-klassen te kunnen bevragen.

2.3. Contact scholen

Eind augustus 2004 (aan het eind van de zomervakantie) ontvingen alle 200 geselecteerde basis- en secundaire scholen een introductiebrief⁶. Hierin stond uitgelegd wat de bedoeling van het onderzoek was, wat deelname aan het onderzoek precies inhield en hoe men kon reageren indien men geïnteresseerd was om de leerlingen van het 5e en 6e leerjaar, resp. van één klas van het 1e en het 2e jaar van de 1e graad van het secundair onderwijs, mee te laten werken. Bij de introductiebrief zat ook een korte vragenlijst, waarin een aantal algemene vragen over de school gesteld werden en een aantal vragen betreffende mobiliteit en mogelijke initiatieven die daaromtrent in de betreffende school reeds genomen waren of al ingepland waren. Tenslotte was er bij de brief ook een antwoordkaart bijgesloten die de scholen konden gebruiken om ons te laten weten of zij wensten mee te werken aan het project.

Het versturen van een introductiebrief zorgt ervoor dat latere contacten vlotter kunnen verlopen, en verhoogt de kans op medewerking (APS, 2001). De keuze van het tijdstip van verzending van de introductiebrief bleek echter niet ideaal: op het einde van de zomervakantie zijn de scholen in volle voorbereiding voor de start van het nieuwe schooljaar. Uit de telefonische contacten die vanaf half september 2004 met de scholen opgezet werden (zie verder) bleek dat de directies op het ogenblik van ontvangst van de introductiebrief niet altijd de tijd namen/hadden om onze brief door te nemen en te beantwoorden.

Om de vooropgestelde timing toch te respecteren, werd half september 2004 geprobeerd om alle scholen uit de oorspronkelijke steekproef, waarvan we op dat moment nog geen antwoordkaart terug ontvangen hadden, telefonisch terug te contacteren. Hoewel dit een arbeidsintensieve opdracht was, bleek deze aanpak ook een erg efficiënte manier om scholen te overtuigen mee te werken aan het onderzoek:

---

⁶ Deze introductiebrief met korte vragenlijst en antwoordkaart kan teruggevonden worden in bijlage 1.

☺ Heel wat schooldirecties bleken telefonisch contact beter te appreciëren dan contact per brief. Telefonisch contact is immers persoonlijker.

Bij het telefonisch contact met basisscholen werd er meteen naar de directeur of directrice gevraagd. In geval van secundaire scholen gebeurde het telefonisch contact met de directeur of directrice van de eerste graad. Soms werd deze taak vanwege de directie ook doorgegeven aan een graadcoördinator of een leerkracht die zich, buiten het domein van zijn of haar eigen lesopdracht, ook bezighield met de uitwerking van de thematiek verkeer/mobiliteit in de school.

☺ In principe zal telefonisch contact in de meeste gevallen niet geweigerd worden. Een brief daarentegen kan men meteen aan de kant leggen en op die manier negeren.

☺ Het kostte heel wat tijd en moeite om alle scholen uit de steekproef, waarvan we op dat moment nog geen antwoordkaart ontvangen hadden, telefonisch terug te contacteren.

Tijdens het telefonisch contact met de directie werd de inhoud en bedoeling van het project besproken alsook de aanpak. Er werd afgesproken dat de leerlingen de vragenlijsten zeker niet gezamenlijk in de klas zouden invullen. Eveneens werd telefonisch duidelijk gespecificeerd dat de scholen geen lestijd verloren moesten laten gaan om de leerlingen mee te laten werken aan het onderzoek. Dit bleek voor heel wat scholen een belangrijk argument om een aantal klassen van hun school mee te laten werken aan het kwantitatieve onderzoek.

Uiteraard was er voor de scholen geen enkele verplichting om mee te werken aan het onderzoek. Naar de instanties toe, die per school instemden met medewerking aan het onderzoek (meestal was dit dus de directie) werd ook benadrukt dat er geen enkele verplichting was naar hun leerlingen toe om mee te werken aan het onderzoek.

Ondanks ettelijke pogingen bereikten we niet alle scholen uit de steekproef van basis- en secundaire scholen telefonisch. Hieronder de totale aantallen basis- en secundaire scholen die respectievelijk:

- bereikt werden en aangaven mee te willen werken
- bereikt werden, maar niet wilden meewerken
- bereikt werden, maar achteraf geen respons gaven (de meesten zouden intern overleggen en dan zelf terugbellen om te zeggen of de school al dan niet zou meewerken – maar waar er achteraf dus niets meer van gehoord werd)
- bezetton lieten weerklinken of diegene die (ook na een aantal keren proberen) de melding gaven om later nog eens te proberen terug te bellen
- niet bereikt konden worden (geen verbinding mogelijk)

TABEL 1: GECONTACTEERDE BASISSCHOLEN

Telefonische reactie basisscholen	
Bereikt, willen meewerken	45 ⁷
Bereikt, willen niet meewerken	29
Bereikt, geen respons	23
Bezetton of "bel later eens terug"	3
neemt niet op	1
	101

TABEL 2: GECONTACTEERDE SECUNDAIRE SCHOLEN

Telefonische reactie secundaire scholen	
Bereikt, willen meewerken	38 ⁸
Bereikt, willen niet meewerken	19
Bereikt, geen respons	28
Bezetton of "bel later eens terug"	8
neemt niet op	4
	97

⁷ Er werd 1 extra basisschool aangedragen na contact met een secundaire school uit de steekproef, die zelf niet kon meewerken (vandaar een eindtotaal van 101 basisscholen in tabel 1).

⁸ Er waren 3 * 2 secundaire scholen in de steekproef die elk tot 1 centrale vestiging behoorden. Van deze secundaire scholen wilden er 3 meewerken (vandaar een eindtotaal van 97 scholen in tabel 2).

2.4. Vragenlijsten

2.4.1. Algemeen

In augustus 2004 werd gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de vragenlijsten die in het kader van het kwantitatief onderzoek gebruikt zouden worden. Er vonden verschillende overlegvergaderingen plaats met de verantwoordelijke van het kwalitatief onderzoek, zodat we inzicht konden krijgen in de kritische factoren die in het kwalitatief belevingsonderzoek (fase 2 van dit netwerkproject) bij de doelgroep naar voren waren gekomen.

De kritische factoren die in het kwalitatief belevingsonderzoek naar voren kwamen en die als input gebruikt werden voor het opstellen van de vragenlijsten zijn de volgende:

- kenmerken van vervoersmiddelen: wat zorgt ervoor dat het gebruik van een bepaald vervoermiddel leuk of niet leuk is?
  - o prettige kanten aan verplaatsingen (bijvoorbeeld: het belang dat kinderen hechten aan het sociale aspect van mobiliteit, ...)
  - o lastige dingen aan verplaatsingen (bijvoorbeeld: verkeersonveiligheid, sociale onveiligheid, ...)
- de rol van de ouders in de mobiliteit van de kinderen, invloed van de aanwezigheid van broer(s) en/of zus(sen) in de mobiliteit van het kind
- belang van vervoersautonomie en -afhankelijkheid

Vertrekkend van deze kritische factoren werd nagegaan op welke manier de vragenlijsten het best georganiseerd zouden worden, om deze kritische factoren zo goed mogelijk te kunnen bevragen bij de doelgroep.

Vervolgens werd ervoor geopteerd om een vragenlijst uit te werken voor de kinderen, en een aparte vragenlijst voor de ouders. Om tenslotte het verplaatsingsgedrag van de doelgroep in kaart te kunnen brengen, diende een verplaatsingsdagboekje op maat van de doelgroep ontwikkeld te worden.

Hoewel er op dit moment weinig literatuur bekend is die specifieke aandacht geeft aan de thematiek van het uitvoeren van kwantitatief onderzoek bij kinderen, willen we hier wijzen op een aantal elementen waar wij bij het opstellen van de vragenlijsten en het dagboekje specifiek aandacht aan besteed hebben:

- Er werd veel aandacht gegeven aan het precies en concreet formuleren van de vragen, stellingen en antwoorden: alles moest zo concreet, duidelijk en begrijpelijk mogelijk zijn, niet alleen voor de kinderen maar ook voor de ouders (Punch, 2002).

In dit verband werd ook beslist om elke vragenlijst (en het dagboekje) te laten beginnen met een tekst waarin de bedoeling van het onderzoek verduidelijkt werd. In deze tekst werden de verschillende antwoordmogelijkheden aan de hand van voorbeeldjes overlopen, zodat de deelnemende kinderen en ouders alvast even konden oefenen vooraleer ze echt aan de slag zouden gaan.

- Bij het formuleren van vragen en stellingen werd er ook op gelet dat er geen woorden gebruikt werden die voor de kinderen of ouders problemen zouden kunnen geven. "Mobiliteit" is bijvoorbeeld een woord dat erg vaag is voor kinderen uit de doelgroep van voorliggend project.
- Er werd over gewaakt dat de vragen zoveel mogelijk werden toegespitst op de situatie "in het heden", omdat het voor kinderen niet gemakkelijk is om vragen te beantwoorden omtrent situaties uit het verleden.
- Er werd heel wat aandacht besteed aan de logische opbouw van de vragenlijsten. Zo begon zowel de vragenlijst voor de ouder(s) als die voor het kind met eenvoudig te beantwoorden vragen:

→ Voorbeeld voor de kind – vragenlijst:

*Ben je een: 1. Jongen
                              2. Meisje*

- In de vragenlijsten werd, waar ons dat nodig leek, extra duiding gegeven omtrent de manier waarop vragen beantwoord moesten worden. Verder werd er ook, waar nodig, uitleg verschaft waarom bepaalde vragen in de vragenlijst opgenomen waren.
- Er werd regelmatig gebruik gemaakt van open vragen, zodat de deelnemers extra informatie konden geven als zij dat nodig vonden.
- Er werd over gewaakt dat de nodige afwisseling geboden werd in de manieren waarop de vragen beantwoord moesten worden: cijfers met het voor de deelnemer "correcte" antwoord omcirkelen, kruisje zetten bij het voor de deelnemer "correcte" antwoord. Door het afwisselen van een aantal manieren om te antwoorden wilden we de kinderen aandachtig houden tijdens het invullen van de vragenlijst én tegelijkertijd toch niet te veel complexiteit in de vragenlijst stoppen.

→ Voorbeeld voor de kind – vragenlijst:

- Welke dingen vind je **leuk** als je **te voet** op weg bent naar je school of je vrije tijdsactiviteit (zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

TE VOET GAAN IS LEUK, WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
A. Je bent op weg zonder dat er een volwassene bij is	☐	☐
B. Je kan zelf kiezen langs welke weg je wandelt	☐	☐
C. Terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen (als het bijvoorbeeld sneeuwt, kan je sneeuwballen gooien)	☐	☐
D. Je ziet veel meer als je te voet op weg bent	☐	☐
E. Je kan onderweg babbelen met vrienden	☐	☐
F. Door te wandelen heb je lichaamsbeweging	☐	☐
G. Wandelen is gezond	☐	☐
H. Wandelen is beter voor het milieu	☐	☐
I. Het is goedkoper om te wandelen dan met de auto gebracht te worden	☐	☐

- Hoe zou je het liefste naar school gaan?
(je mag slechts één antwoord omcirkelen)

1. Te voet
2. Te voet onder begeleiding (bv. begeleide rij)
3. Met de fiets
4. Met de fiets onder begeleiding (bv. fietspool)
5. Als autopassagier
6. Als passagier op brom- of snorfiets
7. Met de bus
8. Met de tram
9. Met de (pre)metro
10. Met de trein
11. Met rolschaatsen of skateboard
12. Met de step
13. Met ..... (vul hier het antwoord zelf aan als het juiste antwoord niet in dit lijstje staat)

- Er werd heel wat aandacht gegeven aan de lay-out en het lettertype van de vragenlijsten, om het op die manier voor de kinderen "aantrekkelijk" te maken de volledige vragenlijsten in te vullen.

- Verder werd er op gelet dat de vragenlijsten niet te lang waren, om te voorkomen dat de deelnemers op een bepaald moment zouden afhaken.

Net zoals bij elk onderzoek dat gebruik maakt van vragenlijsten (Billiet, 1990) werd ook aandacht gegeven aan volgende punten:

- Er werd op gelet om in de vragen niet meerdere elementen tegelijkertijd te bevragen. Op die manier werd dubbelzinnigheid vermeden.
- Er werd op gelet dat de vragenlijsten zeker geen 'leading questions'⁹ bevatten.
- Door de kinder- en ouder vragenlijst en het dagboekje in een andere kleur te laten drukken werd het onderscheid tussen de vragenlijsten ook visueel herkenbaar gemaakt voor de deelnemers.

Door aandacht te hebben voor al deze elementen werd er onder andere naar gestreefd te kunnen voorkomen dat de deelnemers willekeurig een bepaald antwoord of een volgens hen sociaal wenselijk antwoord zouden aanduiden.

2.4.2. De kindervragenlijst

In de vragenlijst werd er per thema gewerkt. Op die manier kon het geheel logisch opgebouwd worden, wat zowel voor ons als voor de deelnemers belangrijk was. Bovendien konden we de vragenlijst op deze manier ook aantrekkelijk maken met een leuke lay-out; per thema konden we tekeningen plaatsen die met het betreffende thema in verband stonden. Verder werd ook gevarieerd met het lettertype dat gebruikt werd voor de notitie van de thema's in de vragenlijst en de vragen en antwoordmogelijkheden die hierbij hoorden.

De thema's aan de hand waarvan de kind - vragenlijst opgebouwd werd, waren de volgende:

- A) Wie ben jij?
- B) Hoe kom jij naar school?
- C) Hoe verplaats jij je in je vrije tijd?
- D) Te voet, met de fiets, de auto, de bus, ...: wat vind jij leuk?
- E) Te voet, met de fiets, de auto, de bus, ...: wat vind jij NIET zo leuk?
- F) Mijn ouders en ik
- G) Ongeval!

---

⁹ Een 'leading question' is een vraag die het antwoord van de deelnemer in een bepaalde richting probeert te sturen (in de richting die de onderzoeker wenst). Dergelijke vraag kan het antwoord in de vraagstelling suggereren of kan een element bevatten dat de deelnemer in de richting van het door de onderzoeker "gewenste" antwoord stuurt.

- H) Alleen op weg???
- I) Van de lagere naar de middelbare school

Het is duidelijk dat er voor de opstelling van de kind-vragenlijst teruggegrepen werd naar de kritische factoren die in het kwalitatief belevingsonderzoek naar voren gekomen waren (zie paragraaf 2.4.1). De vragen werden niet enkel toegespitst op verplaatsingen in het kader van "school"; ook de vrijetijdsverplaatsingen kwamen in de vragenlijst aan bod.

De kindervragenlijst werd afgesloten met een algemene open vraag, waarbij de kinderen de mogelijkheid hadden om ons nog iets te vertellen over het verkeer of over "onderweg zijn".

Bij de samenstelling van de kindvragenlijst werd er ook rekening gehouden met het feit dat de gehele vragenlijst niet te lang mocht worden. Indien het invullen van de vragenlijst te veel tijd van de kinderen in beslag zou nemen, zouden ze immers kunnen afhaken. Vanzelfsprekend werd ook de nodige aandacht gegeven aan de overige aandachtspunten voor het opstellen van de vragenlijsten, zoals reeds beschreven onder 2.4.1.

De volledige kindervragenlijst kan in bijlage 2 teruggevonden worden.

2.4.3. De oudervragenlijst

Ook bij de opstelling van de oudervragenlijst werd er per thema gewerkt. De thema's die in deze vragenlijst aan bod kwamen, waren de volgende:

- A) Algemene vragen (vragen naar socio – demografische variabelen)
- B) Kind dat de enquête mee naar huis bracht
  - schoolverplaatsingen
  - vrije tijdsverplaatsingen
- C) Overige kenmerken van het gezin waar het kind woont
- D) Feiten, meningen en houdingen van de belangrijkste opvoeders van het kind

Ook voor de samenstelling van de oudervragenlijst werd teruggegrepen naar de kritische factoren die in het kwalitatief belevingsonderzoek naar voren gekomen waren. Verder werden er ook vragen bijgesloten die achteraf gelinkt zouden kunnen worden met de door de kinderen op bepaalde vragen gegeven antwoorden.

Net zoals de kindervragenlijst, werd ook de oudervragenlijst afgesloten met een open vraag. Op die manier hadden de ouders de mogelijkheid om ons nog iets te vertellen over mobiliteit of verkeer, of ze konden op die plek opmerkingen formuleren.

Ook bij de samenstelling van de oudervragenlijst werd rekening gehouden met de aandachtspunten voor het opstellen van vragenlijsten, zoals reeds vermeld bij 2.4.1.

De volledige oudervragenlijst kan in bijlage 3 teruggevonden worden.

2.4.4. Het dagboekje

Elke deelnemer werd gevraagd om tijdens de meetweek, waaraan de school was toegewezen, gedurende twee dagen in een dagboekje te noteren welke verplaatsingen hij of zij die dagen gemaakt had en wat de kenmerken van deze verplaatsingen waren (gebruikt vervoermiddel, vertrek- en aankomsttijdstip, doel van de verplaatsing, ...).

Bij het opstellen van het dagboekje kozen we, naar analogie en vanuit onze ervaring met het Onderzoek Verplaatsingsgedrag Vlaanderen¹⁰ voor een verplaatsings-, en niet voor een activiteitengebaseerd dagboekje. Activiteitengebaseerde dagboekjes gaan er vanuit dat het verplaatsingsgedrag van personen afgeleid kan worden uit de activiteiten die deze mensen uitvoeren. Het verplaatsen wordt in deze opzet als een afgeleide vraag en bovendien als het resultaat van een complex beslissingsproces beschouwd. Activiteitengebaseerde dagboekjes bevragen de activiteiten van personen en proberen aan de hand daarvan zicht te krijgen op hun verplaatsingsgedrag. Verplaatsingsgebaseerde dagboekjes daarentegen vragen om de verplaatsingen te noteren. Op basis van de verplaatsingen proberen ze zicht te krijgen op het activiteitenpatroon. In het kader van dit onderzoek werd ervoor gekozen met verplaatsingsdagboekjes te werken, omdat testen bij volwassenen, waarbij gebruik gemaakt werd van activiteitengebaseerde dagboekjes, uitwezen dat het invullen van deze dagboekjes over het algemeen als moeilijk wordt ervaren. Het leek ons dan ook niet aangewezen kinderen activiteitengebaseerde dagboekjes in te laten vullen.

Eveneens vanuit onze ervaring met het Onderzoek Verplaatsingsgedrag Vlaanderen werd er voor gekozen om de deelnemers het dagboekje niet langer dan twee dagen te laten invullen, ondanks het feit dat de ervaring ons leerde dat de verplaatsingen vanaf de 2^e invuldag vaak slordiger en minder exact ingevuld worden (Zwerts & Nuyts, 2002).

Voor elke deelnemer bepaalden we op voorhand de twee invuldagen in de betreffende meetweek. Op de eerste pagina van de dagboekjes werden deze invuldagen duidelijk vermeld, zodat de deelnemer goed wist wanneer hij of zij het dagboekje diende in te vullen. Er waren kinderen die hun verplaatsingen op 2 weekdays in de betreffende meetweek dienden te registreren, anderen op een weekday en een zaterdag, en tenslotte nog anderen die hun verplaatsingen van de zaterdag en zondag van de meetweek dienden te noteren.

---

¹⁰ Onderzoek Verplaatsingsgedrag (OVG) Vlaanderen 1994 – 1995, OVG Vlaanderen 2000 – 2001, OVG Stadsgewesten Hasselt-Genk en Antwerpen (1999 – 2000), OVG Stadsgewest Gent (2000 – 2001), OVG Stadsgewesten Aalst, Leuven, Mechelen, verstedelijkt gebied rond Brussel (2000 – 2001)

Net zoals bij de ontwikkeling van de kinder- en ouder vragenlijsten werd ook bij de ontwikkeling van het dagboekje naar een zo logisch mogelijke opbouw gestreefd. De nodige aandacht werd ook besteed aan de andere aandachtspunten die reeds beschreven werden in 2.4.1. Zo was het uiteraard ook erg belangrijk dat de manier waarop het dagboekje ingevuld diende te worden, voor elk kind volkomen duidelijk was.

Per invuldag werden, voor elke verplaatsing, volgende gegevens bevraagd¹¹:

- A) Waar ben je naartoe gegaan?
Dit werd als volgt geformuleerd in het dagboekje: *"Noteer hieronder waar jij op DAG 1 eerst naartoe bent gegaan: ik ben op Dag 1 eerst ..."* resp. *"Na mijn eerste verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een tweede verplaatsing gemaakt: ik ben toen ..."*
- B) Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken?
- C) Hoe ben je daar naartoe gegaan?
- D) Hoelang was je onderweg?
- E) Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou?
- F) Hoe laat ben je daar aangekomen?
- G) Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

Op basis van onze ervaringen met de Onderzoeken Verplaatsingsgedrag werd besloten de kinderen de mogelijkheid te geven om per invuldag maximaal 8 verplaatsingen in te vullen. Uit extra analyses op de data van het Onderzoek Verplaatsingsgedrag Vlaanderen uit 2000 was namelijk al gebleken dat het gemiddeld aantal verplaatsingen van kinderen van 6 tot 11 jaar 3,6 verplaatsingen per persoon per dag bedroeg¹² – de mogelijkheid om 8 verplaatsingen per invuldag in te vullen moest dus ruimschoots voldoende zijn.

Net zoals de vragenlijsten werd ook het dagboekje afgesloten met een open vraag, waar de kinderen konden aangeven of ze nog opmerkingen hadden over het dagboekje of over het onderzoek in het algemeen.

Het volledige dagboekje kan in bijlage 4 teruggevonden worden.

2.4.5. Algemene opmerkingen

Zoals reeds gezegd, werd er bij de samenstelling van de kinder- en ouder vragenlijst en het dagboekje heel wat aandacht besteed aan de aandachtspunten die reeds besproken werden in 2.4.1. Toch willen we in

---

¹¹ Uiteraard werd er eerst gevraagd of de deelnemer zich op de invuldag effectief verplaatst had. Indien dat niet het geval was, werd gevraagd waarom men die dag geen verplaatsing gemaakt had. In dit geval dienden alle vragen die betrekking hadden op de verplaatsingen van betreffende invuldag niet ingevuld te worden, en kon de deelnemer meteen overgaan naar de volgende invuldag / respectievelijk naar de allerlaatste vragen uit het dagboekje.

¹² Voor de groep van 12 tot 15-jarigen bedroeg het gemiddeld aantal verplaatsingen per persoon per dag in 2000 2,6 (Data uit Onderzoek Verplaatsingsgedrag Vlaanderen 2000-2001, bewerkingen UH).

deze paragraaf een aantal van betreffende aandachtspunten extra in de verf zetten.

Zoals in paragraaf 2.5 nog besproken zal worden, werden de kind- en ouder vragenlijsten samen met het dagboekje in een envelop gestoken. Er werd 1 envelop per deelnemer voorzien. De vragenlijsten voor kind en ouder en het dagboekje kregen een andere kleur.

Ook het taalgebruik werd aangepast aan de doelgroep: uiteraard werd ernaar gestreefd dat zowel de vragenlijsten als het dagboekje zo duidelijk, ondubbelzinnig en begrijpbaar mogelijk opgesteld werden voor de personen die het dienden in te vullen. Het taalgebruik van de kind – vragenlijst was echter nog specifiek op kinderen afgestemd dan het taalgebruik dat in de ouder – vragenlijst werd gehanteerd. Kinderen hanteren immers een ander vocabularium dan volwassenen, en er werd hier zoveel mogelijk rekening mee gehouden.

Tenslotte is het belangrijk om op te merken dat er voor de deelnemers geen enkele verplichting was om de vragenlijsten en het dagboekje in te vullen. De vragenlijsten begonnen met een inleidende tekst, waarin er uitgelegd werd dat de kinderen niet verplicht waren om deel te nemen. Bovendien werd in de tekst, die de kindervragenlijst voorafging, beklemtoond dat de kinderen eerst aan de ouders dienden te vragen of ze mochten meewerken. In deze tekst werden de kinderen ook geïnformeerd over het onderwerp van het onderzoek, het doel van het project en het verloop van het onderzoek. Ook de ouder vragenlijst werd voorafgegaan door een inleidende tekst, waar de ouders werden geïnformeerd over het onderwerp van het onderzoek, het doel en het verloop van het onderzoek en de onderzoeksprocedures.

In de inleidende teksten, die de vragenlijsten voorafgingen, werd ook de anonimiteit en vertrouwelijkheid van de verstrekte informatie benadrukt. Voor de onderzoekers waren enkel de deelnemende school en (door de contacten met de schooldirecties vooraf) de deelnemende klassen bekend. Noch de kinderen, noch de ouder(s) moesten ergens op de vragenlijsten hun persoonsgegevens vermelden. In de inleidende teksten werd ook benadrukt dat alle data anoniem verwerkt zouden worden, en dat zij vanzelfsprekend niet voor andere dan voor statistische doeleinden zouden worden gebruikt. In dit kader werd in november 2004 aangifte gedaan van (een) geautomatiseerde verwerking(en) van persoonsgegevens bij de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer. Op 1 december 2004 liet een Adviseur van de Commissie weten dat de aangifte goed ontvangen was en dat er een dossiernummer en een uniek identificatienummer verkregen was betreffende de door ons aangevraagde verwerking.

2.4.6. Testfase

Na het opstellen van de vragenlijsten en het dagboekje werden deze naar alle leden van het onderzoeksteam van voorliggend netwerkproject gestuurd. Op die manier kon iedereen feedback geven over de opstelling van de vragenlijsten en het dagboekje, de formulering van de vragen, de antwoordmogelijkheden,... Op basis van deze feedback werden een aantal verbeteringen aangebracht. De ervaring die de overige partners van het onderzoeksteam hadden met het uitvoeren van onderzoek bij kinderen was hierbij uiteraard erg zinvol.

Na het aanbrengen van deze verbeteringen werden de vragenlijsten en het dagboekje vervolgens getest bij een aantal kinderen uit de doelgroep. Eerst werd er een pretest uitgevoerd bij kinderen en jongeren uit de doelgroep die behoorden tot de uitgebreide familie-, vrienden- en kennissenkring van de medewerkers die instonden voor de opzet en uitvoering van het kwantitatieve onderzoek. Opnieuw werden er op basis van de opgedane ervaringen verbeteringen aangebracht aan de vragenlijsten en het dagboekje. Zo bleek vooral dat de vragenlijsten niet te lang mochten zijn. Het invullen van de oorspronkelijke vragenlijst, bestemd voor het kind, nam een klein uurtje in beslag – dit bleek te lang om de aandacht van de kinderen er optimaal bij te houden. Uit deze pretesten bleek ook het belang van het hanteren van erg duidelijke, concrete en ondubbelzinnige vragen en antwoordformuleringen.

Naast deze pretest werden de vragenlijsten en het dagboekje in een pilootonderzoek uitgetest door kinderen uit het 5^e en 6^e leerjaar van een school. Dit pilootonderzoek wees uit dat het werken met stellingen omtrent de beïnvloedingsfactoren bij de keuze voor een bepaald vervoermiddel, de vragenlijsten te lang maakte. Verder bleek het werken met verschillende kleuren vragenlijsten goed te werken. Voor de kinderen van het 5^e leerjaar bleek het oorspronkelijke dagboekje wel moeilijk om in te vullen.

Met andere woorden: de testfase wees uit dat het erg belangrijk was dat:

- de vragenlijsten en het dagboekje duidelijk en ondubbelzinnig taalgebruik hanteerden
- de vragenlijsten niet te lang mochten zijn
- het werken van verschillende kleuren vragenlijsten goed werkte; de kinderen konden op die manier gemakkelijk het onderscheid maken tussen het dagboekje, de vragenlijst die voor hen en diegene die voor hun ouder(s) bestemd was
- het invullen van de oudervragenlijsten zonder problemen verliep
- er nog verbeteringen aangebracht moesten worden aan het dagboekje, zodat het voor de kinderen erg duidelijk was hoe ze dit dienden in te vullen.

Na afloop van de testfase werden de nodige verbeteringen en aanpassingen aan de vragenlijsten en het dagboekje uitgevoerd.

2.5. Dataverzameling

2.5.1. Algemeen

Na contact met de scholen bleken 71 scholen bereid om mee te werken aan het onderzoek (41 basisscholen en 30 secundaire scholen). Indien alle leerlingen uit de geselecteerde klassen van deze 71 scholen zouden meewerken, zouden 2879 kinderen en jongeren de vragenlijsten en dagboekjes invullen (uit het contact met de scholen was immers het totale aantal leerlingen uit de deelnemende klassen bekend).

Voor de start van de meetweek werden naar elke school, die in de betreffende meetweek was "ingepland", het benodigde aantal enveloppen verstuurd. Zodoende kreeg elke deelnemer voor de start van de meetweek een envelop mee naar huis, waarin men een kinder-, een oudervragenlijst en het dagboekje kon terugvinden.

Zoals reeds vermeld bij paragraaf 2.4 werd er in het contact met de scholen echter benadrukt dat er voor de leerlingen geen enkele verplichting was om mee te werken aan het onderzoek. Als het kind geen toelating kreeg van de ouder(s) om mee te werken, hoefden de vragenlijsten ook niet ingevuld te worden.

2.5.2. Meetweken 1 tot en met 4

Alle deelnemende scholen werden ad random verdeeld over 4 meetweken. Deze meetweken waren de volgende:

- Meetweek 1: van 25 oktober 2004 tot en met 31 oktober 2004
- Meetweek 2: van 8 november 2004 tot en met 14 november 2004
- Meetweek 3: van 15 november 2004 tot en met 21 november 2004
- Meetweek 4: van 22 november 2004 tot en met 28 november 2004

Elke meetweek liep van maandag tot en met zondag. Op die manier waren er steeds kinderen die de dagboekjes op weekdays dienden in te vullen, anderen op een vrijdag en een zaterdag, en tenslotte waren er de kinderen die de dagboekjes gedurende het weekend dienden in te vullen.

De invuldagen liepen ook verder op feestdagen, indien die toevallig in de meetweken vielen. Meetweek 2 sloot niet meteen aan op meetweek 1, omdat het in de week van 1 november 2004 tot en met 7 november 2004 herfstvakantie was voor de scholen in Vlaanderen en er vooraf reeds bepaald was dat er tijdens de vakantieperiode geen vragenlijsten of dagboekjes ingevuld dienden te worden.

Het veldwerk werd verspreid over een aantal maanden, om op die manier de mobiliteit van kinderen over een langere periode te kunnen meten, zodat tijdelijke invloeden (bijvoorbeeld weersomstandigheden) onder controle gehouden konden worden. Er werd dan ook voor gekozen om de meetweken te laten starten in oktober en verder te laten lopen in november, omdat op dat moment het schooljaar reeds een tijdje terug bezig was en de kinderen op die manier terug in hun normale "schoolritme" zaten. Bovendien opteerden we ervoor de meetweken zo veel mogelijk op elkaar te laten aansluiten, omdat we op die manier vóór begin december de dataverzameling (grotendeels) zouden kunnen afronden. December is voor veel kinderen en scholen immers een drukke periode wegens de proefwerken en examens die in die periode moeten voorbereid en afgelegd worden, en daarom leek december ons dan ook niet het gepaste moment om de kinderen te vragen mee te werken aan het onderzoek.

Ook vanuit praktisch oogpunt was het interessant om de meetweken eind oktober te laten starten: in september 2004 werden de vragenlijsten immers nog volop uitgetest en aangepast, waar nodig. Na het aanbrenge van de verbeteringen en aanpassingen moest de verzending van de dozen met enveloppen naar de scholen ook voorbereid worden: de vragenlijsten moesten worden gedrukt, er moest gezorgd worden voor een unieke identificatiecode voor elke deelnemer, de invuldagen moesten op de dagboekjes vermeld worden, ...

Begin januari 2005 hadden 66 van de 71 scholen die over de 4 meetweken verspreid waren, hun dozen teruggestuurd. Deze 66 scholen bleken 37 basisscholen en 29 secundaire scholen te zijn. In totaal bevatten deze dozen tezamen 2.259 enveloppen met vragenlijsten.

In detail zag de verdeling van de respons over de 4 meetweken er als volgt uit:

TABEL 3: PERCENTAGE DOZEN VERZONDEN EN TERUG ONTVANGEN

	Aantal scholen in meetweek dozen naar opgestuurd	Aantal scholen in meetweek dozen terug van ontvangen	Procentueel
Meetweek 1	18	16	88,9%
Meetweek 2	18	17	94,4%
Meetweek 3	17	16	94,1%
Meetweek 4	18	17	94,4%
TOTAAL	71	66	93,0%

TABEL 4: NETTO TOTALEN

Netto aantal verzonden items	Netto aantal ontvangen items	% Respons
2585	2259	87,4%

De dozen van de 66 scholen die in de 4 meetweken meegewerkt hadden, bevatten in totaal 2.585 enveloppen op het moment dat betreffende dozen door ons naar de betreffende scholen werden opgestuurd. Bij ontvangst van de dozen van deze 66 scholen bevatten deze in totaal 2.259 enveloppen. Dit komt neer op een netto respons van 87,4%.

Met 2.259 enveloppen met vragenlijsten zaten we echter nog niet aan het beoogde totaal van 2.500 enveloppen met vragenlijsten. Vandaar dat er beslist werd om een extra meetweek toe te voegen, om op die manier de vooropgestelde doelstelling van 2.500 kinderen te kunnen realiseren.

2.5.3. Meetweek 5

Begin februari 2005 werden alle basis- en secundaire scholen uit de oorspronkelijke steekproef van 100 basis- en 100 secundaire scholen terug gecontacteerd, die bij de eerste recruiteringsgolf, voor de meetweken 1 tot en met 4, niet bereikt konden worden (omdat de telefoonlijnen toen bezet waren of er gevraagd werd om op een later tijdstip terug te bellen en er op dat moment niemand reageerde).

Uiteindelijk werden 13 scholen bereid gevonden om mee te werken in meetweek 5. Het betrof 5 basis- en 8 secundaire scholen. Indien alle leerlingen uit de geselecteerde klassen van deze 13 scholen zouden meewerken, zouden 605 extra kinderen en jongeren de vragenlijsten en dagboekjes invullen.

De werkwijze voor de dataverzameling was identiek aan de werkwijze voor de dataverzameling van meetweek 1 tot en met 4. Meetweek 5 werd gepland van maandag 21/03/2005 tot en met zondag 27/03/2005.

Begin mei 2005 hadden 10 van de 13 scholen uit meetweek 5 hun dozen teruggestuurd. In totaal bevatten deze dozen 385 enveloppen met vragenlijsten.

TABEL 5: PERCENTAGE DOZEN VERZONDEN EN TERUG ONTVANGEN

	Aantal scholen in meetweek dozen naar opgestuurd	Aantal scholen in meetweek dozen terug van ontvangen	Procentueel
Meetweek 5	13	10	76,9%

TABEL 6: NETTO TOTALEN

Netto aantal verzonden items	Netto aantal ontvangen items	% Respons
464	385	82,9%

De dozen van de 10 scholen die in meetweek 5 effectief meegewerkt hadden, bevatten in totaal 464 enveloppen op het moment dat de betreffende dozen door ons naar deze scholen werden opgestuurd. Bij ontvangst van de dozen van deze 10 scholen bevatten deze in totaal 385 enveloppen. Dit komt neer op een netto respons van 82,9% voor meetweek 5.

2.5.4. Meetweek 1 tot en met 5

Als we het overzicht maken van alle enveloppen die van meetweek 1 tot en met 5 verstuurd en ontvangen werden, bekomen we volgend overzicht:

TABEL 7: PERCENTAGE DOZEN VERZONDEN EN TERUG ONTVANGEN

	Aantal scholen in meetweek dozen naar opgestuurd	Aantal scholen in meetweek dozen terug van ontvangen	Procentuele verdeling
Meetweek 1	18	16	88,9%
Meetweek 2	18	17	94,4%
Meetweek 3	17	16	94,1%
Meetweek 4	18	17	94,4%
Meetweek 5	13	10	76,9%
TOTAAL	84	76	90,5%

Met andere woorden: van de 84 scholen (45 basis- en 39 secundaire scholen) die oorspronkelijk hun akkoord gegeven hadden voor medewerking aan het onderzoek, stuurden in totaal 76 scholen de dozen met enveloppen naar ons terug (41 basis- en 35 secundaire scholen¹³).

Van de oorspronkelijke steekproef van 100 basisscholen bleken dus 45 basisscholen mee te willen werken aan het onderzoek, en hebben 41 basisscholen effectief meegewerkt. Van de oorspronkelijke steekproef van 100 secundaire scholen bleken 39 scholen mee te willen werken aan het onderzoek, en hebben uiteindelijk 35 secundaire scholen effectief meegewerkt aan het onderzoek¹⁴.

---

13 Over het algemeen bleken basisscholen sneller mee te willen werken dan secundaire scholen, maar dit heeft ongetwijfeld te maken met de taakbelasting van betreffende scholen. Bij basisscholen was het meteen duidelijk dat de afspraken met de directeur gemaakt moesten worden, bij secundaire scholen was dat nu eens de algemene directeur, dan weer de directeur van de 1e graad, dan weer een leerkracht die zich buiten zijn eigen lesdomein ook bezighield met de thematiek van verkeer en mobiliteit in de school, enzovoort.

14 De responsgraad van deelname van scholen uit de originele steekproeven bleek dus zeer goed. Bovendien waren er, ook na de contacten met de scholen in verband met mogelijke deelname aan meetweek 5, nog steeds scholen uit de oorspronkelijke steekproef die niet gecontacteerd konden worden (wegens nummer niet bereikbaar, niemand die telefoon opnam op tijdstip van contact, ...).

TABEL 8: NETTO TOTALEN VERZONDEN EN ONTVANGEN ENVELOPPEN

	Netto aantal verzonden items	Netto aantal ontvangen items	% Respons
Meetweek 1	654	544	83,2%
Meetweek 2	705	615	87,2%
Meetweek 3	549	488	88,9%
Meetweek 4	677	612	90,4%
Meetweek 5	464	385	82,9%
TOTAAL	3049	2644	86,7%

In totaal werden, over de 5 meetweken, naar de 76 scholen die effectief meewerkten aan het onderzoek, 3049 enveloppen verstuurd. Van deze scholen ontvingen wij in totaal 2.644 enveloppen terug, wat neerkomt op een netto respons van 86,7%.

Bij de start van het coderen van al deze enveloppen met vragenlijsten en dagboekjes bleken er bij deze 2.644 teruggestuurde enveloppen nog enveloppen met blanco vragenlijsten en dagboekjes te zitten. Van de 2.644 teruggestuurde enveloppen bleken er uiteindelijk 2.530 effectief ingevulde vragenlijsten en/of dagboekjes te bevatten.

TABEL 9: NETTO AANTAL ONTVANGEN EN GECODEERDE ENVELOPPEN

	Netto aantal ontvangen enveloppen	Netto aantal gecodeerde enveloppen	% Respons
Meetweek 1 tot en met 4	2259	2180	96,5%
Meetweek 5	385	350	90,9%
TOTAAL	2644	2530	95,7%

2.5.5. Verzending doos met enveloppen

Voor de start van de meetweek werd naar elke school die in die betreffende meetweek zou meewerken, een doos opgestuurd. Hierin zaten volgende documenten:

- per deelnemer een envelop met vragenlijsten. Na contact met de resp. directies wisten wij per school hoeveel kinderen er "bruto" zouden meewerken.
- een handleiding voor de directie of verantwoordelijke leerkracht. Deze handleiding gaf de directie of verantwoordelijke leerkracht

een overzicht van de belangrijkste afspraken betreffende het onderzoek: de meetweek voor de betreffende school werd nog eens vermeld, en er werden nog een aantal opmerkingen geformuleerd in verband met het onderzoek en de deelname van de kinderen. Er werd tenslotte ook een telefoonnummer en e-mailadres vermeld van een contactpersoon voor het geval men nog vragen of opmerkingen had in verband met het onderzoek. Deze handleiding kan teruggevonden worden in bijlage 5. Aan de handleiding was een strookje gehecht dat afgeknipt kon worden, en waarop men kon aangeven hoeveel kinderen er in totaal in de deelnemende klassen zaten, en hoeveel kinderen er per deelnemende klas meegewerkt hadden aan het onderzoek. Men was evenwel niet verplicht om dit strookje naar ons terug te sturen: de kinderen waren immers niet verplicht om de vragenlijsten in te vullen, en door de school niet te verplichten ons dit antwoordstrookje terug te sturen, konden de betreffende leerkrachten ook niet nagaan wie wel en wie niet aan het onderzoek had meegewerkt.

- Een adres- en frankeeretiket (Kilopost-etiket) dat de school diende te gebruiken om ons de doos met vragenlijsten terug te sturen. Door reeds een adresetiket met onze gegevens en een voldoende groot frankeeretiket bij te voegen, werd voorkomen dat het gemis van een adres- en frankeeretiket een reden zou kunnen zijn om de doos met vragenlijsten niet of niet snel na afloop van de meetweek naar ons terug te sturen. In de handleiding werd uitleg gegeven over de manier waarop de doos met enveloppen na de meetweek terug naar ons gestuurd diende te worden – in de handleiding werd vanzelfsprekend ook gewezen op de aanwezigheid van het adres- en frankeeretiket.

De doos diende in de klas of op een centraal punt in de betreffende school te blijven staan. Zodra de kinderen klaar waren met het invullen van de vragenlijsten, konden zij dan hun dichtgekleefde envelop in deze doos stoppen.

2.5.6. Inhoud enveloppen

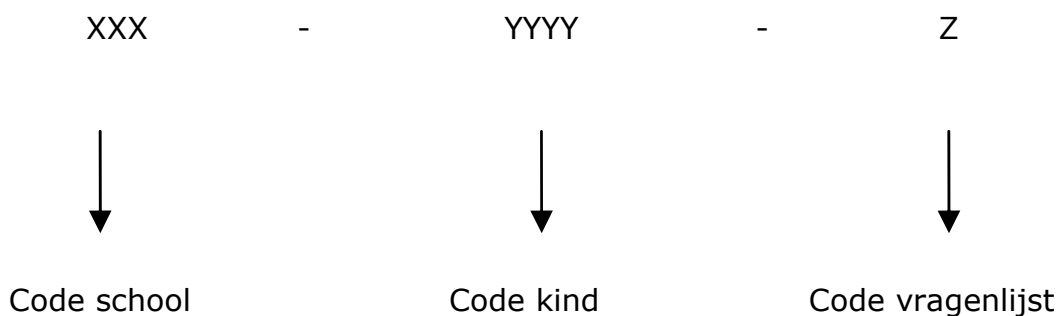
De bedoeling was dat de enveloppen aan de kinderen van de deelnemende klassen werden meegegeven naar huis, zodat er geen lestijd verloren zou gaan aan het invullen.

Voor elk kind werd er één enveloppe voorbereid, waarin volgende documenten zaten:

- een gele vragenlijst, bestemd voor het kind zelf
- een blauwe vragenlijst, bestemd voor de ouder(s) van het kind

- een wit dagboekje, waarin het kind eventueel met de hulp van een ouder, zijn of haar verplaatsingen gedurende twee dagen diende in te vullen

Elke vragenlijst en elk dagboekje kregen een etiket opgekleefd waarop een unieke identificatiecode was vermeld. Deze code was als volgt opgebouwd:

Code vragenlijst: 1 = kind ; 2 = ouder ; 3 = dagboekje

Met andere woorden:

- elke school had een uniek identificatienummer
- per school had elk kind uit de deelnemende klassen een uniek identificatienummer
- per vragenlijst kon aan de hand van het laatste cijfer van de identificatiecode nagegaan worden of de betreffende vragenlijst voor het kind of de ouder bestemd was, dan wel of het het verplaatsingsdagboekje betrof¹⁵.

Vóór de start van de meetweek kreeg elk kind uit de deelnemende klas, uit de deelnemende school, op die manier op tijd een envelop mee naar huis, waarin de 3 vragenlijsten zaten.

Naast de kind- en oudervragenlijst en het dagboekje werd in elke envelop ook nog een lege envelop bijgesloten. De deelnemer kon hierin de (al dan niet) ingevulde vragenlijsten stoppen en in de doos steken.

Na de meetweek diende de school de doos met enveloppen goed dicht te kleven, en vervolgens aan ons terug te sturen. Hiervoor konden ze gebruik maken van het adres- en frankeeretiket dat we hen opgestuurd hadden, tezamen met de doos. De enveloppen, waarin de vragenlijsten van de kinderen zaten, waren blanco aan de buitenkant.

---

¹⁵ Naast dit onderdeel van de unieke identificatiecode was het onderscheid tussen kind- en oudervragenlijst en het dagboekje ook visueel duidelijk doordat er een verschillende kleur voor elk van deze vragenlijsten gebruikt werd. Verder was het onderscheid tussen de verschillende vragenlijsten ook erg duidelijk door de titels van de vragenlijsten (bv. "vragenlijst ouders") en het verschil in lay-out en woordgebruik.

Zodra de doos met vragenlijsten bij ons binnen kwam, werden enkele enveloppen uit de doos opengemaakt en nagekeken. Er werd geteld hoeveel enveloppen er in totaal in de doos zaten, en die aantallen werden bijgehouden. Op die manier kon er bijgehouden worden hoeveel leerlingen hun enveloppen teruggestuurd hadden. Zodoende konden we controleren of er op een bepaald moment eventueel nood was aan extra recrutering om het beoogde aantal respondenten te behalen.

Een aantal scholen sloten in de doos ook de strookjes bij met de aantallen leerlingen die in totaal in de deelnemende klassen zaten, en het aantal leerlingen dat meegewerkt had aan het onderzoek. Zoals reeds vermeld in paragraaf 2.5.5 was het terugsturen van deze strookjes niet verplicht. Indien ze echter meegestuurd werden, werden ze uiteraard ook bewaard.

2.5.7. Bedankbrief scholen

In juni 2005 ontvingen alle scholen, waarvan de leerlingen effectief aan het onderzoek meegewerkt hadden, een bedankbriefje. In de brief werden uitdrukkelijk de school, de leerkrachten, maar ook de ouders en kinderen van harte bedankt voor hun medewerking aan het project.

Er werd uitgelegd dat we bezig waren met de dataverwerking, en dat de analyse van de data opgestart zou worden, zodat de resultaten in het najaar van 2005 bekend gemaakt konden worden.

Deze brief kan teruggevonden worden in bijlage 6.

2.6. Dataverwerking

Vanaf februari 2005 werd er gestart met de dataverwerking. De dozen met enveloppen werden verdeeld onder jobstudenten, die alle data van de vragenlijsten en dagboekjes codeerden in een voor dit project ontwikkelde Access-database.

Uiteraard werden de studenten eerst gebriefd over de manier waarop zij te werk moesten gaan om de vragenlijsten en dagboekjes te coderen in de database. Tijdens de training werd eerst de opzet en werking van de database besproken. Samen met de studenten werd een voorbeeld overlopen (codering van de vragenlijst van een kind en ouder en een dagboekje). De database was zodanig opgebouwd dat bij het coderen reeds zoveel mogelijk codeerfouten voorkomen konden worden. Hiervoor werd onder andere gebruik gemaakt van zogenaamde 'scroll down' – menu's: op die manier moesten de studenten enkel het door de deelnemers aangeduide antwoord aanklikken.

Voordat de studenten startten met het coderen van de data, ontvingen zij een codeboek en een data cleaning-document. Het codeboek gaf een beschrijving van de codes van alle te coderen data. De codes die hierin

vermeld waren, waren uiteraard ook de codes die in de vragenlijsten en in de database gebruikt werden. Het codeboek kan teruggevonden worden in bijlage 7.

Het data cleaning-document was een handleiding betreffende de stappen die de studenten moesten ondernemen ingeval er vragen niet ingevuld waren of de vragen niet overeenkomstig de bij de vragen gegeven instructies ingevuld waren. Er werd afgesproken dat de studenten, indien zij aan data cleaning moesten doen, zij dit ook duidelijk op de vragenlijsten noteerden, bij voorkeur met een rode pen. Het data cleaning-document kan teruggevonden worden in bijlage 8.

Met de studenten werd afgesproken dat ze de data regelmatig moesten bewaren op hun computer, en dat ze best zorgden voor een back-up. Op die manier zouden ze steeds verder kunnen werken, moest er zich een probleem voordoen met hun PC. Er werden ook data afgesproken waarop de studenten hun tot dan toe gerealiseerde databestanden aan ons dienden door te sturen. Op die manier konden we de voortgang van het coderen nauwkeurig in de gaten houden, tussentijdse controles uitvoeren en de geüpdate databestanden bewaren (moest er iets fout lopen met de PC's van de studenten, konden ze op die manier steeds verder werken op hun laatste aan ons doorgestuurde bestand). Tijdens het proces van het coderen van de data was er vanzelfsprekend een nauw contact met de jobstudenten.

Uiteraard wisten de studenten ook dat ze ons dienden te contacteren in geval van vragen of opmerkingen bij vragenlijsten of dagboekjes, bij vragen of opmerkingen in verband met het coderen van de data of bij problemen met de database. Er werd afgesproken dat alle vragenlijsten en dagboekjes na het coderen terug in de betreffende enveloppen gestopt werden, in de betreffende dozen, en op die manier terug aan ons bezorgd werden. Zo bleef alles overzichtelijk, en konden wij na ontvangst van de dozen gerichte datacontroles doen om het door de jobstudenten geleverde werk te controleren.

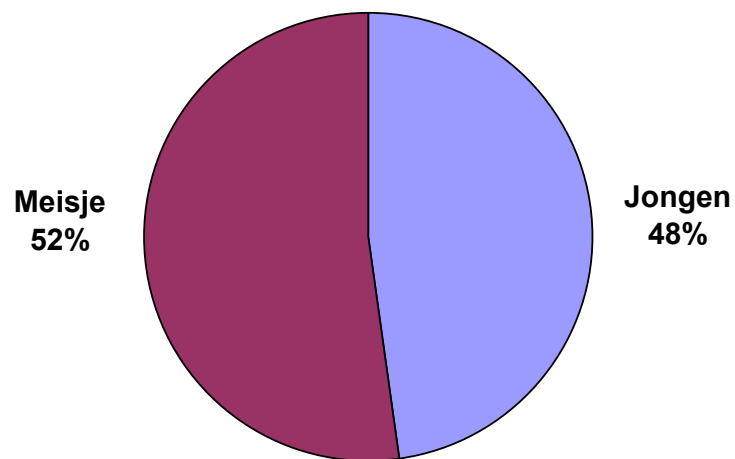
Nadat alle ingevulde vragenlijsten en dagboekjes gecodeerd waren, werd de analyse-fase gestart.

2.7. Respons

2.7.1. Hoeveel leerlingen werkten mee?

2.530 kinderen stuurden ons dus hun pakketje met vragenlijsten terug. Bij controle bleek dat 48 kind-vragenlijsten geen ingevulde gegevens bevatten. Deze 48 vragenlijsten werden verwijderd uit het gegevensbestand. Van de overige 2.482 vragenlijsten waren er wel items ingevuld, zodat deze groep opgenomen werd in de analyse.

Figuur 1: VERDELING VAN DE RESPONDENTEN DIE DEELNAMEN NAAR GESLACHT

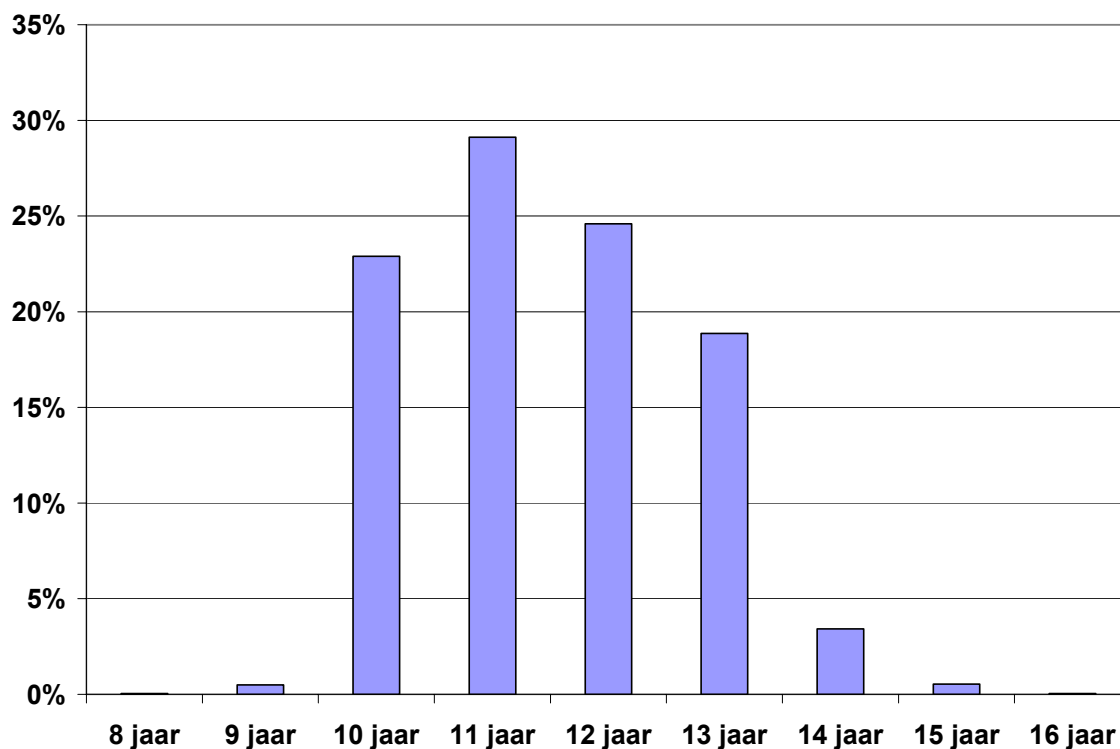

N = 2459

52% van de kinderen die de vragenlijst invulden zijn meisjes, 48% zijn jongens. Een vergelijking met de statistieken van het Ministerie van Onderwijs (zie www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken) leert ons dat deze cijfers niet de juiste verdeling zijn van de geslachtsverhoudingen in onze onderzoekspopulatie (alle leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar, en het eerste en het tweede jaar secundair). In deze statistieken vinden we dat er 51% jongens en 49% meisjes zijn.

Voor ons onderzoek betekent dit dat de meisjes oververtegenwoordigd zijn. De verschillen zijn significant en daarom nemen we geslacht mee als variabele in de weging.

Figuur 2: VERDELING VAN DE RESPONDENTEN DIE DEELNAMEN NAAR LEEFTIJD

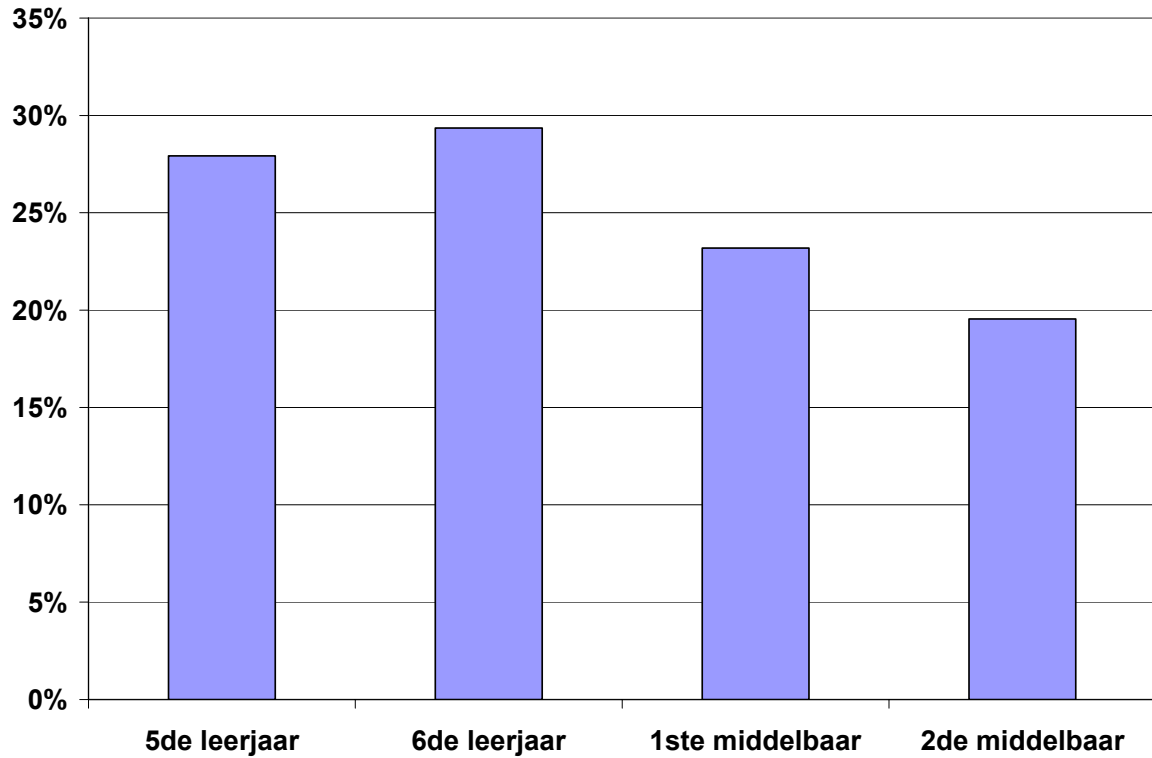
De verdeling naar leeftijd laat duidelijk zien hoe de vier leeftijdsklassen waarvoor het onderzoek bedoeld was, goed vertegenwoordigd zijn bij de respondenten. Ze maken 95% uit van de kinderen die deelnamen.

Toch is er eveneens duidelijk te zien hoe het aandeel 12- en 13-jarigen slinkt. In vergelijking met de schoolbevolking in de onderzoekspopulatie hadden we een hoger aandeel 12- en 13-jarigen in onze groep kinderen moeten hebben. Aangezien ook hier de verschillen significant zijn, werd geboortjaar van het kind meegenomen in de weging.

We vermoeden dat de grotere non-respons van de oudste leeftijdsgroepen deels verklaard kan worden door de manier waarop het onderzoek plaatsvond. In het lager onderwijs is er maar één leerkracht in de klas, terwijl in het middelbaar er meerdere per klas zijn. Dat er geen lestijd verloren mocht gaan aan het invullen van de vragenlijsten zal dan ook vooral in het lager onderwijs zijn effect hebben gehad, omdat de leerkracht het daar kon inplannen in de werkdruk van de week. Bovendien werkten er, ondanks heel wat inspanningen in het proces van recruterend van de scholen, meer basisscholen dan secundaire scholen mee aan het onderzoek (41 basisscholen versus 35 secundaire scholen). De omvang van de school en het vinden van de juiste contactpersoon bij het telefonisch contact met de school, speelt hier ongetwijfeld een rol in (zie ook paragraaf 2.5.4).

Figuur 3: VERDELING VAN DE RESPONDENTEN DIE DEELNAMEN NAAR LEERJAAR

Een gevolg van de vertekende leeftijdsverdeling is een vertekende verdeling over de vier jaren. Het tweede middelbaar zou de grootste groep moeten zijn; in onze groep kinderen vormen ze de kleinste groep. Ook het eerste middelbaar is ondervetegenwoordigd, maar minder dan het tweede middelbaar.

Aangezien ook hier de verschillen tussen onze netto-steekproef en de populatie significant waren, werd deze variabele eveneens opgenomen in de weging.

2.7.2. Spreiding van de scholen over de provincies en netten / inrichtende macht

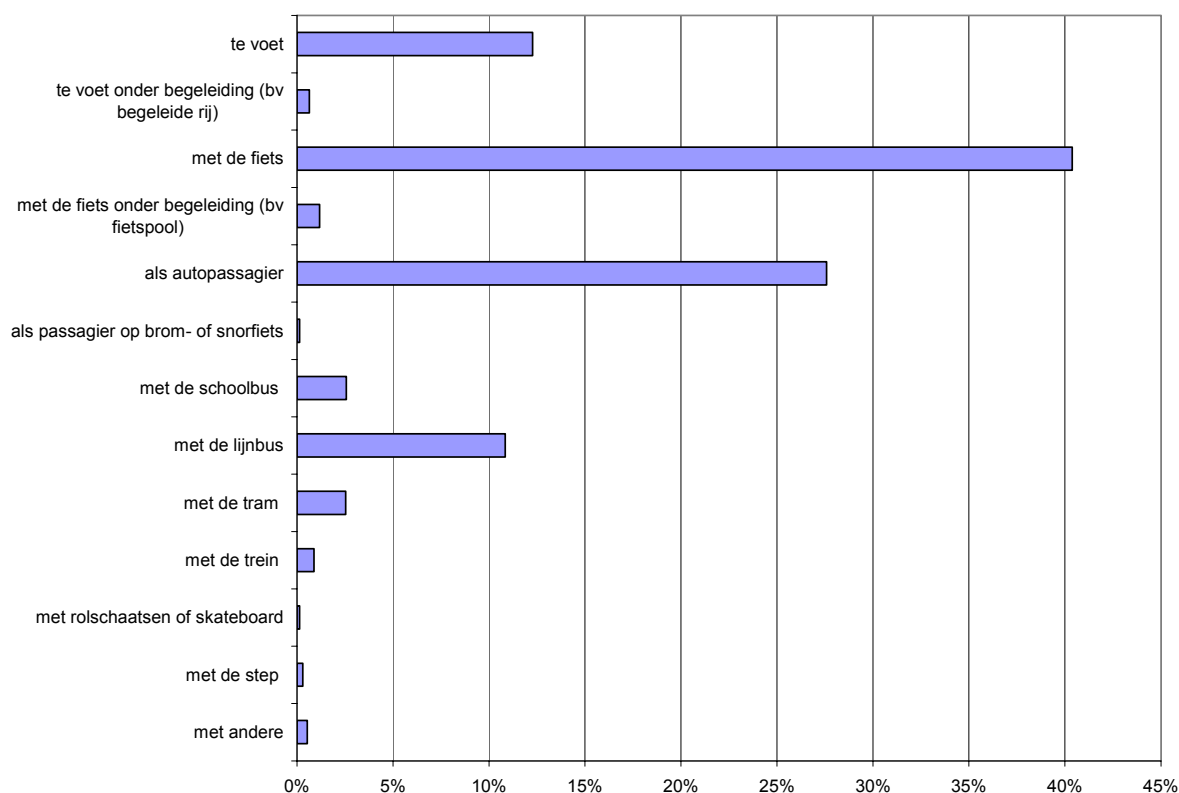
De spreiding van de scholen in onze steekproef over de provincies was zowel voor het lager als voor het secundair onderwijs niet afwijkend van de gegevens van het Ministerie van Onderwijs.

Ook de verdeling over de netten / inrichtende macht van de scholen werd bekeken. Voor het lager onderwijs was de verdeling over de netten niet significant verschillend van het reële aanbod. In het secundair onderwijs was het gemeentelijk/stedelijk onderwijs ondervertegenwoordigd, terwijl het provinciaal onderwijs oververtegenwoordigd was. Voor de scholen van het secundair onderwijs werd er dan ook extra gewogen op deze variabele.

3. VERPLAATSINGEN NAAR SCHOOL

Wie 'kinderen tussen 10 en 13 jaar' en 'verplaatsingen' in een zin na mekaar plaatst, heeft het meestal over de verplaatsingen van en naar school. Deze groep kinderen maakt een heleboel verplaatsingen, maar de verplaatsingen van en naar school springen er uit. De grafieken hieronder hebben in eerste instantie geen betrekking op de verplaatsingen die geregistreerd werden tijdens de invuldagen, maar wel op de vragen uit de vragenlijst van de kinderen (hoe ze het vaakst naar school gaan). Van zodra we de gegevens van de invuldagen gebruiken zullen we in de titel van de grafiek dit duidelijk aangeven met de vermelding 'effectieve verplaatsingen'.

Figuur 4: VERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL

96,64% van de kinderen heeft een fiets. De fiets is bij de 10- tot 13-jarigen dan ook hét vervoermiddel om naar school te gaan. 41,56% gaat al dan niet begeleid door een fietspool met de fiets naar school. 27,58% van de kinderen komt met de auto naar school, terwijl 12,92% zich te voet naar en van school verplaatst. De lijnbus wordt door 10,54% van de kinderen gebruikt om naar school te gaan (21,16% van de kinderen is in het bezit van een Buzzy Pazz), terwijl de schoolbus 2,57% van de jongeren vervoert. Opvallend is ook de rol van de tram: blijkbaar een belangrijk vervoermiddel voor de schoolgaande jongeren in het centrum van

Antwerpen en Gent. De andere vervoermiddelen die opgesomd staan zijn leuke vervoermiddelen, maar ze worden beperkt gebruikt om zich naar school te verplaatsen.

Bij deze cijfers willen we nog even opmerken dat ze een momentopname geven. De meetweken waarin we de kinderen hebben bevraagd lagen in de maanden oktober, november en maart. Het weer zal in deze maanden een bepalende factor geweest zijn voor de vervoerswijzekeuze. Van de lengte van de dag (in deze maanden vooral de kortheid van de dag) en de sociale veiligheid die daarmee samenhangt vermoeden we ook dat ze een 'vertekening' geven. Daartegenover staat dat de schoolmaanden niet de beste weermaanden zijn, en dat de maanden waarin wij deze bevraging organiseerden een goed beeld geven van de verplaatsingen en de activiteiten van kinderen tijdens de schoolmaanden.

De manier waarop een kind zich naar school verplaatst is niet zomaar een keuze. Het is een keuze in functie van heel wat **andere factoren**. Zo vinden we dat hoe hoger de *opleiding* van de ouders, hoe meer kinderen er met de auto naar school gebracht worden. Als er *meerdere kinderen* zijn in het gezin, wordt er ook meer met de fiets, minder als autopassagier en minder met de lijnbus naar school gegaan. Ook de *'rang'* van het kind in de rij van kinderen heeft zijn invloed. Oudste kinderen gaan het vaakst begeleid door de ouders naar school, en dit percentage daalt naarmate het kind opschuift in de rij. Hoe verder het kind afdaalt in de rangorde, hoe minder vaak ze met de auto naar school gebracht worden. De autonomie van de kinderen in het woon-schoolverkeer neemt met andere woorden toe als er meer kinderen in het huishouden aanwezig zijn en wordt groter naarmate de rangorde van het kind stijgt.

Ook het aantal auto's waarover een huishouden kan beschikken heeft zijn invloed op de wijze waarop een kind naar school gaat. Er wordt het minste met de auto naar school gegaan als er (logischerwijze) geen auto's ter beschikking zijn, en dit percentage stijgt naarmate er meer auto's aanwezig zijn in het huishouden. Dit betekent niet dat het fietsgebruik ook vermindert naarmate er meer wagens aanwezig zijn in het huishouden. Wel blijkt het gebruik van de lijnbus te minderen als het huishouden meer wagens heeft.

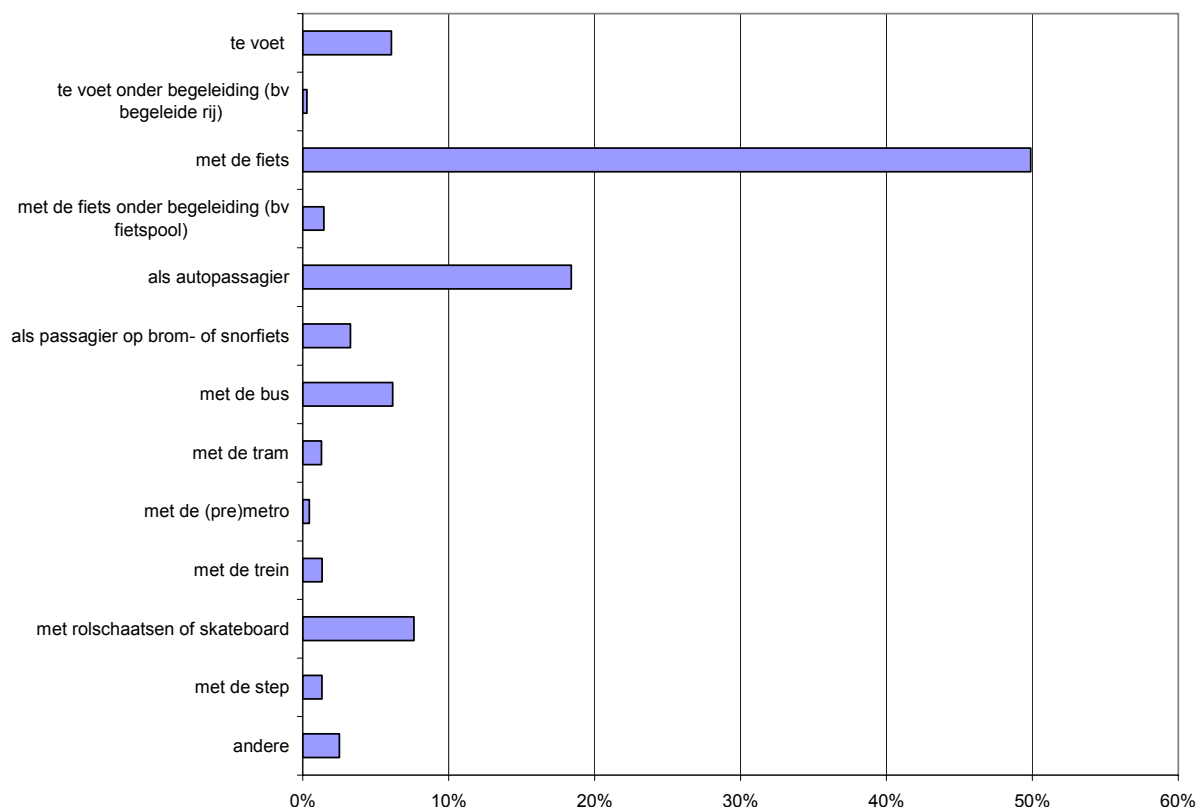
Het bezit van een GSM zou eveneens een effect kunnen hebben op de manier waarop er naar school gegaan wordt. Zo verwachtten we dat de niet-begeleide kinderen wel vaker een GSM zouden bezitten. In de cijfers vinden we het hoogste aandeel GSM-bezitters bij de kinderen die met de lijnbus naar school gaat (83,87%). Voor de andere vervoermiddelen zien we geen grote verschillen (voor zover de aantallen groot genoeg zijn om er uitspraken over te doen). Het hoge aandeel voor lijnbus doet ons vooral vermoeden dat het onderscheid tussen lager en secundair onderwijs als een interactievariabele werkt¹⁶. Ook het percentage kinderen dat een altijd of meestal zijn GSM bijheeft is het grootst bij de OV-gebruikers.

---

¹⁶ Zie daarvoor verder bij het onderscheid tussen lager en secundair onderwijs.

We vroegen ook aan de kinderen om aan te geven op welke wijze ze het liefst naar school zouden komen. Het resultaat staat in de hiernavolgende figuur.

Figuur 5: HOE ZOU JIJ HET LIEFST NAAR SCHOOL KOMEN?

51,34% van de kinderen zou het liefst met de fiets naar school komen (al dan niet begeleid). In vergelijking met de tabel van hoe ze nu naar school komen betekent dit een stijging met bijna 10%. 18,39% zou graag met de auto naar school komen (een daling met meer dan 9%).

Andere opvallende verschillen met de vorige tabel zijn de stijgingen voor passagiers op brom- en snorfiets, de rolschaatsen en het skateboard, de step en andere 'leuke' vervoermiddelen (oa. paard, vliegtuig en helikopter).

48,73% van de kinderen duidt in vergelijking met de huidige situatie een verschillend vervoermiddel aan als lievelingsvervoermiddel. De redenen waarom ze niet met hun lievelingsvervoermiddel naar school gaan zijn divers, maar de grote lijnen zijn wel duidelijk. De gevaren die onderweg loeren zijn de belangrijkste reden waarom de ondervraagde kinderen niet met hun lievelingsvervoermiddel naar school komen (verkeersveiligheid en sociale veiligheid), gevolgd door de afstand tussen thuis en de school. Of dat hun mening dan wel die van hun ouders is, is niet duidelijk. Een aantal kinderen geeft het zelf aan:

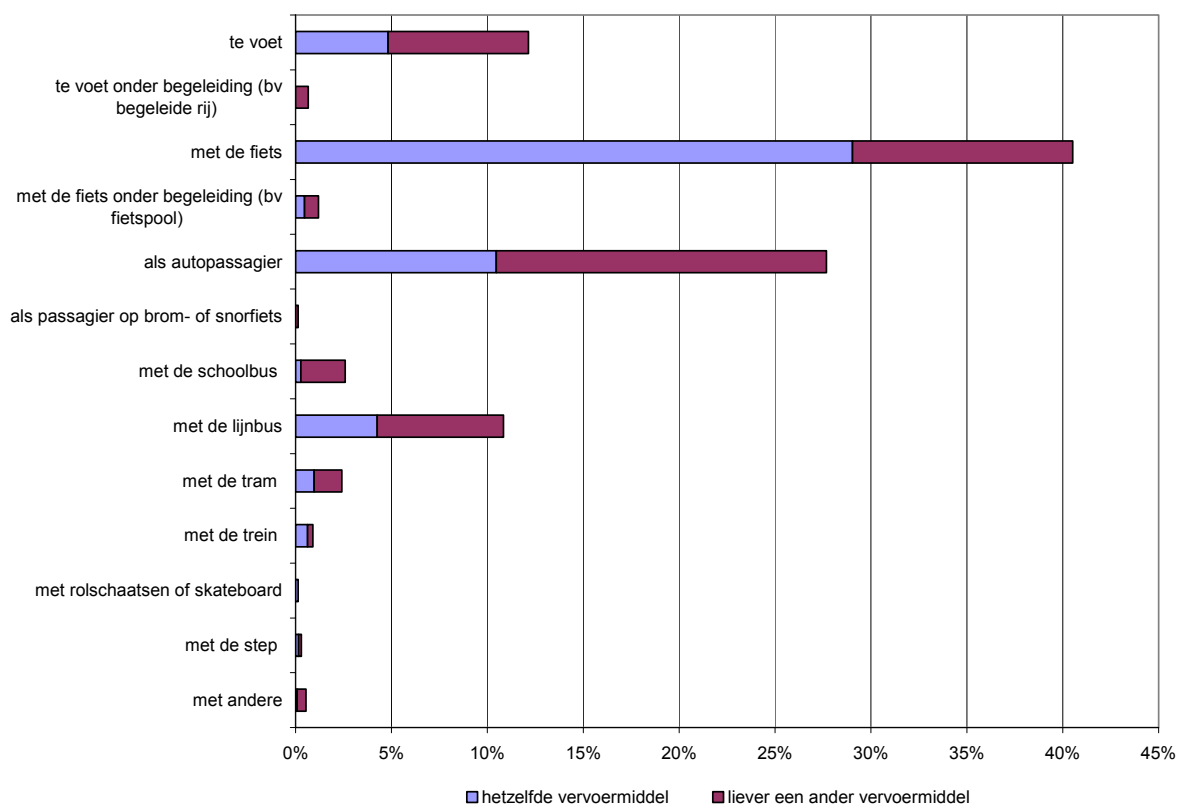
'mijn mama vindt het te lang en te gevaarlijk'
'mijn moeder is bang dat er iets gebeurt'

'mijn mama is te ongerust'

Opvallend was wel dat de vermelding 'ouders' en 'papa' wel voorkwamen bij de redenen, maar veel minder dan 'mama': de mama als bepalende factor in het verplaatsen naar school!

Niet alleen hoe kinderen *effectief* naar school komen, ook de manier waarop ze *het liefste naar school* willen komen wordt beïnvloed door heel wat factoren. Hoe meer auto's het gezin van de kinderen ter beschikking heeft, hoe meer de fiets wordt aangegeven als lievelingsvervoermiddel. Voor de andere lievelingsvervoermiddelen zijn er de verschillen slechts minimaal.

Figuur 6: LIEVELINGSVERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL ALS DEEL VAN HET HUIDIGE VERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL (WIJZIGINGSPERCENTAGE)

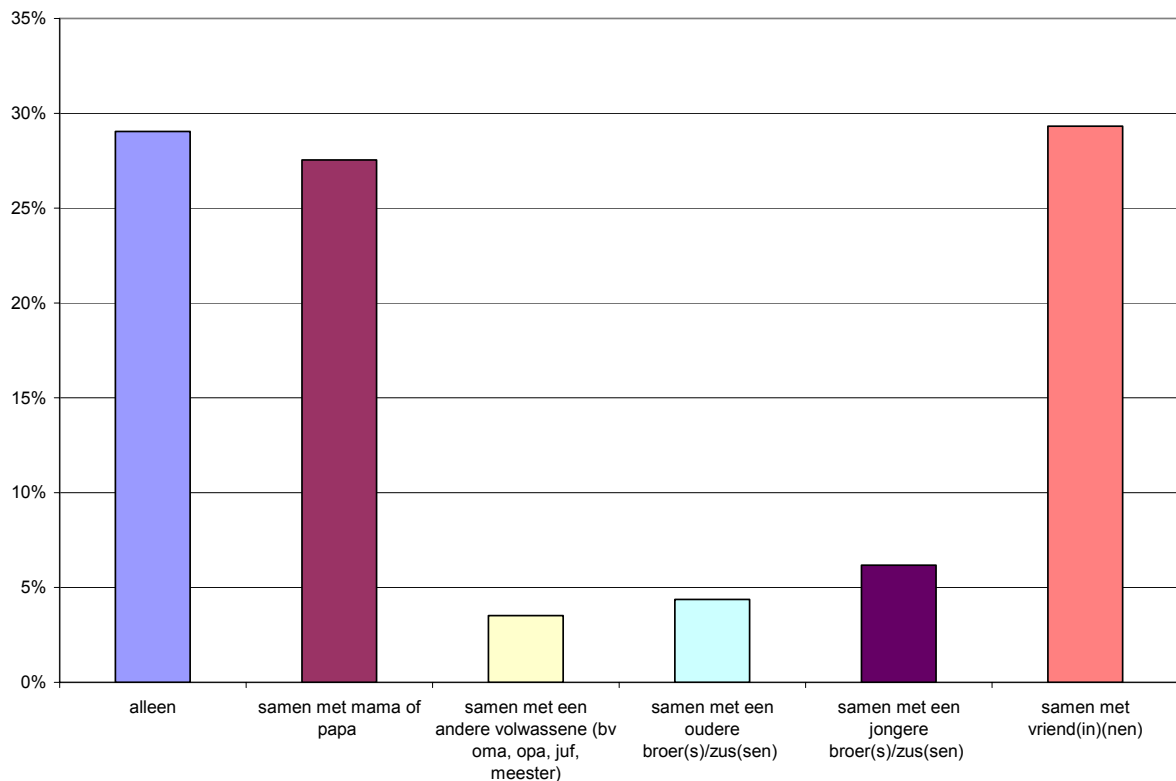

In de figuur hierboven geven we voor elk huidig vervoermiddel aan of de leerlingen al dan niet liever met een ander vervoermiddel naar school willen komen. Het donkere/paarse stukje duidt het percentage aan van kinderen die liever op een andere manier naar school gaan. De fiets verliest een deeltje van zijn aanhang, maar blijft populair met 29% van alle jongeren die nog steeds liefst met de fiets naar school komen. Het aandeel kinderen dat een ander vervoermiddel verkiest is verhoudingsgewijs het grootst bij te voet onder begeleiding en passagier op snor-of bromfiets, gevolgd door de schoolbus. Opvallend is eveneens dat het georganiseerd

vervoer naar school – schoolbus, voet- en fietspoolen – bijna al zijn gebruikers verliest aan andere vervoermiddelen.

De nadruk van het onderzoek lag niet alleen op de mobiliteitskenmerken, maar eveneens op de autonomie van de verplaatsingen. Omwille van deze reden vroegen we eveneens naar de begeleiding tijdens de verplaatsingen naar school.

Figuur 7: BEGELEIDING NAAR SCHOOL

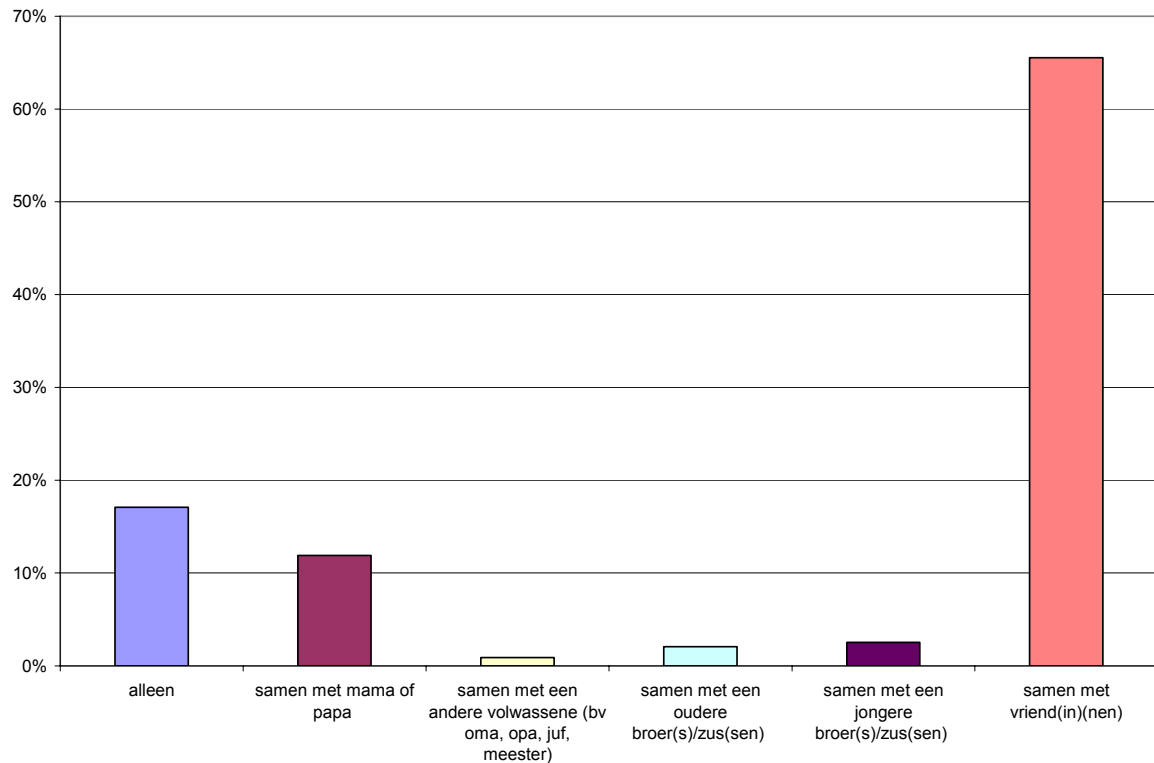

Drie categorieën nemen een even groot aandeel voor hun rekening: alleen, samen met mama/papa en samen met vrienden.

Ook voor deze variabele zien we geen echte invloed van een GSM: het aandeel GSM-bezitters ligt het hoogst bij de jongeren die samen met vrienden of vriendinnen naar school gaan. Waarschijnlijk dient een GSM dan niet om contact te houden met het thuisfront, maar wordt hij voornamelijk gebruikt om met vrienden/vriendinnen af te spreken.

Ook hier vroegen we naar de manier waarop ze het liefste naar school wilden komen.

Figuur 8: LIEVELINGSBEGELEIDING NAAR SCHOOL

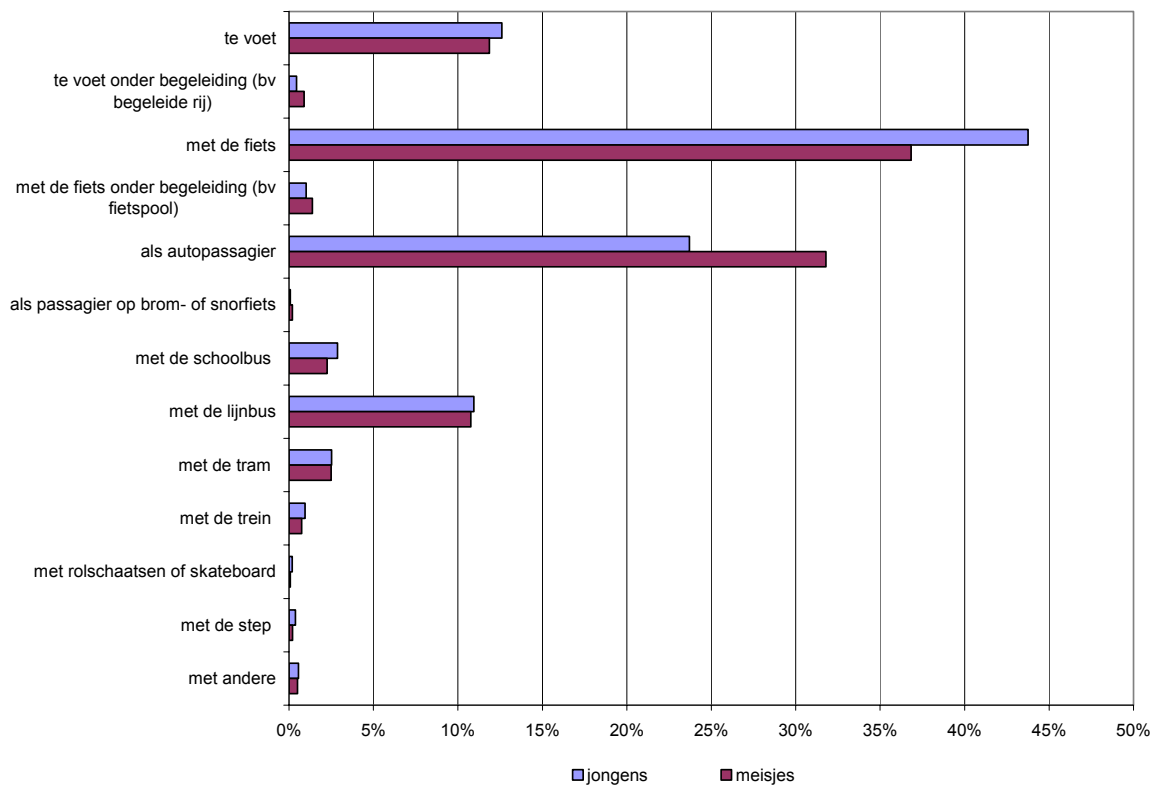

De grafiek van hoe de kinderen het liefst naar school willen komen is duidelijk: 'samen met vrienden en vriendinnen' heeft de voorkeur van maar liefst 65,52% van de kinderen. 17,01% zou de verplaatsing naar school liefst alleen doen, terwijl 11,89% die samen met mama en/of papa wil doen. De verplaatsingen met jongere of oudere broer(s) of zus(sen) zijn opvallend niet populair.

3.1. Verschillen tussen jongens en meisjes

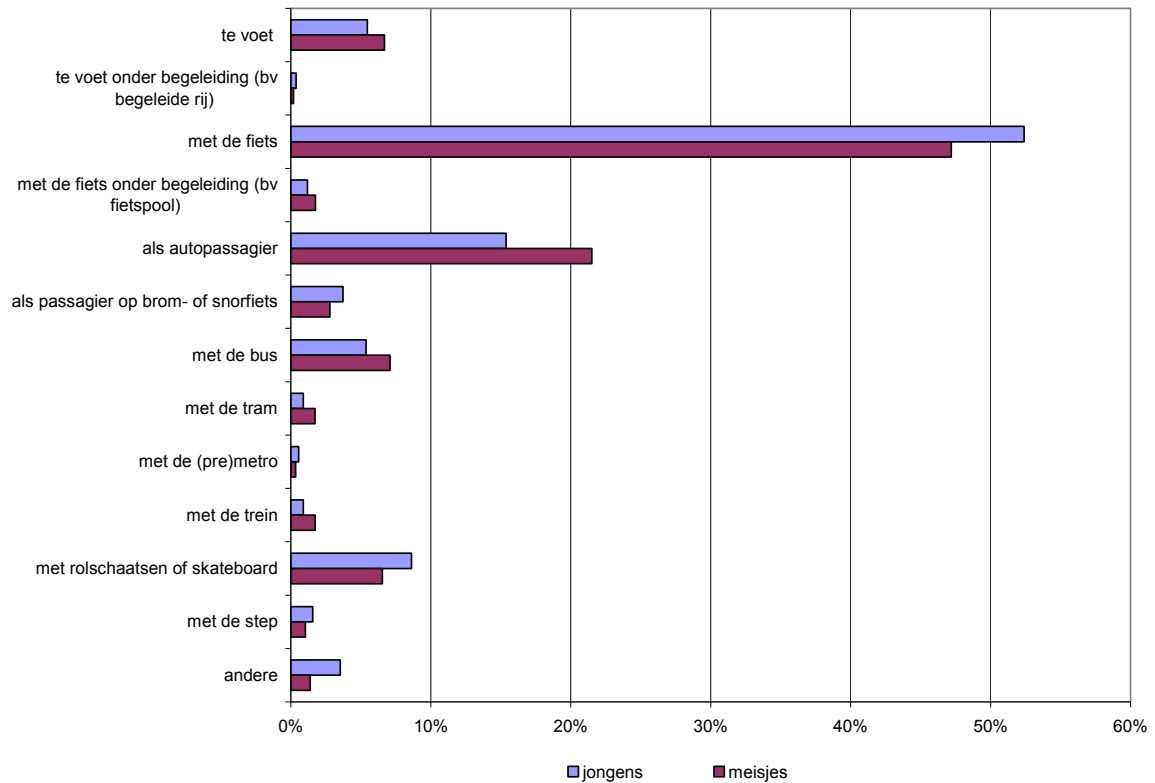
Figuur 9: VERDELING VAN HET VERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL VOLGENS GESLACHT

Het vervoermiddel dat gebruikt wordt om naar school te gaan verschilt duidelijk tussen jongens en meisjes. Voor beide is de fiets het belangrijkste vervoermiddel, maar meisjes fietsen duidelijk ($p < 0,01$) minder dan de jongens. Het verschil wordt gecompenseerd door een significant hoger autogebruik naar school bij de meisjes (eveneens $p < 0,01$). De verschillen tussen jongens en meisjes voor de andere vervoermiddelen zijn niet significant¹⁷.

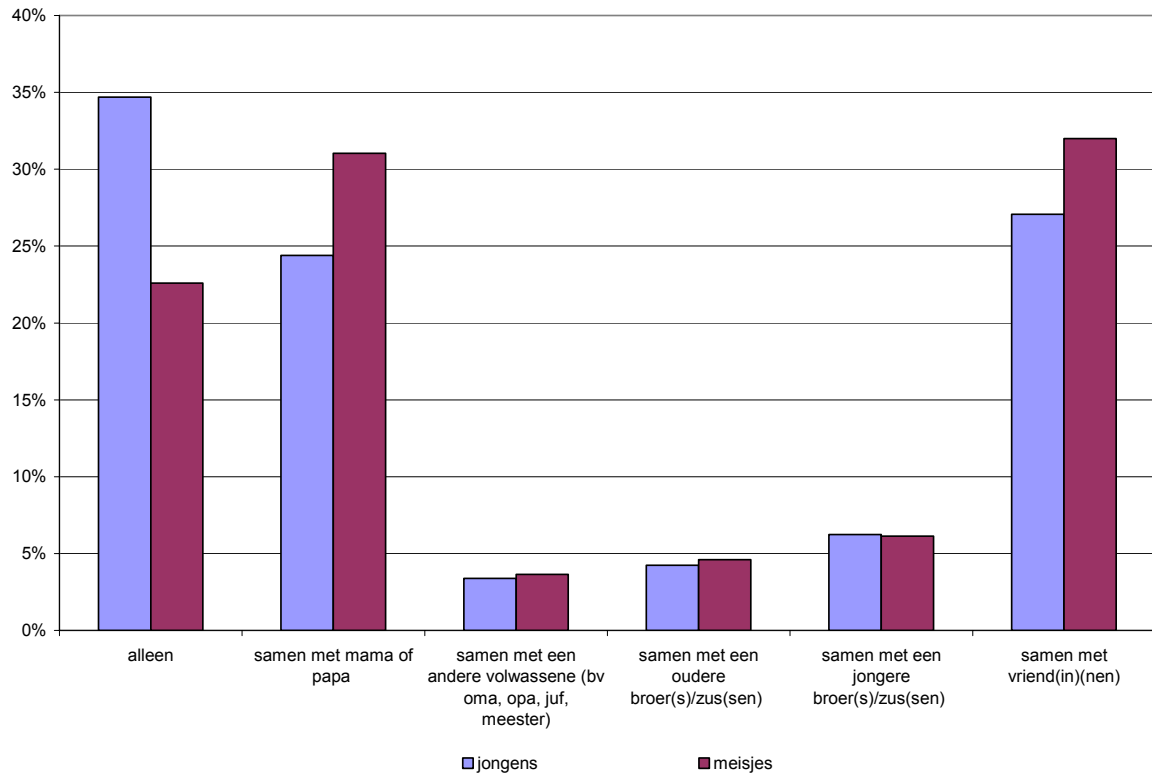
¹⁷ De significantie van de verschillen tussen de proporties werd getest met de z-test voor proporties.

Figuur 10: VERDELING VAN HET LIEVELINGSVERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL VOLGENS GESLACHT

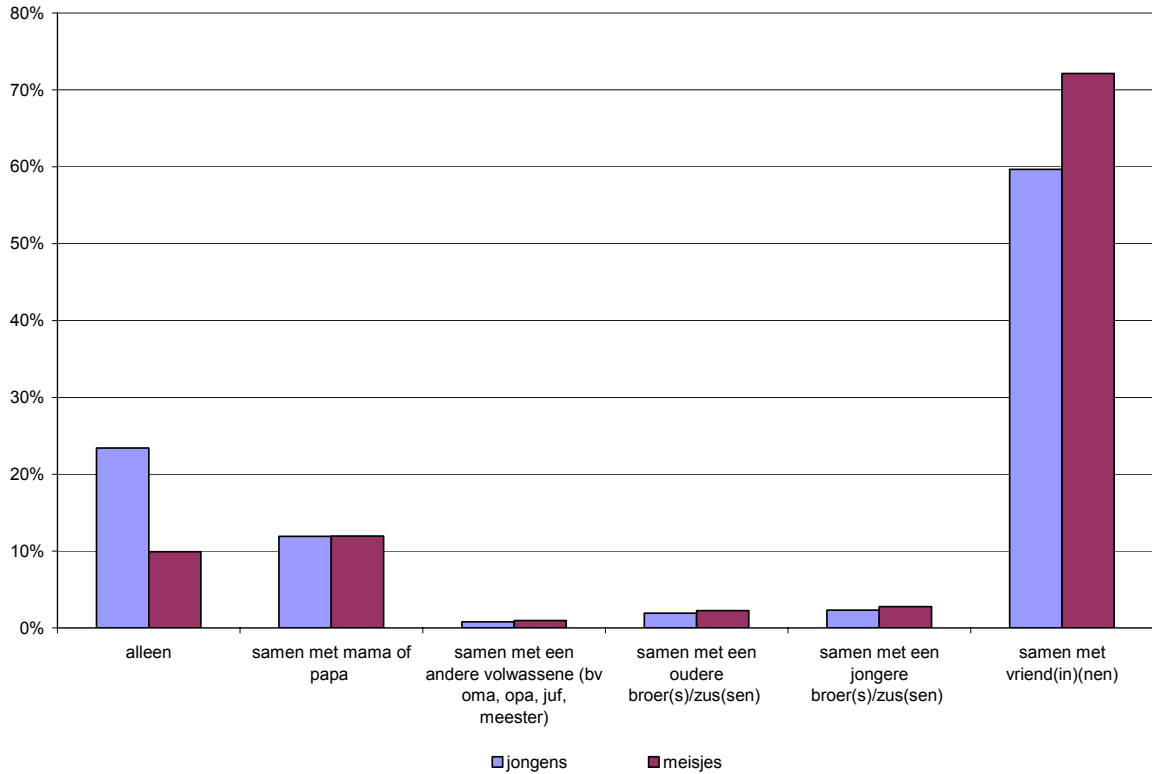
Ook in het lievelingsvervoermiddel naar school zien we dezelfde verschillen tussen jongens en meisjes. Meisjes willen significant ($p < 0,01$) meer met de auto naar school dan jongens én jongens willen duidelijk meer dan meisjes met de fiets naar school ($P < 0,01$). Let ook op de wat 'specialere' vervoermiddelen naar school (step, rolschaatsen, andere ...). Ook daar zijn het de jongens die deze meer willen gebruiken dan meisjes. Enkel het percentage voor de categorie "andere" is significant verschillend ($P < 0,01$) voor jongens en meisjes.

Figuur 11: BEGELEIDING NAAR SCHOOL VOLGENS GESLACHT

De begeleiding naar school verschilt eveneens duidelijk tussen jongens en meisjes. Jongens gaan vaker alleen ($P < 0,01$), meisjes vaker met de ouders ($P < 0,01$) en samen met vrienden of vriendinnen ($P < 0,01$). Uiteraard speelt het vervoermiddel naar school een belangrijke rol bij de begeleiding: wie met de auto komt, komt het vaakst met de ouders mee (en dat zijn dus meer meisjes dan jongens).

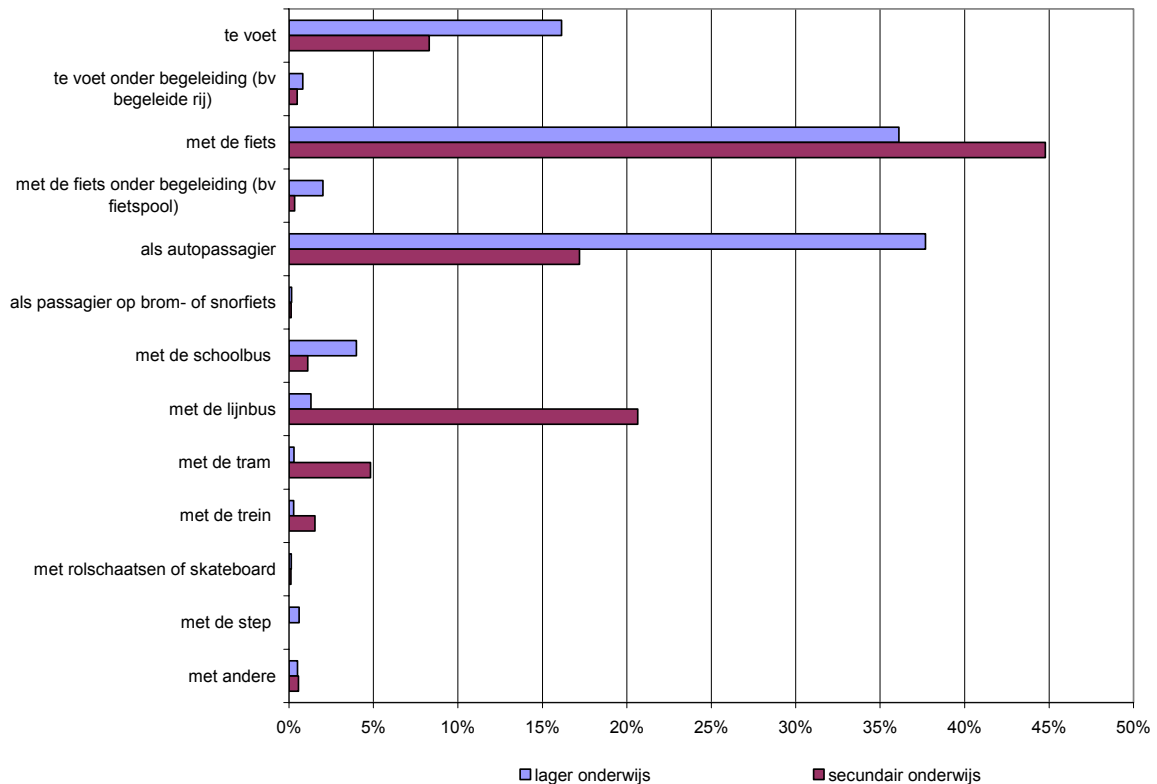
Figuur 12: LIEVELINGSBEGELEIDING NAAR SCHOOL VOLGENS GESLACHT

Ook op de vraag met welke begeleiding ze het liefst naar school komen zien we duidelijke verschillen. Bijna één op vier van de jongens zou het liefst alleen naar school komen, tegenover 9,92% van de meisjes (significant verschillen $P < 0,01$). Van de meisjes zou 72,14% het liefst samen met vriendinnen komen, voor de jongens bedraagt dit percentage 59,66% (eveneens significant verschillend $P < 0,01$). Het lijkt erop dat voor de meisjes het sociale aspect van een verplaatsing een stuk belangrijker is dan voor de jongens.

3.2. Verschillen tussen lager en secundair onderwijs¹⁸

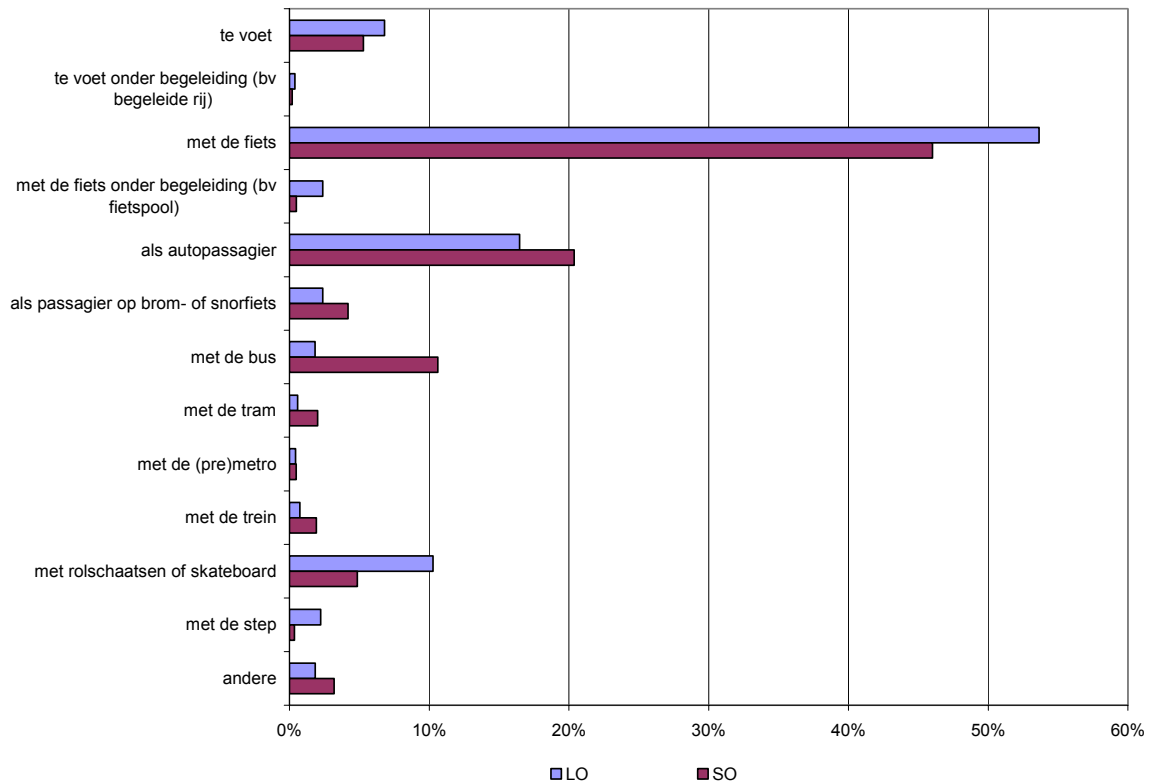
Figuur 13: VERDELING VAN HET VERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL VOLGENS LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

In figuur 13 tonen we de verschillen tussen het lager en het secundair onderwijs voor wat het vervoermiddel naar school betreft. In het lager onderwijs is de auto goed voor 37,68% van de verplaatsingen naar school. De fiets haalt hetzelfde aandeel met 38,12%. Te voet naar school (al dan niet begeleid) is de wijze waarop 16,96% van de leerlingen in het lager tijdens de meetweek het vaakst naar school zijn gegaan, in het secundair is te voet nog maar goed voor 8,78%. Het verschil tussen lager en secundair voor 'te voet' is dan ook significant verschillend ($P < 0,01$). Ook niet-toevallige verschillen zijn er te vinden voor de fiets, de fiets onder begeleiding, de autopassagier, de schoolbus, de lijnbus, de tram (allemaal $P < 0,01$) en de step ($P < 0,05$).

¹⁸ Voor de verschillen tussen de kinderen te beschrijven kijken we naar het geslacht en het type onderwijs (LO – SO). We kozen in eerste instantie voor het onderscheid LO – SO en niet voor leeftijd om alle grafieken overzichtelijk te houden. Wanneer we leeftijd gebruiken zien we dat de verschillen geleidelijker verlopen. De lezer die de grafieken naar leeftijd wil gebruiken/ bekijken, verwijzen we naar de bijlage bij dit rapport.

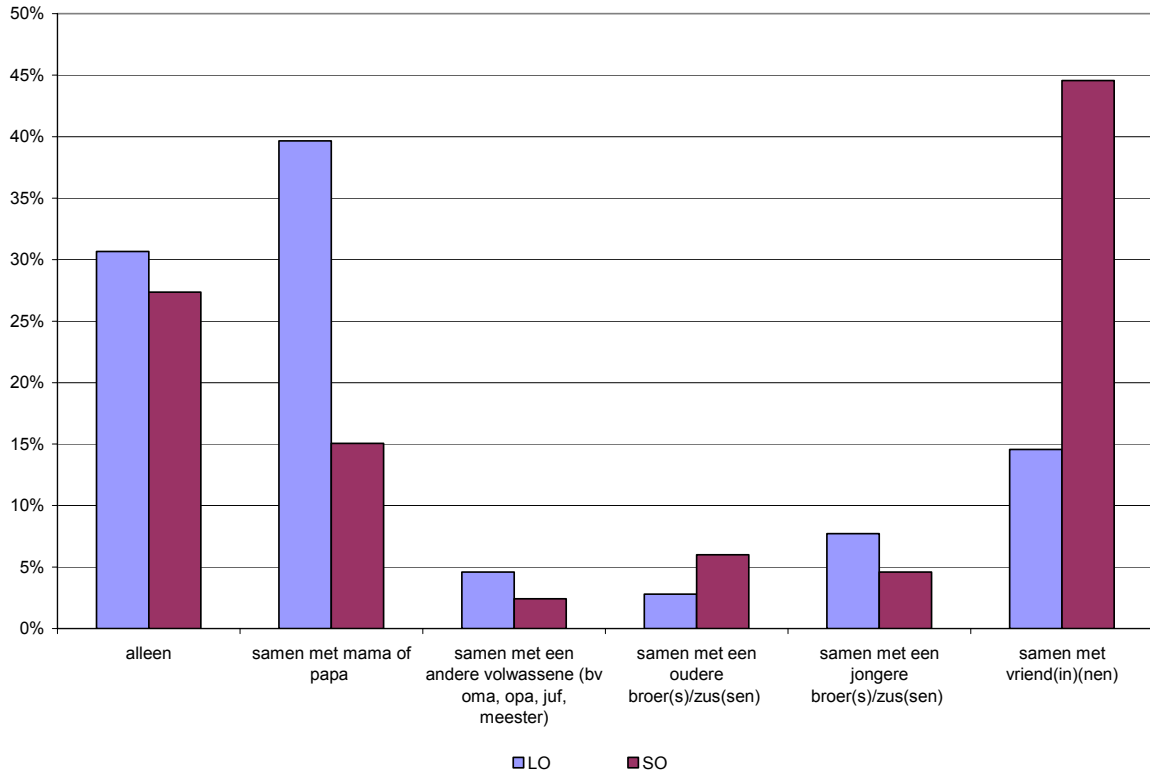
Figuur 14: VERDELING VAN HET LIEVELINGSVERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL VOLGENS LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

Het vervoermiddel waarmee de kinderen het liefst naar school zouden komen verschilt voor de lagere en de secundaire school. Zowel in het lager als het secundair is de fiets het favoriete vervoermiddel, maar de percentages zijn wel significant verschillend. De andere meest opvallende verschillen vinden we bij de bus en autopassagier. Deze vervoermiddelen worden significant meer opgegeven als lievelingsvervoermiddel door leerlingen van het secundair. Met uitzondering van te voet (en te voet begeleid) en de premetro zijn alle percentages tussen lager en secundair significant verschillend.

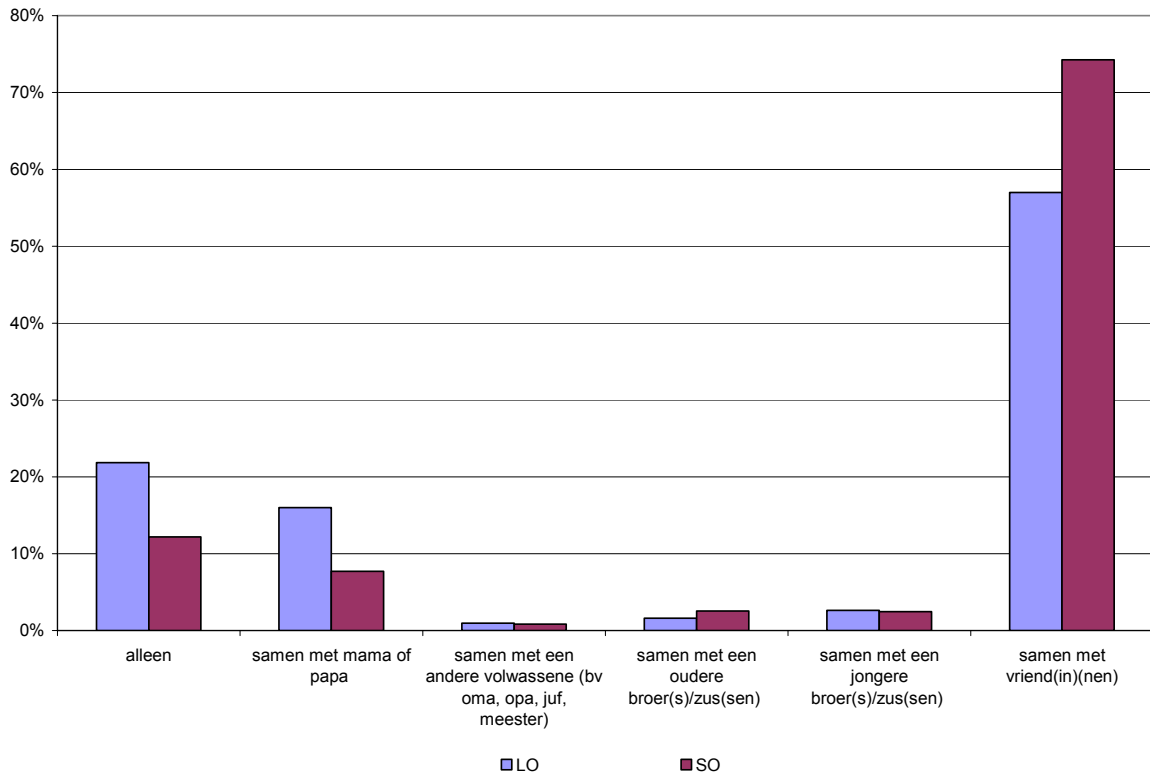
Opmerkelijk is de vaststelling dat in het lager onderwijs de kinderen liever met de fiets naar school willen gaan maar meer met de auto gebracht worden; en hoe in het secundair de auto als lievelingsvervoermiddel hoger scoort dan in het lager, maar waar er wel meer naar school wordt gefietst.

Figuur 15: BEGELEIDING NAAR SCHOOL VOLGENS LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

De wijze van begeleiding naar school verschilt tussen het secundair en het lager onderwijs net zo veel als het gebruik van de verschillende vervoermiddelen. In de vijfde en zesde klas is "samen met mama of papa" de grootste groep (39,66%). Toch doet ook de categorie "alleen" het niet slecht met 30,67%. Het verschil tussen lager en secundair komt vooral naar boven bij "samen met vriend(in)(nen)": in het secundair goed voor 44,56%, terwijl deze categorie in het lager onderwijs slecht 14,56% voor zijn rekening neemt. Met uitzondering van "alleen" verschillen alle percentages significant ($P < 0,01$).

Figuur 16: LIEVELINGSBEGELEIDING NAAR SCHOOL VOLGENS LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

De grote verschillen die we net zagen tussen lager en secundair onderwijs in de huidige manier van begeleiding om naar school te gaan, zijn voor een groot deel verdwenen in Figuur 13. Zowel kinderen van het lager onderwijs als van het secundair onderwijs zouden het liefst met vriend(inn)(en) naar school gaan. Het verschil dat er nog bestaat tussen lager en secundair is wel significant ($P < 0,01$). Liefst "alleen" naar school of liefst "met mama en papa" scoren dan weer duidelijk beter in het lager dan in het secundair (allebei significant verschillend op $P < 0,01$).

Kinderen in het lager onderwijs willen het liefst met vrienden naar school komen, maar voor de verplaatsing naar school haalt diezelfde categorie vrienden nog geen 15%!

3.3. Van de lagere school naar de middelbare school

Aan de kinderen van het secundair onderwijs werden een aantal extra vragen gesteld. De overgang van het lager onderwijs naar het middelbaar is voor veel kinderen niet alleen een grote stap in hun schoolse carrière; ook is het een overgangsmoment in hun mobiliteit (er mag alleen ergens naartoe gegaan worden, andere vervoermiddelen mogen of moeten gebruikt worden).

50,64% van de kinderen (uit het secundair) geeft aan dat ze in het lager onderwijs op een andere manier naar school kwamen dan nu. Van deze groep kinderen zegt 34,43% dat ze in het lager met de auto gebracht werden door de ouders, 26,78% ging met de fiets naar school en 25,54% te voet.

Wanneer we ons focussen op de groep kinderen die nu in het secundair zitten en die vroeger op een andere manier naar school kwamen merken we heel wat verschillen. De grootste verschuiving voor te voet en met de fiets is naar de lijnbus. Voor de kinderen die in het lager gebracht werden door de ouders, is nu de fiets het vervoermiddel waarmee ze het meest naar school komen.

Een kwart van deze kinderen (27,00%) die in het lager onderwijs alleen kwamen, gaat in het middelbaar nog altijd alleen naar school. 49,75% van hen gaat evenwel met vrienden of vriendinnen naar school in het secundair.

28,97% van de kinderen die vroeger samen met mama of papa kwamen, gaat nu alleen naar het middelbaar. 47,50% van hen vertrekt samen met vrienden of vriendinnen.

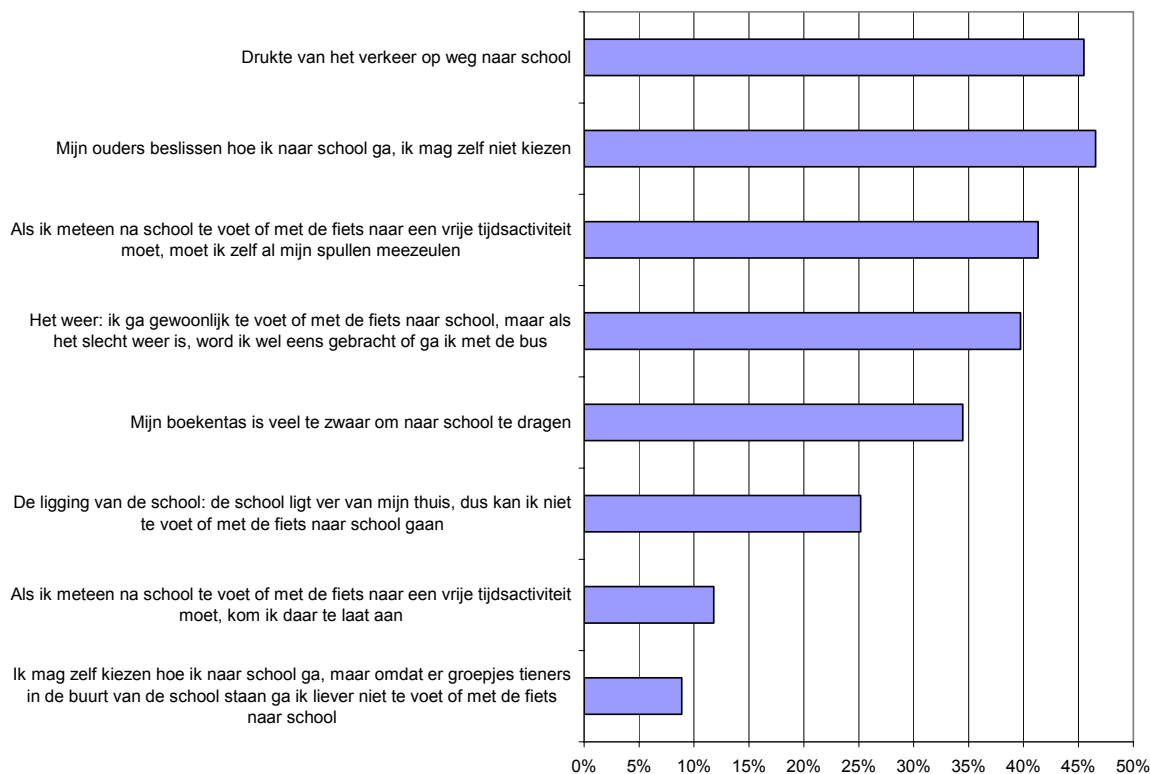
Van de kinderen die in het lager met vrienden naar school gingen, gaat het grootste deel (61,28%) nog steeds met vrienden naar school.

De redenen waarom er gewisseld wordt van vervoermiddel bij de overstap van de lagere naar de middelbare school werden ook bevraagd. De reden die het meest werd opgegeven was de afstand: de lagere school is veel korter bij dan de huidige middelbare school.

Uit deze analyse blijkt dat de overgang van LO naar SO een heel belangrijke stap is voor kinderen, die heel wat veranderingen met zich meebrengt. De leeftijd van het kind speelt minder een rol in het al dan niet alleen verplaatsen. De klas waarin je zit (en dan vooral het onderscheid LO en SO) is in de vervoermiddelenkeuze veel belangrijker.

3.4. Wie of wat beslist hoe je naar school gaat?

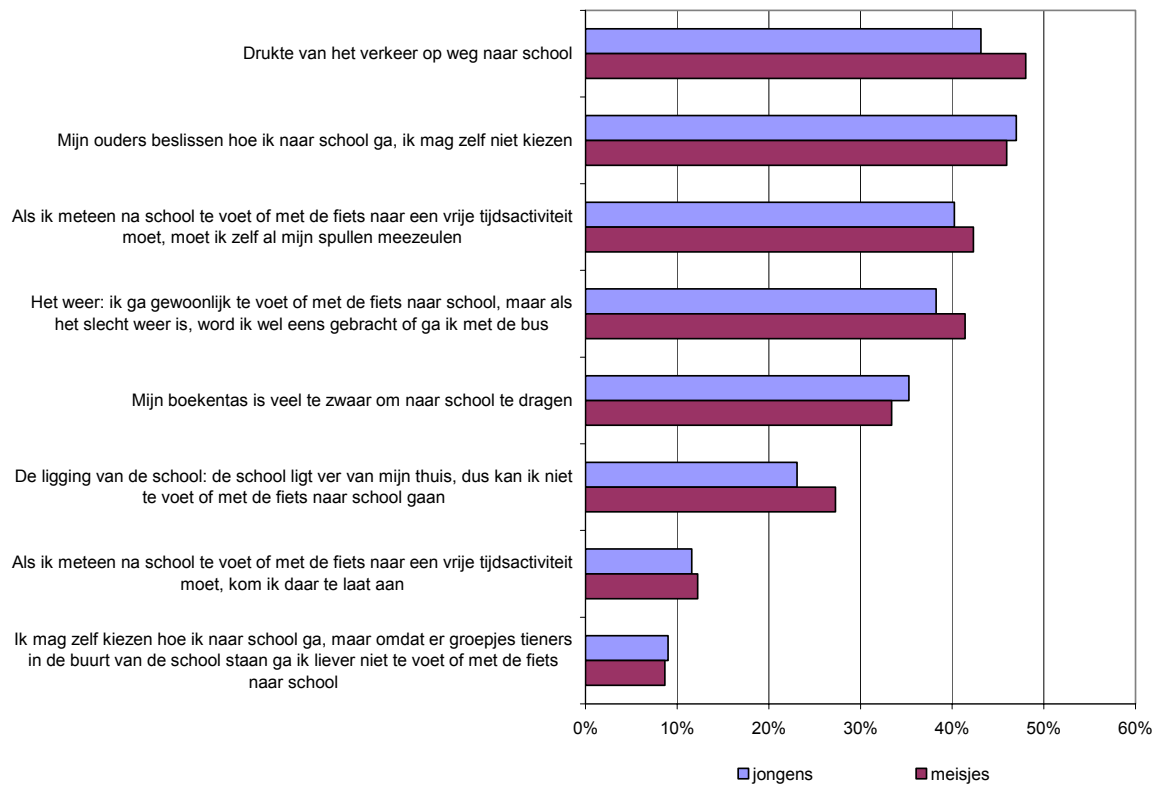
Figuur 17: PERCENTAGES VAN WIE OF WAT BESLIST HOE JE NAAR SCHOOL GAAT?

De twee items die heel sterk de keuze bepalen voor de wijze waarop men naar school gaat zijn 'de ouders' die dat beslissen en de 'drukke van het verkeer op weg naar school'. Het zijn de items die ook al terugkwamen bij de redenen waarom er niet gekozen wordt voor het lievelingsvervoermiddel. Naast een aantal praktische elementen (spullen voor vrijetijdsactiviteit zelf meezeulen, boekentas te zwaar) is ook het weer een belangrijke factor voor 39,72% van de kinderen. Groepjes tieners scoren het laagst als factor om te beslissen hoe kinderen naar school gaan, maar omgekeerd zorgen ze er wel voor dat 8,88% van de kinderen niet te voet of met de fiets naar school komen.

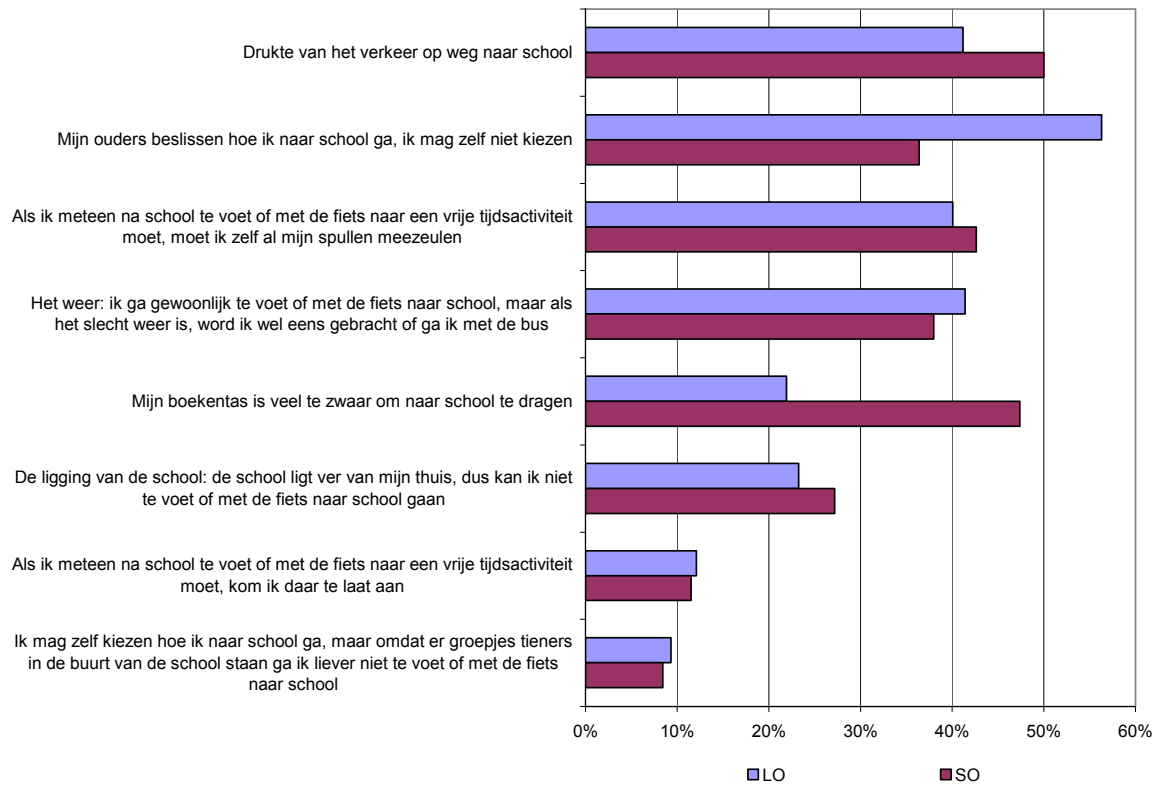
Uiteraard verschillen de percentages naargelang de wijze waarop het kind naar school komt. De factor 'ouders' is belangrijker voor de begeleide verplaatsingswijzen dan voor de niet-begeleide verplaatsingswijzen. Het weer is vooral van belang voor de fietsers en voetgangers, terwijl de ligging van de school vooral belangrijk is voor de gebruikers van de auto, de school- en lijnbus en de trein. De drukte op de weg wordt meer vermeld bij de auto, de school- en lijnbus en de tram. Voor de andere items zijn de verschillen minimaal dan wel niet eenduidig.

Figuur 18: PERCENTAGES VAN "WIE OF WAT BESLIST HOE JE NAAR SCHOOL GAAT?" VOLGENS GESLACHT

De verschillen tussen jongens en meisjes zijn niet groot. De items die significant verschillen zijn (vreemd genoeg) 'de ligging van de school: afstand is te ver' en 'de drukte van het verkeer op weg naar school' (allebei $P < 0,05$).

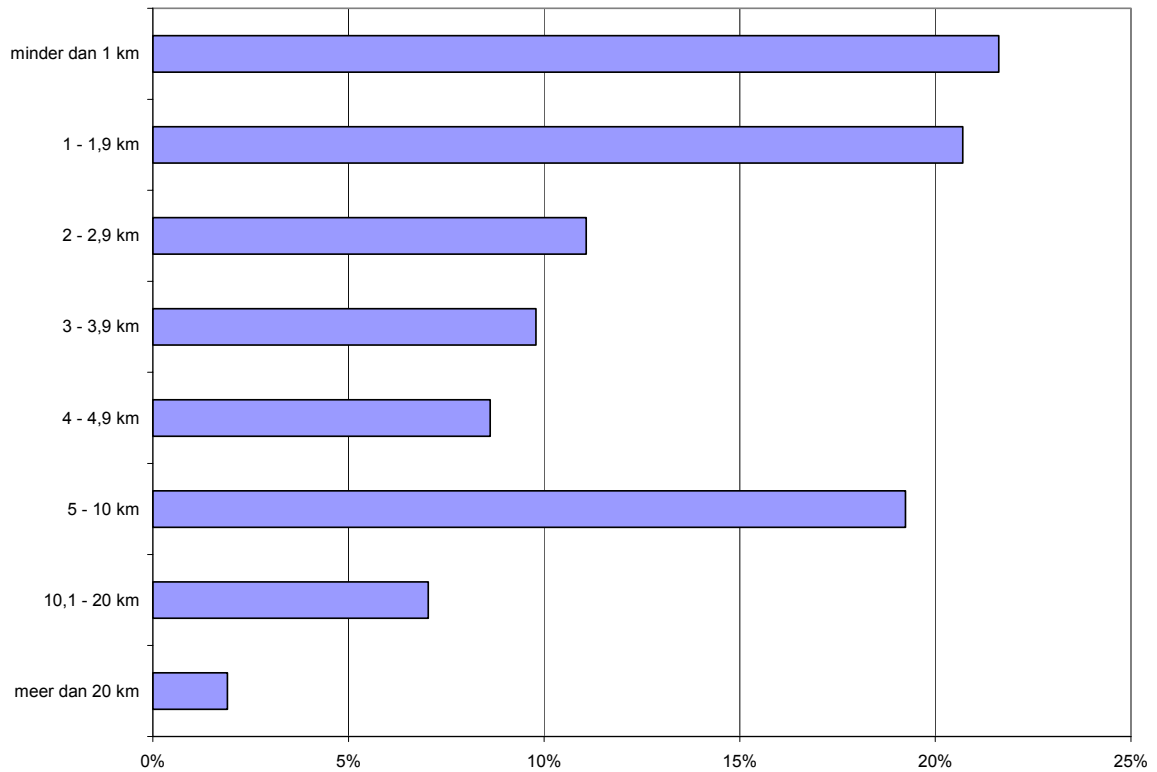
Figuur 19: PERCENTAGES VAN "WIE OF WAT BESLIST HOE JE NAAR SCHOOL GAAT?" VOLGENS LAGER ONDERWIJS/SECUNDAIR ONDERWIJS

De verschillen tussen leerlingen van het lager onderwijs en het secundair onderwijs zijn heel duidelijk. De ouders laten hun kinderen in het secundair onderwijs opvallend meer de keuze over hoe ze naar school gaan dan in het lager onderwijs, de zware boekentas is in het secundair een bepalende factor in de vervoerswijzekeuze naar school, net als de drukte op weg naar school (alle items $P < 0,01$). De ligging van de school (en vooral dan de afstand tot die school) is in het secundair ook meer van belang dan in het lager onderwijs ($P < 0,05$).

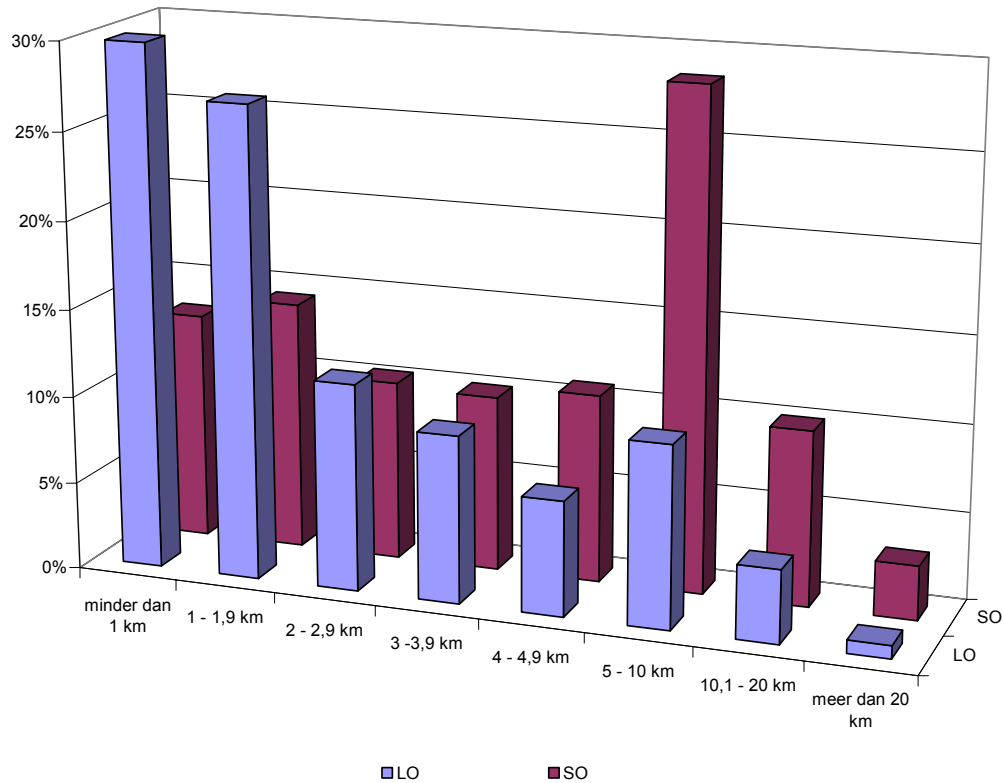
3.5. Afstand tot de school

Figuur 20: VERDELING VAN DE RESPONDENTEN IN PERCENTAGES NAAR WOON-SCHOOLAFSTAND

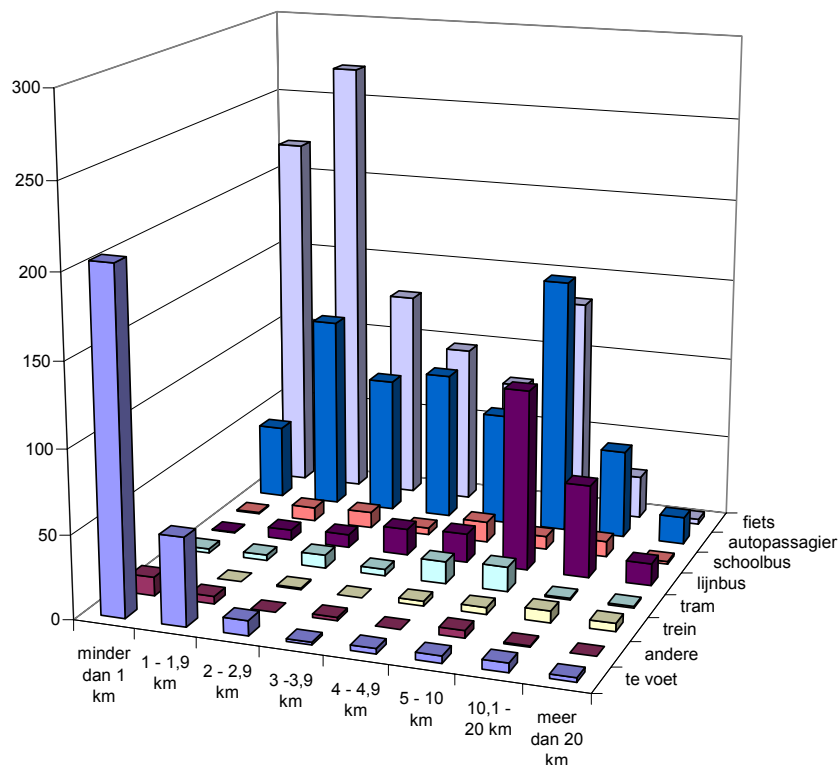
42,32% van de kinderen woont op hooguit 2 km van school. 19,24% woont op een afstand van 5 tot 10 km. 8,95% van de kinderen moet meer dan 10,1 km afleggen om op school te raken. Een klein aantal van de kinderen (0,66%) zit op internaat in de (buurt van de) school. Alle kinderen die op internaat zitten, wonen op meer dan 5 km van de school, de meesten op meer dan 10 km.

Figuur 21: WOON-SCHOOLAFSTAND OPGEDEELD NAAR LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

De afstand tot de school verschilt duidelijk tussen het lager en het secundair onderwijs. Meer dan de helft van de kinderen (56,75%) in het lager onderwijs woont op minder dan 2 kilometer van de school. Voor de leerlingen van het secundair is dit 27,35%. Heel opvallend is de afstandsklasse 5 tot 10 km die bij het secundair onderwijs 28,45% voor zijn rekening neemt.

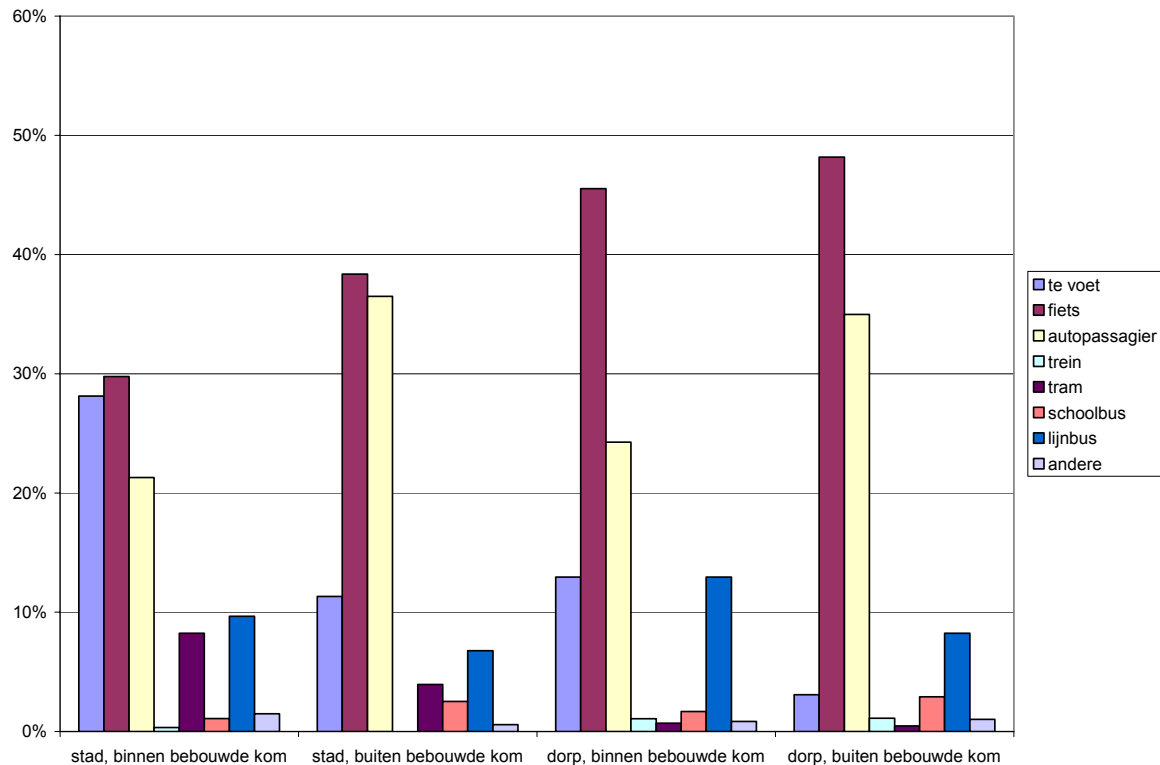
Figuur 22: HOOFDVERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL VOLGENS WOON-SCHOOLAFSTAND

De waarden in bovenstaande figuur zijn in absolute aantallen weergegeven. Op die manier wordt het mogelijk om zowel binnen een afstandsklasse als binnen een hoofdvervoermiddel te vergelijken. Nadeel is wel dat aantallen in de klassen de grootte van een blokje bepalen, de relatieve grootte blijft onderbelicht.

Te voet scoort op afstanden tot 1 km ongeveer even hoog als de fiets, maar verliest logischerwijs terrein wanneer de afstanden toenemen. De fiets doet het goed voor alle afstanden tot 5 km, eenmaal boven die afstand, nemen autopassagier en lijnbus het over. Uit deze figuur blijkt mooi hoe autogebruik naar school, toch grotendeels afstandgebonden is. De gebruikers van de lijnbus wonen vooral op een afstand van 5 tot 20 km van school.

Figuur 23: HOOFDVERVOERMIDDEL NAAR SCHOOL NAAR LIGGING VAN DE WONING

We vroegen aan de ouders te kiezen uit vier omschrijvingen voor de ligging van de woning. 18,59% gaf aan "in een stad, binnen de bebouwde kom" te wonen, 7,87% "in een stad, buiten de bebouwde kom", 38,61% "in een dorp, binnen de bebouwde kom" en 34,93% "in een dorp, buiten de bebouwde kom".

Te voet naar school scoort relatief het hoogst binnen de bebouwde kom van een stad; dat is eveneens het gebied waar de fiets het laagst scoort. Als autopassagier naar school komt meer voor als de kinderen buiten de bebouwde kom wonen (zowel in de stad, als in een dorp). Zoals verwacht is de tram sterk stedelijk gericht. De lijnbus wordt het vaakst gebruikt door kinderen "uit een dorp, binnen de bebouwde kom", dan door de kinderen uit de bebouwde kom van de stad, gevolgd door "dorp, buiten bebouwde kom" en "stad, buiten bebouwde kom".

Het lagere fietsgebruik in de stad kunnen we deels verklaren door het lagere fietsbezit. In een stad binnen de bebouwde kom, heeft 91,11% van de kinderen een fiets. In de drie andere gebieden ligt dit percentage boven 98%.

Opvang

Heel wat scholen en gemeenten bieden voor- en naschoolse opvang aan. Uiteindelijk maken er relatief weinig kinderen gebruik van deze diensten. 6% van de kinderen gaat op geregelde tijdstippen naar de voorschoolse opvang, 4,83% gaat daar sporadisch naar toe. De naschoolse opvang is populairder dan voorschoolse opvang: 13,54% maakt er geregeld gebruik van, en nog eens 8,27% sporadisch.

Voor de voorschoolse opvang is er geen verschil tussen jongens en meisjes, bij de naschoolse opvang gaan de jongens vaker een aantal keer per week naar de opvang dan de meisjes ($P < 0,05$). In het lager onderwijs gaan de kinderen vaker naar de voorschoolse opvang dan de jongeren in het secundair ($P < 0,01$). Voor de naschoolse opvang zien we alleen voor de categorie "af en toe" en "(bijna) nooit" een significant verschil ($P > 0,05$), waarbij leerlingen uit het lager onderwijs meer naar de opvang gaan dan de leerlingen van het secundair.

Zowel voor de voorschoolse als voor de naschoolse opvang geldt dat hoe vaker er in de opvang gebleven moet worden, des te meer de auto gebruikt wordt om naar school te gaan.

3.6. Woon-schoolverkeer in de effectieve verplaatsingen

Gemiddeld genomen maken kinderen op de eerste van de twee invuldagen 2,85 verplaatsingen per dag. In dit gemiddelde zijn ook de kinderen opgenomen die geen verplaatsing maakten omwille van ziekte, omdat ze geen zin hadden of omdat ze gewoon thuis bleven. Op de tweede dag van de twee invuldagen die de kinderen willekeurig kregen toegewezen daalt het gemiddeld aantal verplaatsingen tot 2,57. Het verschil tussen deze twee gemiddeldes is significant ($P < 0,01$). Omdat we ook een daling zien in het aantal 'betrouwbare verplaatsers' (in dit geval kinderen waarvan we ofwel een reden hebben voor het niet-verplaatsen op die dag, of die een aantal verplaatsingen hebben ingevuld), vermoeden we dat er hier sprake is van enquêtemoeheid op de tweede dag. Hetzelfde fenomeen zagen we reeds bij verschillende Onderzoeken Verplaatsingsgedrag in Vlaanderen en is ook opgemerkt bij langdurige bevestigingen in andere landen (Zwerts en Nuyts, 2002). **Omdat we een zo correct mogelijk beeld willen schetsen van het verplaatsingsgedrag van de kinderen, nemen we voor de verdere berekeningen van verplaatsingen enkel INVULDAG 1 mee in de analyses.** Op de eerste invuldag werden in totaal 6.581 verplaatsingen genoteerd (verplaatsingen waarvan minstens één gegeven genoteerd was).

Woon-schoolverplaatsingen – en dan hebben we het alleen over de verplaatsing van thuis naar de school en van de school naar huis – zijn goed voor 44,42% van alle verplaatsingen die kinderen maken. Bijna de helft van alle verplaatsingen die een kind gemiddeld maakt. 39,54% van de kinderen heeft de verplaatsing van en/of naar school met de fiets (als hoofdvervoermiddel¹⁹) afgelegd. 26,57% werd met de auto gebracht en 11,16% kwam te voet. Deze percentages komen overeen met de gegevens uit de kindervragenlijst.

30,55% van de kinderen gaat alleen naar school, 27,75% met de ouders en 26,48% met de vriend(in)(n)(en). Ook deze percentages bevestigen het beeld dat we kregen van de verplaatsingen naar school in de kindervragenlijst.

24,15% van woon-schoolverplaatsingen begint tussen 7 en 8 naar school, een ander kwart (28,19%) tussen 8 en 9. 's Avonds vinden we dat 10,81% van deze verplaatsingen tussen 15 en 16u gebeuren en 6,37% tussen 16 en 17u.

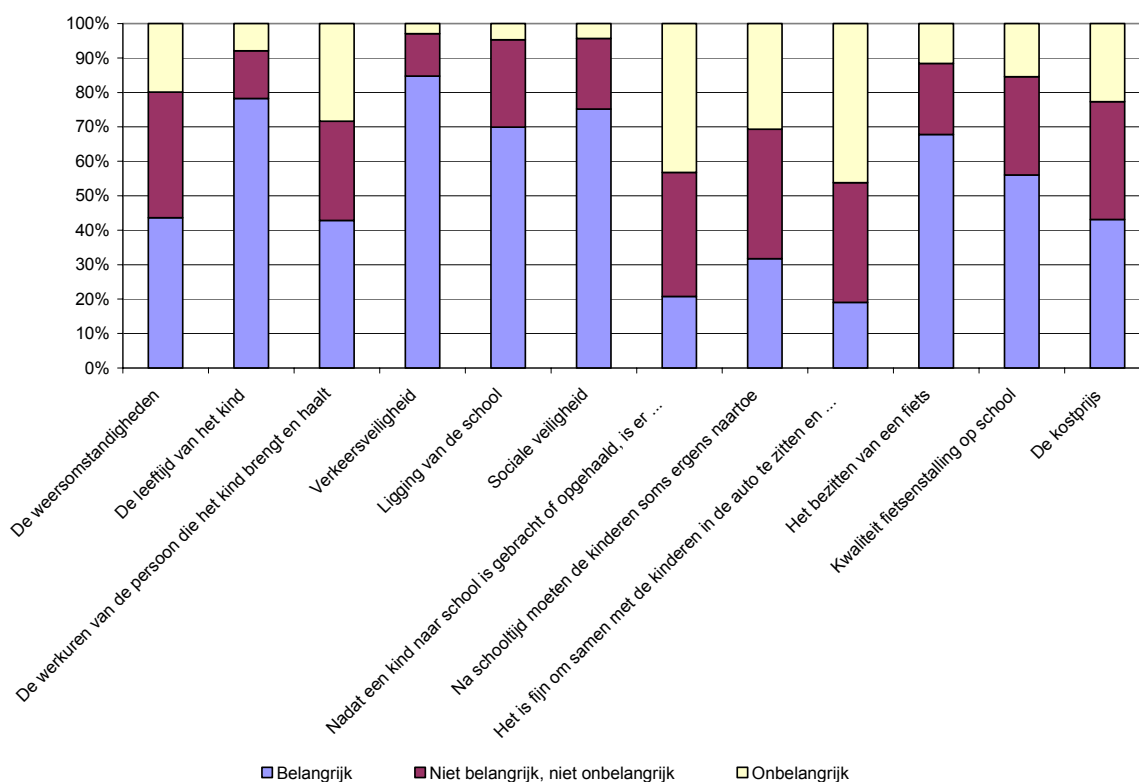
¹⁹ Het hoofdvervoermiddel van een verplaatsing: meestal wordt het vervoermiddel dat de langste afstand binnen een verplaatsing voor zijn rekening neemt aangeduid als hoofdvervoermiddel. Concreet betekent dit dat wanneer er naar de bushalte wordt gestapt, de bus genomen wordt, en er nadien weer gestapt wordt, de bus aangeduid wordt als hoofdvervoermiddel. In het verplaatsingsdagboekje van de kinderen vroegen we nergens naar afstanden. Om het hoofdvervoermiddel te bepalen werd de werkwijze van het Nederlandse OVG overgenomen, namelijk de prioriteitenvolgorde. Het vervoermiddel dat hoogste staat in deze volgorde en dat gebruikt wordt tijdens de verplaatsing, wordt het hoofdvervoermiddel van de verplaatsing. De volgorde ziet er als volgt uit: 1. Trein 2. BTM 3. Schoolbus 4. Autopassagier 5. Brom- of snorfiets 6. Fiets 7; Skate/blades/step 8. Overig 9. Te voet

Dit betekent dat heel wat kinderen vlak na school nog heel wat andere dingen doen vooraleer ze naar huis gaan.

3.7. Ouders

Voor 79,72 % van de ouders is de huidige vervoerswijze naar school van zijn kind ook de wijze waarop hij of zij het liefst heeft dat zijn of haar kind naar school gaat. Van de 20,25% overige ouders ziet 6,03% zijn kind het liefst met de fiets naar school gaan. Het merendeel van deze ouders brengt nu zijn kind met de auto naar school.

Figuur 24: WAARDERING VAN DE REDENEN DIE EEN INVLOED KUNNEN HEBBEN OP DE VERVOERSWIJZE NAAR SCHOOL (OUDERS)

We vroegen eveneens aan de ouders wat voor hen (al dan niet) belangrijk was in de keuze voor het vervoermiddel waarmee een kind naar school gaat. Verkeersveiligheid is het punt dat het hoogste scoort, gevolgd door de leeftijd van het kind en sociale veiligheid.

Opvallend (maar niet verrassend?) is dat voor ouders van meisjes het weer en de sociale veiligheid belangrijker zijn dan voor de ouders van jongens (allebei $P < 0,01$). Ouders vinden voor jongens het bezitten van een fiets belangrijker dan voor meisjes ($P < 0,05$).

Het grootste verschil (16,7%) tussen ouders van leerlingen in het lager en in het secundair is de reden "de werkuren van de persoon die het kind brengt en haalt" ($P < 0,01$). Daarnaast zien we ook duidelijke verschillen in

de andere stellingen die met zelfstandigheid te maken hebben. Kostprijs is dan weer een reden die hoger scoort in het secundair dan in het lager onderwijs ($P < 0,05$). Dit kan grotendeels verklaard worden door de grotere afstand tussen thuis en de school, waardoor de kosten van een verplaatsing hoger oplopen in het secundair.

Slechts voor 5 redenen zijn er GEEN verschillen te vinden tussen LO en SO: het weer, de verkeers- en de sociale veiligheid, het bezitten van een fiets en de kwaliteit van de fietsenstalling.

3.8. Conclusie

Woon-schoolverplaatsingen nemen een belangrijke plaats in in het leven van kinderen. Het merendeel van deze verplaatsingen wordt met de fiets of te voet afgelegd. Het grootste deel van de kinderen legt deze verplaatsing ook alleen af, niet begeleid door een volwassene. Uiteraard zijn er een aantal verschillen te vinden tussen de kinderen: jongens gaan vaker met de fiets, meisjes meer met de auto, er zijn verschillen naargelang de woonplaats van de kinderen, en kinderen uit het secundair zijn een stuk zelfstandiger in hun verplaatsingen.

4. VRIJETIJDGEDRAG EN VERPLAATSINGEN

Naast verplaatsingen naar school zijn het vooral de verplaatsingen in de vrije tijd die ons in het kader van dit onderzoek interesseerden. Deze verplaatsingen zijn een stuk minder gepland en meer divers in de vervoermiddelenkeuze dan de schoolverplaatsingen. Omwille van deze redenen hebben we ervoor gekozen om het vrijetijdsgedrag niet apart te bevragen, maar het enkel aan bod te laten komen in het verplaatsingendeel. Aan de ouders vroegen we om een aantal antwoorden te geven op vragen over de vrijetijdsbestedingen van hun kind.

4.1. Vrijetijdsbestedingen: hoe vaak georganiseerd, hoe vaak niet-georganiseerd?

Voor we de antwoorden van de kinderen uit de kindervragenlijst aan bod laten komen, geven we eerst een aanduiding van het aantal keer tijdens de week en tijdens het weekend dat kinderen aan vrijetijdsactiviteiten doen.

TABEL 10: VERDELING VAN DE KINDEREN NAAR AANTAL DEELNAMES AAN GEORGANISEERDE ACTIVITEITEN BUITENSHUIS TIJDENS DE WEEK EN HET WEEKEND

Aantal georganiseerde activiteiten	Tijdens de week	Tijdens het weekend
0	33,55%	36,28%
1	21,78%	42,66%
2	24,89%	18,35%
3	12,74%	2,26%
4	4,97%	0,40%
5	1,62%	0,03%
6	0,18%	0,00%
7	0,22%	0,00%
8	0,00%	0,00%
9	0,04%	0,00%
	100%	100%

Eén derde van de kinderen neemt tijdens de week en tijdens het weekend niet deel aan een georganiseerde activiteit. Georganiseerde activiteiten werden gedefinieerd als cursussen en lessen, bijvoorbeeld muziekschool, tekenacademie, dictie, sportclubs, jeugdbeweging, ... Voor 24,2% van

alle kinderen is er noch in het weekend, noch tijdens de week plaats voor een georganiseerde activiteit en 14,9% van de kinderen neemt op geen enkel ogenblik deel aan een vrije of een georganiseerde activiteit.

TABEL 11: VERDELING VAN DE KINDEREN NAAR AANTAL VRIJE ACTIVITEITEN BUITENSHUIS TIJDENS DE WEEK EN HET WEEKEND

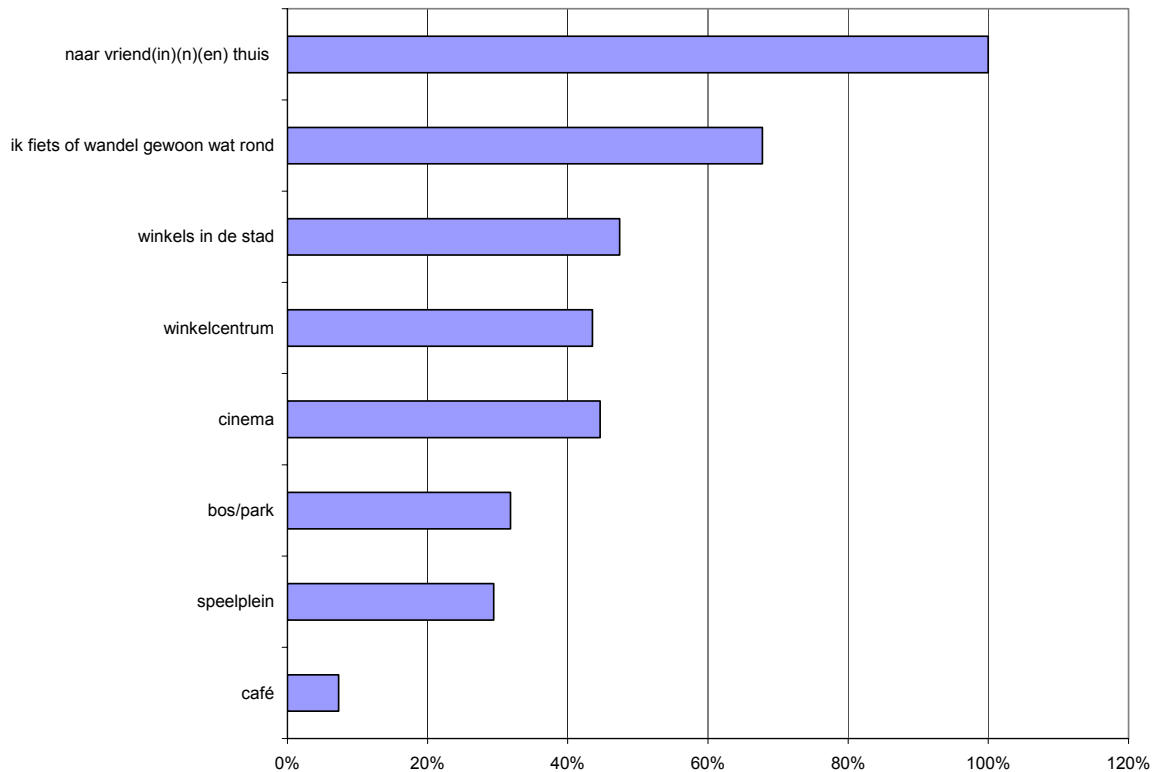
Aantal vrije activiteiten	Tijdens de week	Tijdens het weekend
0	56,05%	44,14%
1	29,16%	41,76%
2	8,07%	12,28%
3	3,71%	1,11%
4	0,76%	0,41%
5	1,72%	0,17%
6	0,17%	0,03%
7	0,36%	0,10%
	100%	100%

Georganiseerde activiteiten werden gedefinieerd als "cursussen en lessen, bijvoorbeeld muziekschool, tekenacademie, dictie, sportclubs, jeugdbeweging, ..." , vrije activiteiten als "naar de film gaan, gaan spelen bij vrienden, ...". Zowel tijdens de week en tijdens het weekend neemt één derde van de kinderen niet deel aan een georganiseerde activiteit. Voor 24,2% van alle kinderen is er noch in het weekend, noch tijdens de week plaats voor een georganiseerde activiteit. Bij de vrije activiteiten zien we dat tijdens de week weinig kinderen vrije activiteiten ondernemen. Als ze plaatsvinden is dat vooral in het weekend maar dan nog beperkt. 14,9% van de kinderen neemt op geen enkel ogenblik deel aan een vrije of een georganiseerde activiteit.

4.2. Waar gaan kinderen naartoe in hun niet-georganiseerde vrije tijd?

Eén vraag rond het vrijetijdsgedrag werd wel expliciet opgenomen in de kindervragenlijst. We vroegen aan de kinderen naar welke van de volgende plekken ze vaak in hun vrije tijd gingen. Heel wat kinderen duiden geen enkele plek aan. Van hen weten we dus niet of en waar ze tijdens hun vrije tijd naartoe gaan. De percentages die in de figuren hierna getoond worden zijn dan ook berekend voor de kinderen die tijdens hun vrije tijd ergens naartoe gaan.

Figuur 25: AANDUIDING IN PERCENTAGES VAN DE PLAATSEN WAAR KINDEREN IN HUN NIET-GEORGANISEERDE VRIJE TIJD NAARTOE GAAN

Alle kinderen die in hun niet-georganiseerde vrije tijd wel eens ergens naartoe gaan, geven aan dat ze in hun vrije tijd wel eens naar vrienden en vriendinnen thuis gaan. Daarnaast is gewoon "wat rondfietsen en rondwandelen" iets dat 67,77% van de kinderen in hun vrije tijd wel doen. Winkels in een stad, een winkelcentrum of een cinema kunnen bijna 50% van de jongeren bekoren.

Jongens en meisjes verschillen in de invulling van hun niet-georganiseerde vrije tijd. Jongens gaan opvallend meer dan meisjes naar een speelplein, een bos of een park, of gewoon wat rondfietsen of rondwandelen. Bij de meisjes scoren het winkelcentrum en vooral winkels in de stad duidelijk hoger dan bij de jongens.

Ook tussen lager en secundair onderwijs vinden we verschillen. Kinderen uit het lager onderwijs gaan vaker naar het bos of een park, een speelplein, of gewoon wat rondfietsen of rondwandelen. In het secundair onderwijs worden de functies in een stad belangrijker: de bioscoop, de winkels en het winkelcentrum hebben meer aantrek voor deze jongeren dan voor de kinderen in het lager onderwijs.

De vraag naar de niet-georganiseerde vrije tijd was meteen de aanleiding om een aantal vragen rond GSM-bezit en -gebruik aan bod te laten komen.

56,74% van de kinderen heeft een GSM, maar deze zijn niet gelijk verdeeld over jongens en meisjes. 55,26% van de jongens heeft een GSM, terwijl dit percentage bij de meisjes 58,73% bedraagt. In het lager onderwijs heeft 37,23% een GSM, in het secundair is dat 76,69%.

Het merendeel van de jongeren die een GSM hebben, hebben die ook meestal of altijd bij (82,64%), meisjes iets vaker dan jongens, leerlingen uit het secundair duidelijk meer dan het lager onderwijs.

4.3. Vrije tijd in de effectieve verplaatsingen

27,03% van alle verplaatsingen die kinderen maken, zijn vrije tijdsverplaatsingen. De volgende klassen werden bij mekaar opgeteld: op bezoek gaan bij iemand (7,24%), bij iemand thuis gaan spelen (3,57%), wat wandelen of rondrijden (1,63%) en naar de sportclub, academie, muziekschool, jeugdbeweging, ... (14,59%). Het is duidelijk dat de georganiseerde activiteiten de meeste verplaatsingen genereren in de vrije tijd van jongeren.

Tussen deze verschillende soorten van vrije tijdsverplaatsingen zien we veel verschillen. "Op bezoek gaan bij iemand" gebeurt het vaakst als autopassagier (62,00%), net als "naar de sportclub, academie, muziekschool, jeugdbeweging, ..." (58,97%). "Bij iemand thuis gaan spelen" en "wat wandelen of rondrijden" liggen wat het hoofdvervoermiddel betreft heel anders. Voor het eerste motief ("bij iemand thuis gaan spelen") gaat 35,18% van de kinderen met de fiets en 22,60% te voet. Bij "wat wandelen of rondrijden" is 44,38% te voet onderweg en 25,84% met de fiets.

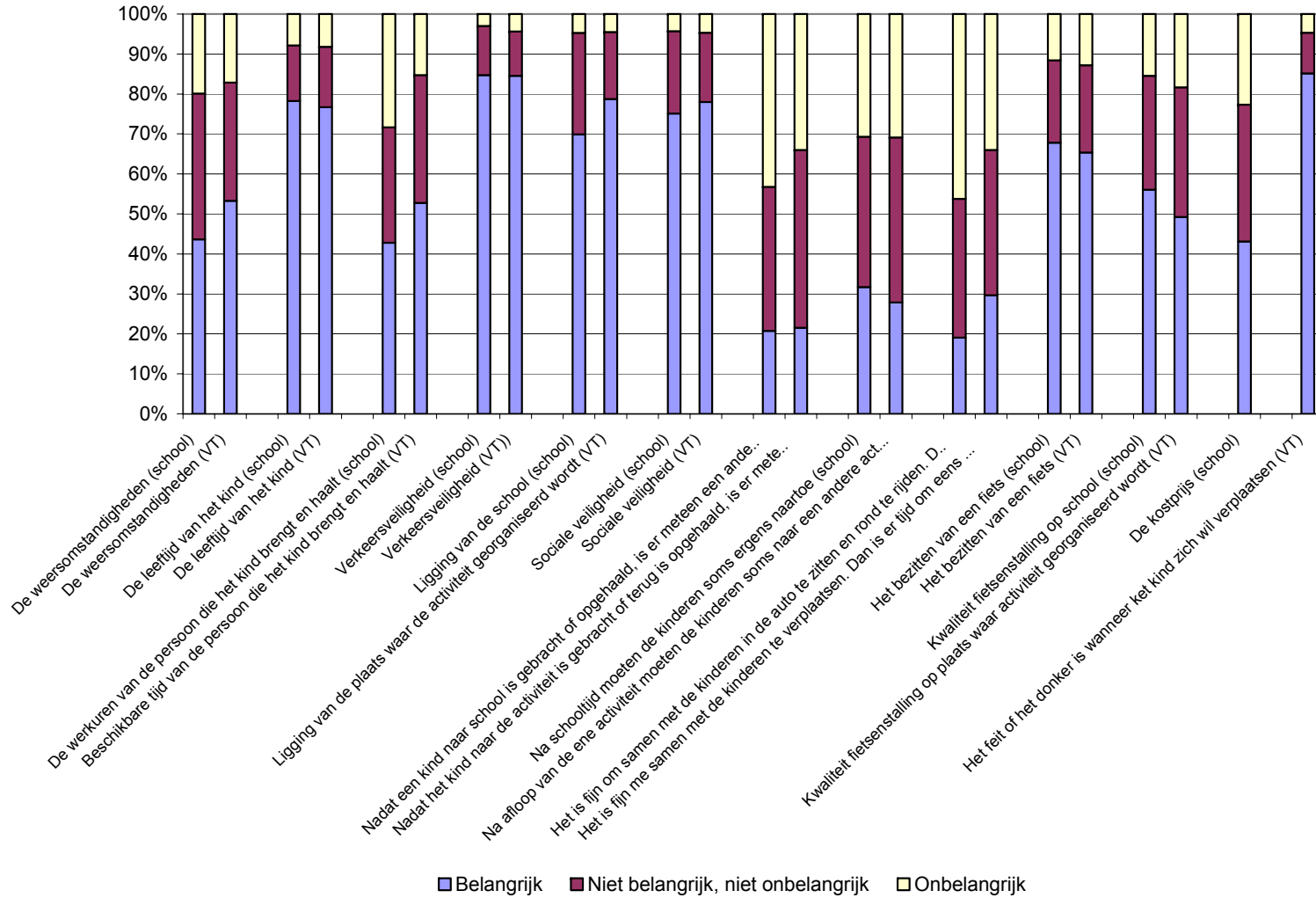
4.4. Ouders en de vrije tijd van hun kinderen

In het hoofdstuk over de schoolverplaatsingen gaven we aan wat de redenen zijn waarom ouders en kinderen kiezen voor een bepaald vervoermiddel. Op de volgende pagina doen we dit over, maar plaatsen we de percentages van de schoolverplaatsingen naast die van de vrije tijdsverplaatsingen. Voor de meeste van de opgesomde redenen werd dezelfde vraag gesteld voor de school- en de vrije tijdsverplaatsingen en kunnen we dus vergelijken.

Figuur 26:

WAARDERING VAN DE REDENEN DIE EEN INVLOED KUNNEN HEBBEN OP DE VERVOERSWIJZE NAAR SCHOOL EN IN DE VRIJE TIJD (OUDERS)

Uit de grafiek blijkt duidelijk dat er voor een aantal redenen geen verschillen zijn, terwijl voor andere redenen de grafieken sterk verschillen. Verkeersveiligheid en sociale veiligheid, en de leeftijd van het kind zijn redenen die ouders zowel voor school- als vrije tijdsverplaatsingen van belang vinden in de keuze voor een bepaald vervoermiddel. Of er andere activiteiten volgen na de school of de vrije tijdsactiviteit en of het kind een fiets bezit is minder belangrijk maar de percentages liggen wel in mekaars buurt.

De plaats van de school of waar de vrije tijdsactiviteit plaatsvindt is een belangrijke reden in de vervoermiddelenkeuze. Toch zit er behoorlijk wat verschil tussen de twee soorten activiteiten. We vermoeden dat eens de keuze voor een school gemaakt is, deze keuze behoorlijk vast is en blijft, en dat de ligging dus ook vastligt. En dat bijgevolg het een factor is die minder invloed heeft bij schoolverplaatsingen dan bij vrijetijdsverplaatsingen.

Het weer is een factor die ouders belangrijker vinden bij de vrije tijdsverplaatsingen. Dit is deels te verklaren door het feit dat naar school gaan verplicht is, elke dag, en dat de schooluren vastliggen, welk weer het ook is. Voor de vrije tijdsactiviteit ligt dit niet zo voor de hand, en nog minder voor de niet-georganiseerde vrije tijdsactiviteit. Ook de beschikbare tijd van de persoon die het kind brengt of haalt (al dan niet met de auto) laat verschillen zien tussen school en vrije tijd.

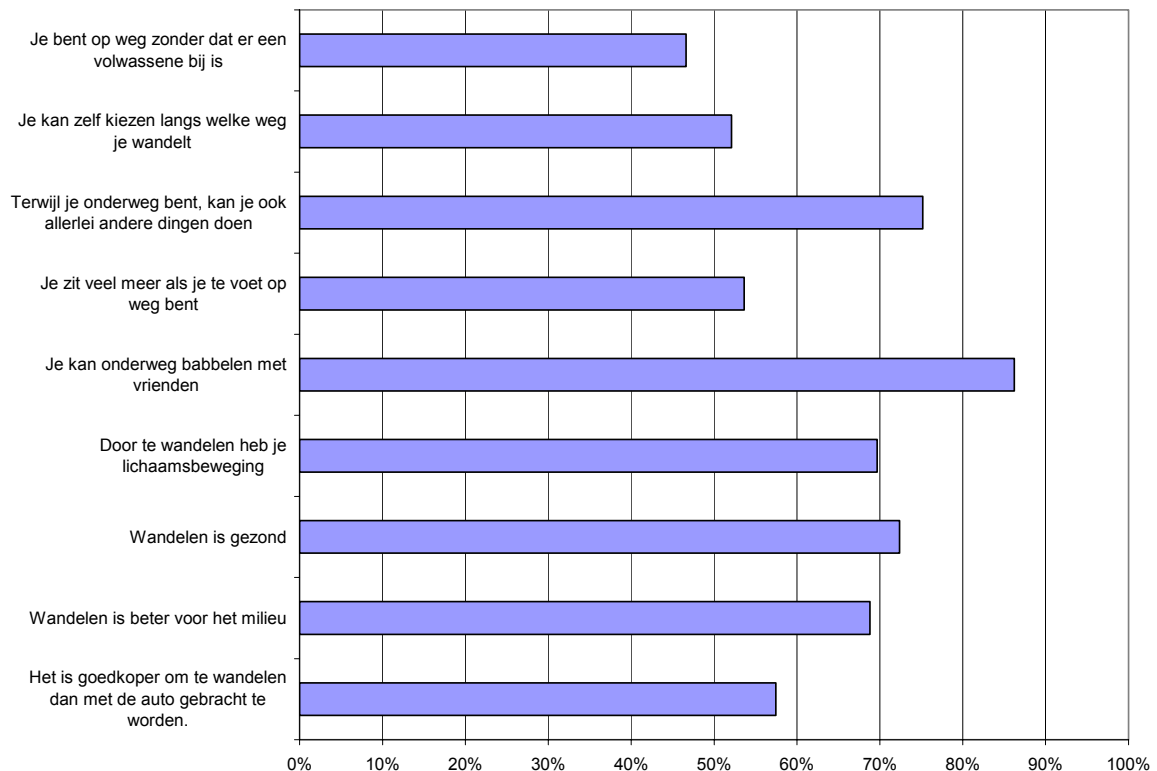
5. VERSCHILLENDE VERVOERMIDDELEN

Een groot deel van de vragenlijst voor de kinderen bestond uit een aantal stellingen over verschillende vervoermiddelen. We vroegen aan de kinderen of ze bepaalde aspecten van (het gebruik van) vervoermiddelen leuk vonden of dat dat hen niet zoveel uitmaakte. Natuurlijk vroegen we ook of, en welke 'negatieve' kantjes van vervoermiddelen ze niet leuk vonden. De vragen stelden we voor te voet, de fiets, de auto en het openbaar vervoer.

5.1. Te voet

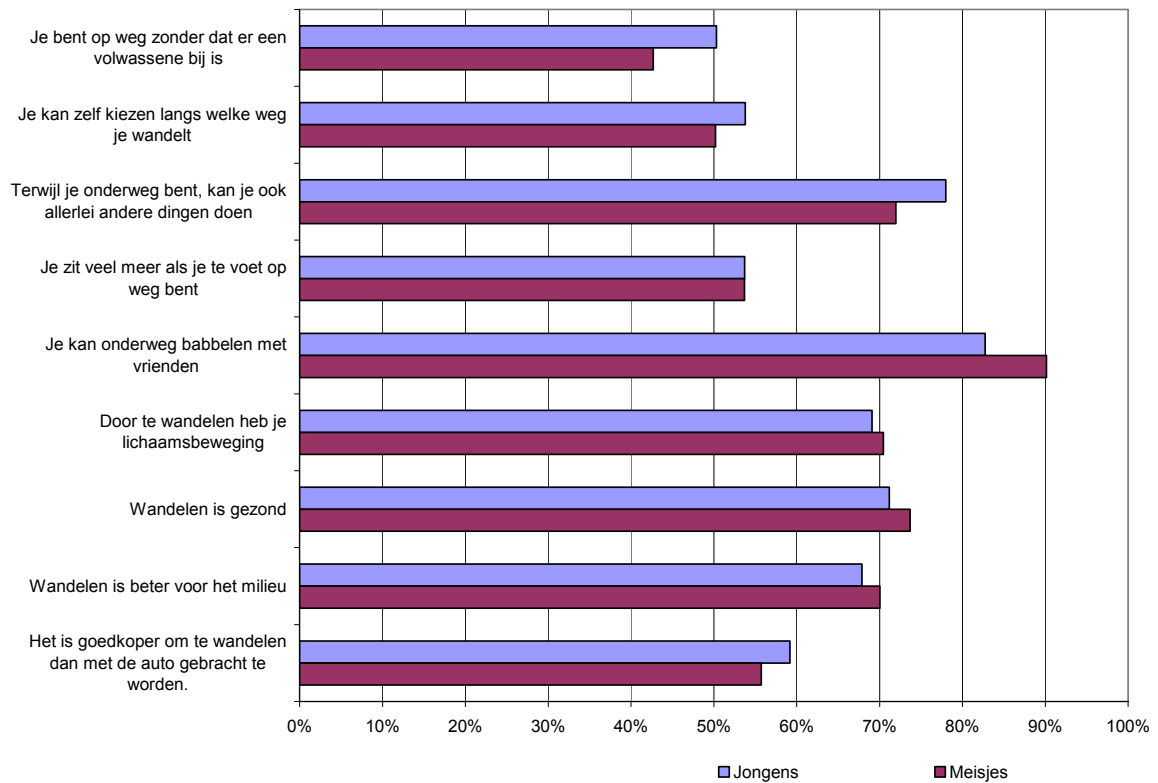
Wat vind je leuk?

Figuur 27: TE VOET OP WEG: WELKE DINGEN VIND JE LEUK?

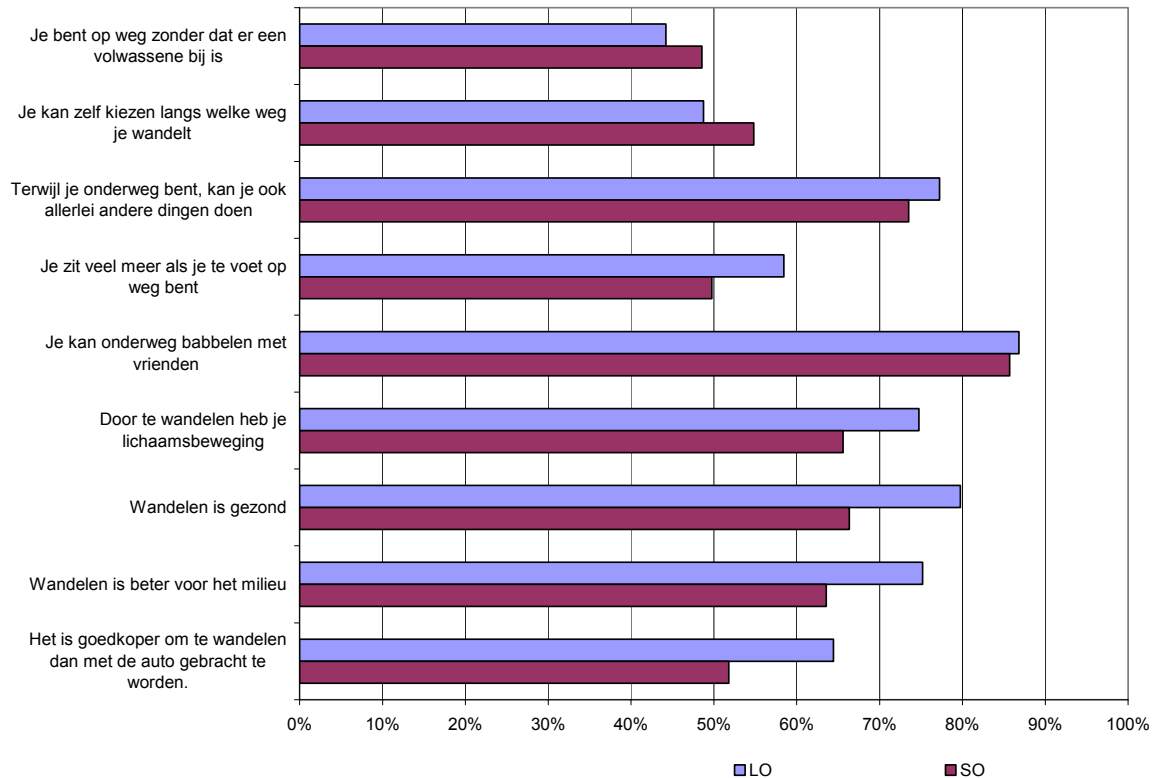
Het sociale aspect van te voet onderweg ('je kan babbelen met vrienden') is een element dat voor bijna alle kinderen van belang is (86,22%). Dat je tijdens het wandelen ook nog allerlei dingen kan doen is voor 75,19% van de kinderen meegenomen. Dat wandelen gezond is en dat het beter is voor het milieu speelt eveneens een belangrijke rol voor de kinderen. Dat er geen volwassene mee is als je wandelt vindt 46,61% leuk, de anderen kan het weinig schelen.

Figuur 28: TE VOET OP WEG: WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

Het sociale aspect van te voet onderweg zijn is voor meisjes nog belangrijker dan voor jongens ($P < 0,01$). Dat je onderweg nog andere dingen kan doen en dat je op weg bent zonder een volwassene, zijn dan weer elementen die voor jongens veel belangrijker zijn dan voor meisjes (allebei $P < 0,01$).

**Figuur 29: TE VOET OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK?
VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS**

Het sociale aspect van te voet gaan blijft belangrijk zowel in het lager als in het secundair onderwijs. Opvallend is de terugval van de milieubewuste en gezondheidsaspecten (de laatste vier items) wanneer kinderen in het secundair zitten. 'Je ziet veel meer als je te voet op weg bent' scoort ook beter in het lager onderwijs dan in het secundair onderwijs. Het hogere percentage voor 'Je kan zelf kiezen langs welke weg je wandelt' voor het secundair is significant verschillend van het percentage in het lager. Alle opgesomde verschillen zijn significant op $P < 0,01$.

De kinderen beoordelen de verplaatsingswijze te voet niet positiever of negatiever naargelang het vervoermiddel dat ze meestal gebruiken om naar school te gaan.

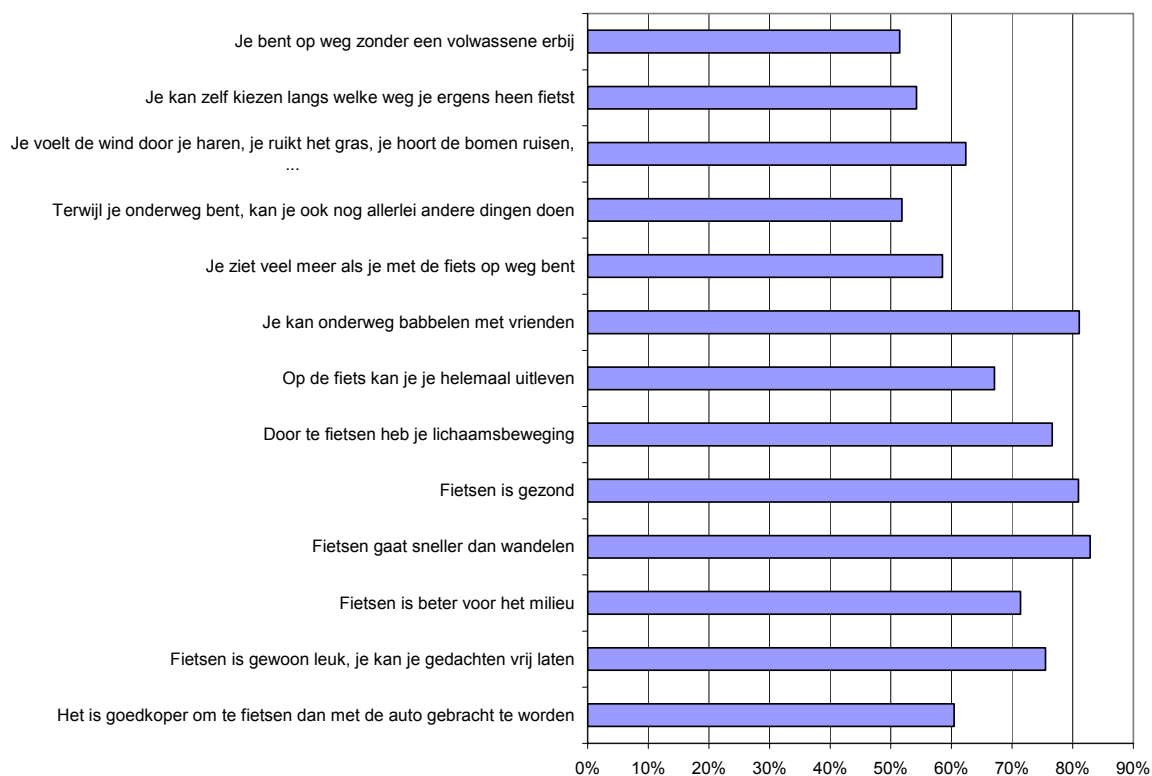
Andere leuke redenen

Daarnaast vroegen we aan de kinderen of er nog andere redenen waren waarom het fijn was om te wandelen naar een bepaalde bestemming. De antwoorden op deze open vraag leverden toch een aantal categorieën op van bijkomende leuke items. "De hond" als metgezel op een wandeling was één van de favorieten, en heel wat kinderen vermelden dat wandelen gewoon genieten of gewoon leuk was, ontspannend en zonder stress.

5.4. Fiets

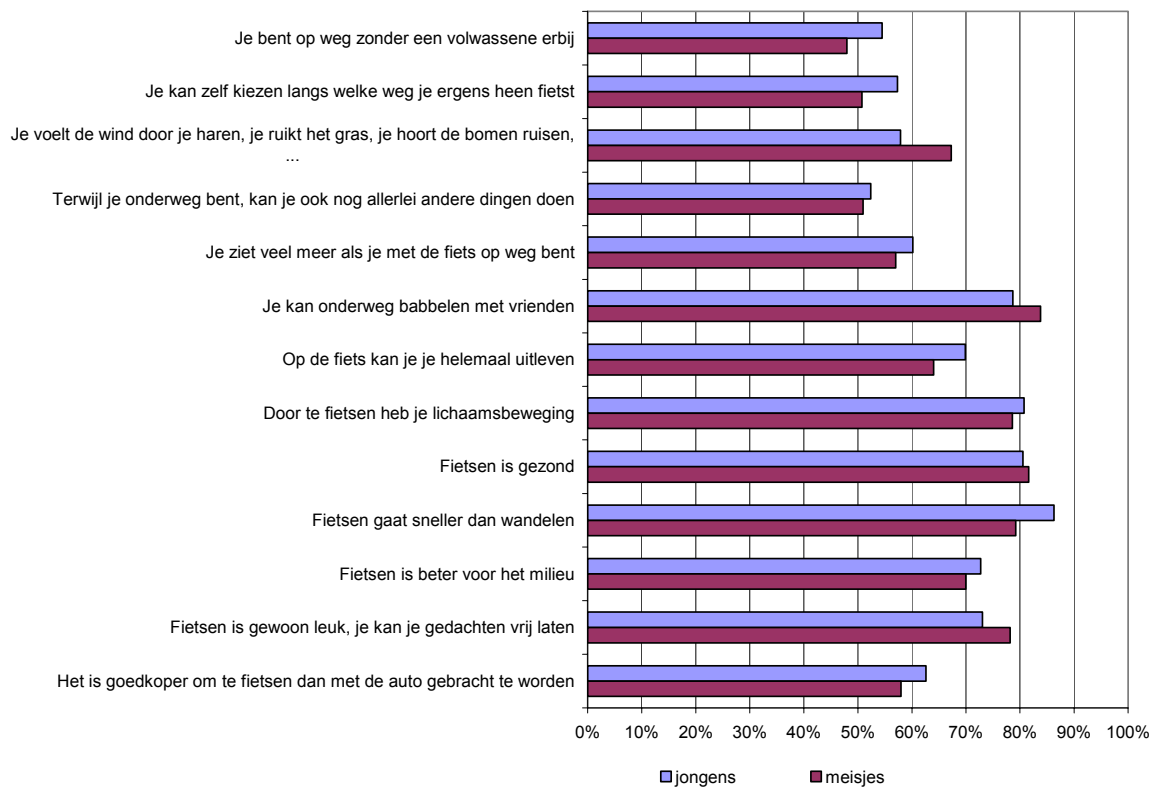
Wat vind je leuk?

Figuur 30: MET DE FIETS OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK?

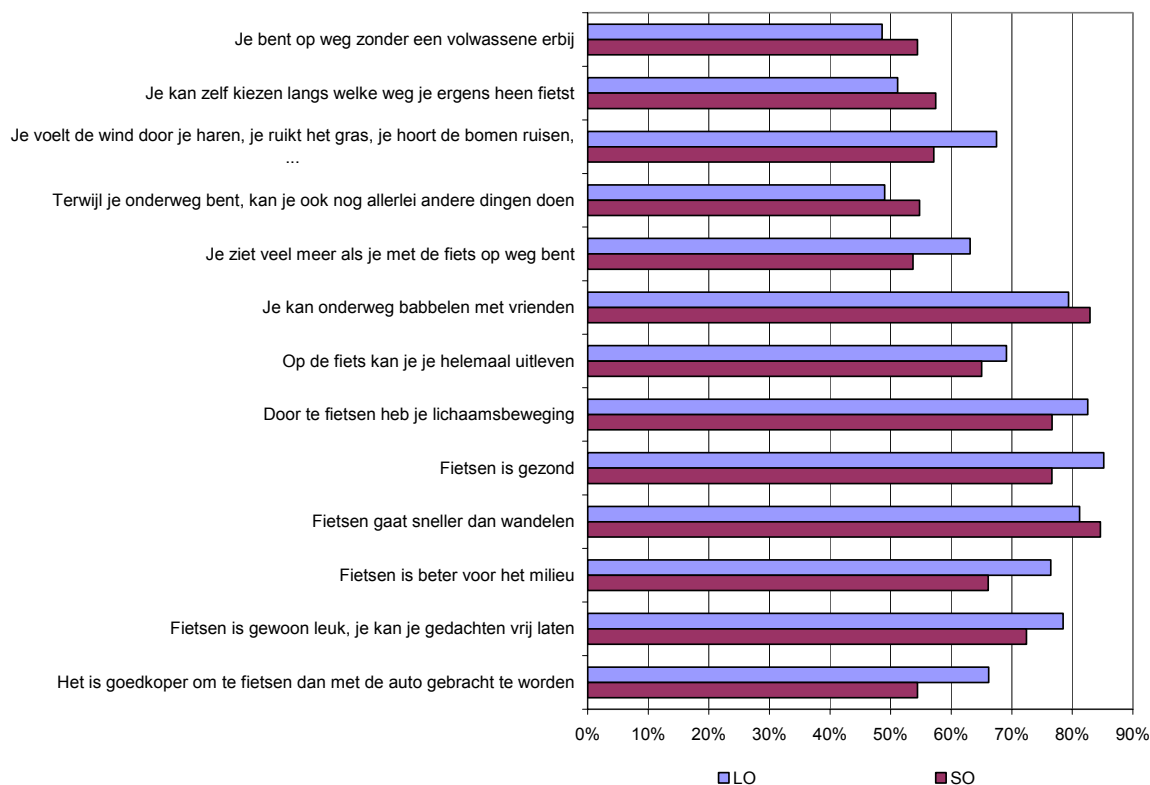
De top vijf van leuke dingen van fietsen: het gaat sneller dan wandelen, je kan onderweg babbelen met vrienden, het is gezond, je hebt lichaamsbeweging en het is gewoon leuk. Ook hier valt de rol van de vrienden op: het sociale aspect is voor meerdere vervoermiddelen een belangrijke troef. Dat fietsen sneller gaat dan wandelen is vooral mooi meegenomen.

Figuur 31: MET DE FIETS OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

De verschillen tussen jongens en meisjes voor het fietsen liggen in het verlengde van wat we vonden bij te voet. Het sociale aspect van fietsen is belangrijker voor meisjes dan jongens, net als 'het voelen van de wind door je haren als je fietst' en 'je gedachten vrijlaten' tijdens het fietsen. Wat jongens dan weer duidelijk meer prefereren dan meisjes zijn 'de weg die je zelf kan kiezen', 'het op weg zijn zonder volwassene', 'het uitleven', dat 'fietsen sneller gaat dan wandelen' en dat het 'goedkoper is om te fietsen' ($P < 0,05$, alle andere opgesomde items $p < 0,01$).

Figuur 32: MET DE FIETS OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Ook de verschillen tussen lager en secundair onderwijs liggen in de lijn van de resultaten bij te voet: het sociale aspect is belangrijker in het secundair, en de milieu- en gezondheidsitems scoren heel wat minder in het secundair dan in het lager onderwijs.

Het zelf kiezen langs welke weg je gaat en het op weg zijn zonder volwassene zijn de items die een beetje beter scoren bij de leerlingen van het secundair. De ervaringen die je onderweg kan opdoen zijn dan weer elementen die vooral goed scoren bij leerlingen van het lager onderwijs. Alle elementen verschillen significant voor het lager en het secundair onderwijs met minstens $P < 0,05$.

Net als bij te voet vinden we geen verschillen in beoordeling naargelang de verplaatsingswijze waarmee het vaakst naar school wordt gegaan.

Andere redenen

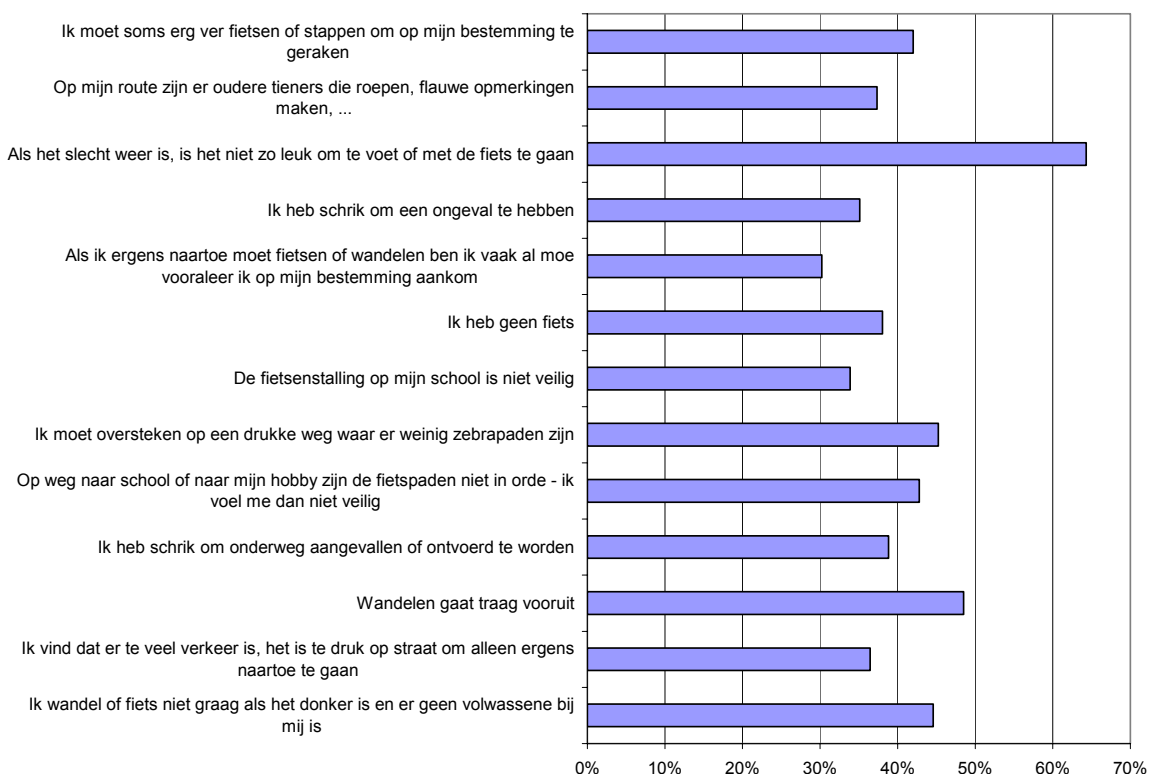
Ook hier vroegen we naar bijkomende redenen die het fietsen zo leuk maken. "Doen wat je wilt" komt daarbij op de eerste plaats: je kan kleine paadjes kiezen, door het bos fietsen, crossen, wedstrijdjes houden en je kan afspreken met je lief. Fietsen is voor een deel van de kinderen genieten en "gewoon leuk".

Wat vind je niet leuk?

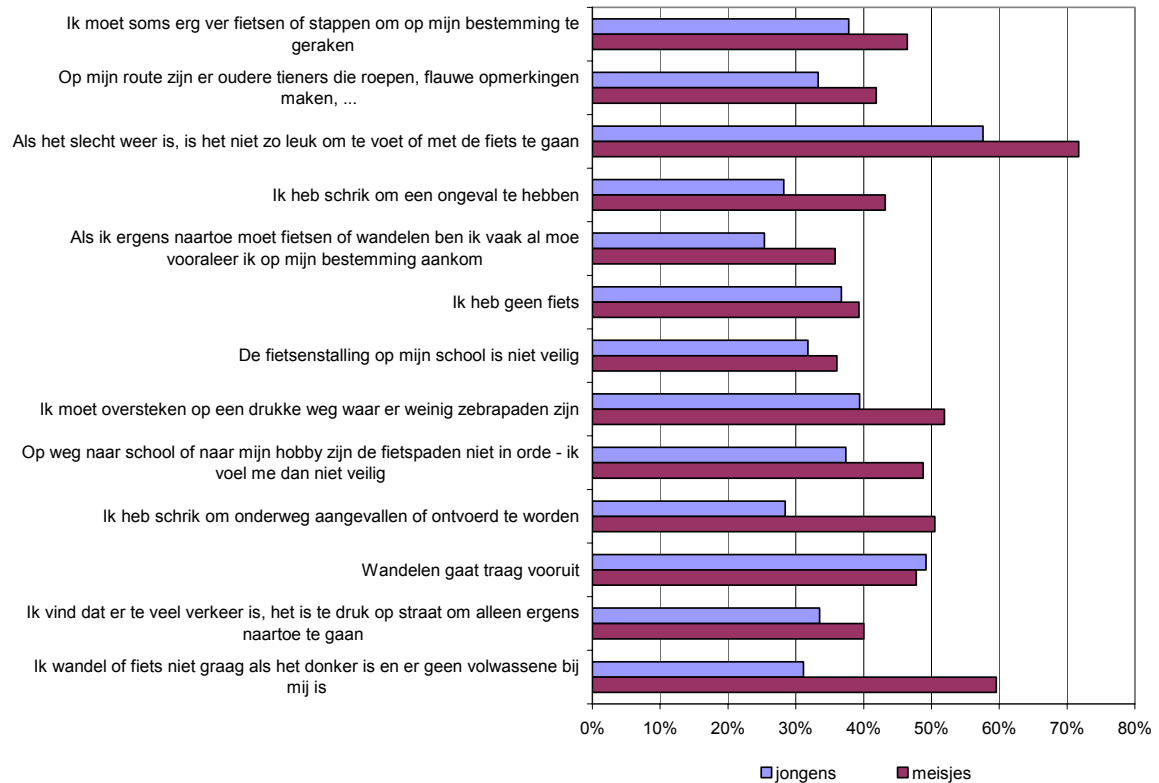
De vragen over wat er niet zo leuk is aan een aantal vervoermiddelen werden voor fiets en te voet samen genomen. We nemen ze in de bespreking dan ook samen op in dit rapport.

Figuur 33: TE VOET OF MET DE FIETS OP WEG: WAT VIND JE NIET ZO LEUK?

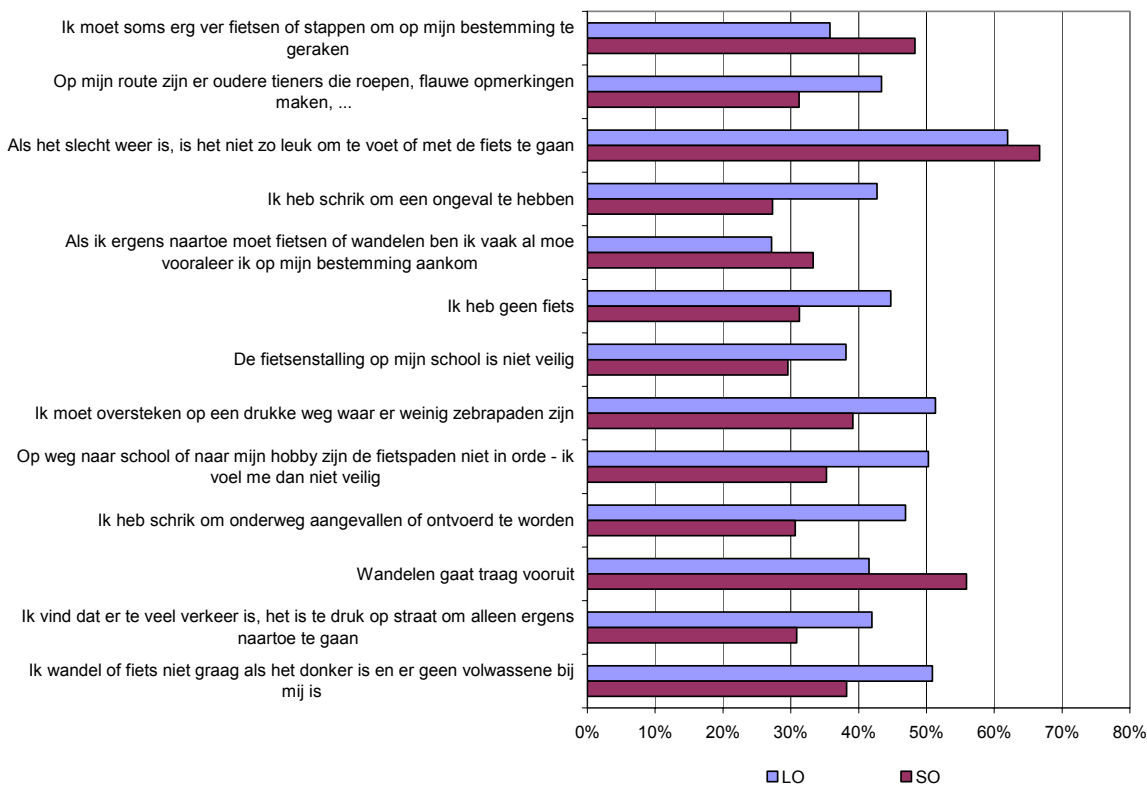
De minder leuke kant van met de fiets en te voet: als het slecht weer is, is het niet zo leuk om met die vervoermiddelen te gaan. Met voorsprong op alle andere items duidt 64,31% van de kinderen dit aan als het minst leuke aspect van te voet en met de fiets. Andere items die minder leuk zijn en die vaak werden aangeduid: wandelen gaat traag vooruit, de verkeersonveiligheid onderweg (slechte staat van de fietspaden, drukke wegen) en de afstand om op de bestemming te geraken.

Figuur 34: TE VOET OF MET DE FIETS OP WEG: WAT VIND JE NIET ZO LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

Met uitzondering van het item "wandelen gaat traag vooruit", is duidelijk te zien dat meisjes fiets en te voet negatiever benaderen dan jongens. De veiligheidsaspecten (zowel sociale als verkeersveiligheid) zijn een belangrijk deel van de negatievere houding tegenover deze vervoermiddelen. Met uitzondering van de items 'ik heb geen fiets' en 'wandelen gaat traag vooruit' zijn alle verschillen significant.

Figuur 35: TE VOET OF MET DE FIETS OP WEG: WAT VIND JE NIET ZO LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

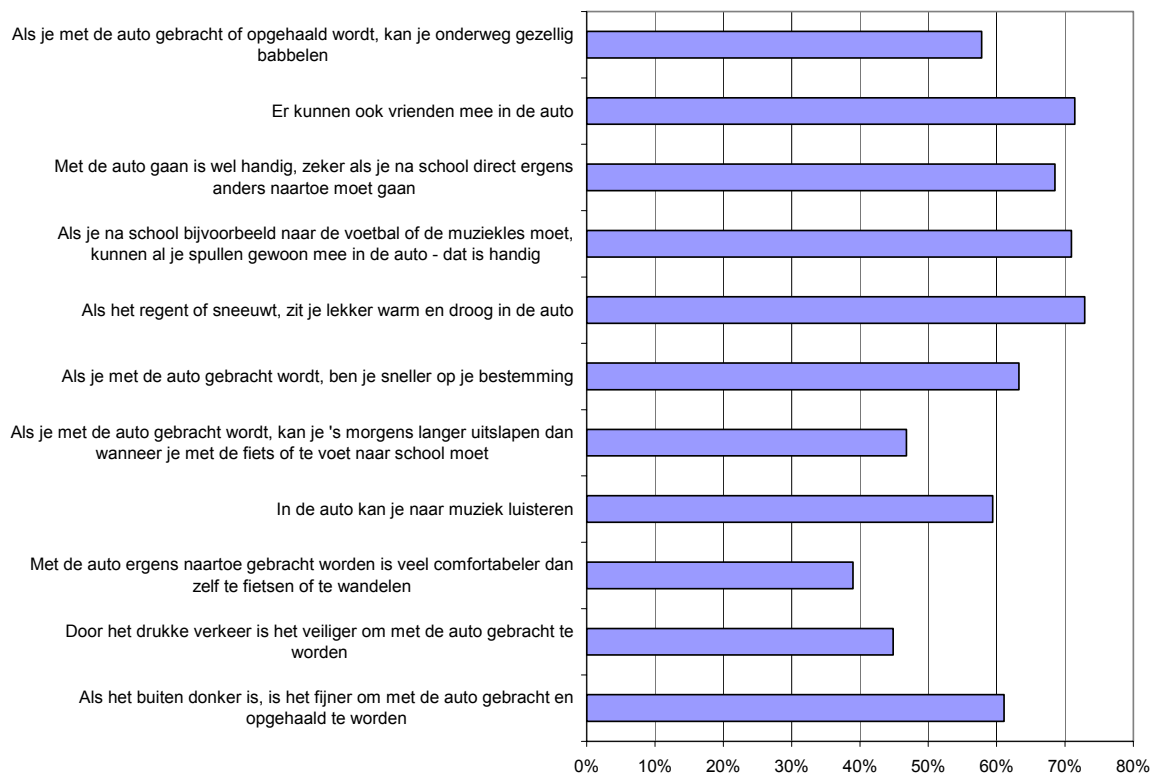
Voor de jongeren van het secundair onderwijs maken de meeste van de opgesomde elementen niet zoveel uit als voor de kinderen van het lager onderwijs. Wat de oudsten niet zo leuk vinden is het slechte weer, de afstand die ze moeten fietsen of stappen (en waarschijnlijk ook de combinatie van de twee) en het te traag vooruit gaan. Bij de kinderen van de lagere school scoren de items over veiligheid veel hoger dan bij de kinderen van het secundair. Alle verschillen zijn significant op $P < 0,01$, met uitzondering van het slechte weer ($P < 0,05$).

In tegenstelling tot de positieve stellingen zien we bij de negatieve stellingen wel duidelijke verschillen tussen de kinderen, afhankelijk van het vervoermiddel waarmee ze naar school komen. Kinderen die te voet of met de fiets naar school komen vinden globaal genomen de negatieve aspecten van met de fiets of te voet komen minder lastig dan zij die met andere vervoermiddelen naar school komen.

5.3. Auto

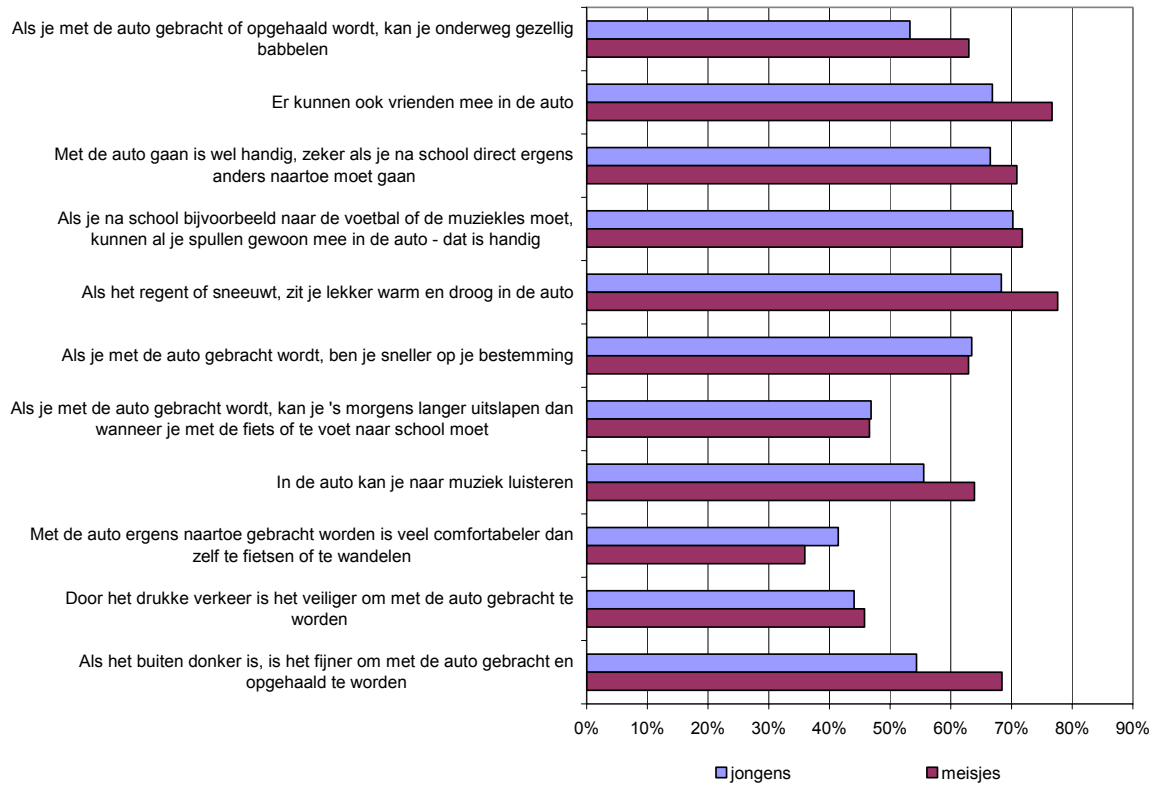
Wat vind je leuk?

Figuur 36: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK?

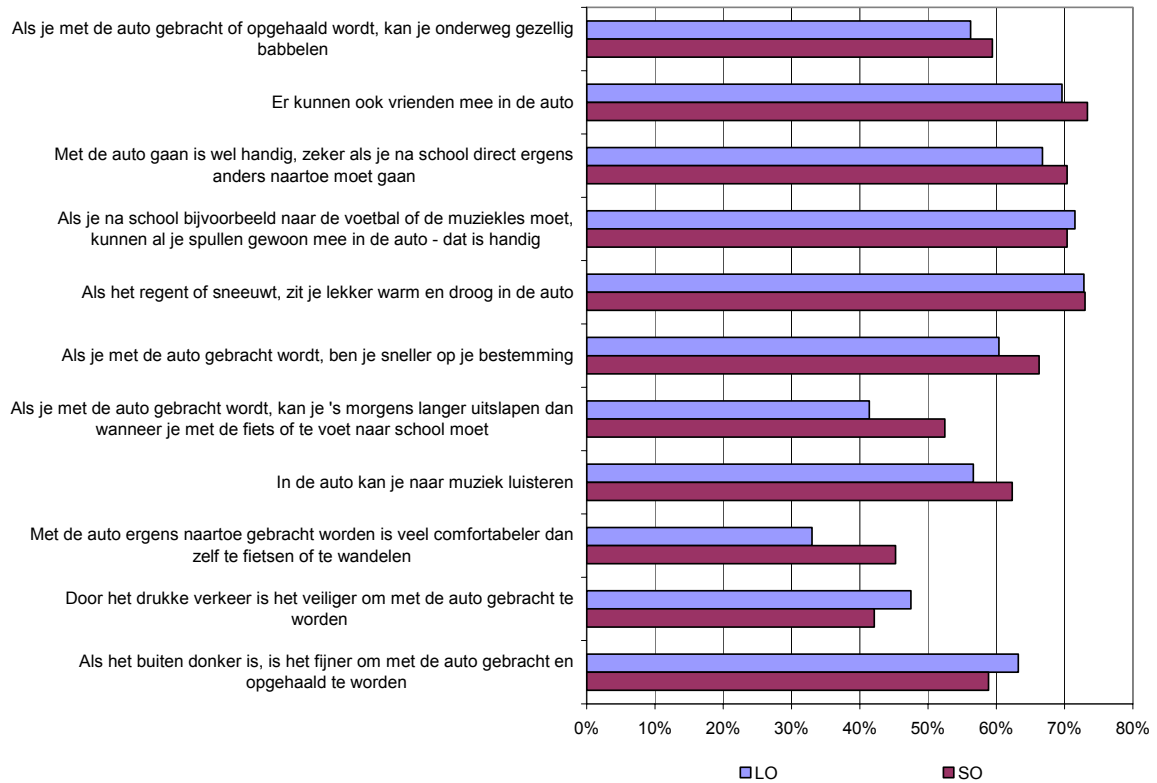
Het leukste aan de auto is dat je lekker warm en droog zit als het regent of sneeuwt. Bovendien is een auto handig als je meteen ergens anders naar toe moet. Dat er vrienden meekunnen in een auto is mooi meegenomen. Opvallend is dat kinderen wel een hele reeks comfortelementen aanduiden, maar dat de uitspraak dat de auto comfortabeler is dan de fiets of te voet het minst scoort van alle elementen. We vermoeden dat deze vraagstelling te weinig concreet is om duidelijk te zijn voor de jongste kinderen in onze steekproef.

Figuur 37: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

Voor de meeste items van de leuke kanten van de auto scoren jongens en meisjes gelijk. Opvallend is wel dat ook hier de sociale aspecten van de auto significant belangrijker zijn voor de meisjes dan voor de jongens (vrienden in de auto, gezellig babbelen, muziek luisteren). Ook de sociale veiligheid (buiten donker, item 1) is voor meisjes meer van belang dan voor jongens.

Figuur 38: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

De grootste verschillen tussen kinderen uit de lagere en secundaire school zijn te vinden bij de laatste zes items. Voor de kinderen van de lagere school zijn de veiligheidsaspecten 'leuk' aan de auto, voor de oudste kinderen zijn het de comfortelementen die de auto leuk maken. Dat er vrienden meekunnen in de auto (het sociale aspect) is dan weer belangrijker in het secundair onderwijs.

We vinden opvallende verschillen in houding tegenover de auto, afhankelijk van het vervoermiddel waarmee er naar school wordt gegaan. Kinderen die met de auto komen beoordelen de auto positiever dan de andere kinderen. Het gaat daarbij niet alleen om de comfortelementen, maar ook om de sociale en verkeersveiligheidsaspecten.

Andere redenen

De andere redenen die voor de auto vermeld worden hebben meestal te maken met de comfortelementen van de wagen. Andere opmerkingen van de kinderen:

"Als je een uitgebouwde auto hebt krijg je aandacht"

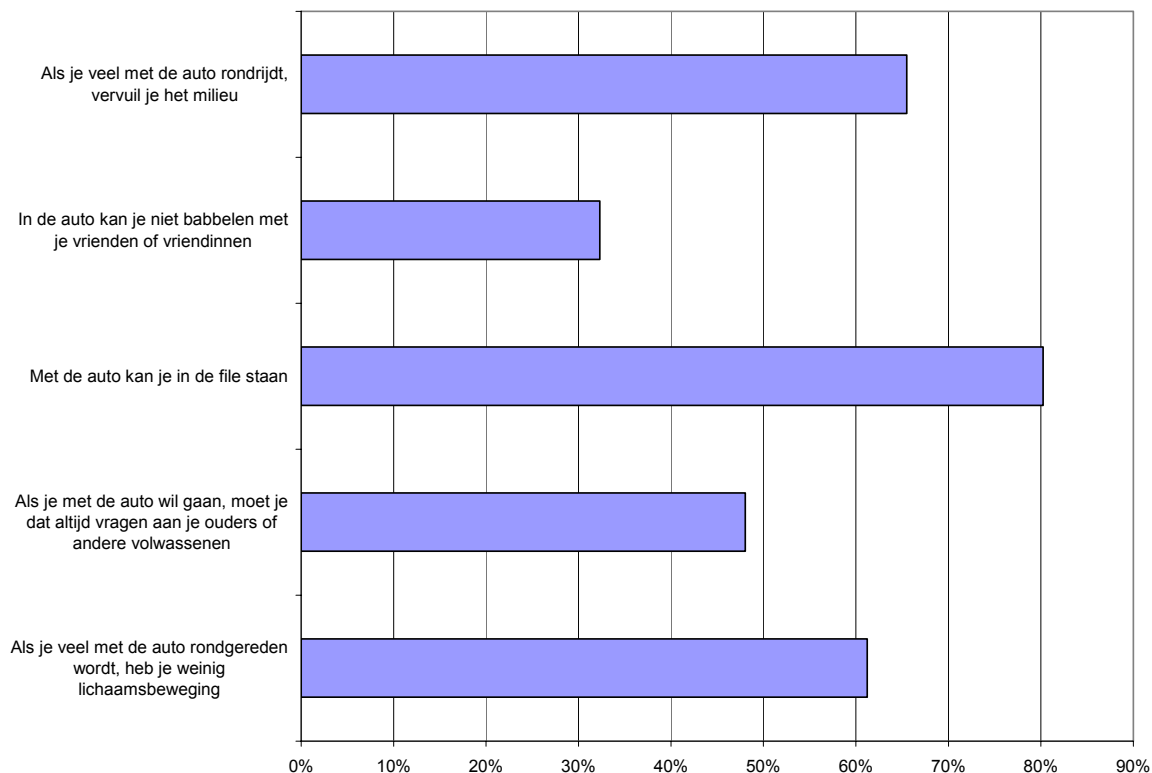
"Er is minder lawaai in de auto"

"Dan zie ik mijn mama wat langer"

"Zo kan ik kijken naar de natuur"

Wat vind je niet leuk?

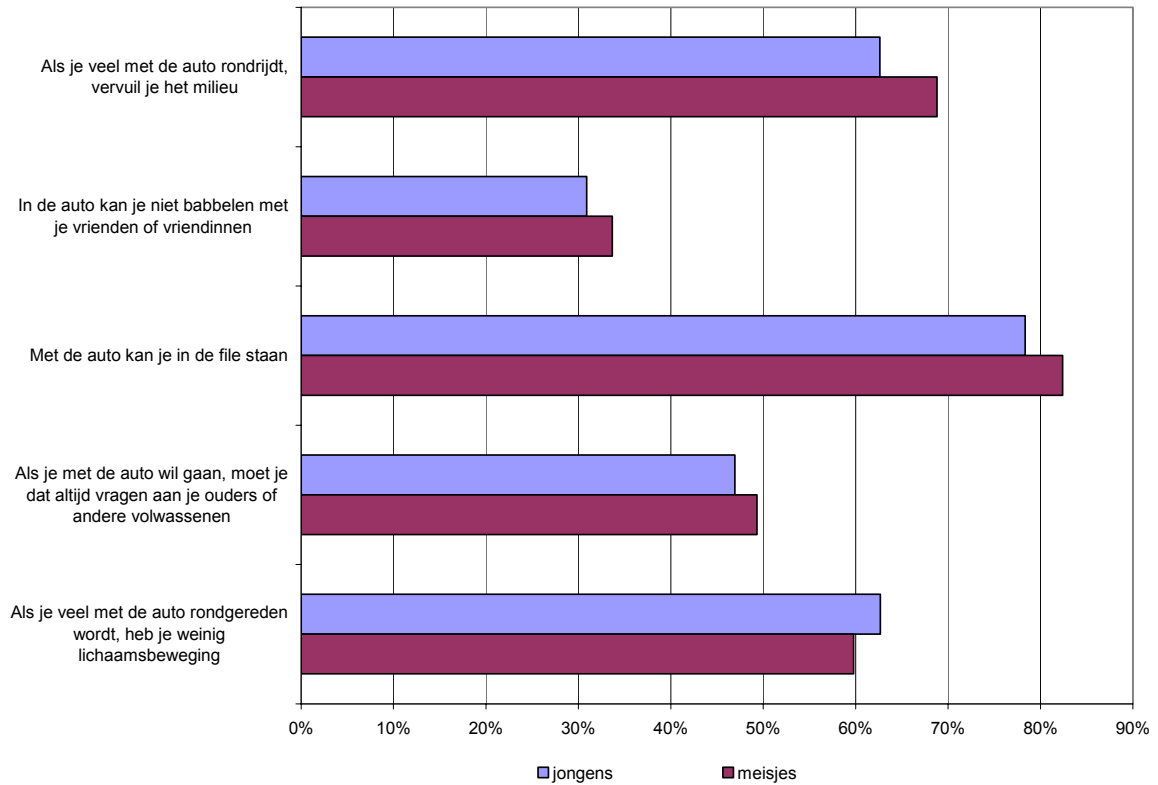
Figuur 39: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK?

Dat een auto in de file kan staan, lijkt het grootste minpunt te zijn. Over hoeveel jongeren er werkelijk regelmatig in de file staan, hebben we geen gegevens. Misschien is het gewoon van 'horen zeggen' ... . De negatieve milieu- en gezondheidsaspecten komen op de tweede en derde plaats. Voor bijna 1 op 2 kinderen is het ook een nadeel dat de auto niet zelf rijdt, en dat je dat 'aan je ouders moet vragen'.

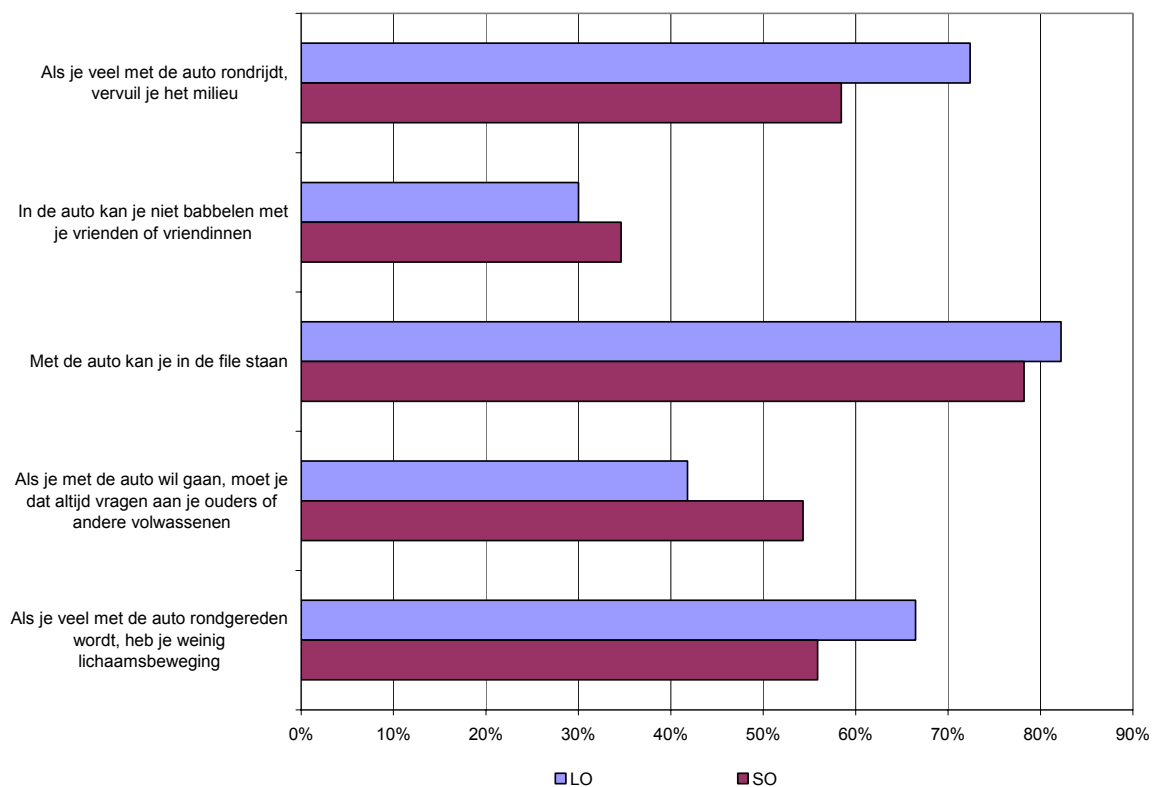

Figuur 40: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

Figuur 30 laat weinig grote verschillen zien tussen jongens en meisjes. Enkel voor de stellingen 'met de auto kan je in de file staan' en 'als je veel met de auto rondrijdt vervuil je het milieu' is het percentage van de meisjes significant verschillend van dat van de jongens.

Figuur 41: MET DE AUTO OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

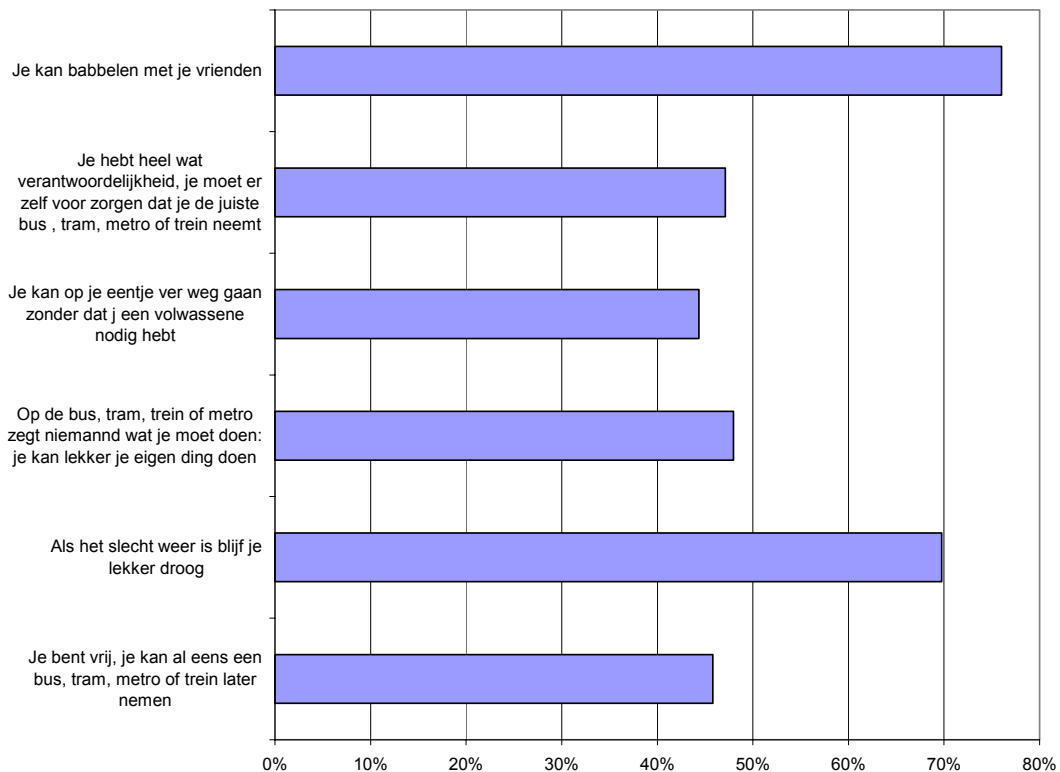
Kinderen uit het lager onderwijs hechten meer dan kinderen uit het secundair onderwijs belang aan het milieu en aan hun gezondheid. Ook in de file staan vinden ze meer een probleem dan hun oudere collega's in het secundair. De oudste kinderen vinden het significant vervelender om toestemming te vragen aan hun ouders en dat ze niet kunnen babbelen met vrienden.

De negatieve aspecten van de auto worden strenger beoordeeld door de kinderen die te voet en met de fiets komen dan door de kinderen die met de auto gebracht worden.

5.4. Openbaar vervoer

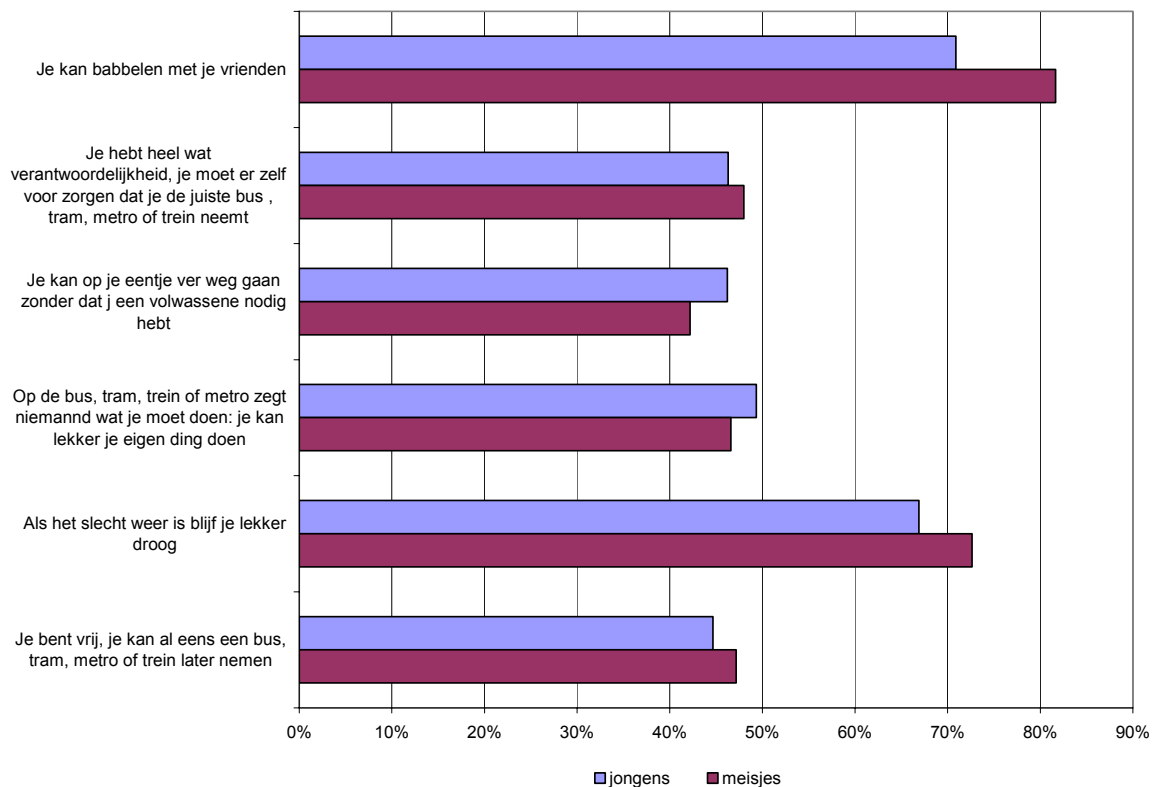
Wat vind je leuk?

Figuur 42: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK?

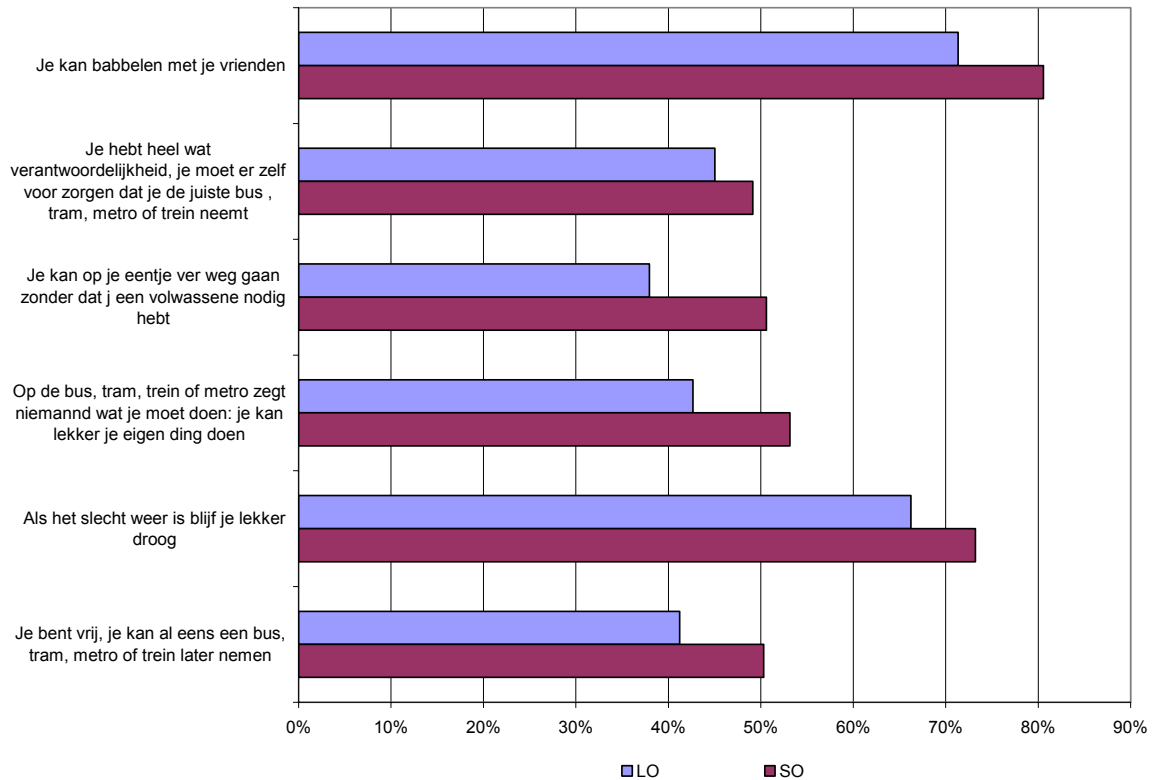
Bus, tram, metro en trein combineren het sociale aspect ('je kan babbelen met je vrienden') met een praktisch nut ('lekker droog blijven'). Toch zien we dat de kinderen in onze steekproef niet staan te springen voor de verantwoordelijkheid en de autonomie die deze vervoermiddelen met zich meebrengen.

Figuur 43: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

De verschillen tussen jongens en meisjes blijven in het verlengde liggen van de antwoorden bij te voet en met de fiets. Het sociale is belangrijker voor de meisjes dan voor jongens, net als het comfortelement ('als het slecht weer is blij je lekker droog'). Alle andere verschillen zijn niet significant.

Figuur 44: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Voor alle items scoren de leerlingen van het middelbaar hoger dan de leerlingen van het lager onderwijs. Enkel het verschil voor 'Je hebt heel wat verantwoordelijkheid, je moet er zelf voor zorgen dat je de juiste bus, tram, metro of trein neemt' is niet significant. Onbekend maakt onbemind, of hoe het gebruik maken van een vervoermiddel kan leiden tot een positievere houding tegenover een vervoermiddel.

Dat laatste vinden we ook terug bij de opdeling naar het vervoermiddel waarmee er naar school wordt gegaan: wie met het openbaar vervoer komt, beoordeelt het OV positiever dan wie op een andere manier naar school komt.

Andere redenen

Ook hier zien we dat de sociale aspecten ("als je een lief hebt kan je gezellig met zijn 2 van achter") en de snelheid van de vervoermiddelen ("nog sneller dan de auto!") vaak vermeld worden.

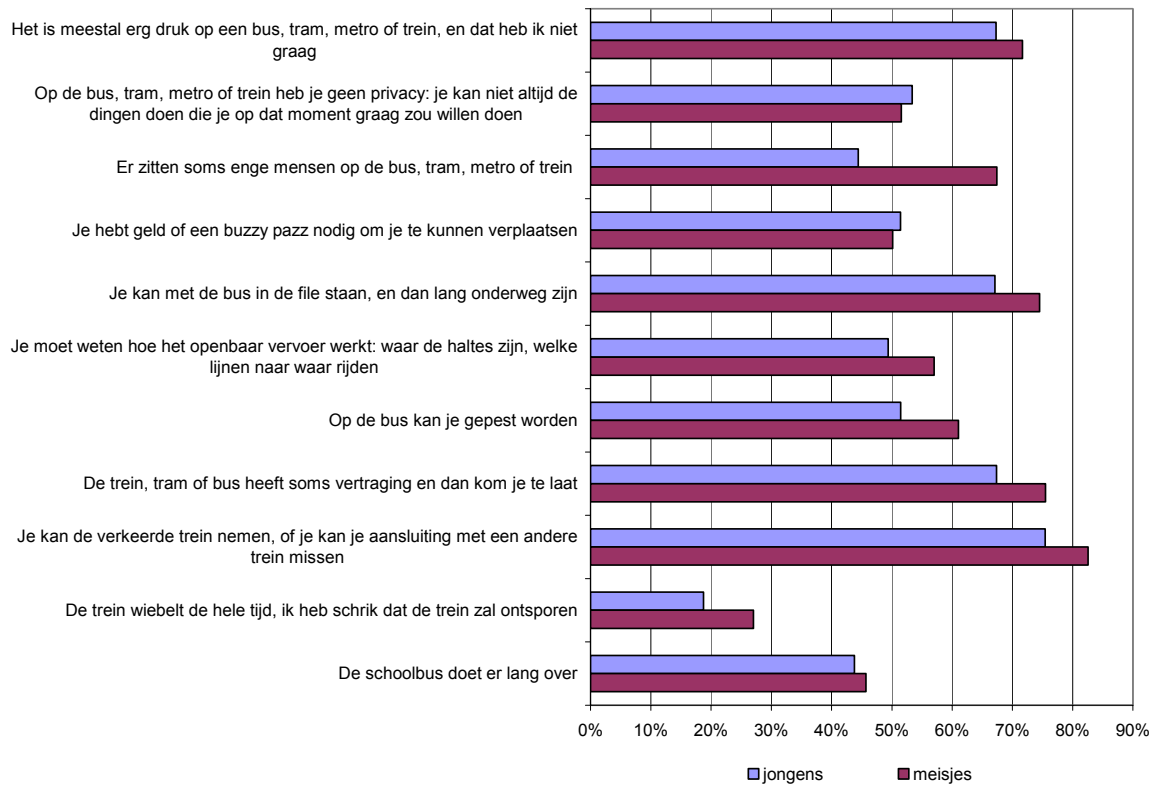
Wat vind je niet leuk

Figuur 45: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK?

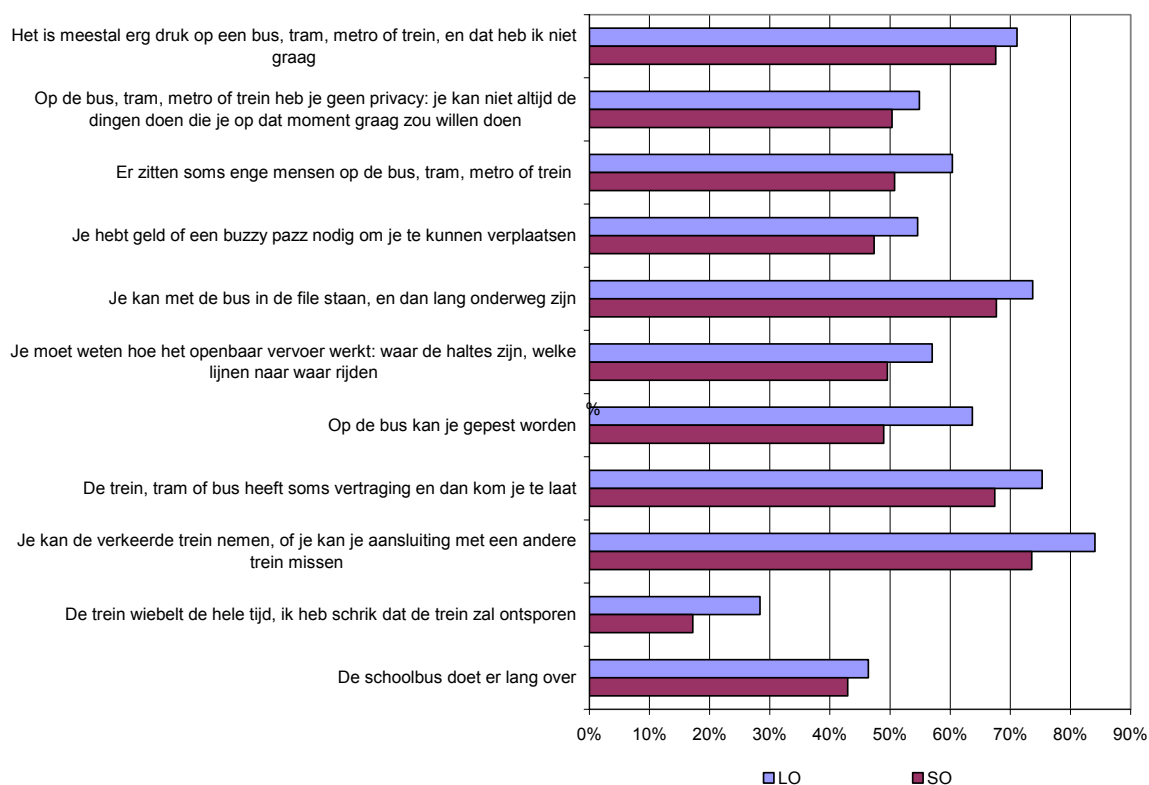
De minpunten van het openbaar vervoer hebben vooral betrekking op de systeemkenmerken van het openbaar vervoer (aansluiting missen, drukte, vertraging, ...).

Figuur 46: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN JONGENS EN MEISJES

Met uitzondering van te weinig/geen privacy, geld of buzzy pazz nodig en de schoolbus die er lang over doet, zijn alle verschillen tussen jongens en meisjes significant. Algemeen kunnen we stellen dat meisjes het openbaar vervoer negatiever beoordelen dan jongens.

Figuur 47: MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN OP WEG, WELKE DINGEN VIND JE NIET LEUK? VERSCHILLEN TUSSEN LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Kinderen uit het lager onderwijs staan in het algemeen negatiever tegenover het openbaar vervoer dan leerlingen uit het secundair. Op het eerste en laatste item na zijn alle verschillen significant. Onbekend maakt onbemind, zoals we eerder al schreven.

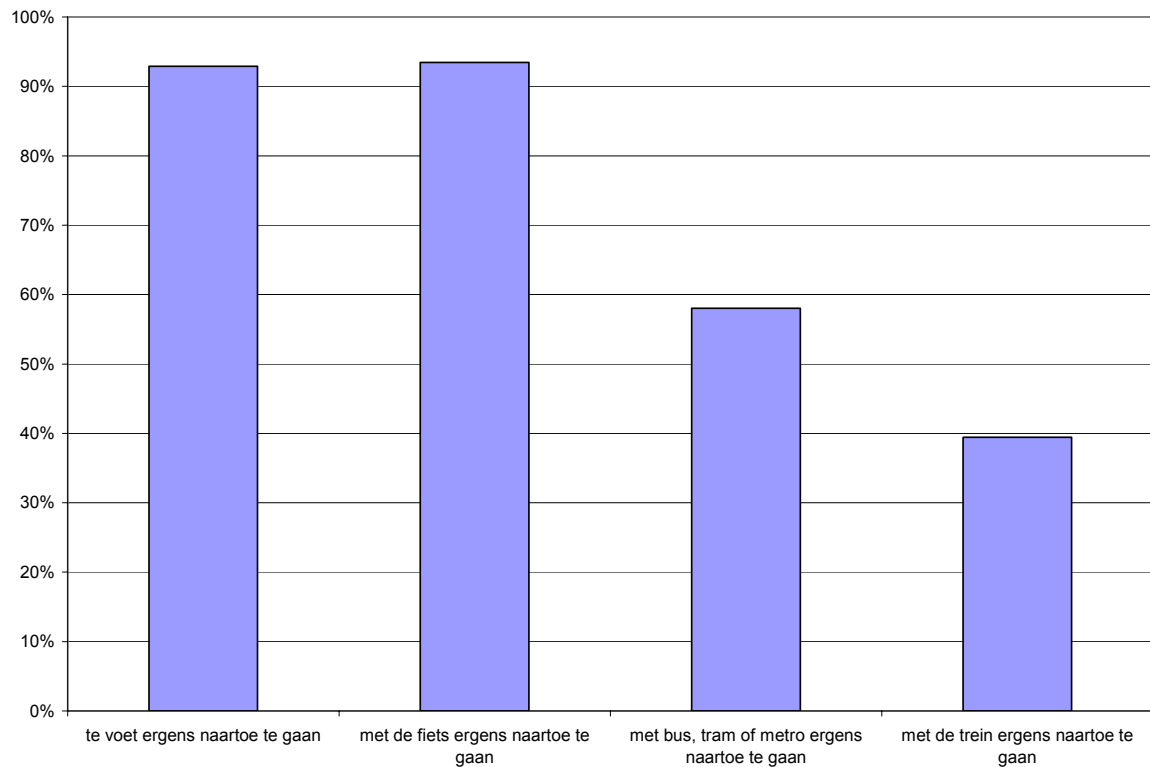
Globaal genomen beoordelen de BTMT-gebruikers de negatieve elementen van deze vervoerswijzen minder negatief dan andere gebruikers. Toch zijn er een aantal stellingen waar het verschil heel klein is: vertragingen en aansluitingen missen is voor heel wat kinderen lastig en zeker voor zij die er dagelijks gebruik van maken.

6. ALLEEN OP WEG

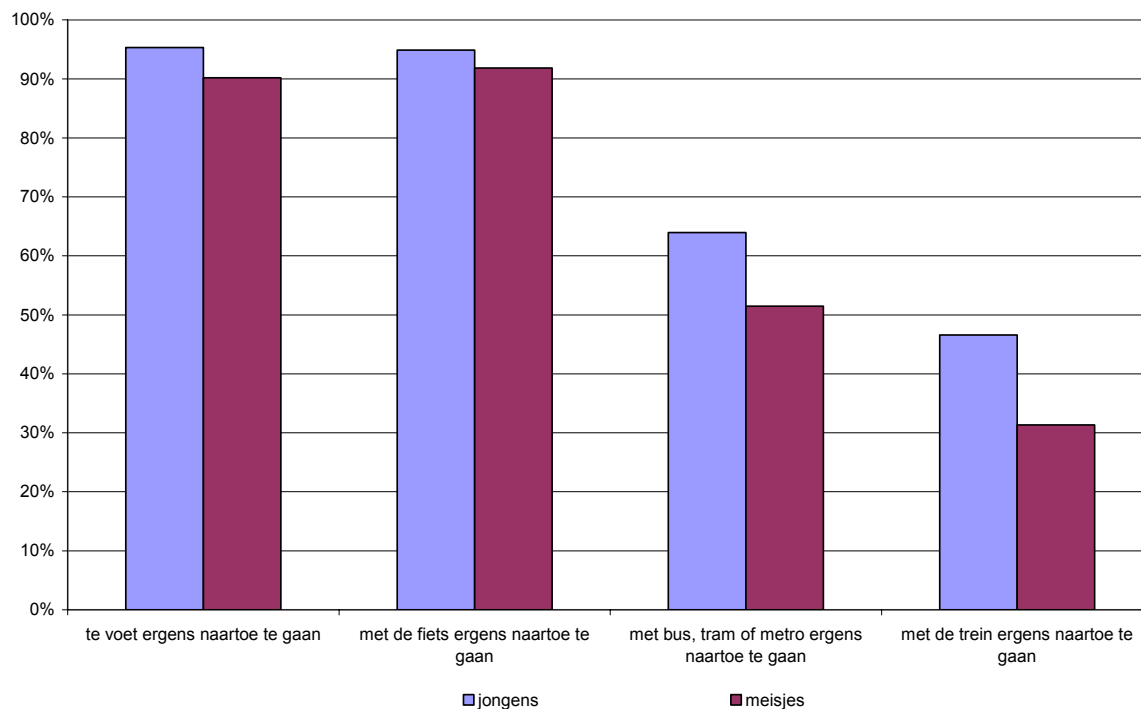
6.1. Ik vind mezelf groot genoeg ...

Figuur 48: VERDELING: GROOT GENOEG OM ...

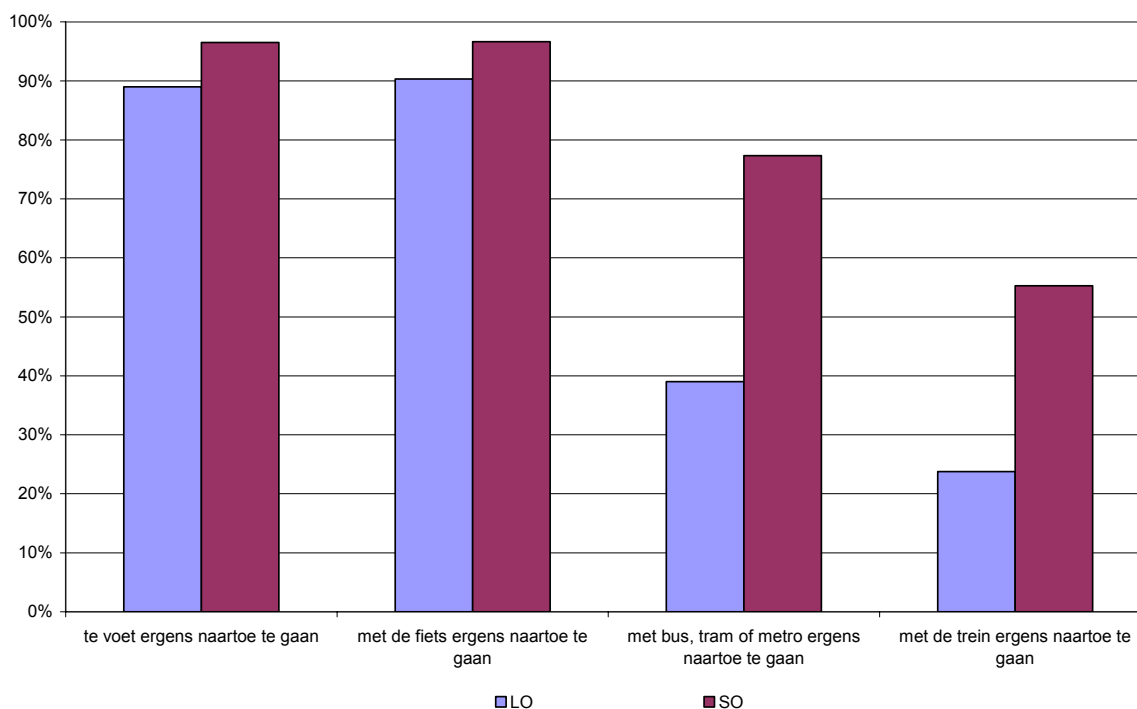
Kinderen van 10 tot 13 jaar oud vinden zichzelf groot genoeg om alleen te voet of met de fiets ergens naartoe te gaan. Dat aandeel daalt tot 58,04% wanneer het gaat om bus, tram of metro, en tot 39,42% voor de trein. De maaswijdte waarin deze vervoermiddelen opereren zal daar voor een groot deel niet vreemd aan zijn.

Figuur 49: VERDELING: GROOT GENOEG OM ... NAAR GESLACHT

Meisjes vinden zichzelf een stuk 'minder groot' dan jongens als het gaat om alleen op weg te zijn. Alle verschillen zijn significant ($P < 0,01$), maar de verschillen voor BTM en trein zijn wel groter dan bij te voet en met de fiets.

Figuur 50: VERDELING: GROOT GENOEG OM ... (NAAR LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS)

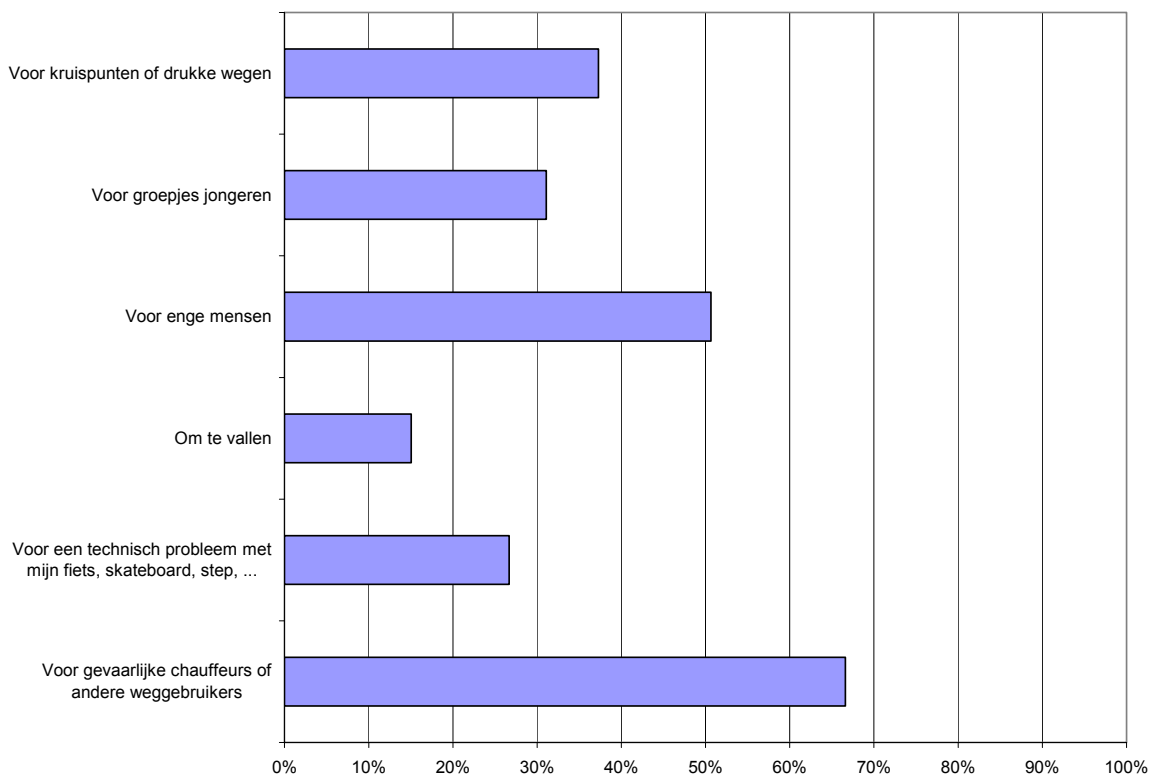

Zoals verwacht vinden de leerlingen van het secundair zich vaker 'groot genoeg' om alleen onderweg te zijn. De grootste verschillen vinden we terug bij BTM en de trein. Maar daar tegenover staat dat in de eerste twee jaren van het middelbaar 45% van de jongeren zich niet groot genoeg vinden om alleen met de trein ergens naartoe te gaan.

Het is mooi om te zien hoe de meningen van ouders en kinderen over dit onderwerp deels gelijklopen, maar tegelijkertijd ook heel erg kunnen verschillen. Bij de ouders vroegen we ook naar een reeks van "afstanden" om het al dan niet zich alleen verplaatsen wat gradueler te bekijken. Heel wat kinderen duiden aan dat ze niet alleen op stap mogen, terwijl hun ouders aangeven dat dit wel het geval is voor de eigen straat en de eigen buurt. Het meest terughoudend worden de ouders als het gaat om "de andere kant van de stad of het dorp" met om het even welk vervoermiddel. Ook zien we in de cijfers dat alleen te voet of alleen met de fiets gaan meer aanvaard wordt door de ouders dan verplaatsingen met het openbaar vervoer. Voor de ouders geldt blijkbaar evenzeer: onbekend maakt onbemind.

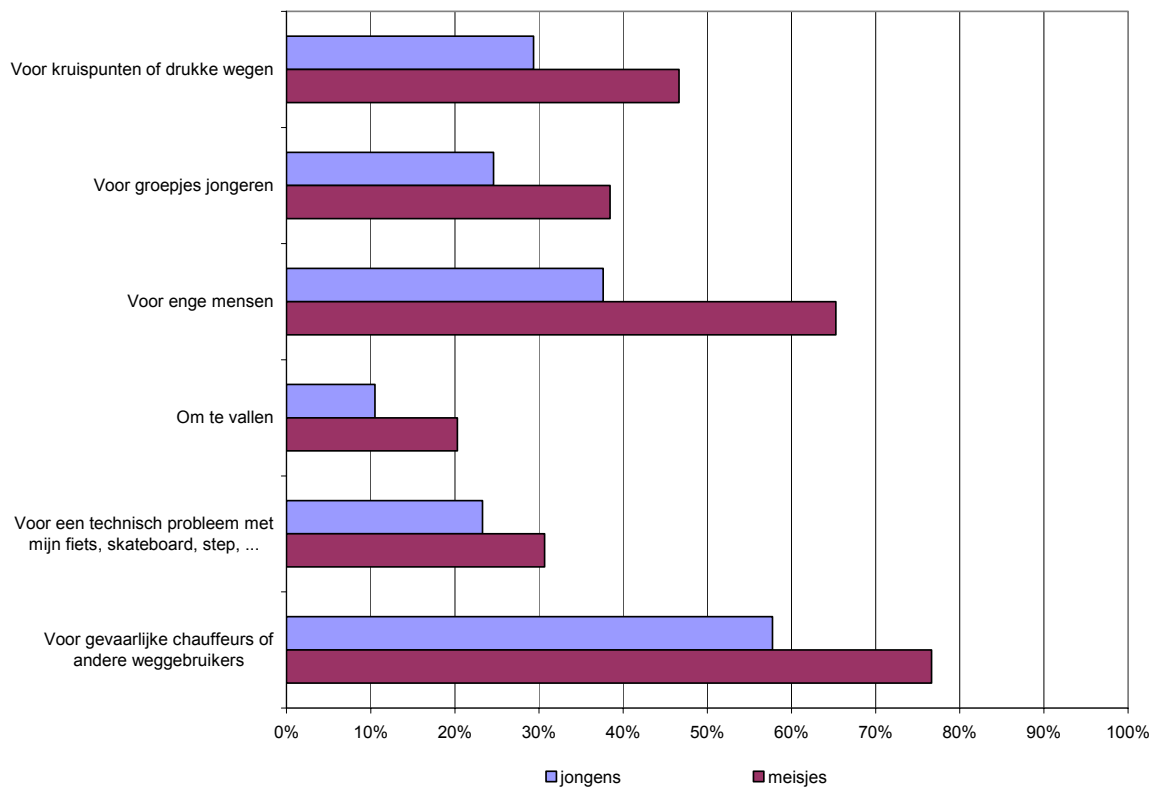
6.2. Alleen op weg en bang zijn

Figuur 51: ALS IK ALLEEN OP WEG BEN HEB IK SCHRIK VOOR ...

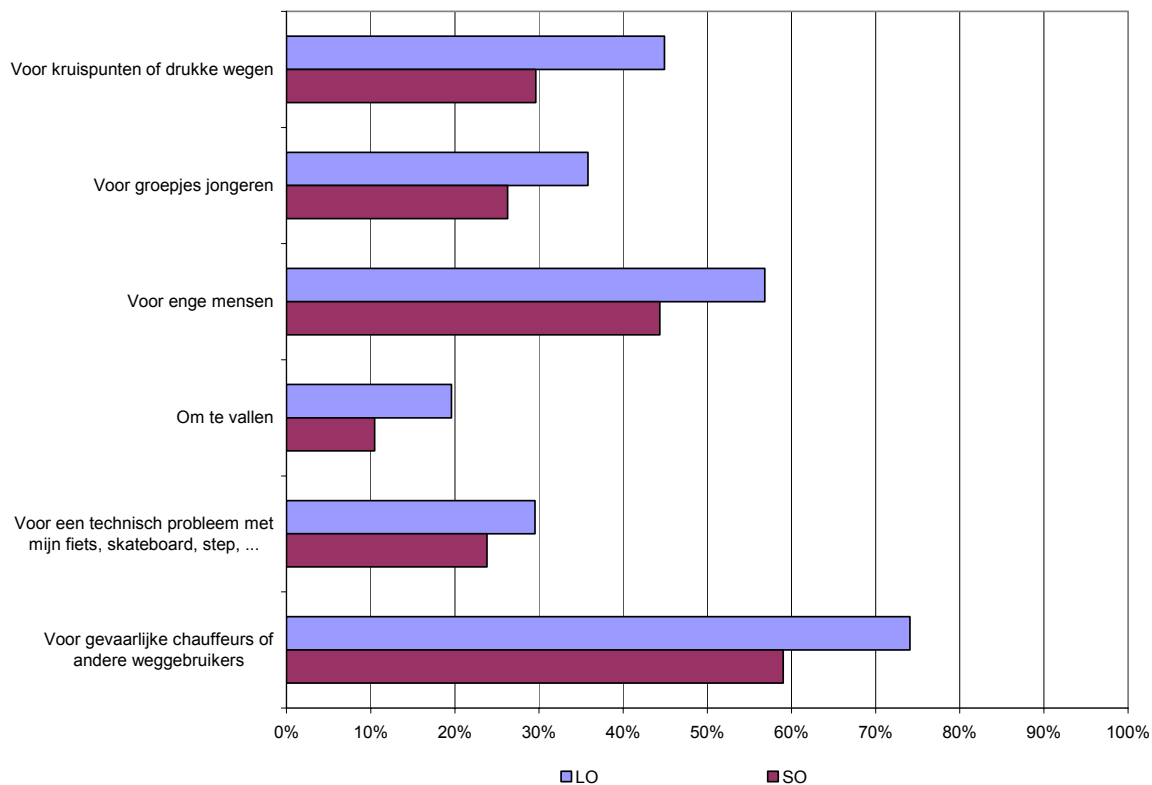
We legden de kinderen ook een aantal uitspraken voor rond angst en schrik als ze onderweg zijn. Uiteraard vinden we hier een aantal dooddoeners terug. 66,62% van de kinderen heeft schrik voor gevaarlijke chauffeurs of andere weggebruikers. Daar tegenover staat dat 37,28% van de kinderen bang is voor kruispunten en drukke wegen. Kinderen van deze leeftijd zijn blijkbaar wel in staat om het onderscheid te maken tussen ('gewone') drukte en individuele weggebruikers die een risico vormen voor heel wat andere weggebruikers. Ook de vraag rond 'enge mensen' is zo een dooddoener. 50,64% heeft als hij of zij alleen op weg is, schrik voor enge mensen. Interessanter worden deze stellingen wanneer we ze uitsplitsen naar geslacht en lager-secundair onderwijs.

Figuur 52: ALS IK ALLEEN OP WEG BEN HEB IK SCHRIK VOOR ... (NAAR GESLACHT)

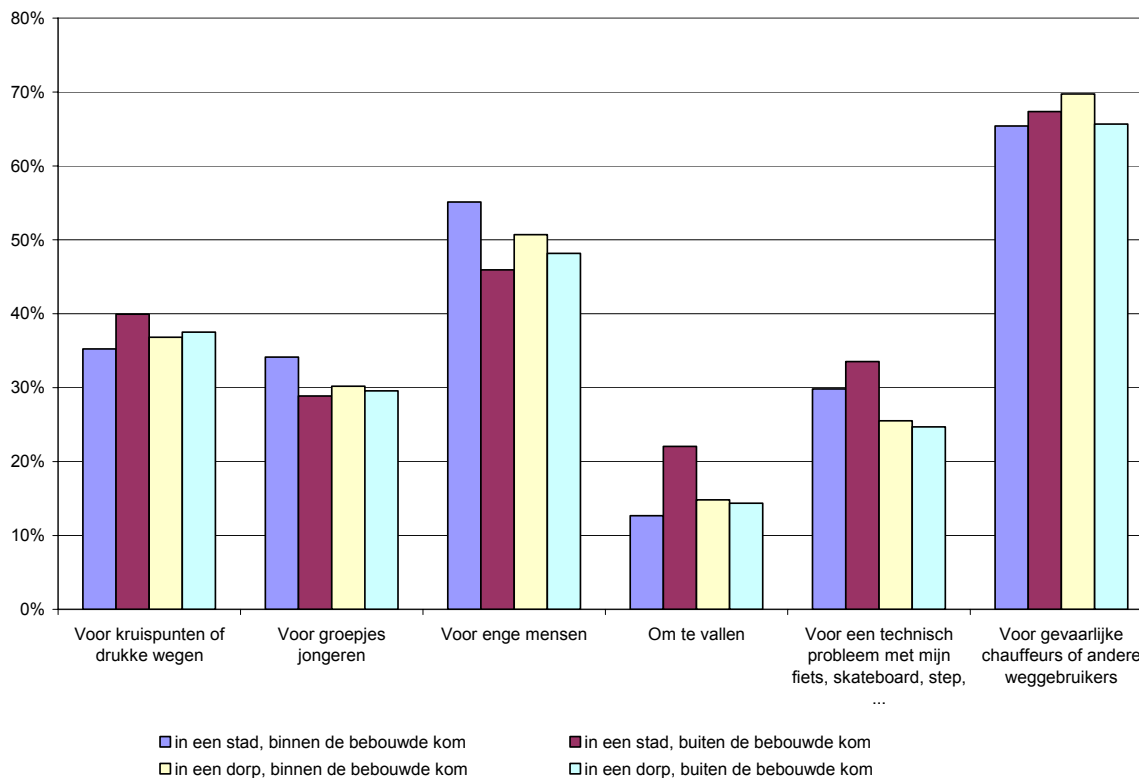
Zoals verwacht scoren de meisjes beduidend hoger op de stellingen over schrik dan jongens. Het onderscheid tussen individuen op de weg en de drukte algemeen is voor jongens en meisjes zichtbaar.

Figuur 53: ALS IK ALLEEN OP WEG BEN HEB IK SCHRIK VOOR ... (NAAR LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS)

Kinderen van het lager onderwijs zijn meer bang als ze alleen onderweg zijn dan kinderen van het secundair onderwijs. Ook deze resultaten liggen in de lijn van de verwachtingen.

Figuur 54: ALS IK ALLEEN OP WEG BEN HEB IK SCHRIK VOOR ... (NAAR LIGGING VAN DE WONING)

In Figuur 54 kruisen we de verschillende stellingen over schrik met de ligging van de woning (zoals aangegeven door de ouders). Voor een aantal stellingen (schrik voor kruispunten of drukke wegen, voor gevaarlijke chauffeurs of andere weggebruikers) zijn er weinig grote verschillen vast te stellen. Daartegenover staan de andere stellingen, waar de verschillen oplopen tot 10% en meer.

We kruisten eveneens de stellingen over schrik met de vervoerswijze naar school en de begeleiding naar school. Kinderen die te voet of met de fiets naar school komen hebben minder schrik voor kruispunten en drukke wegen, minder schrik om te vallen en minder schrik voor gevaarlijke weggebruikers dan de kinderen die op een andere manier naar school komen. De kinderen die begeleid door hun ouders naar school komen hebben het meest schrik voor groepjes jongeren, om te vallen, voor kruispunten en drukke wegen en voor gevaarlijke chauffeurs. De jongeren die alleen komen zijn niet de jongeren die het minste schrik hebben. Enkel voor de stellingen "schrik voor groepjes jongeren" en "voor enge mensen" is hun percentage het laagst.

6.3. Ongeval?

27,90% van de kinderen in onze steekproef geeft aan dat ze ooit zelf al eens een ongeval hebben meegemaakt! Dat is meer dan één op vier kinderen. Hoe dat de kinderen 'zelf een ongeval meemaken' definiëren hebben we niet gevraagd. Of het ging om een ongeval dat ze vlak voor hun neus hebben zien gebeuren, dan wel dat ze zelf gevallen zijn (met verwondingen) hebben we niet nagegaan. Jongens geven wel meer aan dat ze een ongeval hebben meegemaakt, leerlingen van het secundair meer dan leerlingen van het lager onderwijs.

Voor 4,93% van de kinderen die een ongeval hebben meegemaakt gaat het om een ongeval met één of meerdere doden. De grote hoop zijn – gelukkig- ongevallen met enkel blikschade.

Tijdens het ongeval was 51,11% onderweg met de auto, 31,10% met de fiets. 53,21% was op het ogenblik van het ongeval begeleid door minstens één van de ouders, 9,71% door een andere volwassene; 18,61% was alleen op weg.

Het meemaken van een ongeval leidt niet meteen tot meer schrik in het verkeer, integendeel, kinderen die een ongeval meemaakten waren minder bang voor groepjes jongeren, voor enge mensen, voor kruispunten en drukke wegen en voor gevaarlijke chauffeurs. Wel hadden ze meer schrik om te vallen (een bevestiging dat de kinderen hun eigen interpretatie van een ongeval hebben gevolgd?) en voor groepjes jongeren.

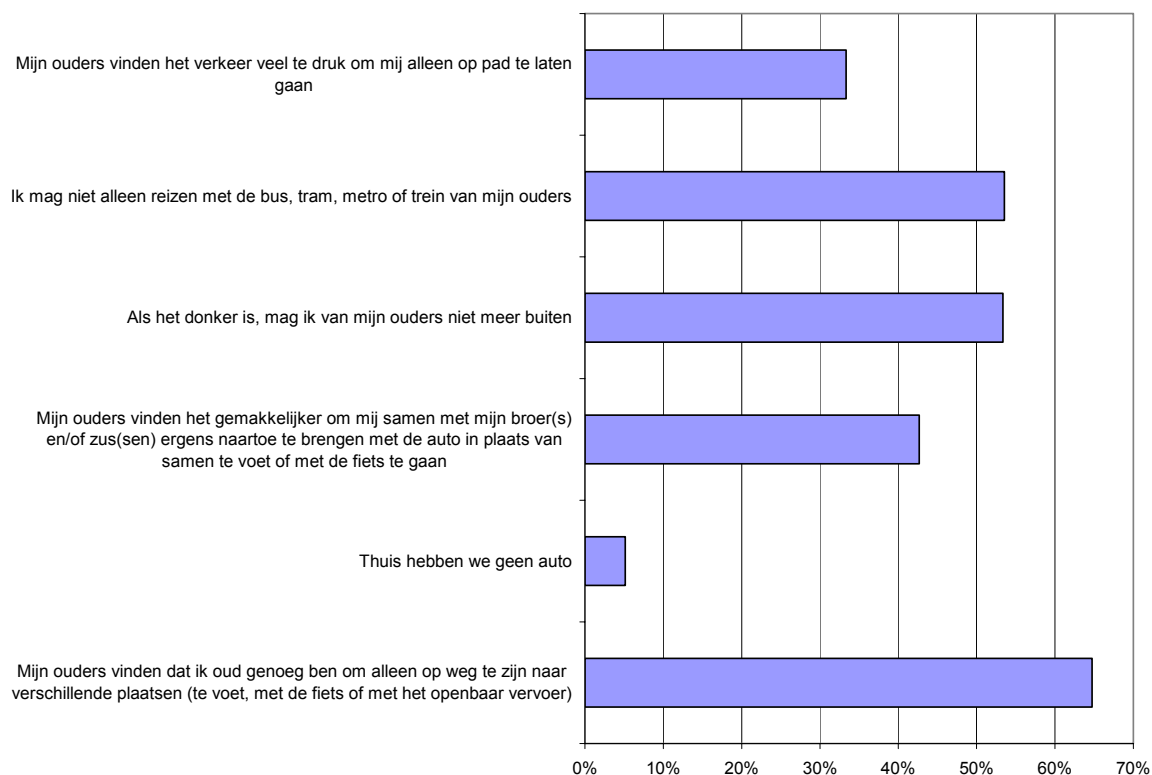
De ernst van het ongeval zorgt voor verschillen in de stellingen over 'schrik als je alleen op weg bent'. De kinderen die enkel een *ongeval met blikschade* meemaakten zijn in vergelijking met de andere kinderen die een ongeval meemaakten minder bang voor een technisch probleem en voor gevaarlijke chauffeurs, maar ze hebben wel meer schrik voor groepjes jongeren, voor enge mensen, om te vallen en voor kruispunten en drukke wegen. Voor de kinderen die een *ongeval met gewonden* meemaakten, zien we dat ze minder schrik hebben voor groepjes jongeren, voor enge mensen, om te vallen, voor kruispunten en drukke wegen, maar wel dat ze meer schrik hebben voor een technisch probleem. De kinderen die een ongeval met doden meemaakten hebben meer schrik om te vallen, voor een technisch probleem, voor kruispunten en drukke wegen en voor gevaarlijke chauffeurs. Voor de twee andere stellingen is er geen verschil.

6.4. Mijn ouders en ik

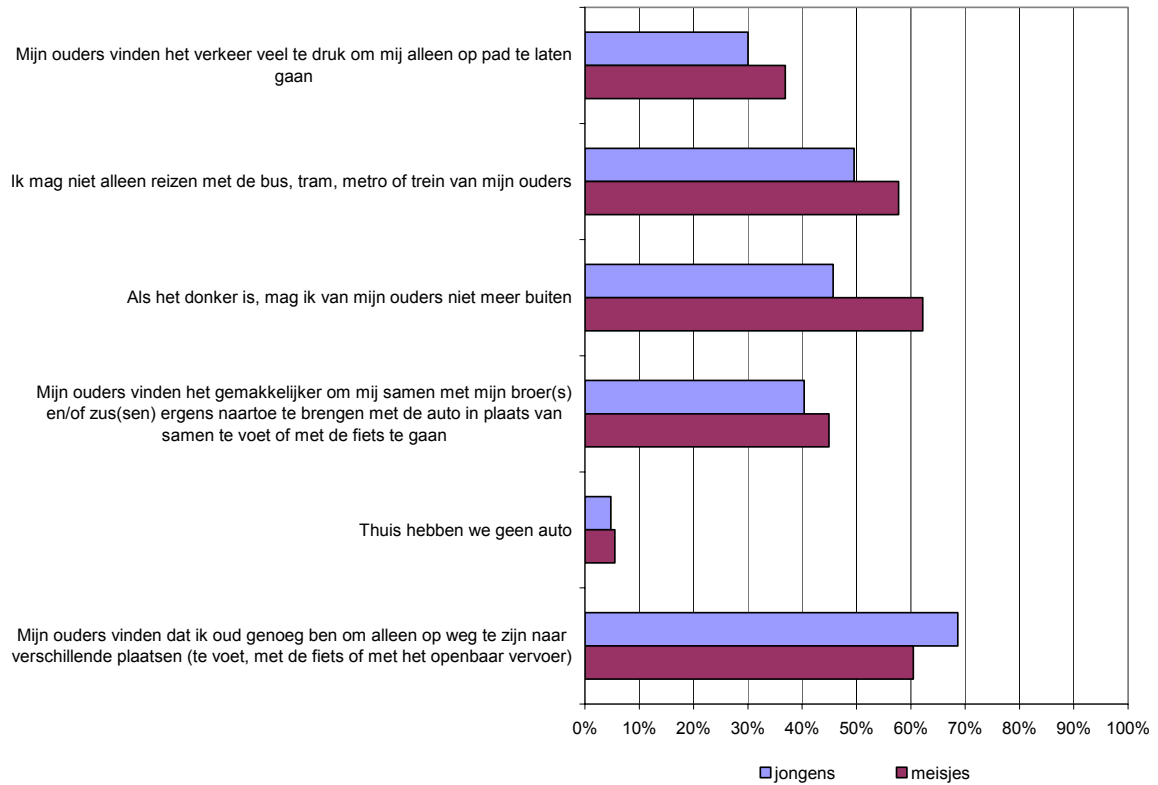
In de kindervragenlijst werden er eveneens een aantal stellingen over de relatie met de ouders en de thuissituatie voorgelegd.

Figuur 55: MENINGEN OVER OUDERS: PERCENTAGE AKKOORD MET DE STELLING

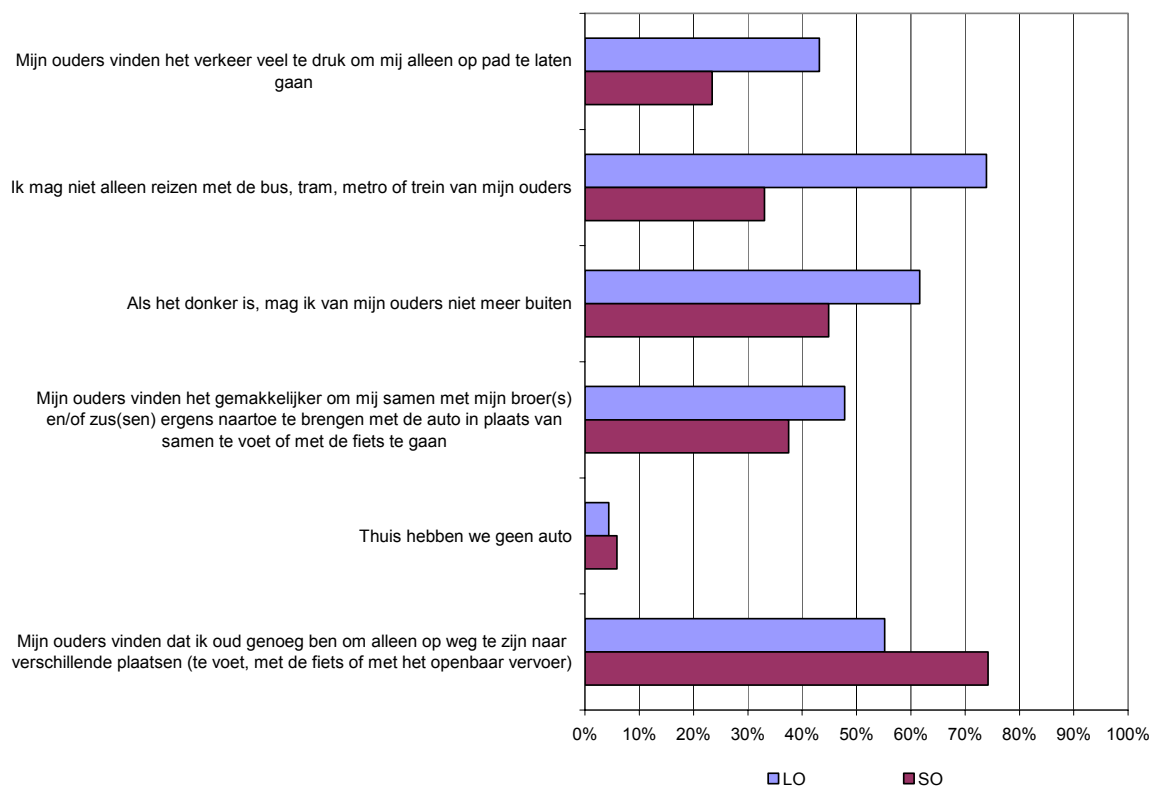
5,14% van de kinderen geeft aan thuis geen auto te hebben. In het ouderdeel is dit 1,53%, maar op deze vraag heeft meer dan 8% geen antwoord gegeven. 64,73% van de kinderen beweert dat zijn of haar ouders hem of haar groot genoeg vinden om alleen op weg te zijn. Maar daartegenover staan 53,35% van de kinderen die als het donker is niet meer naar buiten mogen van hun ouders en 53,53% die niet alleen mogen reizen met bus, tram, metro of trein.

Figuur 56: MENINGEN OVER OUDERS: PERCENTAGE AKKOORD MET DE STELLING NAAR GESLACHT

De verschillen tussen jongens en meisjes zijn eveneens voorspelbaar. Meisjes worden meer beschermd dan jongens, jongens 'mogen' meer alleen op stap dan meisjes. Enkel het verschil bij 'thuis hebben we geen auto' is niet significant.

Figuur 57: MENINGEN OVER OUDERS: PERCENTAGE AKKOORD MET DE STELLING NAAR LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS

Ook Figuur 57 ligt in de lijn van de verwachtingen: leerlingen van het secundair mogen meer van hun ouders, hun collega's uit het lager worden meer beschermd door de ouders. Ook hier is 'thuis hebben we geen auto' de enige stelling die niet significant verschillend is tussen de twee onderwijsniveaus.

23,76% van de kinderen zegt dat zijn ouders **ALTIJD** bereid zijn hen ergens met de auto naartoe te brengen. Voor 59,39% is dat **MEESTAL** eveneens het geval. 3,55% beweert dat de ouders **NOOIT** bereid zijn hen ergens met de auto naartoe te brengen, en voor de overige 13,31% van de kinderen is dat **MEESTAL NIET**.

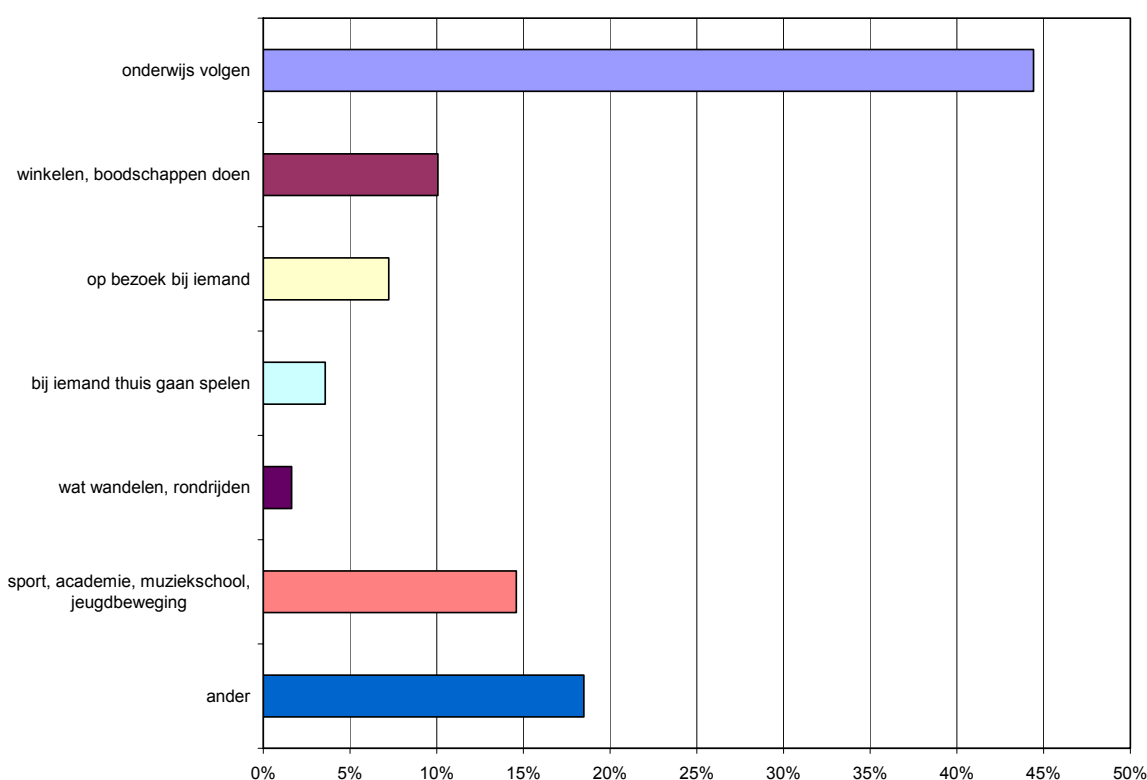
Deze cijfers verschillen lichtjes naar geslacht (maar nooit meer dan 2%); een groter verschil zien we tussen het lager en het secundair onderwijs. In het middelbaar zijn de ouders heel wat minder bereid om **ALTIJD** de kinderen met de auto weg te brengen (een verschil van 8,76%).

7. KINDEREN EN VERPLAATSINGEN

7.1. Effectieve verplaatsingen

Tot nu toe hadden we het vooral over houdingen, stellingen en slechts af en toe over de effectieve verplaatsingen die genoteerd werden in het verplaatsingsdagboekje. In dit hoofdstukje presenteren we de resultaten die niet meteen pasten onder een hoofdstukje in het rapport, maar die toch leuk genoeg zijn om mee te delen.

Figuur 58: EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN NAAR MOTIEF

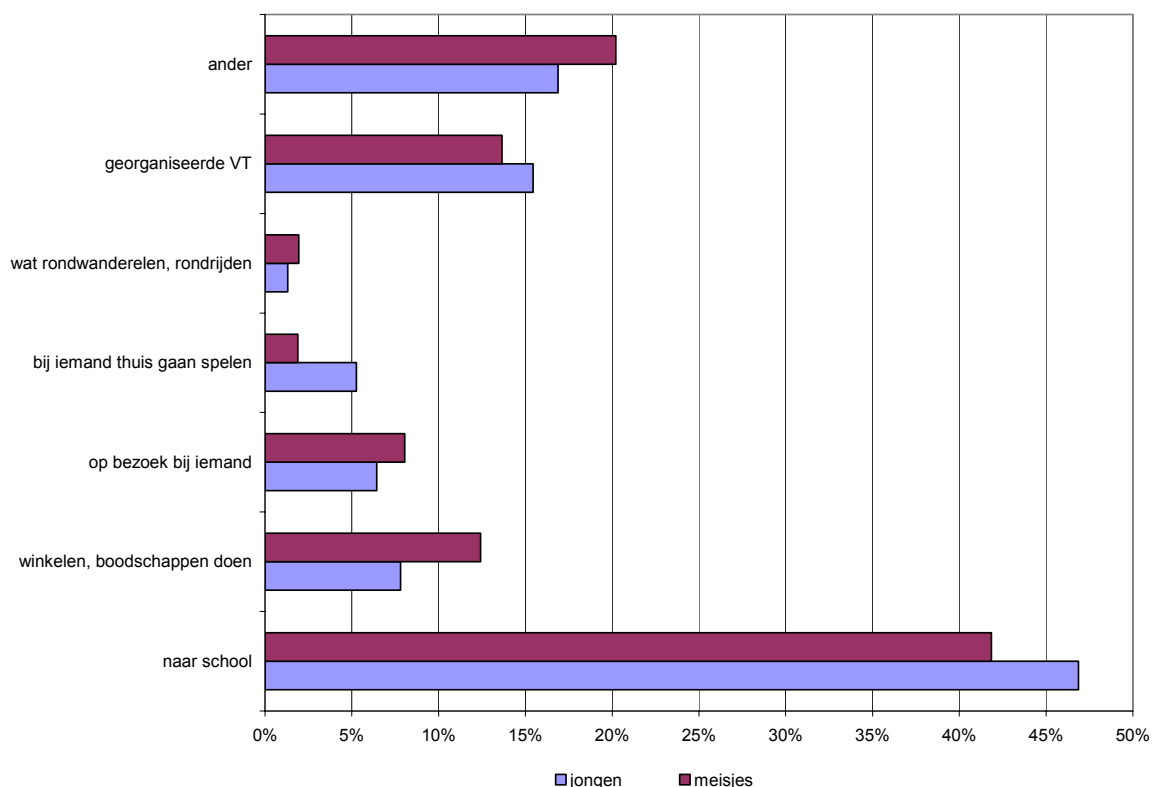

In het dagboekje werd aan de kinderen gevraagd om aan te geven wat de reden was van de verplaatsing. Bij de verwerking van de gegevens werd het doel van de verplaatsing omgezet naar het motief van de verplaatsing. Heel concreet betekende dit dat de verplaatsing "naar huis" het motief van de vorige verplaatsing kreeg. De verplaatsing "naar huis" om 16u kreeg dus vaak als motief "onderwijs volgen" omdat dit de verplaatsing was die eraan voorafging.

44,42% van alle verplaatsingen is gerelateerd aan onderwijs volgen. Tweede in orde van grootte zijn de verplaatsingen met motief "ander". Omdat deze categorie zo groot is, moet er zeker nagegaan worden welke activiteiten hieronder vallen.

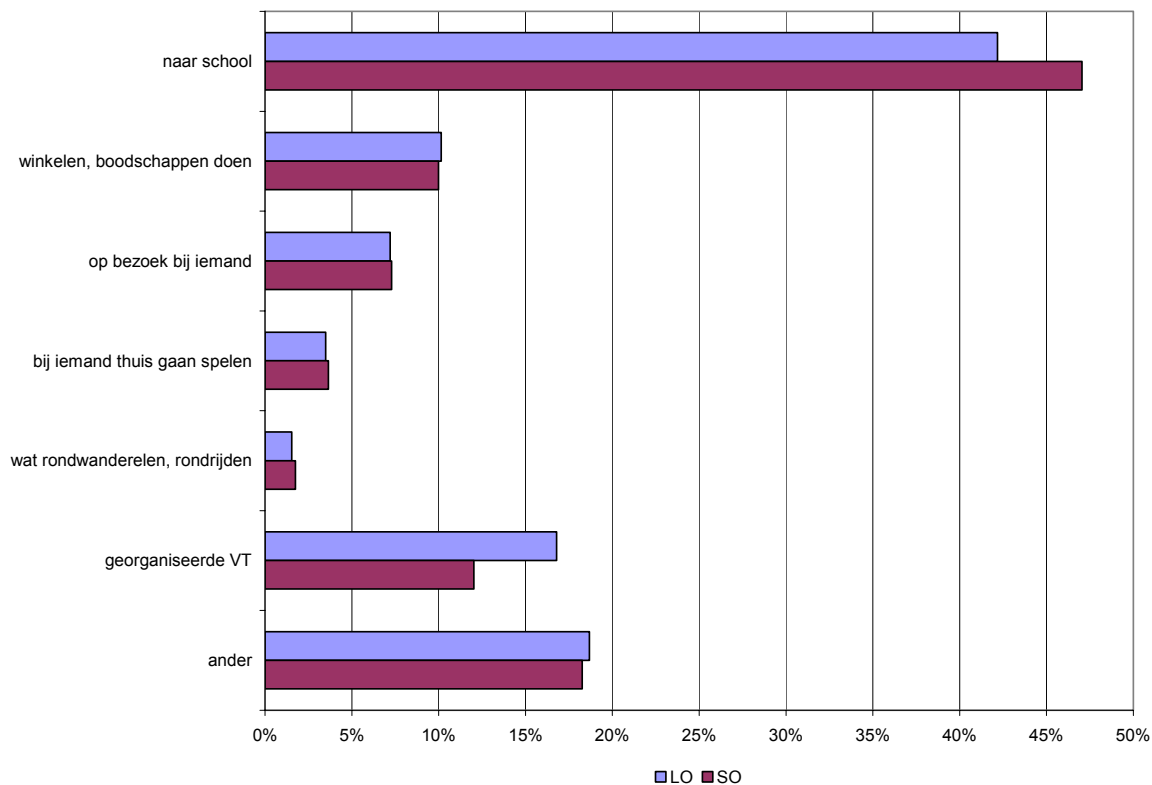
De duur van de verplaatsingen is eerder kort te noemen. 93,41% van de verplaatsingen duurt hoogstens 30 minuten, 86,56% duurt hooguit 20 minuten en 66,65% van de verplaatsingen duurt hoogstens 10 minuten.

Figuur 59: MOTIEF VAN DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN OPGEDEELD NAAR GESLACHT

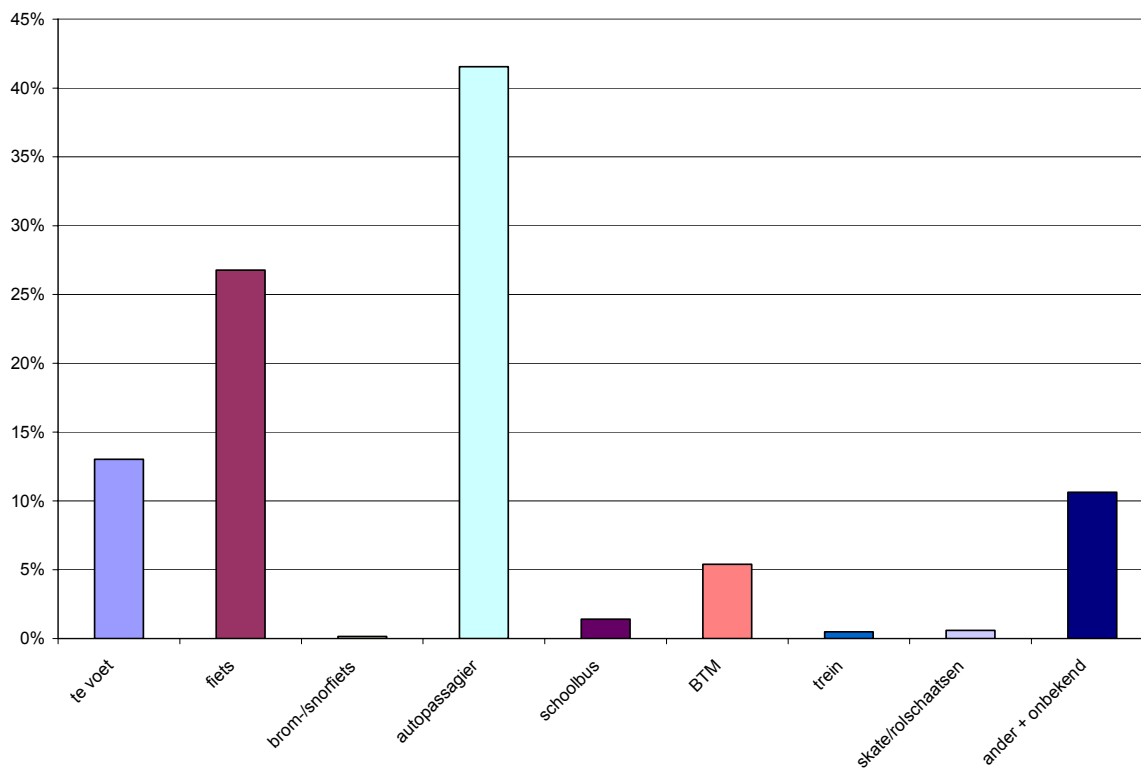
Meisjes maken gemiddeld op een dag meer verplaatsingen dan jongens: 2,96 tegenover 2,76. De figuur hierboven geeft dan ook een wat vertekend beeld: omdat meisjes meer verplaatsingen maken op een dag, is het aandeel van de schoolverplaatsingen minder hoog dan bij de jongens. Andere verschillen zien we bij winkelen/ boodschappen doen en op bezoek gaan bij iemand. Jongens gaan, relatief gezien, meer bij iemand thuis spelen.

Figuur 60: MOTIEF VAN DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN OPGEDEELD NAAR LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

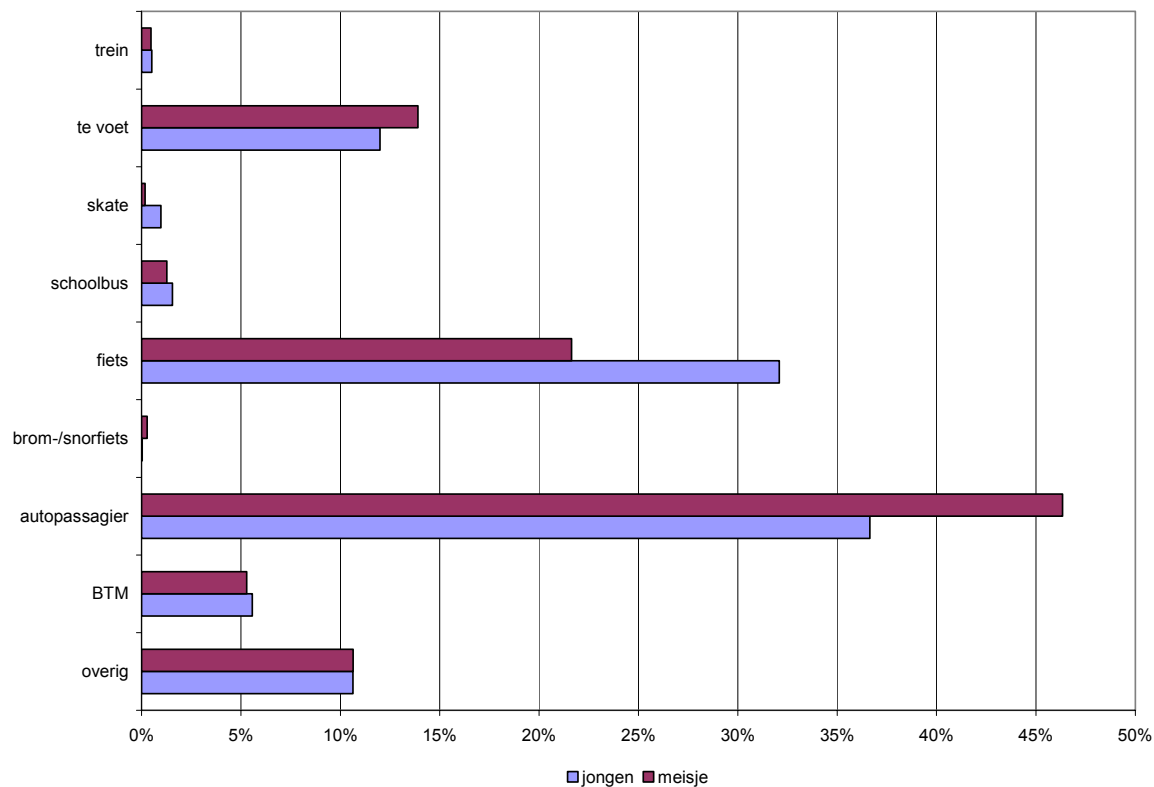
Leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar lager onderwijs maken met gemiddeld 2,98 verplaatsingen per dag meer verplaatsingen dan hun collega's uit de eerste twee jaren van het secundair (2,71 verplaatsingen per dag). Meest opvallende verschil bij de motieven is de terugval van georganiseerde vrije tijd in het secundair onderwijs. De hogere werkdruk in het secundair en de moeilijkere combinatie met vrije tijdsactiviteiten is één van de mogelijke verklaringen voor dit verschil.

Figuur 61: HOOFDVERVOERMIDDEL VAN DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN

41,55% van alle verplaatsingen die de kinderen noteerden in hun dagboekje worden afgelegd met de auto, 26,77% van die verplaatsingen met de fiets en 13,03% te voet.

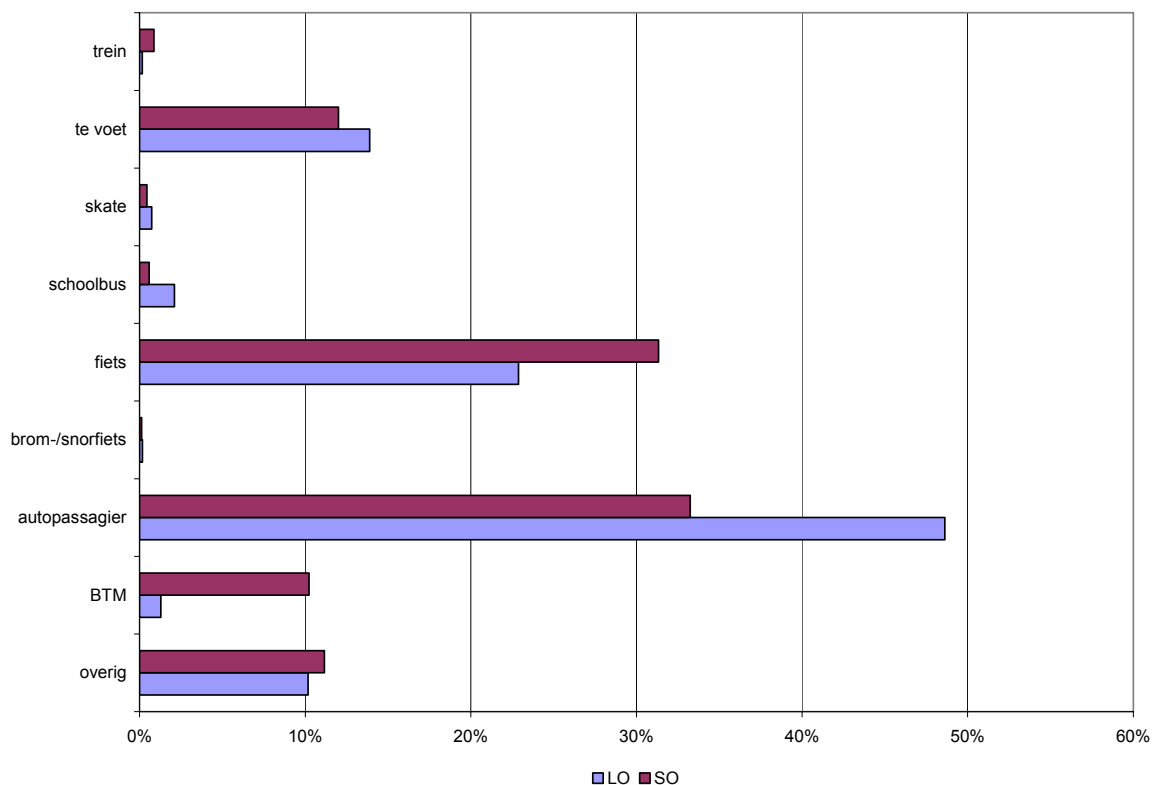
Figuur 62: HOOFDVERVOERMIDDEL VAN DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN OPGEDEELD NAAR GESLACHT

Ook hier een bekend beeld. Alle verplaatsingen samengenomen, maken jongens meer verplaatsingen met de fiets dan meisjes en meisjes rijden vaker mee als autopassagier dan jongens. Het is wel leuk om vast te stellen dat voor de verplaatsingen van de jongens de auto en de fiets bijna even groot zijn.

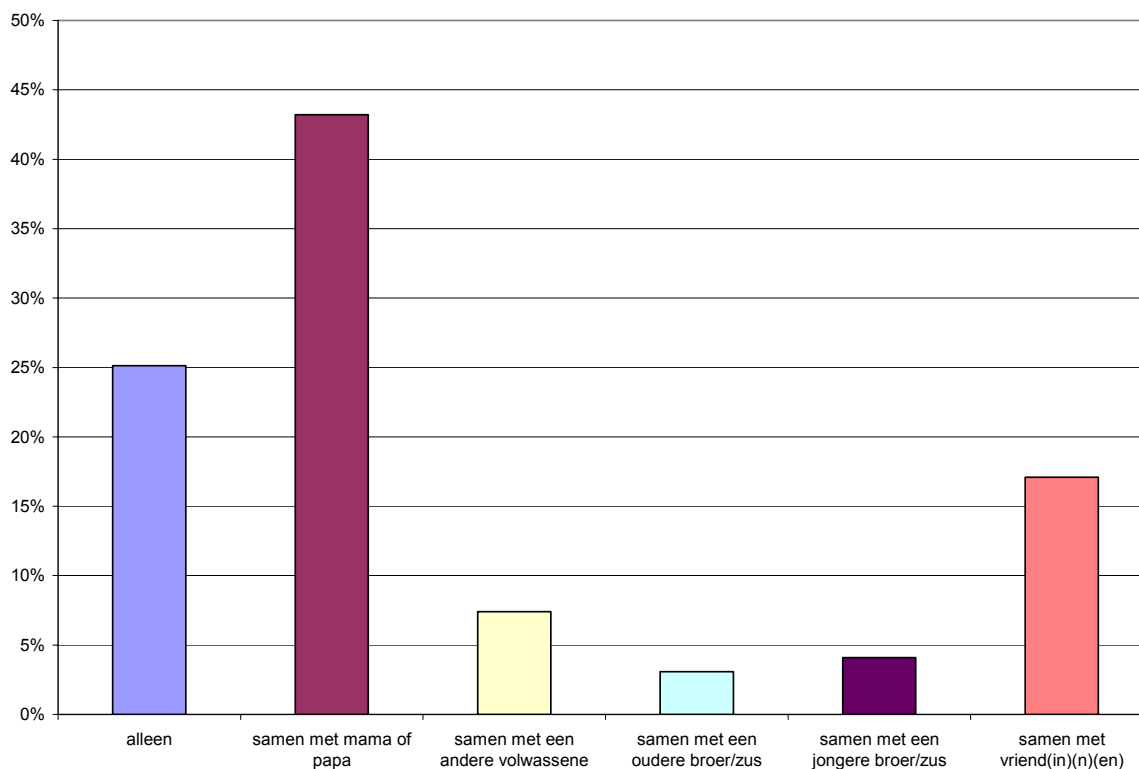

Figuur 63: HOOFDVERVOERMIDDEL VAN DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN OPGEDEELD NAAR LAGER/SECUNDAIR ONDERWIJS

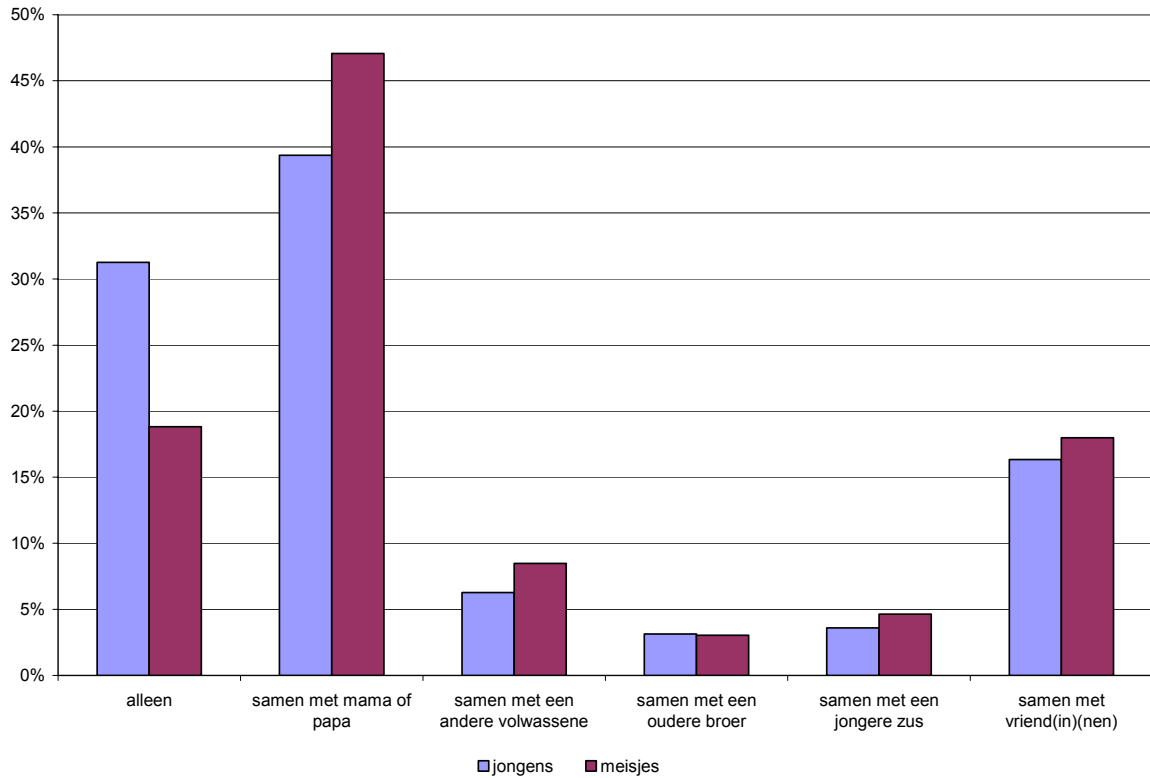
Het gebruik van vervoermiddelen voor het maken van alle verplaatsingen verschilt grondig tussen het LO en het SO. Waar in het lager onderwijs de auto nog goed is voor bijna 50% van alle afgelegde verplaatsingen is dat in het secundair gedaald tot 33,25%! De daling bij de auto wordt gecompenseerd door een duidelijk hoger BTM- en fietsgebruik.

Figuur 64: BEGELEIDING TIJDENS DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN

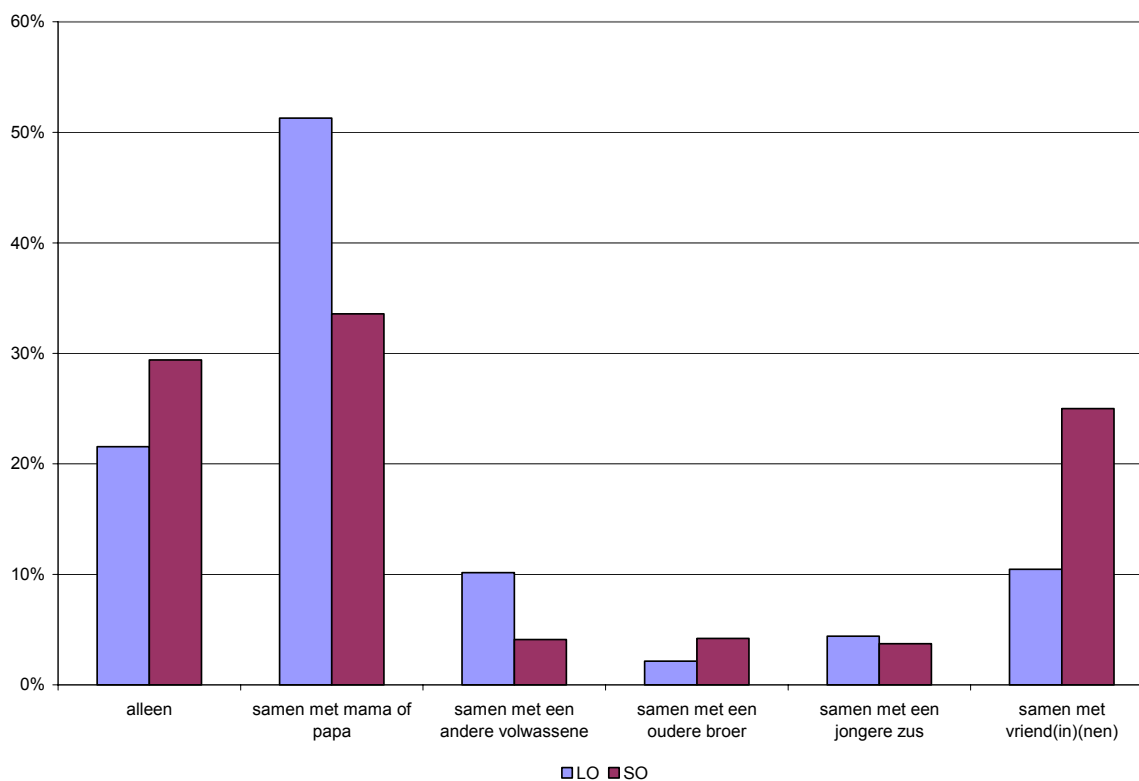
De verplaatsingen die kinderen maken leggen ze in 43,20% van de keren af samen met minstens één van hun ouders. Eén vierde van hun verplaatsingen leggen ze alleen af. Hoewel ze het sociale aspect van een verplaatsing heel belangrijk vinden, zijn de effectieve verplaatsingen met vrienden en vriendinnen maar goed voor 17,09% van de verplaatsingen.

**Figuur 65: BEGELEIDING TIJDENS DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN
OPGESPLITST NAAR JONGENS EN MEISJES**

De figuur hierboven bevestigt het verhaal dat we al vaak vertelden: jongens zijn vaker alleen op stap (31,27% van hun verplaatsingen) dan meisjes (18,82%). Het grootste deel van de verplaatsingen van kinderen gebeurt evenwel onder begeleiding van mama of papa of andere volwassenen (39,37% voor de jongens, 47,07% voor de meisjes).

**Figuur 66: BEGELEIDING TIJDENS DE EFFECTIEVE VERPLAATSINGEN
OPGESPLITST NAAR LAGER EN SECUNDAIR ONDERWIJS**

Bij de effectieve verplaatsingen zien we –zoals verwacht– dat het aandeel van de verplaatsingen "met mama of papa" daalt in het secundair onderwijs. De daling zorgt voor een stijging bij "alleen", maar voor een veel grotere stijging bij "samen met vrienden/vriendinnen". Het sociale aspect van verplaatsen wordt belangrijker in het secundair.

7.2. Clusteranalyse

Aanvullend bij de beschrijvende statistieken voerden we ook een clusteranalyse uit op de 70 stellingen rond de vervoermiddelen (wat vind je leuk, wat vind je niet leuk). Geen twee kinderen zijn gelijk, en datzelfde geldt voor hun verplaatsingsgedrag. Een clusteranalyse probeert op basis van de waarden op de variabelen clusters te maken van (in ons geval) kinderen. De opdeling in clusters gebeurt zo dat in elke cluster sterk gelijkende elementen zitten, die op hun beurt sterk verschillen van de elementen in de andere clusters.

Een clusteranalyse biedt het voordeel dat je de grote groep kinderen kan opsplitsen in kleinere groepen, die elk hun eigen kenmerken hebben. Er

bestaan verschillende methodes om aan clusteranalyse te doen. We gebruikten de WARD-methode om de clusters te selecteren.

De keuze voor het aantal clusters werd bepaald door het wijzigingspercentage in de 'between-cluster sum of squares'. De waarde die we vonden voor de vier-clusters oplossing was significant hoger dan de waarde voor de vijf-clusters oplossing. Omwille van deze reden werd er gekozen voor 5 clusters. Voor elke cluster geven een korte opsomming van de kenmerken. We hebben bovendien ook geprobeerd om een naam te verzinnen voor elke groep. In het ene geval dekt die naam meer dan in het andere geval.

Cluster 1: "weinig alternatieven" (11,5%)

- meer jongens dan meisjes
- vooral vijfde en zesde leerjaar
- de jongste groep met een gemiddelde leeftijd van 11 jaar 3 maanden
- 65% gaat met de fiets of te voet naar school
- deze cluster woont het kortste bij de school en woont het vaakst in een dorp, buiten de bebouwde kom
- heel laag aantal bezitters van een buzzy pazz
- de kinderen vinden zichzelf niet groot genoeg om alleen met de bus of de tram te gaan
- ouders zijn meer bereid dan in de andere clusters om kinderen te brengen en te halen
- verhoudingsgewijs vooral middelinkomens
- gemiddeld meer dan 1 kind
- wonen kort bij school, maar ver van alle andere dingen
- gebruiken meestal de auto – behalve om naar school te gaan – omdat het OV geen alternatief is zowel voor de ouders als de kinderen
- ouders hebben geen vertrouwen in het OV
- maken gemiddeld 2,53 verplaatsingen per dag

Cluster 2: de mama's en papa's kindjes (42,1%)

- maken het meest verplaatsingen met de auto
- ouders zijn het meeste bereid om de kinderen te brengen en te halen
- van alle clusters het hoogste aandeel kinderen dat met de auto naar school komt (37%)
- laagste aandeel te voet en met de fiets
- hoogste aandeel begeleid door ouders (wat samenhangt met het gebracht worden met de auto)
- wonen niet ver van de school, maar ook niet kortbij
- vooral vijfde en zesde leerjaar
- meer meisjes dan jongens
- meer "eerste" kinderen
- vinden zichzelf niet groot genoeg om alleen met de bus, de tram de fiets, te voet of met de trein te gaan

- ouders vertrouwen hun kinderen niet alleen te voet of met de fiets, laat staan met het openbaar vervoer
- verhoudingsgewijs vooral lage inkomens
- de kinderen in deze cluster hebben het meest schrik van het verkeer (zowel op de items rond technische problemen, rond verkeersveiligheid, als rond sociale veiligheid)
- heel gelijklopende meningen over verkeer tussen ouders en kinderen
- gemiddelde leeftijd: 11 jaar 5 maanden
- gemiddeld aantal verplaatsingen per dag: 2,82

Cluster 3: de fietsers (17,4%)

- de cluster met het meeste fietsverplaatsingen
- meer jongens dan meisjes
- 64% gaat te voet of met de fiets naar school
- ouders zijn het minst bereid om hun kinderen te brengen en te halen
- hoogste aandeel alleen naar school
- meer leerlingen uit het lager onderwijs dan uit het secundair onderwijs
- middelinkomens
- kinderen beseffen dat er gevaren zijn en hebben er soms ook schrik van, maar dat leidt niet tot een keuze voor de auto
- ouders hebben meer schrik maar grijpen niet in
- overschatten zichzelf niet: voelen zich zeker niet groot genoeg om alles alleen te doen
- gemiddelde leeftijd 11 jaar en 4 maanden
- gemiddeld aantal verplaatsingen: 3,02

Cluster 4: de buzzers/de OV-gebruikers (12,9%)

- meeste lijnbusgebruik
- hoogste aandeel buzzy pazz bezitters en hoogste aandeel abonnementen voor de trein
- meer jongens dan meisjes
- vooral secundair onderwijs
- grote woon-schoolafstand
- komen het vaakst met vrienden naar school
- vooral hoge inkomens
- hoog aandeel GSM-bezit
- vinden zichzelf groot genoeg om met alle vervoermiddelen alleen te gaan en hun ouders denken er ook zo over
- gemiddelde leeftijd: 11 jaar 10 maanden
- gemiddeld aantal verplaatsingen: 2,95

Cluster 5: voorzichtig en behoedzaam: de niet-risicozoekers (16,1%)

- hoogste aandeel GSM-bezit
- cluster met de meeste verplaatsingen te voet
- vooral eerste en tweede jaar secundair onderwijs

- woon-schoolafstand is ver, maar minder ver dan de woon-schoolafstand van cluster 4
- ouders vinden alleen op stap ok, MAAR alleen in de buurt, niet verder
- gelijklopende mening bij de kinderen: vinden zichzelf niet groot genoeg om veel alleen op stap te gaan
- veel schrik om alleen op weg te gaan
- lage inkomens
- gemiddelde leeftijd: 11 jaar 11 maanden
- gemiddeld aantal verplaatsingen: 2,76

De clusterbeschrijvingen bieden een mogelijkheid om heel specifiek aan mobiliteitsmarketing te gaan doen, specifiek naar elke groep van kinderen.

7.3. Logit modellen

Een andere oefening bestond uit het modelleren van het al dan niet gebruiken van de fiets, de lijnbus en de auto op één van de twee invuldagen. In totaal werden er drie binaire logitmodellen gebouwd. Heel wat variabelen (leeftijd, geslacht, klas, woon-schoolafstand,...) en alle stellingen rond de verschillende vervoermiddelen werden in de modellen gestopt, maar uiteindelijk bleken de beste modellen eerder simpel van opbouw. Alle modellen werden opgebouwd door middel van effectcodering (in relatie tot een referentiesituatie, zelf bepaald door het programma).

Opvallend was wel dat leeftijd niet werd weerhouden in de modellen, maar wel de klas (5 of 6 LO, 1 of 2 SO) waarin de leerling zit. Leeftijd blijkt ook in de modellen niet zo een sterke variabele te zijn als de klas waarin het kind zit. Hoewel we er vanuit gingen dat leeftijd en klas gelijkwaardige en inhoudelijk ook dezelfde variabelen waren, zien we dat de modellen met klas beter presteren dan de modellen met leeftijd.

Het logit-model voor het al dan niet gebruiken van de **fiets** bevat de volgende variabelen: KLAS, LIGGING VAN DE WONING, WOON-SCHOOLAFSTAND, GESLACHT KIND, BUZZYPAZZ BEZIT, 9 STELLINGEN OVER VERVOERMIDDELEN.

De verklarende waarde van het model is eerder klein ($R^2=0.1925$), maar het toevoegen van extra variabelen leverde geen bijkomende verklaringen op.

TABEL 12: LOGIT MODEL VOOR FIETSGEBRUIK OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN

Effectcodering N=940 Waarde 1= 344 (gebruik van de fiets op één van de invuldagen) Waarde 0= 596 R ² =0.1925 Max-rescaled R ² =0.2633	parameters	SE	P
Intercept	-1.1436	0.1662	<.0001
1 ^{ste} jaar SO	0.2712	0.1336	0.0424
2 ^{de} jaar SO	0.2544	0.1421	0.0734
5 ^{de} leerjaar LO	-0.6155	0.1548	<.0001
ligging woning, in een dorp, binnen bebouwde kom	0.2123	0.1247	0.0888
ligging woning, in een dorp, buiten bebouwde kom	0.4931	0.1368	0.0003
ligging woning, in een stad, binnen bebouwde kom	-0.3472	0.1698	0.0409
woon-schoolafstand 1 – 1.9 km	0.6843	0.1838	0.0002
woon-schoolafstand 2 – 2.9 km	0.1465	0.2208	0.5071
woon-schoolafstand 3 – 3.9 km	-0.0430	0.2421	0.8591
woon-schoolafstand 4 – 4.9 km	-0.4030	0.2557	0.1150
woon-schoolafstand 5 – 10 km	-0.2829	0.1897	0.1360
woon-schoolafstand 10.1 – 20 km	-0.3712	0.3146	0.2380
woon-schoolafstand + 20 km	-0.3182	0.5158	0.5373
geslacht – jongen	0.2268	0.0775	0.0034
buzzy pazz bezit – ja	-0.5441	0.1112	<.0001
leuk te voet : je ziet veel meer als je te voet op weg bent – akkoord	-0.2264	0.0785	0.0039
leuk met de fiets – Op de fiets kan je je eens helemaal uitleven – akkoord	0.2248	0.0861	0.0090
leuk met de auto– Als het regent of sneeuwt, zit je lekker warm en droog in de auto – akkoord	-0.4200	0.0990	<.0001
leuk met de auto – Als je met de auto gebracht wordt, kan je 's morgens langer uitslapen dan wanneer je met de fiets of te voet naar school moet – akkoord	-0.2694	0.0824	0.0011
leuk met OV – Als het slecht weer is blijf je lekker droog - akkoord	-0.5507	0.1962	0.0050
niet leuk te voet/fiets – Wandelen gaat traag vooruit–akkoord	0.1815	0.0801	0.0234
niet leuk te voet/fiets –Op mijn route zijn er oudere tieners die ropen, flauwe opmerkingen maken–akkoord	-0.2228	0.0842	0.0082
niet leuk te voet/fiets – Ik vind dat er te veel verkeer is, het is te druk op straat om alleen ergens naartoe te gaan – akkoord	-0.2211	0.0861	0.0102
niet leuk auto – Als je met de auto wil gaan, moet je dat altijd vragen aan je ouders of andere volwassenen–akkoord	0.1900	0.0789	0.0161

TABEL 13: ODDS-RATIO'S VOOR FIETSGEBRUIK OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN

Effectcodering	Point estimates
N=940	
Waarde 1= 344 (gebruik van de fiets op één van de invuldagen)	
Waarde 0= 596	
R ² =0.1925 Max-rescaled R ² =0.2633	
1 ^{ste} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	1.199
2 ^{de} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	1.179
5 ^{de} leerjaar LO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	0.494
ligging woning in een dorp, binnen de bebouwde kom vs ligging woning in een stad, buiten de bebouwde kom	1.769
ligging woning in een dorp, buiten de bebouwde kom vs. ligging woning in een stad, buiten de bebouwde kom	2.343
ligging woning in de stad, binnen de bebouwde kom vs. ligging woning in een stad, buiten de bebouwde kom	1.011
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km vs. minder dan 1 km	1.102
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km vs. minder dan 1 km	0.643
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km vs. minder dan 1 km	0.532
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km vs. minder dan 1 km	0.371
woon-schoolafstand 5 - 10 km vs. minder dan 1 km	0.419
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km vs. minder dan 1 km	0.383
woon-schoolafstand + 20 km vs. minder dan 1 km	0.404
geslacht jongen vs meisje	1.574
buzzy pazz bezit vs. geen buzzy pazz	0.337
leuk te voet : je ziet veel meer als je te voet op weg bent – akkoord vs niet akkoord	0.636
leuk met de fiets – Op de fiets kan je je eens helemaal uitleven – akkoord vs niet akkoord	1.568
leuk met de auto– Als het regent of sneeuwt, zit je lekker warm en droog in de auto – akkoord vs niet akkoord	0.432
leuk met de auto – Als je met de auto gebracht wordt, kan je 's morgens langer uitslapen dan wanneer je met de fiets of te voet naar school moet – akkoord vs niet akkoord	0.583
leuk met OV – Als het slecht weer is blijf je lekker droog akkoord vs neit akkoord	0.577
niet leuk te voet/fiets – Wandelen gaat traag vooruit– akkoord vs niet akkoord	1.438
niet leuk te voet/fiets –Op mijn route zijn er oudere tieners die ropen, flauwe opmerkingen maken– akkoord vs niet akkoord	0.640
niet leuk te voet/fiets – Ik vind dat er te veel verkeer is, het is te druk op straat om alleen ergens naartoe te gaan – akkoord vs niet akkoord	0.643
niet leuk auto – Als je met de auto wil gaan, moet je dat altijd vragen aan je ouders of andere volwassenen– akkoord vs niet akkoord	1.462

Uit deze logistische regressie halen we dat de kans om met de fiets naar school te komen hoger is voor leerlingen van het secundair onderwijs (terwijl alle andere parameters van de referentiesituatie gelijk blijven). Jongens hebben de helft meer kans om met de fiets naar school te komen dan meisjes. Het bezit van een buzzypazz leidt dan weer tot een daling van de kans om met de fiets naar school te komen. En voor de 9 stellingen zien we dat een akkoord voor de negatieve items van fiets en te voet leidt tot een daling van de kans om met de fiets naar school te gaan en dat geldt eveneens voor een akkoord op de positieve items van de auto.

TABEL 14: LOGIT MODEL VOOR HET GEBRUIK VAN DE LIJNBUS OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN (MET BUZZY PAZZ)

effectcodering	parameters	SE	P
N=2.217 Waarde 1= 159 (gebruik van de lijnbus op één van de invuldagen) Waarde 0= 2058 R²= 0.1913 Max-rescaled R²=0.4744			
Intercept	- 2.7565	0.1557	<.001
1 ^{ste} jaar SO	0.6339	0.1848	0.0006
2 ^{de} jaar SO	0.6726	0.1905	0.0004
5 ^{de} leerjaar LO	- 0.2614	0.2553	0.3059
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km	- 0.4956	0.3412	0.1464
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km	- 0.6943	0.4021	0.0842
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km	0.5145	0.2866	0.0726
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km	- 0.3007	0.3392	0.3754
woon-schoolafstand 5 - 10 km	0.4495	0.1980	0.0232
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km	0.9584	0.2520	0.0001
woon-schoolafstand + 20 km	0.5625	0.4366	0.1976
buzzy pazz bezit - ja	1.5554	0.1195	<.0001

TABEL 15: ODDS-RATIO'S VOOR HET GEBRUIK VAN DE LIJNBUS OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN (MET BUZZY PAZZ)

Effectcodering	Point estimates
N=2.217 Waarde 1= 159 (gebruik van de lijnbus op één van de invuldagen) Waarde 0= 2058 R²= 0.1913 Max-rescaled R²=0.4744	
1 ^{ste} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	5.360
2 ^{de} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	5.572
5 ^{de} leerjaar LO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	2.190
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km vs. minder dan 1 km	1.647
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km vs. minder dan 1 km	1.350
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km vs. minder dan 1 km	4.522
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km vs. minder dan 1 km	2.001
woon-schoolafstand 5 - 10 km vs. minder dan 1 km	4.237
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km vs. minder dan 1 km	7.048
woon-schoolafstand + 20 km vs. minder dan 1 km	4.744
buzzy pazz bezit ja vs. neen	22.438

Voor het gebruik van de lijnbus maakten we twee binaire logit-modellen: één met en één zonder de variabele Buzzy pazz bezit. We zien in het eerste model (een heel simpel model met KLAS, WOON-SCHOOLAFSTAND en BUZZY PAZZ BEZIT) dat het bezit van een buzzy pazz een heel sterke invloed heeft op het lijnbusgebruik (odds ratio van 22.438). Dit is logisch want alleen diegenen die vaak de lijnbus gebruikt koopt een buzzy pazz. En omdat je een buzzy pazz hebt gebruik je ook veel de lijnbus. Uiteindelijk kom je terecht in een kringredenering waarbij niemand nog weet wat het begin of het einde is. Vandaar dat we een tweede model bouwden zonder de variabele buzzy pazz.

TABEL 16: LOGIT MODEL VOOR HET GEBRUIK VAN DE LIJNBUS OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN (ZONDER BUZZY PAZZ)

Effectcodering	parameters	SE	P
N=1.685 Waarde 1= 137 (gebruik van de lijnbus op één van Waarde 0= 1548 R ² = 0.1507 Max-rescaled R ² =0.3496			
Intercept	- 3.1751	0.1996	<.0001
1 ^{ste} jaar SO	0.5208	0.1857	0.0051
2 ^{de} jaar SO	0.7234	0.1879	0.0001
5 ^{de} leerjaar LO	0.0265	0.2709	0.9220
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km	-1.2335	0.3712	0.0009
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km	-0.8410	0.3967	0.0340
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km	0.3800	0.2839	0.1808
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km	-0.2204	0.3586	0.5387
woon-schoolafstand 5 - 10 km	0.7961	0.2014	<.0001
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km	1.3981	0.2450	<.0001
woon-schoolafstand + 20 km	1.1988	0.4346	0.0058
ligging woning, in een dorp binnen de bebouwde kom	-0.2174	0.1775	0.2206
ligging woning, in een dorp, buiten de bebouwde kom	-0.1713	0.1812	0.3446
ligging woning, in de stad, binnen de bebouwde kom	0.8845	0.2084	<.0001
Ik vind mezelf groot genoeg om ergens alleen met de bus, tram of (pre)metro naartoe te gaan – ja	0.5695	0.1592	0.0003
Leuk fiets – terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen	-0.2600	0.1047	0.0130
Leuk OV – Je hebt heel wat verantwoordelijkheid, je moet er zelf voor zorgen dat je de juiste BTMT neemt – akkoord	0.3704	0.1046	0.0004
Niet leuk OV – Je hebt geld of een buzzy pazz nodig om je te kunnen verplaatsen – akkoord	-0.2290	0.1096	0.0366
Niet leuk OV – Je moet weten hoe het OV werkt: waar de haltes zijn, welke lijnen waar rijden, ... – akkoord	-0.3487	0.1096	0.0015

TABEL 17: ODDS-RATIO'S VOOR HET GEBRUIK VAN DE LIJNBUS OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN (ZONDER BUZZY PAZZ)

Effectcodering	Point estimates
N=1.685 Waarde 1= 137 (gebruik van de lijnbus op één van de twee invuldagen) Waarde 0= 1548 R²= 0.1507 Max-rescaled R²=0.3496	
1 ^{ste} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	5.998
2 ^{de} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	7.346
5 ^{de} leerjaar LO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	3.659
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km vs. minder dan 1 km	1.277
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km vs. minder dan 1 km	1.891
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km vs. minder dan 1 km	6.412
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km vs. minder dan 1 km	3.517
woon-schoolafstand 5 - 10 km vs. minder dan 1 km	9.721
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km vs. minder dan 1 km	17.747
woon-schoolafstand + 20 km vs. minder dan 1 km	14.541
Ligging woning in een dorp, binnen bebouwde kom vs. ligging woning in een stad, buiten bebouwde kom	1.321
Ligging woning in een dorp, buiten bebouwde kom vs. ligging woning in een stad, buiten bebouwde kom	1.383
Ligging woning in een stad, binnen bebouwde kom vs. ligging woning in een stad, buiten bebouwde kom	3.976
Ik vind mezelf groot genoeg om ergens alleen met de bus, tram of (pre)metro naartoe te gaan – ja vs. neen	3.124
Leuk fiets/te voet – terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen – akkoord vs. niet akkoord	0.595
Leuk OV – Je hebt heel wat verantwoordelijkheid, je moet er zelf voor zorgen dat je de juiste BTMT neemt – akkoord vs. niet akkoord	2.097
Niet leuk OV – Je hebt geld of een buzzy pazz nodig om je te kunnen verplaatsen – akkoord vs. niet akkoord	0.633
Niet leuk OV – Je moet weten hoe het OV werkt: waar de haltes zijn, welke lijnen waar rijden, ... – akkoord vs. niet akkoord	0.498

Het logitmodel voor lijnbusgebruik wordt na het weglaten van de buzzy pazz een heel stuk complexer. In de tabel met de odds-ratio's is duidelijk te zien hoe de kans op lijnbusgebruik verhoogt naarmate de afstand toeneemt. Een akkoord op de stelling over verantwoordelijkheid bij het nemen van het OV verdubbelt de kans om het OV te nemen (in de referentiesituatie met enkel een aanpassing voor deze variabele). Een positieve houding op de stelling "Leuk fiets/te voet – terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen" doet de kans op de bus te nemen dan weer dalen.

Het laatste logit-model dat we bouwden was voor het al dan niet gebruiken van de auto tijdens één van de twee invuldagen.

TABEL 18: LOGIT MODEL VOOR HET GEBRUIK VAN DE AUTO OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN

Effectcodering	parameters	SE	P
N=1.483 Waarde 1= 842 (gebruik van de auto op één van de twee invuldagen) Waarde 0= 641 R ² = 0.1571 Max-rescaled R ² =0.2108			
Intercept	0.6750	0.3315	0.0417
1 ^{ste} jaar SO	-0.4447	0.1019	<.0001
2 ^{de} jaar SO	-0.5992	0.1107	<.0001
5 ^{de} leerjaar LO	0.6244	0.1035	<.0001
woon-schoolafstand 1 - 1.9 km	-0.4408	0.1392	0.0015
woon-schoolafstand 2 - 2.9 km	0.1863	0.1735	0.2829
woon-schoolafstand 3 - 3.9 km	-0.0127	0.1828	0.9446
woon-schoolafstand 4 - 4.9 km	-0.4846	0.1908	0.0111
woon-schoolafstand 5 - 10 km	0.3885	0.1448	0.0073
woon-schoolafstand 10.1 - 20 km	0.5740	0.2359	0.0150
woon-schoolafstand + 20 km	0.6108	0.3975	0.1244
geslacht – jongen	-0.1991	0.0585	0.0007
buzzy pazz bezit – ja	-0.2344	0.0792	0.0031
inkomensklasse 0 – 750 €	-0.4828	0.3199	0.1312
inkomensklasse 751 – 1875 €	-0.1707	0.1434	0.2340
inkomensklasse 1876 – 3125 €	0.2386	0.1247	0.0557
inkomensklasse 3126 – 5000 €	-0.0138	0.1397	0.9216
aantal auto's = 0	-1.6292	0.5797	0.0049
aantal auto's = 1	-0.0568	0.2963	0.8481
aantal auto's = 2	0.4485	0.2999	0.1348
aantal auto's = 3	0.0939	0.4265	0.8257
aantal kinderen	-0.2756	0.0546	<.0001
Niet leuk fiets/te voet – Als het slecht weer is, is het niet zo leuk om te voet of met de fiets te gaan – akkoord	0.2014	0.0604	0.0009
Niet leuk auto – Als je met de auto wil gaan, moet je dat altijd vragen aan je ouders of andere volwassenen - akkoord	-0.1143	0.0581	0.0492

TABEL 19: ODDS-RATIO'S VOOR HET GEBRUIK VAN DE AUTO OP ÉÉN VAN DE TWEE INVULDAGEN

Effectcodering	Point estimates
N=1.483 Waarde 1= 842 (gebruik van de auto op één van de twee invuldagen) Waarde 0= 641 R ² = 0.1571 Max-rescaled R ² =0.2108	
1 ^{ste} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	0.421
2 ^{de} jaar SO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	0.361
5 ^{de} leerjaar LO vs. 6 ^{de} leerjaar LO	1.227
woon-schoolafstand 1 – 1.9 km vs. minder dan 1 km	1.463
woon-schoolafstand 2 – 2.9 km vs. minder dan 1 km	2.740
woon-schoolafstand 3 – 3.9 km vs. minder dan 1 km	2.245
woon-schoolafstand 4 – 4.9 km vs. minder dan 1 km	1.401
woon-schoolafstand 5 – 10 km vs. minder dan 1 km	3.354
woon-schoolafstand 10.1 – 20 km vs. minder dan 1 km	4.037
woon-schoolafstand + 20 km vs. minder dan 1 km	4.188
geslacht – jongen vs. meisje	0.672
buzzy pazz bezit – ja vs. neen	0.626
inkomensklasse 0 – 750 € vs. meer dan 5000 €	0.402
inkomensklasse 751 – 1875 € vs. meer dan 5000 €	0.549
inkomensklasse 1876 – 3125 € vs. meer dan 5000 €	0.827
inkomensklasse 3126 – 5000 € vs. meer dan 5000 €	0.643
aantal auto's = 0 vs. meer dan 3 auto's	0.062
aantal auto's = 1 vs. meer dan 3 auto's	0.301
aantal auto's = 2 vs. meer dan 3 auto's	0.499
aantal auto's = 3 vs. meer dan 3 auto's	0.350
aantal kinderen	0.759
Niet leuk fiets/te voet – Als het slecht weer is, is het niet zo leuk om te voet of met de fiets te gaan – akkoord vs. niet akkoord	1.496
Niet leuk auto – Als je met de auto wil gaan, moet je dat altijd vragen aan je ouders of andere volwassenen – akkoord vs. niet akkoord	0.796

Ook hier zien we - weer in vergelijking met de referentiesituatie - dat de kans om in het secundair de auto te gebruiken daalt. Jongens gebruiken minder dan meisjes de auto op één van de twee invuldagen. De buzzy pazz "zorgt" er niet alleen voor dat er minder met de fiets gereden wordt; het bezit van een buzzy pazz zorgt er ook voor dat de kans op het gebruik van de auto daalt.

8. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In dit rapport gaven we een overzicht van de resultaten van het kwantitatieve deel van het PODO II-onderzoek naar vervoersautonomie en vervoers-afhankelijkheid van kinderen tussen 10 en 13 jaar oud. Dit kwantitatief onderzoek bestond uit een grootschalig onderzoek bij ongeveer 2.500 kinderen en hun ouders. Beiden legden we stellingen voor in verband met vervoermiddelen en de keuze voor een bepaald vervoermiddel. Aan de kinderen werd er bovendien gevraagd om gedurende twee dagen al hun verplaatsingen te noteren.

De hele procedure van contactname, dataverzameling, praktische werkwijze en responsbepaling werd uit de doeken gedaan in hoofdstuk 2. Verspreid over 5 meetweken werkten 2.530 leerlingen uit 76 scholen mee aan het onderzoek.

In hoofdstuk 3 werden vervolgens de woon-schoolverplaatsingen van dichterbij bekeken. De verplaatsingen van en naar school vormen het grootste deel van de verplaatsingen van kinderen. Het merendeel van deze verplaatsingen wordt met de fiets en te voet afgelegd. We zien wel duidelijke verschillen naar geslacht: jongens gaan vaker met de fiets, meisjes worden vaker met de auto naar school gebracht. Jongeren gaan het vaakst alleen naar school, al is het verschil met de categorieën "samen met mama/papa" en "met vrienden" heel klein. Ook duidelijke verschillen zijn er tussen het lager onderwijs en het secundair onderwijs, een verschil dat sterker is dan de leeftijd van het kind. In het lager onderwijs scoren auto en fiets ongeveer even hoog, in het secundair zijn de fiets en de lijnbus de meest gebruikte vervoermiddelen. De wijze van begeleiding wijzigt eveneens: samen met vrienden naar school wordt de grootste groep. Ook de overgang van lager naar secundair is een hele grote stap. De school ligt niet alleen verder van huis dan in het lager, ook de hele nieuwe sociale omgeving heeft zijn invloed. De helft van alle kinderen verandert van vervoermiddel bij de overgang van het lager naar het secundair.

Verkeersveiligheid en de ouders zijn de twee elementen die het meest bepalen hoe kinderen naar school komen. De vervoersautonomie van de kinderen stijgt wanneer ze in het secundair zitten, de bepalende mening van de ouders neemt af en komt pas op de vijfde plaats. Op basis van de gegevens in de verschillende vragenlijsten vonden we nog variabelen die een invloed hadden op de vervoermiddelenkeuze naar school: het aantal kinderen in het gezin, de rang van het kind, het aantal auto's in het gezin. Een ander belangrijk deel van de verplaatsingen die kinderen maken zijn de vrijetijdsverplaatsingen. De vervoermiddelen die hiervoor gebruikt worden zijn afhankelijk van de soort vrijetijdsactiviteit die ondernomen wordt.

Een belangrijk deel van de vragenlijst bestond uit het voorleggen van een aantal stellingen over verschillende vervoermiddelen. De kinderen moesten hierbij aangeven of ze een bepaald positief kenmerk van het gebruik van

een vervoermiddel leuk vonden of dat het hen niet zoveel uitmaakte. Ook voor de negatieve kenmerken werd gevraagd of ze met de uitspraak akkoord waren of niet. Uit de resultaten bleek dat het sociale aspect van vervoermiddelen heel belangrijk was. Dit was nog meer het geval voor de meisjes. Jongens daarentegen apprecieerden het zelfstandig (zonder ouders) onderweg zijn. In het lager onderwijs vinden we een negatievere houding tegenover de auto (slecht voor het milieu, weinig lichaamsbeweging) dan in het secundair, terwijl er in het lager meer gebruik wordt gemaakt van de auto dan in het secundair. Het openbaar vervoer kampt vooral met het onbekend imago en onbekend maakt onbemind. De kinderen die wel gebruik maken van het openbaar vervoer beoordelen het OV positiever dan zij die er geen gebruik van maken.

Ook het alleen op weg zijn kwam aan bod: de meeste kinderen vinden zichzelf groot genoeg om alleen te voet of met de fiets op weg te zijn. Dat aandeel daalt wanneer het gaat om het alleen gebruiken van bus, tram of metro en de trein. Meisjes voelen zich minder vaak groot genoeg dan jongens om alleen onderweg te zijn. De leerlingen van het secundair voelen zich dan wel weer vaker groot genoeg. Toch blijft het opvallend dat zelfs in het secundair 45% van de jongeren zich niet groot genoeg vindt om alleen de trein te nemen. Dat alleen onderweg zijn heeft voor een groot deel te maken met de "gevaren" die de kinderen onderweg allemaal te wachten staan. Het meeste schrik hebben kinderen voor gevaarlijke chauffeurs of andere weggebruikers. Maar daartegenover staat dat wel ze heel duidelijk het onderscheid kunnen maken tussen de gewone drukte (die ze kunnen overzien en waar ze veel minder schrik voor hebben) en de gevaarlijke chauffeurs. We stelden ook vast dat kinderen en ouders heel gelijklopend denken over onderweg zijn, over alleen onderweg zijn en over het gebruik van vervoermiddelen.

De effectieve verplaatsingen (genoteerd in het dagboekje) werden behandeld in een laatste hoofdstuk. Gemiddeld maakt een kind tussen 10 en 13 jaar in Vlaanderen buiten de zomermaanden 2,85 verplaatsingen per dag. Meisjes maken gemiddeld 2,96 verplaatsingen per dag, jongens 2,76. Voor alle verplaatsingen geldt dat ze in hoofdzaak worden afgelegd samen met (één van) de ouders.

9. REFERENTIELIJST

APS (2001). *Handleiding. Kwaliteitsrichtlijnen bij het uitvoeren van surveyonderzoek*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Planning en Statistiek.

(beschikbaar in pdf-formaat via URL

http://aps.vlaanderen.be/statistiek/publicaties/pdf/survey/kwaliteit/kwaliteit_survey.pdf) [05/12/05]

Billiet, J. (1990). *Methoden van sociaal-wetenschappelijk onderzoek: Ontwerp en dataverzameling*. Leuven: Acco.

France, A., Bendelow, G., & Williams, S. (2000). *A 'risky' business: researching the health beliefs of children and young people*. In Lewis, A. & Linsay, G. (eds). *Researching children's perspectives*. Buckingham: Open University Press.

James, A., Jenks, C., & Prout, A. (1998). *Theorizing Childhood*. Cambridge: Polity Press.

Meire, J. (2004). *Onderzoek betreffende de vervoersautonomie van kinderen. Fase II : Een belevingsonderzoek bij 11- tot 13-jarige kinderen*. Meise: Kind & Samenleving vzw.

Meire, J., & Vleugels, I. (2004). *Onderzoek betreffende de vervoersautonomie van kinderen. Fase I : Literatuurstudie over de kwalitatieve methodologie van onderzoek bij kinderen en over het onderzoek naar de mobiliteit van kinderen*. Meise: Kind & Samenleving vzw.

Punch, S. (2002). Research with children: the same or different from research with adults? In *Childhood*, 9(3), p. 321-341.

Segers, J. (1999). *Methoden voor de maatschappijwetenschappen*. Assen: Van Gorcum.

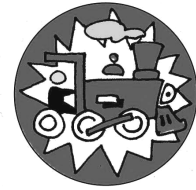
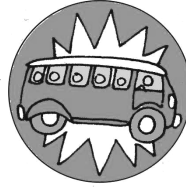
Zwerts, E. & Nuyts, E. (2002). *Onderzoek Verplaatsingsgedrag Vlaanderen (januari 2000 - januari 2001) - 2de, herwerkte uitgave. Deel 1: methodologische analyse*. Provinciale Hogeschool Limburg, Departement Architectuur, Diepenbeek.

10. BIJLAGEN

10.1. Introductiebrief met korte vragenlijst en antwoordkaart

Alle technische bijlagen van dit rapport werden verzameld op een aparte CD-rom. Deze CD-rom kan eenvoudig bekomen worden door een e-mail te sturen naar imob@uhasselt.be.

10.2. Kindervragenlijst

Hallo,

Bijna elke dag ben je onderweg: van bij je thuis naar de school, naar de sportclub of de muziekschool, naar vrienden of familie, noem maar op. Soms ga je mee met je ouders. Soms ben je alleen op weg: met de fiets, te voet, met de bus,...

Maar wat niemand echt goed weet, is wat kinderen en jongeren zélf vinden van al die verplaatsingen: wat jullie er fijn of vervelend aan vinden, hoe jullie het liefst naar school zouden komen, of jullie het leuk vinden om zonder volwassenen op weg te zijn,...

De mensen die regels en wetten maken zouden graag rekening houden met jullie mening. Daarom hebben ze ons gevraagd om te onderzoeken wat kinderen en jongeren denken over hun verplaatsingen. Samen met jouw klasgenoten en de kinderen en jongeren van nog 60 andere klassen in Vlaanderen ben jij uitgekozen om mee te werken aan dat onderzoek. Als je wil meedoen, vraag dan eerst even aan je mama of papa of dat mag, bijvoorbeeld door ze deze brief te laten lezen.

Mag je meewerken? Probeer dan zo goed mogelijk te antwoorden op de vragen die je bij deze brief vindt.

- 1) De gele vragenlijst mag jij zelf invullen. Met deze vragen willen we te weten komen wat jij denkt over 'onderweg zijn'.
- 2) De blauwe vragenlijst mag je aan je mama of je papa geven om in te vullen. Dit zijn vragen over je gezin. We vragen ook wat jouw ouders vinden van kinderen in het verkeer.
- 3) Tenslotte vind je ook een dagboekje terug in deze enveloppe. Dit mag je samen met je mama of papa invullen. In het dagboekje moet je 2 dagen lang invullen waar je overal naartoe bent geweest, hoe, met wie, enzovoort. Kijk goed naar de datum bovenaan de vragenlijst, want daar staat precies op welke 2 dagen jij jouw dagboekje moet invullen. Dit kunnen andere dagen zijn dan bij je klasgenoten.

Alleen de onderzoekers zullen de vragenlijsten en het dagboekje lezen. Je moet ook nergens je naam of adres invullen.

Hoe moet je de vragen beantwoorden?

De manier waarop de vragen beantwoord moeten worden, is niet steeds dezelfde. Dit zijn de mogelijkheden:

- 1) Het juiste antwoord aangeven door het cijfer, dat voor het juiste antwoord staat, te omcirkelen
Bijvoorbeeld: Wat is de naam van de vader van Bart Simpson uit de tekenfilm 'The Simpsons'?
  1. George
  2. Homer
  3. Lucas
  4. Ned Flanders
  5. Barney
- 2) Als er een stippelijijn staat, mag je het antwoord zelf aanvullen als je dat kan
Bijvoorbeeld: wat is je lievelingskleur?
.....
- 3) Het passende antwoord aangeven door een kruisje te zetten in het vakje dat bij het juiste antwoord staat
Bijvoorbeeld: Welke dingen vind je leuk als je met de auto gebracht wordt naar je school of je vrije tijdsactiviteit? (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

MET DE AUTO GAAN IS LEUK, WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
Met de auto gaan is wel handig, zeker als je na school direct ergens anders naartoe moet gaan	☐	☐
Als je na school bijvoorbeeld naar de voetbal of de muziekles moet, kunnen al je spullen gewoon mee in de auto - dat is handig	☐	☐
Als het regent of sneeuwt, zit je lekker warm en droog in de auto	☐	☐

Waar dat nodig is, wordt per vraag nog eens duidelijk vermeld hoe je precies op die vraag moet antwoorden.

Als één of meerdere vragen je niet helemaal duidelijk zijn, mag je ons altijd contacteren via een e-mailtje naar volgend adres: ann.petermans@phlimburg.be

Wanneer beide vragenlijsten en het dagboekje ingevuld zijn, mag je ze in de enveloppe stoppen die bij deze vragenlijsten zit. In jouw klas staat een speciale doos om alles in te steken. Iemand van ons onderzoeksteam komt die doos volgende week ophalen.

Alvast bedankt dat je wil meewerken aan dit onderzoek, en veel succes bij het invullen van de vragen!

Veel groetjes,

De onderzoekers
(Provinciale Hogeschool Limburg, Universiteit Hasselt, Kind & Samenleving vzw, Langzaam Verkeer vzw)

A. Wie ben jij?

- 1) Ben je een:
1. Jongen
  2. Meisje
- 2) In welk jaar ben je geboren? .....
- 3) In welke klas zit je?
1. 5e leerjaar
  2. 6e leerjaar
  3. 1e middelbaar
  4. 2e middelbaar

B. Hoe kom jij naar school?

4) Hoe ben je deze week het vaakst naar school gegaan?
(Je mag slechts één antwoord omcirkelen)

1. Te voet
2. Te voet onder begeleiding (bv. begeleide rij)
3. Met de fiets
4. Met de fiets onder begeleiding (bv. fietspool)
5. Als autopassagier
6. Als passagier op brom- of snorfiets
7. Met de schoolbus
8. Met de lijnbus
9. Met de tram
10. Met de (pre)metro
11. Met de trein
12. Met rolschaatsen of skateboard
13. Met de step
14. Met ..... (vul hier het antwoord zelf aan als het juiste antwoord niet in dit lijstje staat)

5) Hoe zou je het liefste naar school gaan?
(Je mag slechts één antwoord omcirkelen)

1. Te voet
2. Te voet onder begeleiding (bv. begeleide rij)
3. Met de fiets
4. Met de fiets onder begeleiding (bv. fietspool)
5. Als autopassagier
6. Als passagier op brom- of snorfiets
7. Met de bus
8. Met de tram
9. Met de (pre)metro
10. Met de trein
11. Met rolschaatsen of skateboard
12. Met de step
13. Met ..... (vul hier het antwoord zelf aan als het juiste antwoord niet in dit lijstje staat)

6) ! Als je meestal naar school komt met het vervoermiddel waarmee je ook het liefste naar school komt, mag je meteen naar vraag 7. Deze vraag hoeft je dan niet in te vullen.

Waarom mag je niet altijd naar school gaan zoals jij dat het liefst zou willen?

.....
.....
.....
.....

7) Ben je deze week het vaakst alleen naar school gegaan, of samen met iemand anders? (Opgelet: bij deze vraag mag je één of meerdere cijfers omcirkelen)

1. alleen
2. samen met mama of papa
3. samen met een andere volwassene (bijvoorbeeld oma, opa, juf, meester...)
4. samen met een oudere broer(s) en / of zus(sen)
5. samen met een jongere broer(s) en / of zus(sen)
6. samen met vriend(in)(nen)

8) Zou je het liefste alleen naar school gaan, of samen met iemand anders erbij? (Opgelet: bij deze vraag mag je één of meerdere cijfers omcirkelen)

1. alleen
2. samen met mama of papa
3. samen met een andere volwassene (bijvoorbeeld oma, opa, juf, meester...)
4. samen met een oudere broer(s) en / of zus(sen)
5. samen met een jongere broer(s) en / of zus(sen)
6. samen met vriend(in)(nen)

9) Wie of wat bepaalt hoe jij naar school gaat?
 (Duid bij elke reden aan of je akkoord of niet akkoord bent door een kruisje te zetten in het vakje "dat is zo" of "nee, dat is niet zo")

REDENEN	DAT IS ZO	NEE, DAT IS NIET ZO
A. Mijn ouder(s) beslissen hoe ik naar school ga, ik mag zelf niet kiezen	☐	☐
B. Het weer: ik ga gewoonlijk te voet of met de fiets naar school, maar als het slecht weer is, word ik wel eens gebracht of ga ik met de bus	☐	☐
C. De ligging van de school: de school ligt ver van mijn thuis, dus kan ik niet te voet of met de fiets naar school gaan	☐	☐
D. Ik mag zelf kiezen hoe ik naar school ga, maar omdat er staan groepjes tieners in de buurt van de school staan ga ik liever niet te voet of met de fiets naar school	☐	☐
E. Als ik meteen na school te voet of met de fiets naar een vrije tijdsactiviteit moet, kom ik daar te laat aan	☐	☐
F. Als ik meteen na school te voet of met de fiets naar een vrije tijdsactiviteit moet, moet ik zelf al mijn spullen meezeulen	☐	☐
G. Mijn boekentas is veel te zwaar om naar school te dragen	☐	☐
H. Drukke van het verkeer op weg naar school	☐	☐

10) Heb je een fiets?

1. Ja
2. Nee

11) Heeft je school een fietsenstalling?

1. Ja
2. Nee

12) Heb je een Buzzy-Pazz? (= een bus- en tramabonnement van De Lijn)

1. Ja
2. Nee

13) Heb je een abonnement voor de (pre)metro of tram in Brussel (MIVB)?

1. Ja
2. Nee

14) Heb je een treinabonnement?

1. Ja
2. Nee

C. Hoe verplaats jij je in je vrije tijd?

15) Naar welke van de volgende plekken ga je vaak in je vrije tijd?
(Opgelet! Bij deze vraag mag je meerdere cijfers omcirkelen)

1. naar een winkelcentrum
2. naar een speelplein
3. naar een bos of park
4. naar winkels in de stad
5. naar de cinema
6. ik fiets, wandel, step,... gewoon wat rond
7. naar een café
8. naar vriend(inn)en thuis

16) Heb je een eigen GSM?

1. Ja
2. Nee (Ga naar vraag 19)

17) Heb je je GSM bij als je ergens naartoe gaat?

(Duid het juiste antwoord aan door het cijfer erlangs te omcirkelen - je mag maar één cijfer omcirkelen)

1. Ik heb mijn GSM altijd bij, ik neem hem overal mee naartoe
2. Ik heb mijn GSM meestal wel bij, ik neem hem dus niet overal mee naartoe, maar toch vaak
3. Ik heb mijn GSM meestal niet bij, ik laat hem meestal thuis
4. Ik heb mijn GSM nooit bij, ik laat hem altijd thuis

D) Te voet, met de fiets, de auto, de bus,...: wat vind jij leuk?

We hebben aan kinderen en jongeren van jullie leeftijd gevraagd wat ze leuk vinden als ze ergens naartoe onderweg zijn. We kregen heel wat antwoorden. Hieronder vragen we jou om aan te duiden welke van die redenen jij zélf ook belangrijk vindt als je op weg bent, en welke voor jou zelf niet zo belangrijk zijn.

18) Welke dingen vind je leuk als je te voet op weg bent naar je school of je vrije tijdsactiviteit?

(Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

TE VOET GAAN IS LEUK, WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
A. Je bent op weg zonder dat er een volwassene bij is	☐	☐
B. Je kan zelf kiezen langs welke weg je wandelt	☐	☐
C. Terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen (als het bijvoorbeeld sneeuwt, kan je sneeuwballen gooien)	☐	☐
D. Je ziet veel meer als je te voet op weg bent	☐	☐
E. Je kan onderweg babbelen met vrienden	☐	☐
F. Door te wandelen heb je lichaamsbeweging	☐	☐
G. Wandelen is gezond	☐	☐
H. Wandelen is beter voor het milieu	☐	☐
I. Het is goedkoper om te wandelen dan met de auto gebracht te worden	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het fijn vindt om te wandelen naar een bepaalde bestemming, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

19) Welke dingen vind je leuk als je met de fiets op weg bent naar je school of je vrije tijdsactiviteit? (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

MET DE FIETS GAAN IS LEUK, WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
A. Je bent op weg zonder een volwassene erbij	☐	☐
B. Je kan zelf kiezen langs welke weg je ergens heen fietst	☐	☐
C. Je voelt de wind door je haren, je ruikt het gras, je hoort de bomen ruisen, ...	☐	☐
D. Terwijl je onderweg bent, kan je ook nog allerlei andere dingen doen	☐	☐
E. Je ziet veel meer als je met de fiets op weg bent	☐	☐
F. Je kan onderweg babbelen met vrienden	☐	☐
G. Op de fiets kan je je eens helemaal uitleven	☐	☐
H. Door te fietsen heb je lichaamsbeweging	☐	☐
I. Fietsen is gezond	☐	☐
J. Fietsen gaat sneller dan wandelen	☐	☐
K. Fietsen is beter voor het milieu	☐	☐
L. Fietsen is gewoon leuk, je kan je gedachten vrij laten	☐	☐
M. Het is goedkoper om te fietsen dan met de auto gebracht te worden	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het fijn vindt om te fietsen naar een bepaalde bestemming, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

20) Welke dingen vind je leuk als je met de auto gebracht wordt naar je school of je vrije tijdsactiviteit?
 (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

MET DE AUTO GAAN IS LEUK, WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
A. Als je met de auto gebracht of opgehaald wordt, kan je onderweg gezellig babbelen	☐	☐
B. Er kunnen ook vrienden mee in de auto	☐	☐
C. Met de auto gaan is wel handig, zeker als je na school direct ergens anders naartoe moet gaan	☐	☐
D. Als je na school bijvoorbeeld naar de voetbal of de muziekles moet, kunnen al je spullen gewoon mee in de auto - dat is handig	☐	☐
E. Als het regent of sneeuwt, zit je lekker warm en droog in de auto	☐	☐
F. Als je met de auto gebracht wordt, ben je sneller op je bestemming	☐	☐
G. Als je met de auto gebracht wordt, kan je 's morgens langer uitslapen dan wanneer je met de fiets of te voet naar school moet	☐	☐
H. In de auto kan je naar muziek luisteren	☐	☐
I. Met de auto ergens naartoe gebracht worden is veel comfortabeler dan zelf te fietsen of te wandelen	☐	☐
J. Door het drukke verkeer is het veiliger om met de auto gebracht te worden	☐	☐
K. Als het buiten donker is, is het fijner om met de auto gebracht en opgehaald te worden	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het fijn vindt om met de auto gebracht en opgehaald te worden, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

21) Welke dingen vind je leuk als je naar school of naar je vrije tijdsactiviteit op weg bent met de lijnbus, tram, (pre)metro of trein?
(Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

MET DE LIJNBUS, TRAM, (PRE)METRO OF TREIN GAAN IS LEUK WANT...	DAT VIND IK OOK ERG LEUK	DAT MAAKT ME NIET ZOVEEL UIT
A. Je kan babbelen met je vrienden	☐	☐
B. Je hebt heel wat verantwoordelijkheid, je moet er zelf voor zorgen dat je de juiste bus, tram, metro of trein neemt	☐	☐
C. Je kan op je eentje ver weg gaan zonder dat je een volwassene nodig hebt	☐	☐
D. Op de bus, tram, trein of metro zegt niemand wat je moet doen: je kan lekker je eigen ding doen	☐	☐
E. Als het slecht weer is blijf je lekker droog	☐	☐
F. Je bent vrij, je kan al eens een bus, tram, metro of trein later nemen	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het fijn vindt om met de bus, tram, metro of trein ergens naartoe te gaan, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

E) Te voet, met de fiets, de auto, de bus, ...: wat vind jij NIET zo leuk?

We hebben aan kinderen en jongeren van jullie leeftijd ook gevraagd wat ze niet zo leuk vinden als ze ergens naartoe onderweg zijn. Sommige redenen vind jij zelf wellicht ook lastig of niet zo leuk, aan andere stoor je je misschien niet zoveel. Hieronder vragen we jou om aan te duiden welke van die redenen jij zelf ook belangrijk vindt, en welke voor jou zelf niet zo belangrijk zijn.

22) Welke dingen vind je **NIET zo leuk** als je **te voet of met de fiets** ergens naartoe gaat?
 (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

SOMS GA IK LIEVER NIET TE VOET OF MET DE FIETS, WANT...	DAT VIND IK OOK LASTIG	DAT STOORT ME NIET ECHT
A. Ik moet soms erg ver fietsen of stappen om op mijn bestemming te geraken	☐	☐
B. Op mijn route zijn er oudere tieners die roepen, flauwe opmerkingen maken, ...	☐	☐
C. Als het slecht weer is, is het niet zo leuk om te voet of met de fiets te gaan	☐	☐
D. Ik heb schrik om een ongeval te hebben	☐	☐
E. Als ik ergens naartoe moet fietsen of wandelen, ben ik vaak al moe vooraleer ik op mijn bestemming aankom	☐	☐
F. Ik heb geen fiets	☐	☐
G. De fietsenstalling op mijn school is niet veilig	☐	☐
H. Ik moet oversteken op een drukke weg waar er weinig zebrapaden zijn	☐	☐
I. Op weg naar school of naar mijn hobby zijn de fietspaden niet in orde - ik voel mij dan niet veilig	☐	☐
J. Ik heb schrik om onderweg aangevallen of ontvoerd te worden	☐	☐
wandelen gaat traag vooruit	☐	☐
K. Ik vind dat er te veel verkeer is, het is te druk op straat om alleen ergens naartoe te gaan	☐	☐
L. Ik wandel of fiets niet graag als het donker is en er geen volwassene bij me is	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het **NIET** fijn vindt om te voet of met de fiets ergens naartoe te gaan, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

23) Welke dingen vind je **NIET zo leuk** als je ergens met de auto naartoe gaat?
 (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

SOMS GA IK LIEVER NIET MET DE AUTO, WANT...	DAT VIND IK OOK LASTIG	DAT STOORT ME NIET ECHT
A. Als je veel met de auto rondrijdt, vervuיל je het milieu	☐	☐
B. In de auto kan je niet babbelen met je vrienden of vriendinnen	☐	☐
C. Met de auto kan je in de file staan	☐	☐
D. Als je met de auto wil gaan, moet je dat altijd vragen aan je ouders of andere volwassenen	☐	☐
E. Als je veel met de auto rondgereden wordt, heb je weinig lichaamsbeweging	☐	☐

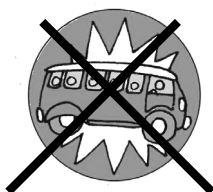
Als je nog andere redenen kent waarom je het NIET fijn vindt om met de auto ergens naartoe te gaan, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

24) Welke dingen vind je **NIET zo leuk** als je ergens naartoe gaat met de bus, tram, metro of trein?
 (Zet bij elke uitspraak een kruisje in het juiste vakje)

SOMS GA IK LIEVER NIET MET DE BUS, TRAM, METRO OF TREIN, WANT...	DAT VIND IK OOK LASTIG	DAT STOORT ME NIET ECHT
A. Het is meestal erg druk op een bus, tram, metro of trein, en dat heb ik niet graag	☐	☐
B. Op de bus, tram, metro of trein heb je geen privacy: je kan niet altijd de dingen doen die je op dat moment graag zou willen doen	☐	☐
C. Er zitten soms enge mensen op de bus, tram, metro of trein	☐	☐
D. Je hebt geld of een Buzzy-Pazz nodig om je te kunnen verplaatsen	☐	☐
E. Je kan met de bus in de file staan, en dan lang onderweg zijn	☐	☐
F. Je moet weten hoe het openbaar vervoer werkt: waar de haltes zijn, welke lijnen naar waar rijden, ...	☐	☐
G. Op de bus kan je gepest worden	☐	☐
H. De trein, tram of bus heeft soms vertraging en dan kom je te laat	☐	☐
I. Je kan de verkeerde trein nemen, of je kan je aansluiting met een andere trein missen	☐	☐
J. De trein wiebelt de hele tijd, ik heb schrik dat de trein zal ontsporen	☐	☐
K. De schoolbus doet er lang over	☐	☐

Als je nog andere redenen kent waarom je het NIET fijn vindt om met de bus, tram, metro of trein ergens naartoe te gaan, mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

F) Mijn ouders en ik

25) Ook je ouders beslissen mee over hoe je je mag of kan verplaatsen. Hieronder mag je bij elke uitspraak een kruisje zetten in het juiste vakje: "zo is dat bij ons ook", of "nee, dat is niet zo".

	DAT IS ZO	NEE, DAT IS NIET ZO
A. Mijn ouders vinden het verkeer veel te druk om mij alleen op pad te laten gaan	☐	☐
B. Ik mag niet alleen reizen met de bus, tram, metro of trein van mijn ouders	☐	☐
C. Als het donker is, mag ik van mijn ouders niet meer buiten	☐	☐
D. Mijn ouders vinden het gemakkelijker om mij samen met mijn broer(s) en/of zus(sen) ergens naartoe te brengen met de auto, in plaats van samen te voet of met de fiets te gaan	☐	☐
E. Thuis hebben wij geen auto	☐	☐
F. Mijn ouders vinden dat ik oud genoeg ben om alleen op weg te zijn naar verschillende plaatsen (te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer)	☐	☐

26) Moedigen je ouders je aan om:

(Zet elke keer een kruisje in het juiste vakje)

	JA	NEE
A. Te voet te gaan	☐	☐
B. Te fietsen	☐	☐
C. Met de lijnbus, tram of (pre)metro te gaan	☐	☐
D. Met de trein te gaan	☐	☐

27) Zijn je ouders steeds bereid om je met de auto ergens naartoe te brengen?

(Duid je antwoord aan door het juiste cijfer te omcirkelen - je mag slechts één cijfer omcirkelen)

1. Ja, altijd
2. Meestal wel
3. Meestal niet
4. Nee, nooit

G) Ongeval!

28) Heb je ooit zelf een ongeval meegemaakt?

1. Ja
2. Nee (Ga naar vraag 33)

29) Was dat een ongeval ...

(Zet elke keer een kruisje in het juiste vakje)

	JA	NEE
A. Met enkel schade aan het voertuig	☐	☐
B. Met één of meerdere gewonde(n)	☐	☐
C. Met één of meerdere dode(n)	☐	☐

30) Hoe was je toen onderweg?

1. Te voet
2. Met de fiets
3. Met een lijnbus
4. Met de schoolbus
5. Met de tram
6. Met de (pre)metro
7. Met de trein
8. Ik was onderweg met de auto
9. Als passagier op de motor, brom- of snorfiets
10. Met rolschaatsen of skateboard
11. Met de step
12. Met ..... (vul hier het antwoord zelf aan als het juiste antwoord niet in dit lijstje staat)

31) Was je toen alleen op weg, of samen met iemand anders?

1. Alleen
2. Zonder volwassenen, maar met vrienden, broer(s) of zus(sen)
3. Met mijn mama en/of papa
4. Met een andere volwassene

H) Alleen op weg???

32) Vind je jezelf groot genoeg om ergens alleen te voet naartoe te gaan?

1. Ja
2. Nee

33) Vind je jezelf groot genoeg om ergens alleen met de fiets naartoe te gaan?

1. Ja
2. Nee

34) Vind je jezelf groot genoeg om ergens alleen met de bus, tram of (pre)metro naartoe te gaan?

1. Ja
2. Nee

35) Vind je jezelf groot genoeg om ergens alleen met de trein naartoe te gaan?

1. Ja
2. Nee

36) Als ik alleen op weg ben, heb ik soms schrik:
(Omcirkel voor elke vraag het juiste antwoord)

A. Voor kruispunten of drukke wegen	JA	NEE
B. Voor groepjes jongeren	JA	NEE
C. Voor enge mensen	JA	NEE
D. Om te vallen	JA	NEE
E. Voor een technisch probleem met mijn fiets, skateboard, step, ...	JA	NEE
F. Voor gevaarlijke chauffeurs of andere weggebruikers	JA	NEE

I. Van de lagere naar de middelbare school

Deze vragen moeten enkel ingevuld worden door jongeren van 1^e en 2^e jaar secundair onderwijs. Kinderen van het 5e en 6e leerjaar mogen dadelijk naar de laatste vraag gaan.

37) Toen je nog in het zesde leerjaar zat, ging je toen op een andere manier naar school?

1. Ja (Ga naar de volgende vraag)
2. Nee (Ga naar vraag 42)

38) Op welke manier ging je toen het vaakst naar school?
(Je mag maar één vakje aankruisen)

1. Te voet
2. Te voet onder begeleiding (bv. de begeleide rij)
3. Met de fiets
4. Met de fiets onder begeleiding (fietspool)
5. Met de lijnbus
6. Met de schoolbus
7. Met de tram
8. Met de (pre)metro
9. Met de trein
10. Ik werd gebracht met de auto door ma of pa
11. Ik werd gebracht met de auto van iemand anders (bijvoorbeeld buurvrouw)
12. Ik werd gebracht met de motor, brom- of snorfiets
13. Met rolschaatsen of skateboard
14. Met de step
15. Met ..... (vul hier het antwoord zelf aan als het juiste antwoord niet in dit lijstje staat)

39) Kan je hieronder opschrijven waarom je toen op een andere manier naar school ging?

.....

.....

.....

.....

40) Hoe ging je toen het vaakst van huis naar school en terug?

(Duid je antwoord aan door een kruisje te zetten in het juiste vakje - je mag maar één vakje aankruisen)

1. alleen, zonder begeleiding
2. samen met mama of papa
3. samen met een andere volwassene (bijvoorbeeld oma, opa, ...)
4. samen met een oudere broer(s) en / of zus(sen)
5. samen met een jongere broer(s) en / of zus(sen)
6. samen met vriend(in)(nen)

J. Als je ons nog graag iets wil vertellen over het verkeer of over 'onderweg zijn', dan mag je dat hier opschrijven

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HEEL ERG BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING!

10.3. Oudervragenlijst

Geachte mevrouw, geachte heer,

Bijna elke dag zijn we allen onderweg, van thuis naar het werk, naar vrienden, naar familie, noem maar op. Heel wat mensen brengen ook dagelijks hun kinderen naar school. Maar toch vroegen wij ons af: hoe gaan de meeste kinderen nu eigenlijk naar school? Mogen zij alleen naar school gaan? Of samen met vrienden? Ook buiten schooltijd is het niet duidelijk op welke manier de meeste kinderen van 10 tot 13 jaar zich verplaatsen van de ene plaats naar de andere: doen ze dat meestal te voet, met de fiets, met de auto?

Tot nu toe kent eigenlijk niemand het antwoord op die vragen. In opdracht van de Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid zijn vzw Kind & Samenleving, vzw Langzaam Verkeer, het Universiteit Hasselt en de Provinciale Hogeschool Limburg begin 2004 dan ook van start gegaan met een onderzoek betreffende de vervoersafhankelijkheid en –autonomie van kinderen van 10 tot 13 jaar. Het onderzoek wil de ervaringen, visies en verwachtingen van kinderen inzake hun mobiliteit leren begrijpen. Bovendien wil het project de mobiliteit van kinderen, en hun autonomie of afhankelijkheid van volwassenen daarin, in kaart brengen. Tenslotte wil het onderzoek ook de inbreng van kinderen en hun eigen perspectief in lokale mobiliteitsprojecten vergroten. We vonden het belangrijk om de visie van ouders hierin te leren kennen.

Het volledige project verloopt in 4 fasen, en de eerste 2 fasen (een literatuurstudie en een kwalitatief onderzoek) zijn reeds afgerond. De resultaten hiervan zijn terug te vinden op de website van vzw Kind & Samenleving (www.k-s.be). Het invullen van de vragenlijsten en het dagboekje, dat uw kind mee naar huis heeft gebracht, gebeurt in het kader van de 3de fase van het onderzoek.

Wat vragen wij van u?

Hierbij vindt u een vragenlijst, die vragen bevat over het gezin, en vragen die nagaan wat u vindt van kinderen in het verkeer. Wij zouden u willen verzoeken om elke vraag steeds goed te lezen voor u deze beantwoordt, en de vragenlijst zo volledig mogelijk en waarheidsgetrouw in te vullen. Als u alle vragen heeft beantwoord, dan kan u de vragenlijst, samen met het dagboekje en de vragenlijst die uw kind heeft ingevuld, terug in de enveloppe steken en die dichtmaken. In de klas van uw kind staat een doos waarin deze enveloppe gestopt moet worden – wij komen die doos dan zo snel mogelijk ophalen in de klas.

Hoe invullen?

De manier waarop de vragen beantwoord moeten worden, is niet steeds dezelfde. Dit zijn de mogelijkheden:

Het juiste antwoord aangeven door het cijfer, dat voor het juiste antwoord staat, te omcirkelen

Bijvoorbeeld: Wie van volgende personen is omroepster bij VRT?

1. Els Tibau
2. Francesca Vanthielen
3. Ann Van Elsen
4. Andrea Croonenberghs
5. Lynn Wesenbeek

- 2) Als er een stippellijn vermeld staat: het antwoord zelf aanvullen als dat kan

Bijvoorbeeld: wat is de hoofdstad van België?

.....

- 3) Het passende antwoord aangeven door een kruisje te zetten in het vakje dat bij het juiste antwoord staat

Bijvoorbeeld: Hieronder staan een aantal redenen die van invloed kunnen zijn voor de manier waarop uw kind naar school gaat. Duid aan hoe belangrijk, niet belangrijk / niet onbelangrijk of onbelangrijk elke reden voor u is door een kruisje te zetten in het betreffende vakje.

	BELANGRIJK	NIET BELANGRIJK, NIET ONBELANGRIJK	ONBELANGRIJK
A. De weersomstandigheden	☐	☐	☐
B. De leeftijd van het kind	☐	☐	☐
C. De beschikbare tijd van de persoon die het kind brengt of ophaalt	☐	☐	☐
D. Verkeersveiligheid	☐	☐	☐

Waar dat nodig is, wordt per vraag nog eens duidelijk vermeld hoe u precies op die vraag moet antwoorden.

Als één of meerdere vragen u niet helemaal duidelijk zijn, kan u ons altijd contacteren via een e-mail naar volgend adres: ann.petermans@phlimburg.be.

De gegevens die wij u vragen, zijn uitsluitend bestemd voor het maken van statistieken. De gegevens die u ons verstrekt, zullen met andere woorden strikt vertrouwelijk worden behandeld. Alle data worden anoniem verwerkt, en zij zullen vanzelfsprekend niet voor andere dan statistische doeleinden worden gebruikt.

Wij danken u alvast heel hartelijk voor uw medewerking aan dit onderzoek!

Met vriendelijke groeten,

Het onderzoeksteam

VRAGENLIJST OUDERS

Met deze vragenlijst willen we gegevens verzamelen over het gezin / de thuissituatie van het kind, en de opinies van zijn / haar belangrijkste opvoeder(s), die invloed kunnen hebben op de mobiliteit van het kind.

A) Algemene vragen

Hierna volgen er een aantal vragen waarmee we gegevens willen verzamelen over uw gezins- en werksituatie.

1) Wat is de postcode van de gemeente waar u woont?

--	--	--	--

2) Burgerlijke staat

1. Gehuwd
2. Samenwonend (= als zodanig geregistreerd in het bevolkingsregister van de stad of gemeente waar u woont)
3. Gescheiden
4. Weduwe / Weduwnaar
5. Ongehuwd

3) Deze vragenlijst wordt ingevuld door:

1. Het gezinshoofd
2. De partner van het gezinshoofd
3. Iemand anders, namelijk: .....

4) Wilt u onderstaande vragen voor uzelf en – indien van toepassing – uw partner invullen (in geval van echtscheiding volstaat het dat de vragenlijst wordt ingevuld door 1 van de gezinnen):

	GEZINSHOOFD	PARTNER GEZINSHOOFD
A. Geboortejaar	.....	.....
B. Geslacht	1. Man 2. Vrouw	1. Man 2. Vrouw
C. Relatie met het kind dat de vragenlijst mee naar huis bracht	1. Vader 2. Moeder 3. Andere:	1. Vader 2. Moeder 3. Andere: .....
D. Wat is het hoogst behaalde diploma of getuigschrift van u en uw partner?	1. Geen 2. Lager onderwijs 3. Lager middelbaar onderwijs 4. Hoger middelbaar onderwijs 5. Hoger niet-universitair onderwijs 6. Universitair onderwijs	1. Geen 2. Lager onderwijs 3. Lager middelbaar onderwijs 4. Hoger middelbaar onderwijs 5. Hoger niet-universitair onderwijs 6. Universitair onderwijs

	GEZINSHOOFD	PARTNER GEZINSHOOFD
E. U bent momenteel (<i>indien meerdere beroepen: statuut van uw hoofdberoep</i>) (Indien zowel u als uw partner momenteel 1, 2, 3, 4, 5 of 6 bent: ga naar vraag K in deze kolom)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Student 2. Uitsluitend werkzaam in eigen huishouden 3. Werkloos 4. Gepensioneerd 5. Arbeidsongeschikt 6. Andere, niet beroepsactief, namelijk: ..... 7. Arbeider 8. Bediende (geen kader) 9. Bediende (kader) 10. Vrij beroep 11. Zelfstandige 12. Andere, wel beroepsactief, namelijk: 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Student 2. Uitsluitend werkzaam in eigen huishouden 3. Werkloos 4. Gepensioneerd 5. Arbeidsongeschikt 6. Andere, niet beroepsactief, namelijk: ..... 7. Arbeider 8. Bediende (geen kader) 9. Bediende (kader) 10. Vrij beroep 11. Zelfstandige 12. Andere, wel beroepsactief, namelijk: .....
F. U werkt:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deeltijds 2. Voltijds 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deeltijds 2. Voltijds
G. U heeft:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dagelijks dezelfde werkuren, door uw werkgever bepaald 2. Dagelijks dezelfde werkuren, door uzelf bepaald 3. Geregeld verschillende werkuren, door uw werkgever bepaald (bijvoorbeeld overuren) 4. Geregeld verschillende werkuren, door uzelf bepaald 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dagelijks dezelfde werkuren, door uw werkgever bepaald 2. Dagelijks dezelfde werkuren, door uzelf bepaald 3. Geregeld verschillende werkuren, door uw werkgever bepaald (bijvoorbeeld overuren) 4. Geregeld verschillende werkuren, door uzelf bepaald
H. Op welke wijze gaat u het vaakst naar uw werk? <i>Gelieve de hoofdvervoerswijze aan te duiden:</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met de auto, als bestuurder 2. Met de auto, als passagier 3. Met de trein 4. Met de tram 5. Met de (pre)metro 6. Met bedrijfsvervoer 7. Met de lijnbus 8. Met de brom- of snorfiets 9. Met de motor 10. Met de fiets 11. Te voet 12. Andere, namelijk: 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Met de auto, als bestuurder 2. Met de auto, als passagier 3. Met de trein 4. Met de tram 5. Met de (pre)metro 6. Met bedrijfsvervoer 7. Met de lijnbus 8. Met de brom- of snorfiets 9. Met de motor 10. Te voet 11. Andere, namelijk: .....
I. Brengt u uw kind(eren) naar school (of naar de voorschoolse opvang) op weg van huis naar uw werk?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nee 2. Ja, dagelijks 3. Ja, meerdere keren per week 4. Ja, één keer per week 5. Ja, een paar keer per maand 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nee 2. Ja, dagelijks 3. Ja, meerdere keren per week 4. Ja, één keer per week 5. Ja, een paar keer per maand
J. Haalt u uw kind(eren) op van school (of van de naschoolse opvang) op weg van uw werk naar huis?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nee 2. Ja, dagelijks 3. Ja, meerdere keren per week 4. Ja, één keer per week 5. Ja, een paar keer per maand 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nee 2. Ja, dagelijks 3. Ja, meerdere keren per week 4. Ja, één keer per week 5. Ja, een paar keer per maand
K. Bent u in het bezit van een rijbewijs om een personenwagen te besturen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nee 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nee

5) Hoeveel bedraagt gemiddeld het huidige totale inkomen per maand van uw huishouden? (Met een huishouden bedoelen we alle personen die officieel op uw adres wonen)

Het totale inkomen van een huishouden bestaat uit:

- Alle netto-lonen en wedden (zowel voor hoofd- als bijberoep), en de netto-bedrijfsinkomens voor zelfstandigen
- Alle sociale uitkeringen zoals werkloosheidsvergoeding, pensioenen, uitkeringen voor invaliditeit, arbeidsongeschiktheid en –ongevallen, bestaansminimum en OCMW-steun
- Bijkomende inkomsten zoals lijfrenten, interesten, huuropbrengsten, dividenden en meerwaarden

De **som** van al deze inkomsten voor **alle** personen in uw huishouden is het **totale inkomen**. Alimentatie- of kindergeld hoeft u dus NIET mee te rekenen.

Ons totale inkomen =
(Omcirkel het voor u correcte antwoord)

1. 0 – 750 € per maand
2. 751 – 1875 € per maand
3. 1876 – 3125 € per maand
4. 3126 – 5000 € per maand
5. meer dan 5000 € per maand

B) Kind dat de enquête mee naar huis bracht

6) Zou u in onderstaande tabel voor al uw kinderen hun geslacht en geboortjaar willen invullen? (Jongen = J, Meisje = M)

	Kind 1	Kind 2	Kind 3	Kind 4	Kind 5	Kind 6	Kind 7	Kind 8
Geslacht	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M	1. J 2. M
Geboortejaar	...	...	...	...	...	...	...	...

7) Plaats van het kind in het gezin: het kind, dat de enquête mee naar huis bracht, is het .....^e (rang) kind op het totaal aantal kinderen in ons gezin (duid het kind goed aan in bovenstaande tabel)

8) Wat was of waren voor u belangrijke reden(en) om te kiezen voor de school waar uw kind momenteel naartoe gaat? (Duid per stelling aan of u de betreffende reden belangrijk vindt, onbelangrijk, of niet belangrijk maar ook niet onbelangrijk, door een kruisje te zetten in het betreffende vakje)

STELLINGEN	BELANGRIJK	NIET BELANGRIJK, NIET ONBELANGRIJK	ONBELANGRIJK
A. Afstand van huis naar school	☐	☐	☐
B. Kwaliteit van het onderwijs op de betreffende school	☐	☐	☐
C. De verkeersveiligheid van de route naar school	☐	☐	☐
D. De verkeersveiligheid in de buurt van de school	☐	☐	☐
E. De "sociale veiligheid" in de buurt van de school	☐	☐	☐
F. De grootte van de school	☐	☐	☐
G. Geloofsovertuiging	☐	☐	☐
H. Overtuiging betreffende soort onderwijs	☐	☐	☐
I. (Bijna) alle kinderen uit de buurt gaan naar betreffende school	☐	☐	☐

Als u nog andere redenen had om te kiezen voor de school waar uw kind momenteel naartoe gaat, mag u die hier opschrijven: .....

.....
.....

9) Verblijft uw kind tijdens de schoolweek:

1. Thuis (= in het gezin waar het kind woont)
2. Op internaat
3. Elders, namelijk .....

10) Gaat uw kind naar de voorschoolse opvang:

1. (Bijna) altijd
2. Een aantal keer per week
3. Af en toe (= een aantal keer per maand)
4. (Bijna) nooit

11) Gaat uw kind naar de naschoolse opvang of studie:

1. (Bijna) altijd
2. Een aantal keer per week
3. Af en toe (= een aantal keer per maand)
4. (Bijna) nooit

Schoolverplaatsingen

12) Hieronder staan een aantal redenen die van invloed kunnen zijn voor de manier waarop uw kind naar school gaat. Duid aan hoe belangrijk, niet belangrijk/ niet onbelangrijk of onbelangrijk elke reden voor u is door een kruisje te zetten in het betreffende vakje.

	BELANGRIJK	NIET BELANGRIJK, NIET ONBELANGRIJK	ONBELANGRIJK
A. De weersomstandigheden	☐	☐	☐
B. De leeftijd van het kind	☐	☐	☐
C. De werkuren van de persoon die het kind brengt en haalt	☐	☐	☐
D. Verkeersveiligheid	☐	☐	☐
E. Ligging van de school	☐	☐	☐
F. Sociale veiligheid	☐	☐	☐
G. Nadat het kind naar school is gebracht of opgehaald, is er meteen een andere uitstap met de wagen gepland voor de begeleider van het kind	☐	☐	☐
H. Na schooltijd moeten de kinderen soms ergens naartoe	☐	☐	☐
I. Het is fijn om samen met de kinderen in de auto te zitten en rond te rijden. Dan is er tijd om eens gezellig te babbelen	☐	☐	☐
J. Het bezitten van een fiets	☐	☐	☐
K. Kwaliteit fietsenstalling op school	☐	☐	☐
L. De kostprijs	☐	☐	☐

Als u nog andere redenen kent, mag u die hier opschrijven, en aangeven of u die belangrijk, onbelangrijk, of niet belangrijk/niet onbelangrijk vindt: .....

.....

.....

13) Is de wijze, waarop uw kind momenteel naar school gaat, ook de manier waarop u het liefst zou hebben dat uw kind naar school gaat?

- Ja (Ga naar vraag 15)
- Nee, ik zou liever hebben dat het kind op een andere wijze van en naar school zou gaan, met name: *(omcirkel het juiste antwoord – er is slechts 1 antwoord mogelijk)*

1. Te voet
2. Te voet onder begeleiding van een andere volwassene (bv. een begeleide rij)
3. Met de fiets
4. Met de fiets onder begeleiding van een andere volwassene (fietspool)
5. Als autopassagier
6. Al carpoolend
7. Als passagier op brom- of snorfiets
8. Met de schoolbus
9. Met de lijnbus
10. Met de tram
11. Met de (pre)metro
12. Met de trein
13. Met rolschaatsen of skateboard
14. Met de step
15. Met ..... *(vul hier het antwoord zelf aan als uw antwoord niet in dit lijstje staat)*

14) Waarom is er een verschil tussen de manier waarop het kind momenteel van en naar school gaat, en de manier waarop u het liefst zou hebben dat het kind van en naar school gaat?

.....

.....

.....

.....

15) Moedigt u bij uw kind het gebruik van andere vervoermiddelen aan, andere dan degene waarmee zij nu het vaakst van en naar school gaan?

1. Ja
2. Nee (Ga naar vraag 17)

16) Van welke vervoermiddelen stimuleert u het gebruik?
(Er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

☐	A. Te voet
☐	B. Fiets
☐	C. Schoolbus
☐	D. Lijnbus
☐	E. Tram
☐	F. (Pre)metro
☐	G. Trein
☐	H. Auto
☐	I. Rolschaatsen of skateboard
☐	J. Step
☐	K. Andere, namelijk: .....

17) Hoe ver woont uw kind, dat de enquête mee naar huis bracht, van school?

	BELANGRIJK	NIET BELANGRIJK, NIET ONBELANGRIJK	ONBELANGRIJK
A. De weersomstandigheden	☐	☐	☐
B. De leeftijd van het kind	☐	☐	☐
C. De beschikbare tijd van de persoon die het kind brengt en haalt	☐	☐	☐
D. Verkeersveiligheid	☐	☐	☐
E. Ligging van de plaats waar de activiteit georganiseerd wordt	☐	☐	☐
F. Sociale veiligheid	☐	☐	☐
G. Nadat het kind naar de activiteit is gebracht of terug is opgehaald, is er meteen een andere uitstap met de wagen gepland voor de begeleider van het kind	☐	☐	☐
H. Na afloop van de ene activiteit moeten de kinderen soms naar een andere activiteit	☐	☐	☐
I. Het is fijn me samen met de kinderen te verplaatsen. Dan is er tijd om eens gezellig te babbelen	☐	☐	☐
J. Het bezitten van een fiets	☐	☐	☐
K. Kwaliteit fietsenstalling op plaats waar activiteit georganiseerd wordt	☐	☐	☐
L. Het feit of het donker is wanneer het kind zich wil verplaatsen	☐	☐	☐

1. Minder dan 1 km
2. 1 – 1,9 km
3. 2 – 2,9 km
4. 3 – 3,9 km
5. 4 – 4,9 km
6. 5 – 10 km
7. 10,1 – 20 km
8. Meer dan 20 km

Vrije Tijds-verplaatsingen

18) Georganiseerde activiteiten buitenshuis (= cursussen & lessen, bijvoorbeeld muziekschool, tekenacademie, dictie, sportclubs, jeugdbeweging, ...)

- Hoeveel keer per week neemt uw kind, dat de enquête mee naar huis bracht, buiten de schooluren tijdens een "gewone" SCHOOLWEEK (met andere woorden: van maandag tot en met vrijdag) deel aan georganiseerde activiteiten buitenshuis?
.....

- Hoeveel keer per week neemt uw kind, dat de enquête mee naar huis bracht, in het WEEKEND (met andere woorden: op zaterdag en / of zondag) deel aan georganiseerde activiteiten buitenshuis? .....

19) "Vrije" activiteiten buitenshuis (bijvoorbeeld naar de film gaan, gaan spelen bij vrienden, ...)

- Hoeveel keer per week neemt uw kind, dat de enquête mee naar huis bracht, buiten de schooluren tijdens een "gewone" SCHOOLWEEK (met andere woorden: van maandag tot en met vrijdag) deel aan vrije activiteiten buitenshuis? .....

- Hoeveel keer per week neemt uw kind, dat de enquête mee naar huis bracht, in het WEEKEND (met andere woorden: op zaterdag en / of zondag) deel aan vrije activiteiten buitenshuis? .....

20) Hieronder staan een aantal redenen die van invloed kunnen zijn voor de manier waarop uw kind naar zijn of haar activiteiten buitenshuis gaat. Duid aan hoe belangrijk, niet belangrijk / niet onbelangrijk of onbelangrijk elke reden voor u is door een kruisje te zetten in het betreffende vakje.

Als u nog andere redenen kent, mag u die hier opschrijven, en aangeven of u die belangrijk, niet belangrijk/niet onbelangrijk, of onbelangrijk vindt: .....

.....

.....

Overige kenmerken van het gezin waar het kind woont (in geval van echtscheiding: 1 van de gezinnen)

21) Uw woning ligt: (er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. In een stad, binnen de bebouwde kom
2. In een stad, buiten de bebouwde kom
3. In een dorp, binnen de bebouwde kom
4. In een dorp, buiten de bebouwde kom

22) Geef voor elk vervoermiddel, ongeacht of u het gebruikt of niet, de afstand aan van uw thuisadres tot de dichtstbijzijnde halte of het dichtstbijzijnde station - geef de afstand langs de KORTSTE weg.
(Omcirkel het juiste cijfer, één antwoord mogelijk per vervoermiddel)

	Halte lijnbus	Station of halte trein	Tramhalte	(Pre)Metrohalte
Afstand	1. 0 - 249 m	1. 0 - 249 m	1. 0 - 249 m	1. 0 - 249 m
	2. 250 - 499 m	2. 250 - 499 m	2. 250 - 499 m	2. 250 - 499 m
	3. 500 - 999 m	3. 500 - 999 m	3. 500 - 999 m	3. 500 - 999 m
	4. 1 km - 1,999 m	4. 1 km - 1,999 m	4. 1 km - 1,999 m	4. 1 km - 1,999 m
	5. 2 km - 5 km	5. 2 km - 5 km	5. 2 km - 5 km	5. 2 km - 5 km
	6. meer dan 5 km	6. meer dan 5 km	6. meer dan 5 km	6. meer dan 5 km
	7. weet niet	7. weet niet	7. weet niet	7. weet niet
	8. niet van toep.	8. niet van toep.	8. niet van toep.	8. niet van toep.

23) Deze vraag gaat over de voertuigen (fiets(en), auto('s), motor(s), brom- of snorfiets(en), ...) die uw huishouden op dit ogenblik ter beschikking heeft. We zijn geïnteresseerd in het aantal voertuigen dat uw huishouden ter beschikking heeft voor privé-gebruik, dus ook firmawagens tellen mee, op voorwaarde dat u die buiten het werk mag gebruiken.

Voertuigen	Aantal
A. Fiets(en)	
B. Step	
C. Bromfiets(en)	
D. Snorfiets(en)	
E. Motor(s)	
F. Auto('s)	
G. Bestelwagen(s)	

Als uw huishouden nog andere voertuigen in haar bezit heeft, die niet in dit tabelletje opgenomen werden, mag u ze hier opschrijven en het aantal dat u daarvan bezit, erbij vermelden:

.....

.....

.....

24) Is (één van) uw kind(eren) ooit betrokken geweest in een verkeersongeval?

1. Ja
2. Nee (Ga naar vraag 26)

25) Was dat een ongeval...

(Duid voor elke stelling het juiste antwoord aan door een kruisje te zetten in het betreffende vakje)

	JA	NEE
A. Met enkel schade aan het voertuig	☐	☐
B. Met één of meerdere gewonde(n)	☐	☐
C. Met één of meerdere dode(n)	☐	☐

Feiten, meningen en houdingen van de belangrijkste opvoeders van het kind

26) Is het kind (dat de vragenlijst mee naar huis bracht):

(duid per vraag aan of het kind dat al eens gedaan heeft, alleen of samen met iemand anders – uiteraard moet u enkel die vakjes aankruisen die voor uw kind van toepassing zijn)

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jonger broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Is het kind al eens te voet ergens naartoe gegaan:	A. in dezelfde straat	☐	☐	☐	☐
	B. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	C. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	D. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	E. Het kind is nog nooit te voet ergens naartoe gegaan	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Is het kind al eens ergens naartoe gefietst:	A. in dezelfde straat	☐	☐	☐	☐
	B. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	C. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	D. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	E. Het kind is nog nooit ergens naartoe gefietst	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Is het kind al eens met de bus, tram of (pre)metro ergens naartoe gegaan:	A. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	B. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	C. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	D. Het kind is nog nooit ergens naartoe gegaan met de bus, tram of (pre)metro	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Is het kind al eens met de trein ergens naartoe gegaan:	A. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	B. Het kind is nog nooit met de trein ergens naartoe gegaan	☐	☐	☐	☐

27) Mag het kind (dat de vragenlijst mee naar huis bracht):
 (duid per vraag aan of het kind dat al eens gedaan heeft, alleen of samen met iemand anders – uiteraard moet u enkel die vakjes aankruisen die voor uw kind van toepassing zijn)

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Mag het kind <u>te voet</u> ergens naartoe gaan:	A. in dezelfde straat	☐	☐	☐	☐
	B. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	C. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	D. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	E. Het kind is nog nooit te voet ergens naartoe mogen gaan	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en/of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Mag het kind ergens naartoe <u>fietsen</u> :	A. in dezelfde straat	☐	☐	☐	☐
	B. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	C. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	D. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	E. Het kind is nog nooit ergens naartoe mogen fietsen	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Mag het kind <u>met de bus, tram of (pre)metro</u> ergens naartoe gaan:	A. een paar straten verderop	☐	☐	☐	☐
	B. naar de andere kant van het dorp of stad	☐	☐	☐	☐
	C. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	D. Het kind is nog nooit ergens naartoe mogen gaan met de bus, tram of (pre)metro	☐	☐	☐	☐

		Met een oudere broer en / of zus	Met een jongere broer en / of zus	Met een vriend(in)	Alleen
Mag het kind <u>met de trein</u> ergens naartoe gaan:	A. naar een ander dorp of andere stad	☐	☐	☐	☐
	B. Het kind is nog nooit met de trein ergens naartoe mogen gaan	☐	☐	☐	☐

28) Indien uw kind ergens alleen naartoe wil en mag gaan, vindt u het dan belangrijk om te weten:
 (Hieronder sommen we een aantal situaties op. Zou u voor elk van de situaties op de schaal willen aangeven hoe belangrijk u het vindt om te weten waar uw kind op dat moment mee bezig is? Omcirkel hiervoor per situatie het juiste cijfer – per situatie is er maar 1 cijfer mogelijk)

	volstrekt onbelangrijk	onbelangrijk	niet belangrijk, niet onbelangrijk	belangrijk	uiterst belangrijk
A. Waar hij of zij is	<input type="text" value="1."/>	<input type="text" value="2."/>	<input type="text" value="3."/>	<input type="text" value="4."/>	<input type="text" value="5."/>
B. Hoe hij of zij daar naartoe gaat	<input type="text" value="1."/>	<input type="text" value="2."/>	<input type="text" value="3."/>	<input type="text" value="4."/>	<input type="text" value="5."/>
C. Wanneer hij of zij daar aankomt	<input type="text" value="1."/>	<input type="text" value="2."/>	<input type="text" value="3."/>	<input type="text" value="4."/>	<input type="text" value="5."/>
D. Hoelang hij of zij daar is	<input type="text" value="1."/>	<input type="text" value="2."/>	<input type="text" value="3."/>	<input type="text" value="4."/>	<input type="text" value="5."/>
E. Wanneer hij of zij daar vertrekt	<input type="text" value="1."/>	<input type="text" value="2."/>	<input type="text" value="3."/>	<input type="text" value="4."/>	<input type="text" value="5."/>

F. Hoe hij of zij naar huis komt

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

G. Wanneer hij of zij thuis komt

1.	2.	3.	4.	5.
----	----	----	----	----

29) Indien uw kind ergens naartoe wil gaan, spreekt hij of zij dit dan op voorhand met u af?

- 1. Altijd
- 2. Meestal
- 3. Soms
- 4. Nooit

30) Indien uw kind ergens naartoe wil gaan, en het is niet op voorhand afgesproken met u, laat uw kind dan een berichtje achter voor u (bijvoorbeeld een briefje op de kast)?

- 1. Altijd
- 2. Meestal
- 3. Soms
- 4. Nooit

31) Gaat hij of zij soms gewoon weg, zonder u op de hoogte te brengen?

- 1. Altijd
- 2. Meestal
- 3. Soms
- 4. Nooit

32) Als u ons nog graag iets wil vertellen over mobiliteit of over verkeer, of als u nog opmerkingen heeft, dan mag u dat hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HEEL ERG BEDANKT VOOR DE MEDEWERKING!

10.4. Dagboekje

Verplaatsingsdagboekje

Hallo,

Wist je dat je, elke keer als jij bij je thuis naar buiten gaat, een "verplaatsing" maakt? Meestal ga je enkel bij je huis weg om ergens naartoe te gaan, maar ook zomaar een fietstocht maken, zomaar een beetje rolschaatsen in de buurt (zonder een specifieke bestemming) zijn voorbeelden van een "verplaatsing".

Als je op weg bent naar een bepaalde plaats, en je gaat onderweg nog even ergens anders naartoe, doe je verschillende verplaatsingen. Bijvoorbeeld: je fietst van school naar huis, en onderweg naar huis stop je even bij de snoepwinkel: dan maak je 2 verplaatsingen, namelijk:

- eerst ga je van school naar de snoepwinkel
- daarna ga je van de snoepwinkel naar huis

We zouden graag willen dat jij in dit dagboekje **gedurende 2 dagen** opschrijft waar je overal naartoe bent geweest, hoe je daar naartoe bent gegaan, met wie, enzovoort. Je mag aan mama of papa vragen dat zij je helpen bij het invullen van het dagboekje. Het is belangrijk dat je goed kijkt naar de data die hieronder vermeld worden: op die 2 dagen moet jij namelijk jouw dagboekje invullen.

De invuldagen voor jouw dagboekje zijn:

en

De manier waarop de vragen in het dagboekje beantwoord moeten worden, is niet steeds dezelfde. Dit zijn de mogelijkheden:

1. Als er een aantal antwoorden onder elkaar staan: omcirkel het cijfer dat voor het volgens jou correcte antwoord staat

Bijvoorbeeld: welk van onderstaande personen is presentator bij Ketnet? *(er is slechts 1 antwoord mogelijk)*

1. Sofie Van Moll
2. Andrea Croonenberghs
3. Luc Appermont
4. Koen Wauters
5. Kelly Pfaff

- Als er een stippelijijn staat: indien mogelijk, het antwoord zelf aanvullen

Bijvoorbeeld: Hoe heet de Koning van België? .....

Als één of meerdere vragen je niet helemaal duidelijk zijn, mag je ons altijd contacteren door een e-mailtje te sturen naar volgend adres: ann.petermans@phlimburg.be of door even te bellen naar het volgende telefoonnummer: 011/24.92.13 (tussen 8u en 17u).

Wanneer de 2 vragenlijsten en het dagboekje ingevuld zijn, mag je alles terug in de bruine enveloppe stoppen. In jouw klas staat een speciale doos om alles in te steken, en die doos wordt volgende week opgehaald door iemand van ons onderzoeksteam.

Alvast bedankt dat je wil meewerken aan dit onderzoek, en veel succes bij het invullen van het dagboekje!

Veel groetjes,

De onderzoekers
(Provinciale Hogeschool Limburg, Universiteit Hasselt, Kind & Samenleving vzw, Langzaam Verkeer vzw)

INVULDAG 1

1. Ben je op DAG 1 ergens naartoe geweest?

1. Ja
2. Nee

2. Als je op DAG 1 nergens naartoe bent geweest, waarom was dat dan?

.....
.....
.....
.....
.....

! Als je nergens naartoe bent gegaan op DAG 1, ga dan nu naar pagina 11.

3. Waar was je op DAG 1 toen je opstond? (omcirkel het juiste antwoord)

1. Ik was thuis
2. Ik was ergens anders

A. 1^e verplaatsing

1. Noteer hieronder waar jij op DAG 1 eerst naartoe bent gegaan:

Ik ben op DAG 1 eerst: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

B. 2^e verplaatsing

1. Na mijn eerste verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een tweede verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: *(omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)*

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? *(Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)*

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? *(Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)*

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? *(er zijn meerdere antwoorden mogelijk)*

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? *(Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)*

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

C. 3^e verplaatsing

1. Na mijn tweede verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een derde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

D. 4^e verplaatsing

1. Na mijn derde verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een vierde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

- Naar school gegaan
- Gaan winkelen, boodschappen doen
- Naar huis gegaan
- Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
- Bij iemand thuis gaan spelen
- Wat wandelen, rondrijden, ...
- Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
- Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:

.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

- ..... Te voet
- ..... Met de fiets
- ..... Met de brom- of snorfiets
- ..... Als autopassagier
- ..... Met de schoolbus
- ..... Met de lijnbus
- ..... Met de tram
- ..... Met de (pre)metro
- ..... Met de trein
- ..... Met skateboard of rolschaatsen
- ..... Met de step
- ..... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

E. 5^e verplaatsing

1. Na mijn vierde verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een vijfde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

- Naar school gegaan
- Gaan winkelen, boodschappen doen
- Naar huis gegaan
- Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
- Bij iemand thuis gaan spelen
- Wat wandelen, rondrijden, ...
- Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
- Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:

.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

- 1. .... Te voet
- 2. .... Met de fiets
- 3. .... Met de brom- of snorfiets
- 4. .... Als autopassagier
- 5. .... Met de schoolbus
- 6. .... Met de lijnbus
- 7. .... Met de tram
- 8. .... Met de (pre)metro
- 9. .... Met de trein
- 10. .... Met skateboard of rolschaatsen
- 11. .... Met de step
- 12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- 1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
- 2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
- 3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
- 4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
- 5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
- 6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

- 1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
- 2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

F. 6^e verplaatsing

1. Na mijn vijfde verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een zesde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik ben daar alleen naartoe gegaan
- Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

6. 7^e verplaatsing

1. Na mijn zesde verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een zevende verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

H. 8^e verplaatsing

1. Na mijn zevende verplaatsing heb ik op DAG 1 ook een achtste verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

- 1.. ..... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => Hoeveel verplaatsingen heb je dan nog gemaakt? .....
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 11

INVULDAG 2

1. Ben je op DAG 2 ergens naartoe geweest?

1. Ja
2. Nee

2. Als je op DAG 2 nergens naartoe bent geweest, waarom was dat dan?

.....

.....

.....

.....

.....

! Als je nergens naartoe bent gegaan op DAG 2, ga dan nu naar pagina 20.

3. Waar was je op DAG 2 toen je opstond? (omcirkel het juiste antwoord)

1. Ik was thuis
2. Ik was ergens anders

A. 1^e verplaatsing

1. Noteer hieronder waar jij op DAG 2 eerst naartoe bent gegaan:

Ik ben op DAG 2 eerst: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

B. 2^e verplaatsing

1. Na mijn eerste verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een tweede verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. k ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

C. 3^e verplaatsing

1. Na mijn tweede verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een derde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

D. 4^e verplaatsing

1. Na mijn derde verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een vierde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3, ... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

E. 5^e verplaatsing

1. Na mijn vierde verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een vijfde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik ben daar alleen naartoe gegaan
- Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

F. 6^e verplaatsing

1. Na mijn vijfde verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een zesde verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

2. Naar school gegaan
3. Gaan winkelen, boodschappen doen
4. Naar huis gegaan
5. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
6. Bij iemand thuis gaan spelen
7. Wat wandelen, rondrijden, ...
8. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
9. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

- Ik ben daar alleen naartoe gegaan
- Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
- Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

6. 7^e verplaatsing

1. Na mijn zesde verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een zevende verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor die vervoerswijze te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hierna nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => ga dan naar de volgende bladzijde
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

H. 8^e verplaatsing

1. Na mijn zevende verplaatsing heb ik op DAG 2 ook een achtste verplaatsing gemaakt:

Ik ben toen: (omcirkel het juiste antwoord - er is slechts 1 antwoord mogelijk)

1. Naar school gegaan
2. Gaan winkelen, boodschappen doen
3. Naar huis gegaan
4. Op bezoek gegaan bij iemand, gaan logeren
5. Bij iemand thuis gaan spelen
6. Wat wandelen, rondrijden, ...
7. Naar de sportclub, tekenacademie, muziekschool, jeugdbeweging, ... gegaan (iets dat ik regelmatig doe, dat lang op voorhand vastligt & dat gebeurt onder begeleiding van een trainer, leraar, leider)
8. Iets anders gaan doen of ergens anders naartoe geweest, namelijk:
.....

2. Hoe laat ben je daar naartoe vertrokken? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

3. Hoe ben je daar naartoe gegaan? (Omcirkel je antwoord. Als je meer dan één wijze aanduidt, geef dan de volgorde aan door een 1, een 2, een 3,... voor de vervoerswijzen te zetten)

1. .... Te voet
2. .... Met de fiets
3. .... Met de brom- of snorfiets
4. .... Als autopassagier
5. .... Met de schoolbus
6. .... Met de lijnbus
7. .... Met de tram
8. .... Met de (pre)metro
9. .... Met de trein
10. .... Met skateboard of rolschaatsen
11. .... Met de step
12. .... Op een andere manier:.....

4. Hoelang was je onderweg?..... minuten

5. Ben je daar alleen naartoe gegaan, of was er iemand bij jou? (er zijn meerdere antwoorden mogelijk)

1. Ik ben daar alleen naartoe gegaan
2. Ik ben er samen met mama of papa naartoe gegaan
3. Ik ben er samen met een andere volwassene naartoe gegaan
4. Ik ben er samen met een oudere broer en / of zus naartoe gegaan
5. Ik ben er samen met een jongere broer en / of zus naartoe gegaan
6. Ik ben er samen met een vriend of vriendin naartoe gegaan

6. Hoe laat ben je daar aangekomen? (Noteer 1, 2, ... uur in de namiddag als 13, 14, ... uur)

.....uur ..... minuten

7. Ben je hiena nog ergens naartoe geweest?

1. Ja => Hoeveel verplaatsingen heb je dan nog gemaakt? .....
2. Nee, ik ben nergens meer naartoe gegaan => ga naar pagina 20

Besluit

1) Vond je het invullen van dit dagboekje moeilijk?
(Omcirkel het juiste antwoord, er is slechts 1 antwoord mogelijk)

Ik vond het invullen:

1. Heel moeilijk
2. Moeilijk
3. Niet moeilijk en niet gemakkelijk
4. Gemakkelijk
5. Heel gemakkelijk

Vergeet niet het dagboekje, samen met de vragenlijsten die jijzelf & je ouders ingevuld hebben, zo snel mogelijk terug in de enveloppe te doen en die in de doos in je klas te stoppen. Wij komen die doos dan zo snel mogelijk ophalen in je klas.

2) Als je nog opmerkingen hebt over dit dagboekje of over het onderzoek in het algemeen, dan mag je die hier opschrijven:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

HEEL ERG BEDANKT VOOR JE MEDEWERKING!

10.5. Handleiding

10.6. Dankbrief

10.7. Codeboek

10.8. Data-cleaning document

Alle technische bijlagen (10.5 tot en met 10.8) van dit rapport werden verzameld op een aparte CD-rom. Deze CD-rom kan eenvoudig bekomen worden door een e-mail te sturen naar imob@uhasselt.be.

10.9. Niet-becommentarieerde tabellen

We beseffen dat er uit deze data heel wat andere interessante tabellen gehaald konden en kunnen worden. Voor een heel aantal van deze tabellen verwijzen we de geïnteresseerde lezer graag naar de CD-rom die opgevraagd kan worden via imob@uhasselt.be. Op datzelfde e-mailadres kunnen eveneens andere, bijkomende tabellen aangevraagd worden.

V.u.: Instituut voor Mobiliteit, Universiteit Hasselt, Geert Wets,
Wetenschapspark 5 bus 6, 3590 Diepenbeek